

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

C. H. RØRDAM

HOFDAGE
HOS CHRISTIAN IX

H. HAGERUPS FORLAG • KØBENHAVN

1929

HOFDAGE HOS CHRISTIAN IX

KONG CHRISTIAN IX
født 8. April 1818, død 29. Januar 1906.

HOFDAGE HOS CHRISTIAN IX

SVUNDNE DAGE V

AF

C. H. RØRDAM

OBERST, KAMMERHERRE

KØBENHAVN
H. HAGERUPS FORLAG

1929

Copyright 1929 by Kristine Rørdam.

PRINTED IN DENMARK
KØBENHAVN - GRÆBES BOGTRYKKERI
1929

LØRDAG 19. Oktober 1895 afløste jeg Lövenfeldt fra hans Jourtjeneste hos Kong Christian IX. Boeck er bleven Oberstlieutenant og derfor frattraadt som Adjutant og remplaceret af Lembcke, Søn af Digteren, — en brav Kammerat.

Kongen havde helt glemt, at det var Lørdag, og kom først 10^{1/2} ind fra Haven, venlig som altid. Kongen var iført Vinterfrakke. Dog rart at see, at Kongen tager lidt Hensyn til Vind og Vejr.

Efter Kl. 2 gik jeg til Jægersborg, hvor jeg mødtes med min ældste Søn, der var ledsaget af Hestepasser Michelsen, som medførte min Ridehest. Vi rede en smuk Tour gennem Ermelunden og Ulvebakkerne op til Eremitagen og beundrede de allerede brune Skove og Trægrupper, som krandsede de solbelyste, vidtstrakte Plæner; store Skarer af Vildt græssede eller hvilte sig der i det kølige Græs. Et rigtigt Efteraarsbillede. Vejret var køligt — men skønt.

Taffel Kl. 7. Det samme, store Selskab som sidst, hvortil i disse Dage kommer Hertugen og Hertuginde af Chartres med Datter Prindsesse Marguerite af Orleans og Prindsessen af Joinville (Prindsesse Maries Bedstemoder), der ere Gjæster paa Bernstorffshøj i Anledning af den lille Prindsesse Margarethes Daab; de sidstnævnte vare ikke med til Taflet, men dinede paa Bernstorffshøj. Den lille Prindsesse er bleven døbt som Katholik. Jeg seer ingen Ulykke deri, saavist som en Katholik er lige saa god en Christen som en Protestant; ellers saa det galt ud med vore katholske Forfædre.

Kong Georg kom hen til mig. Vi talte om, hvor hurtigt Tiden løber. Jeg mente, at det var et godt Bevis for, at man har det godt i alle Maader; i trange Tider og under Sorg

glider den langsomt nok; »ja, men den gaær alligevel altfor hurtigt,« svarede Kongen.

Havde Miss Knollys tilbords og marschallerede endvidere for Waagepetersen og Frk. Oxholm. Af andre Gjæster: Kmhr. Løvenørn (Gesandt i St. Petersborg), Kommandørerne Uldall og Caroc og de græske Herrer. Miss Knollys spurgte om min Adresse qua Kongens Intendant, der plejer at besøge Uddelingen af Gaver til danske Trængende.

Efter Taflet kom Kongen hen til mig. »Ja, min gode Kapitain,« sagde han paa sin sædvanlige, venlige Maade, »saa haaber jeg, at De overtager Deres nye Stilling fra den 1. November.« Jeg benyttede da Lejligheden til samtidig med min egen Tak at udtale min Kones og alle vore Børns inderlige Tak, hvilket de indtrængende havde paalagt mig, inden jeg tog hjemmefra. Jeg fortalte, hvor glade og taknemmelige vi alle ere for Kongens store Godhed mod mig, og hvor vi glædede os til at flytte ind i den dejlige Lejlighed paa Christiansborg, som jeg kjender fra tidligere Dage. »Men er den nu ogsaa stor nok til Deres talrige Familie?« spurgte Kongen. Jeg fortalte da om Størrelsen af den Lejlighed, vi nu have, for at Kongen kunde skjønne hvilken Gevinst, det var for os at faa den anviste. Og den gode, rare Konge talte derefter saa mildt og kjærligt til mig, saa jeg maatte helt blues derved, naar jeg tænker paa mine mange store Mangler og Skrøbeligheder. Ingen veed bedre, hvor Skoen trykker end den, der har den paa. Ja, Vorherre lægge sin Velsignelse i min nye Gjerning. Selv kunne vi saa lidt.

Ogsaa Kejserinden talte saa venligt til mig om den Stilling, Kongen nu havde betroet mig. Kommandør Caroc fremviste en Del smukke Skizzer, som han selv har taget. Prindsessen af Wales kom til og spurgte mig, om det nu ikke var vanskeligt at overtage saadan en Plads og skulle sætte sig ind i mange, nye Forretninger. Talen faldt paa Christiansborg Slots Ruin. »Ja, det er rigtignok en stor Skam, at det ikke bliver bygget op igjen,« udtalte hun. »Jeg kan slet ikke forstaa det. Og Fremmede undre sig ogsaa i høj Grad derved.« I Anledning af de Skizzer, Caroc viste Kejserinden,

bemærkede Prindsessen: »Ja, jeg maler ganske vist ogsaa, men har aldrig drevet det til noget videre, men min Moder maler smukt. Hun har netop i Dag givet mig et nydeligt Billede,« bemærkede Prindsessen hen imod Dronningen, der saa rask og fornøjet ud og med Varme talte om, hvor glad hun altid er ved at være paa Bernstorff,« der rummer saa mange glade Minder!« —

Kl. 9¹/₄ The. Et smukt Syn at see Kongen saa glad og munter med sine to smukke Døtre: Kejserrinden og Prindsessen af Wales under Armen. Hvem skulde tro, at der stod en Oldefader med to Bedstemødre!

Alle Kronprindsens kom til The. Prinds Carl gaar den 1. November med »Fyen« til Vestindien. Et godt Bevis for hans Sømandskab; lige vendt hjem fra Farvandene ved Island, hvor han har ligget hele Somren, drager han igen ud paa »Bølgen blaa«! En dygtig Sømand og et udmærket Menneske.

Søndag 20. Oktober 1895. Gik for at skrive mig paa Bernstorffshøj hos Hertugen og Hertuginde af Chartres, Datteren, Prindsesse Marguerite af Orleans, og Prindsessen af Joinville og derefter en Tour gennem Ordrup By og Charlottenlund Skov til Constantia. »Dybt helder Aaret i sin Gang, snart ødes Mark og Lund«, dog naar jeg kun veed mine Kjære raske og glade, er der altid Sommersolskin i mit Hjerte.

Kl. 7 Taffel. 42 Personer. Løvenskjold marschallerede i Thestuen, hvor vi vare 19 tilbords, deriblandt de yngre Prindser og Prindsesser. Jeg havde Frk. Oxholm tilbords. Paa min venstre Side sad den græske Prinds Andreas' Lærer, en kjon og fornøjelig Mand; Schweizer af Fødsel; elsker sit skønne Fædreland og taler om det med Begejstring. Paa min Bemærkning om, at der skulde være saa dyrt i Schweiz at leve for Fremmede, svarede han, at man i Pensionaterne kunde leve til meget rimelige Priser. Alle de Fremmede paa Bernstorffshøj samt Kronprindsens med til Taffet. Hertugen af Chartres synes mig at være ældet betydelig siden sidst. Er bleven dygtig graahaaret og har en daarlig Holdning. Ligner ikke

en Prinds; men mindes man hans Affærer i Krigen 1870—71, ryger Kaskjetten dog En af Hovedet. Hertuginde af Chartres er en endnu stadselig og smuk Dame; Prindsesse Marguerite en fin, nydelig Blomst.

Ved Theen spillede jeg Whist med Kongen, der var ualmindelig glad og munter. Vor kjære, gamle Konge føler sig Gudskelov helt rask. Fortæller om Prindsessen af Joinville, der er Niece af Napoleon I (»le petit Caporal«), idet hendes Moder var en Søster til Kejserinde Marie Louise (Østrig).

Mandag den 21. Oktober 1895. Brev, at alle hjemme Gudskelov og Tak raske og glade. Kl. 2^{1/2} droge de første »Trækfugle« afsted sydpaa: Kong Georg, Dronning Olga samt Børnene: Prindsesse Marie og Prinds Christoforus. Alle Damer og Herrer samledes som sædvanlig ved den Lejlighed i Havesalen. Som rimeligt er Stemningen bevæget mellem dem, der skulle skilles. Taarerne stode Kong Georg i Øjnene. Ja, ved slig Afsked løber Tanken jo forud og uvilkaarligt spørger det i Ens Hjerter: Naar sees vi igjen? Og: sees vi igjen? Særlig her kunde de Spørgsmaal ligge nær, menneskelig set. Alle de unge Prindser og Prindsesser kjørte sammen i den store Char-à-banc. Det var som de unge Fugleunger, der flyver fra Rederne uden at tænke paa den Dag i Morgen, altid glade, haabende alt af Fremtiden, naar de tænke paa den. Gudskelov, at det er saaledes.

Kl. 7 Taffel. Selskabet er idag betydeligt formindsket. Grev Benckendorff er indtruffen i Anledning af Kejserindens forestaaende Afrejse. Desuden er inviteret Admiral, Fyrst Zachewski, Chef for »Polarstjernen«. Jeg havde Miss Knollys tilbords og sad ligeoverfor Prindsessen af Wales, der tog sig glimrende ud; hendes medfødte Skjønhed overstraalet Juvelerne, skjønndt Brillanterne funkledede i tætte Rækker om hendes Hals. Mon nogen af vor Tids Fyrstinder skulde kunne maale sig med vor danskfødte Prindsesse? Jeg tvivler derom. Efter Tafflet talte Dronningen om Nordøstersøkanalen, som »Osborne« vil passere for Hjemgaaende til England. Dronningen spurgte om dens Betydning i det hele taget. Jeg mener, at

den fortrinsvis er anlagt i militært Øjemed. »Jeg troer dog ikke, at der nu er Udsigt til eller Fare for Krig,« bemærkede Dronningen, »i hvert Fald ikke her nordpaa; men hvorledes det stiller sig sydpaa, kan man ikke rigtig vide; dér synes der at være mere Uro.«

Prindsessen af Wales talte meget om den danske Skibscapitain, der fornylig blev arresteret i Tyskland for Majestætsfornærmelse mod Kejser Wilhelm. Maatte glæde Enhver at høre Prindsessens varme, patriotiske Udtalelser. Dronningen omtalte Dronning Victorias Forhold overfor Dattersønnen, Kejser Wilhelm, hvem hun ved given Lejlighed ikke undlod at tage i Skole, naar hun mente, at han handlede urigtigt.

Tirsdag 22. Oktober 1895. Læser med Prinds Harald Kl. 7^{1/2}—9. Mødte, da jeg kom ned ad Trappen, Kronprindsen og Prinds Carl, der havde været ude at ride deres Morgentour. Hvor har Prinds Carl dog udviklet sig til et ualmindeligt elskværdigt Menneske, belevet, rar og ligefrem med et sundt Blik paa Livet. Ualmindelig smuk er han, men det kan han jo ikke selv gjøre ved. Sølivet har haft en forunderlig, styrkende Virkning baade paa hans Sjæl og Legeme; det sees tydeligt.

Kl. 7 Taffel. Marschallerer med Prof. Petersen, Heath og Waagepetersen. Alle Kronprindsens vare inviterede. Efter Taflet spilledes Billard, hvori navnlig den græske Prinds Andreas, der spiller brillant, udmærkede sig ved sine ualmindelig smukke og graciøse Bevægelser. Han skal følge med Prindsessen af Wales for i England at studere ved et Militærakademi.

Onsdag 23. Oktober 1895. Ceremonimester, Kammerherre Oxholm viste mig alle de kostbare Guldsager m. v., der af Kejserinden vare givne til Uddeling mellem Personalet. Meget kostbare Sager, der i samlet Værdi beløb sig til adskillige tusind Kroner.

Prindsessen af Wales med Døtre og Prinds Andreas af Grækenland ere idag afrejste efter en bevæget Afsked mellem Forældre og Børn.

Taffel Kl. 7. Kredsen bliver stadig mindre. Nu er kun Russerne tilbage. Kongen talte venligt med mig. Synes at spore paa hans Udtalelser, at der næppe er længe til Indflytningen til Amalienborg. Hurra!

Torsdag 24. Oktober 1895. Vor Bryllupsdag. Takker inderligt Vorherre for de svundne Aar. Herregud! naar jeg mindes Dagen idag for 21 Aar siden! Hvor grant staaer den for mig. Vorherre har været os to god! Han lade os endnu mangan Gang opleve denne Dag sammen med alle vore elskede Børn.

Kejserinden med Følge afrejste Kl. 3 efter en bevæget Afsked i Havesalen. Jeg fulgte med til Bellevue. Kjørt i Vogn sammen med Mr. Heath, der talte om Kejserindens store Kjærlighed til sit gamle Fødeland. »Ja,« sagde han, »Bernstorff er hendes rette Hjem, det mærker man saa godt. Det taler hun altid om, ogsaa ovre i Rusland.« Vejret var klart, men blæsende koldt. Ved Landgangsbroen laa »Dannebrog«, der skulde føre Kejserinden ombord i »Polarstjernen«. Det russiske Diplomati med Grev Momanieff i Spidsen stod ved Indgangen til Strandpavillonens Have; desuden adskillige Honorarios og en stor Skare Tilskuere. »Hvor hun (Kejserinden) ser bedrøvet ud,« bemærkede En. »Hvor hun er ungdommelig og slank,« bemærkede en Anden blandt det talrigt mødte Publikum. Jeg var bange for, at Kongen vilde være gaaet ombord paa »Dannebrog« og fulgt med til »Polarstjernen«, da det næppe i dette kolde Vejr vilde være gaaet vor gode; gamle Konge bedre end sidst, men heldigvis var min Frygt ugrundet. Efter et sidste Farvel ombord i »Dannebrog« vandrede Kongen og Dronningen tilbage ad Broen. Skibet lettede; Kongen og Dronningen stode endnu en Stund paa Broen og vinkede til Kejserinden og Børnene, der fra Bagstavnen vinkede med Lommetørklæderne. Mange Tanker mødtes vist i det Øjeblik derude fra Stavnen og inde fra Land. Jeg kjørt tilbage til Bernstorff sammen med Frk. Oxholm. Vi talte om Kejserinden. »Hvor svært maa det være for hende, den Stakkel, at vende tilbage til det tomme Hus,« yttrede

hun. Tomt? Ja hun tænkte paa, at den, der engang var hendes bedste Ven, ikke var mer. Den største Sorg her i Verden er dog at miste den, man ret har kjær. Talen faldt paa vor Udenrigspolitik. Jeg udviklede min gamle Anskuelse om, at vi i en europæisk Krig maa gaae mod vort Hjertes Følelse med Tyskland. Taber Tyskland, og vi mulig faar Nordslesvig tilbage ved vore mod Tyskland Allieredes Hjælp, vil det (Tyskland) ved første givne Lejlighed tilbageerobre det. Sejrer Tyskland i Kampen mod os og vore Allierede, ere vi fortabte som Land og Folk. Som Tysklands Allierede ville vi i en uheldig Kamp aldrig miste saa meget, som naar Tyskland er vor sejrende Modpart. Af to uheldige Chancer vælger man den mindst uheldige. Frk. Oxholm gav mig Ret heri. Hun fortalte om Stemningen paa Fredensborg ved den fransk-tyske Krigs Udbrud i 1870. Conseilspræsident Holstein-Holsteinborg blev paa Slottet Natten over. Der havde været almindelig Begejstring for Franskmændene. »Prindsesse Thyra og jeg vilde gaae med som Sygeplejersker,« fortalte hun. Ja, dengang reddede vor rolige, besindige Konge Landet fra en Ulykke større end i 1864. Da vi kom tilbage og stode af ved Slottet, sagde Kongen noget vemodig i Hu: »Her bliver saa tomt nu.« Jeg forstod ham saa godt.

Taffel Kl. 7. Kun 11 tilbords. Kongen og Dronningen dog begge glade og livlige. Kongen fortalte om Overhofmarschal Levetzau under Frederik VII. »Hvad befaler Drs. Majestæt til Taffel idag?« havde Levetzau en Dag spurgt. »Dansk Mad«, svarede Kongen, som dermed mente gule Ærter og Flæsk og dertil dansk Brændevin. Denne Drik kunde Levetzau ikke taale, han blev altid syg deraf. Comtessen fortalte ogsaa om et Besøg, Frederik VII aflagde den nuværende Kongefamilie her paa Bernstorff, som i høj Grad paadrog hende Kongens Uvillie. Kongens store Hund var under Besøget bleven lukket inde i et Værelse, og Comtessen, der ved at aabne Døren ind til Værelset, hvor Hunden var, kom »ung og lattermild, som man jo var,« saaledes til at le af Hunden, at Kongen tog hende hendes Lattermildhed meget ilde op. Kun en eneste Gang havde Grevinde Danner været hos Enkedronning

Caroline Amalie; dette skete paa Sorgenfri, men Enkedronningen havde forinden paabudt, at ingen Damer maatte være tilstede ved dette Besøg.

The Kl. 9. Prinds Georg fortalte om Attentatet i Japan paa Storfyrstthronfølgeren (den nuværende Kejser Nikolaus). Han forklarede, at vedkommende Voldsmand var Politibetjent og selv skulde escortere Storfyrstthronfølgeren, men fanatisk som han var, var han bleven opfyldt af Harme over, at Storfyrstthronfølgeren tre Gange ikke havde gjengjældt hans Hilsen. Slaget, som Prinds Georg til Forsvar for Storfyrsten førte mod Voldsmanden, var saa voldsomt, at han tre Dage efter havde Smerter i højre Arm og Skulder. Prindsen dadlede den mangelfulde Behandling af det lange gabende Saar, der badedes med smudsig Vand. En japanesisk Læge havde yttret: »Han (Storfyrstthronfølgeren) dør inden et Døgn.«

Fredag den 25. Oktober 1895. Kjørte Kl. 10¹/₂ med Kongen til Statsraad paa Amalienborg. Kongen bød den sædvanlige Cigar og var iøvrig glad og munter. Vi kjørte gennem Jægersborg Allé og ned forbi Charlottenlund Station ad den ny Vej, der tæt udenom Skoven fører ned til Strandvejen. »Her gik jeg forleden Dag med begge mine Døttre« (Kejserinden og Prindsessen af Wales), fortalte Kongen, og der var i hans Stemme en Betoning, der noksom røbede, hvor han følte Savnet af dem.

Var paa Amalienborg Kl. 11¹/₂. Aftalte med Indenrigsminister Hørring at mødes med ham paa Civillistens Kontor den 1. November, idet han da qua Decisor samt som Executor i Etatsraad Struckmanns Bo, vil aflevere de fornødne Documenter m. v.

Statsraadet begyndte Kl. 12 uden Krigsministeren, der siges at være meget skrøbelig. En halv Time efter kom han dog, syg og elendig. Det var en Ynk at se ham. Stakkels Thomsen, burde aldrig have modtaget den Portefeuille.

Kl. 2 mødte den tyske Gesandt, Baron v. Brincken, der er forflyttet herfra. Desværre! Han var en rolig og besindig Mand. En Spradebasse vil kunne gjøre megen Skade paa den

Plads. De mange Forsættelser af Tysklands Diplomater siges at hænge sammen med Højtidelighederne i Anledning af Nord-Østersøkanalens Aabning. Kl. 3 med Kongen tilbage til Bernstorff. Talte om Baron von Brincken og dennes Afløser ligesom om den tidligere General v. Stumm og Bismarck. Kongen spurgte, naar vi flyttede ind paa Christiansborg. Jeg fortalte, hvor glade vi alle og da navnlig min Kone var over at skulle boe dér, bl. a. fordi det er paa 1. Sal, og fordi man ingen har over og ingen under sig. »Deres Kone er meget kjønn,« yttrede Kongen. »Naa,« tænkte jeg ved mig selv, »det skal jeg glæde Emma og Børnene med at fortælle. De ville blive henrykte, naar de høre Kongens Bemærkning, der iøvrig slet ikke forbauser mig, da den stemmer med Sandheden. Ingenieurofficerer har altid god Smag.« Med Hensyn til min nye Stilling yttrede Kongen: »Ja, jeg veed Embedet i gode Hænder.« Maatte det blive det. Det vil jeg bede Vorherre om og stræbe efter saa godt, jeg kan.

Talen faldt paa min Fætter Skat Rørdam (Biskoppen). Det morede Kongen at høre, at han iaar inden sine første Bispevisitationer havde skrevet til Præsterne, at han frabad sig Selskaber og Middage og kun vilde anmode om een Ting: afdampede Sengklæder og Lagener. Kongen sympathiserede med Tanken. »Tiderne er knappe for Præsterne,« bemærkede han, »saa det var meget vel betænkt af Deres Fætter.«

Taffel Kl. 7. Officererne o. a. fra »Dannebrog« indbudne: Kapt. Skibsted, Prlt. Konow m. fl. Jeg sad ved Siden af Maskinmester Sørensen, en livlig Mand, der talte om sin Deltagelse i Søslaget ved Helgoland (9. Maj 1864). Han skildrede det grufulde Syn af Døde og Saarede og udtalte som sin Formening, at det østerrigske Skib »Schwarzenberg« burde og kunde være taget.

Alle Kronprindsens undtagen Kronprindsessen og Prindsesse Louise, der er i Besøg hos Prinds Friedrichs Forældre, deltog i Theen. Dronningen aabenbart ikke rigtig glad ved Tanken om, at Indflytningen til Amalienborg mulig staaer for Døren; hun elsker Bernstorff.

Lørdag 26. Oktober 1895. Kronprindsens flytte idag til Amalienborg, hvorefter Kronprinsen rejser ned at hente Kronprindsessen og Prindsesse Louise. Kongen sagde mig venligt Farvel og bemærkede: »Saa tager De jo fat den 1ste« (paa min Intendantstilling).

Lørdag 16. November 1895. Alle Gudskelov og Tak raske og glade i mit kjære Hjem, da jeg Kl. 9^{1/2} kjørte op til det rare, gamle Amalienborg. Glad over at være paa Jour der, saa nær ved alle mine Kjære. Afløser Løvenfeldt. Kongen var ude for at modtage Kronprindsens, der vendte hjem fra Besøget hos Prindsesse Louises Svigerforældre.

Siden jeg sidst var paa Jour, er Prinds Carl bleven forlovet med sin Cousine, Prindsesse Maud. Et smukt, ungt Par og to elskværdige Mennesker har dér fundet hinanden og vil vist passe udmærket sammen; kjendte jo ogsaa forud hinanden, saaledes at denne Forlovelse med Rette kan kaldes et Inklinationsparti. Prindsessen er overordentlig nydelig. Prinsen har en god Smag.

Efter Jourtiden oppe paa mit nye Intendant-Kontor. Uendelig taknemmelig over min nye Stilling, som sikkert vil interessere mig meget. Jeg har altid haft Interesse for den Slags sociale Forhold, som jeg nu vil komme ind i.

Dejligt atter at være paa Amalienborg og vide sig sine Kjære saa nær.

Søndag 17. November 1895. Ikke i Kirke, da Kongen har lidt Hold over Lænderne.

Kl. 6^{1/2} Søndagstaffel. Gratulerede Kronprinsen og Kronprindsessen i Anledning af Prinds Carls Forlovelse. Begge synes saa glade derfor, og Kronprindsessen udtalte: »Jeg er henrykt.«

The Kl. 9. Prindsesse Louise fortalte om de deilige Dage, hun har tilbragt hos sine Svigerforældre og navnlig om sin Tilstedeværelse ved Jagterne, der havde moret hende meget. Hendes Forlovede var en Dag blevet revet af Hesten ved i fuld Fart at passere en Green, der voxede ud over Vejen. Hesten uden Rytter løb bag efter en af Vognene; medens han selv kom efter blødende af en lang Skramme. Hel-

digvis havde det vist sig at være ikke farligt. Prindsessen saae saa rask og sund ud, at det var en hel Fornøjelse.

Tirsdag 19. November 1895. Taffel Kl. 6 $\frac{1}{2}$. Professor Petersen indbudt. Jeg sad ved Siden af Comtessen; paa den anden Side af hende sad Kongen, der var glad og munter, skjønt Petersen paastod, at Kongen i de sidste Dage har haft noget Hold over Lænderne, den velkendte Lumbago, der heldigvis ikke staaer i Forbindelse med hans sidste Sygdom. Comtessen siger, at Julen er saadan en kjedelig Tid; jeg protesterer ivrig, og Kongen giver mig Ret. Talen faldt derved paa Tiden, da den Skik at pynte og tænde Juletræ indførtes. Comtessen er uenig med Kongen, idet hun mener, at »Juletræ« er en ny Skik, der ikke findes i mange Lande. Jeg har ingen Mening derom og kan saaledes ikke afgive noget Skjøn. Kongen fortæller om de prægtige Dage, han i sin Tid tilbragte i London ved Dronning Victorias Kroning. »Ved den Lejlighed,« fortalte Kongen, »traf jeg ogsaa Marechal Soult og Hertugen af Wellington. Navnlig mindes jeg saa tydelig den sidste med sin stærkt krummede Næse.«

Senere omtalte Kongen sit Besøg som ung Mand i St. Petersbourg. Rejsen gik pr. almindelig Vogn fra Berlin til St. Petersbourg. »Navnlig mindes jeg, hvordan Kuskene, naar de mødte Bønder, ubarmhjærtigt pryglede løs paa dem med deres store, tjærede Piske. Det var afskyeligt!«

Efter Tafflet kom Dronningen hen til mig og talte bl. a. om Kong Georg af Hannover, der kun havde haft eet Øje og mistet Synet ogsaa paa det andet ved at svinge en af de gammeldags, lange Silkepunge, hvori der var mange Penge, rundt og slaae sig selv i det raske Øje. Han var fra den Stund blind paa begge Øjne.

En anden af Dronningens Slægt havde mistet Synet paa sit eneste Øje ved et Slag med et Æble. »Dog troer jeg,« bemærkede Dronningen, »at det er værre at miste Syn end Hørelse.« Skal man dømme efter Dronningen selv, bekræftes det ogsaa fuldt ud, thi hun er trods sin nu stærkt

svækkede Hørelse altid glad og munter, med stor Interesse for alt.

Onsdag 20. November 1895. Kl. 11^{1/2} kom den ny tyske Gesandt, Geheimeraad A. de Kinderlen-Waechter for at overrække Hans Majestæt sit Creditiv. En velvoxen fyldig Mand med et underligt spidst, opadløbende Hoved. Kan vist være meget elskværdig men sikkert ogsaa meget ubehagelig. Hans Ydre tiltalte mig i det Hele ikke, men man skal jo ikke skue Hunden paa Haarene. Det Ordsprog kan ikke ofte nok anvendes om os Mennesker. Han var her i 1888 i Kejserens Følge og siges at være en Ven af denne. Gjorde et stærkt, preussisk Indtryk, men siges selv at være stolt af at være »en Schwaber«.

Geheimeetatsraad Rosenstand yttrede noget om en eventuel ny Krigsminister. Jeg fremhæver Betydningen af, at Hæren faaer en Mand, der vil arbejde for Infanteriets Reorganisation, da det for Tiden er ynkeligt i flere Henseende (bl. a. faaer Bataillonerne kun Mandskab hvert tredie Aar), samt en Mand, der ikke forud er politisk bundet ved tidligere Deltagelse i Politikken.

Kl. 6^{1/2} Taffel. Comtesse Reventlow tilbords. Stemningen var livlig, men man kunde dog nok see paa vor kjære gamle Konge, at Smerterne over Lænden nu og da piner ham.

The og Lou Kl. 9^{1/2}. Kongen og Dronningen vare begge komne ind, da jeg stillede, men ingen af Damerne vare endnu mødte. Kongen klagede over, at der var koldt derinde, og Thermometret viste ganske rigtigt ogsaa kun 14⁰ R. Jeg hjalp da med til at faae Persienerne ned og trukket Gardinerne for. »Men det hjælper ikke noget,« bemærkede Dronningen, »naar de ikke holdes sammen.« Jeg trak en Knappe-naal frem fra Vestespidsen og hæftede dem sammen. Det morede Dronningen. »Saa De har Knappenaale i Vesten?« — — »Ja, Deres Majestæt. Man har saa ofte Brug for en.« — — »Ja, det er meget rigtigt.« Damerne kom da endelig, og den varme The hjalp jo noget; men Kongen befandt sig aabenbart ikke vel. Ja, vor gode Konge red forleden i Ride-

huset paa Christiansborg Slot, og det vilde jo i og for sig ikke kunne skade ham; men naar man, som jeg igaar, af General v. de. Maase hører, at Kongen skifter (baade Benklæder og Støvler) i en Baas nede i Stalden baade før og efter Ridningen, saa kan man nok forstaa, at Kongen kan blive syg efter sine Ridetoure. Jeg korsede mig, da jeg hørte det. Ikke engang et lille til Kongen indrettet Værelse, der kunde varmes op med en Petroleumsovn! Var jeg Staldmester, lod jeg det uden videre indrette. Uforsvarligt! »Kongen vil ikke have det anderledes,« svarede Generalen; »der bliver hængt nogle Tæpper for, og der er jo ikke saa koldt i Stalden.« Tak! naar man er 77 Aar! Og saa at klæde sig saaledes af og to Gange trække i andre og kolde Benklæder og Støvler! Jeg skal dog sørge for, at den Historie gaaer videre, skjønt jeg ellers ikke er nogen Sladderhank.

Torsdag den 21de November 1895. Refererede for Kongen mine Civilliste-Sager.

The og Lou Kl. 9¹/₄. Kongen havde det desværre ikke godt trods et vældigt Baal i Kaminen, saa at endogsaa Kongen tilsidst barrikaderer sig mod Varmen. Den ene Aften koldt — den anden hedt. Der burde passes bedre paa. Gudskelov, at det dog ikke er Kongens Sygdom fra i Efteraaret, der atter melder sig.

Fredag 22. November 1895. Rosenstand spiste Frokost hos mig. Som vi sad bedst, hørte vi en først svagere og derefter stærkere Trommehvirvel. Det var Kongen, der paa Paukerne signaliserede, at han var i Jourværelset og ønskede at tale med Adjutanten. Vilde spørge mig, om jeg vidste, hvorvidt Professorerne Petersen og Studsgaard vare komne. »Jo, Deres Majestæt, de ere begge oppe paa Livlægens Værelse. Befaler Drs. Mj., at jeg skal sende Bud efter dem?« — »Ja, det maa De gjerne; de ville jo undersøge mig.«

Da de to Læger efter Undersøgelsen kom ud i Jourværelset, udtalte Professor Studsgaard, at Kongens Ildebefindende

Gudskelov ikke skyldtes alvorligere Complicationer, men et stærkt Hold i Ryggen, der nok vilde fortage sig.

Efter et Besøg i Contoret paa Christiansborg et lille Smut hjemme, hvor Gudskelov og Tak alle var raske og glade. Jeg er altid saa inderlig taknemmelig, naar jeg vandrer fra mit eget kjære Hjem og veed alt vel der.

Kl. 6^{1/2} Taffel. Studsgaard og Petersen indbudt. Jeg sad ved Siden af Studsgaard, der fortalte om et Oliemaleri, der var bleven kjøbt her i Byen i en Marschandiserbod, og som mentes at være en ægte »Hollænder«, i hvilket Fald det har en Værdi af mellem 70,000 og 80,000 Kr. Det er nu sendt til Holland for at faae Vished i Sagen.

Efter Tafflet Whist med Kongen, Studsgaard og Petersen i det grønne Værelse. Skjønt Kongen aabenbart var meget lidende, var han dog livlig og talende og fortalte bl. a. om, hvorledes det engang gik ham, da han fulgte Kejser Nicholas I paa en Udflugt. Paa denne blev han dyngvaad, hvad der var saa meget mere ubehageligt, som han kun havde den ene Uniform med. Om Aftenen skulde han til Hoffet og maatte altsaa i en Fart faae Uniformen tørret; ved denne hurtige Proces kom den til at lugte slemt. Da Prindsen om Aftenen præsenterede sig for Kejserinden og Damerne, morede man sig meget over hans Uheld.

Lørdag 14. December 1895. Kongen er Gudskelov nu atter helt rask.

Løvenfeldt, hvem jeg afløste, fortæller om den nuværende tyske Kejser Wilhelm. En tidlig Morgenstund umiddelbart efter en Hoffest om Natten tog han, meget uventet for sine Kavalerer, til Posen, hvor en stor Oversvømmelse havde fundet Sted. Ankommen til Posen maatte man i Baade; en af dem kæntrede, og skjønt det var paa lavt Vand, bleve alle de gamle Excellencer dyngvaade. Kejseren søgte uventet ind i den kommanderende Stabschefs Kontor, hvor han paa et Bord fandt en Ordre, udstedt den foregaaende Dag, og hvori det forbødes samtlige Tropper i Byen at forlade deres Kvarterer, saa længe Kejseren var i Byen. Kejseren studsede; thi altsaa

maatte man i Posen have kjendt hans Plan om at ville gjæste Byen. Nedenunder Ordren skrev han: »Mit Erstaunen gelesen. Wilhelm.« Da han kort efter mødte den kommanderende General, lod han som intet og spurgte til dennes Befindende. Generalen takkede men svarede, at han var meget ilde berørt af et Møde, han nys havde haft med sin Stabschef; denne, en ellers saare rolig og besindig Person, var aldeles forfjamsket og forstyrret, saaledes at man næsten frygtede for, at han var bleven gal. Kejseren svarede intet og indskrænkede sig iøvrig til ovenfor nævnte skriftlige Reprimande, som bemeldte Stabschef aabenbart har taget sig ad notam.

Nede paa Christiansborg og derefter ude at kjøbe forskellige Julegaver. Den dejlige Jul nærmer sig. Vorherre give os alle raske og glade at kunne staa samlede om Juletræet i mit kjære Hjem.

Taffel Kl. 6¹/₂. Admiral Hedemann med Datter. Jeg havde Frk. Oxholm tilbords. Dronningen takker for det nylig gjennem Frk. Oxholm tilsendte, vedrørende Villaen ved Bernstorff, og udtalte, at hun var glad over, at den efter min Mening vilde kunne staae endnu i mange Aar.

Medens man sad ved Louen, kom der Underretning om, at Hertugen af York havde faaet en Søn. Rørende at se Oldeforældrenes Glæde derover.

Søndag 15. December 1895. I Slotskirken med Kongen. Slotsprovst Poulsen prædikede smukt og højtideligt.

Taffel Kl. 6¹/₂, hvortil indbudt Kronprindsens og Prinds Valdemars. Kongen har endnu ikke fundet de 1200 Kr., som forleden paa en mystisk Maade er forsvundet ud af Kongens Skrivebordsskuffe. Vil dog imorgen sætte mig i Bevægelse desangaaende.

Efter Tafflet kom Kronprindsessen hen til mig. »Jeg begynder allerede at mærke lidt til Eksamensfeberen,« yttrede hun smilende. Hun tænkte paa Prinds Harald, der til Marts skal op til Tillægsprøven til Off.-Skolens næstældste Klasse i de matematiske Fag og Militærtegnning, som jeg har undervist ham i. Jeg svarede, at jeg ikke tvivlede om, at det vilde

gaae Prindsen godt i den mundtlige Prøve, men at det i de skriftlige Opgaver var vanskeligt at indestaa for noget. Senere yttrede Kronprindsessen, at jeg vist troede, at hun havde glemmt sit Løfte at forære mig et Exemplar af det ny Testamente (Sk. Rørdams Oversættelse). »Bevares nei!« — »Nej, det har jeg rigtignok heller ikke, men først for nylig er Udgivelsen sluttet, og nu har jeg den henne at binde ind.« Jeg takkede underdanigst. Den skal engang tilfalde den ældste af mine Sønner, som maatte blive Præst og bevare Slægtens gamle, smukke Tradition. Kronprindsessen talte derpaa om Prinds Gustav og dennes nye Lærer, cand. theol. Thulstrup (Søn af tidligere Præst i Roeskilde). Hun holder meget af sin mindste, lille Søn. »Det er ikke alle, der kunne taale at blive forkjælede,« yttrede hun, »men han kan det.«

Prindsesse Louise kom hen til mig. Nu stunder Brylluppet jo til. I April Maaned næste Aar, mener man. Desværre, saa skal vi af med vor Prindsesse, — en Perle, der med Sandhed kunde tjene som Mønster for Danmarks unge Piger: beskeden, naturlig, velopdragen, et mildt, kjærligt Væsen.

Mandag 16. December 1895. Geheimeetatsraad Tietgen tillige med Generallieutenant Bahnson, der hjertelig lykønskede mig til min nye Stilling, vare begge blandt de Audientssøgende. Tietgen er jo en af vor Tids store Mænd. Odense synes i det 19de Aarhundrede at have haft Held med at producere Berømtheder (H. C. Andersen). At Tietgen er en stor Mand staar fast. Som Menneske sætter jeg ikke særlig Pris paa ham, som jeg ofte har truffet paa nærmere Hold hos min Onkel, Peter Rørdam i Lyngbye. En Mand som Estrup er altid den samme, hvadenten han taler med Kongen eller en Daglejer; Tietgen er mig for meget Forretningsmand; smilende og underdanig, naar det bringer Fordel, hoven og arrogant, naar det ikke skader ham. Han har gavnet sit Land meget baade indad og udadtil; men hans Væsen er i hvert Fald imod ham. Marmorkirken staar som et mægtigt Monument for ham. Han er en ivrig Tilhænger af Grundtvigianismen.

Taffel 6^{1/2}. Blandt de Indbudte vare Biskop Schousboe og Geheimeetatsraad Rosenstand. Kongen fortalte om de enorme Ponpons, som nogle Officerer i sin Tid bar i deres Chakots, og som ved Ballerne i Christian VII's Palais gjorde stærk Ravage mellem Lyselampetterne paa Væggene, og at den Tids Officerer ofte vare klædt uordentligt og malproper. Kongen nævnede saaledes en Generaladjutant under Frederik VI, der var saa malproper, at Kongen (Frederik VI) maatte lukke Vinduerne op, naar bemeldte Officer havde været hos ham. Samme Officer var forøvrig en brav Mand, som Kongen satte overordentlig Pris paa.

Dronningen kjørte efter Taffet til Concert. Jeg ledsagede Kongen tilvogns til det kongelige Theater. »Gulddaasen« opførtes; det morede mig igjen at see den. Olaf Poulsen var brillant; spiller sandt og ikke gjøgleragtigt i denne Rolle. Paa Hjemvejen roste Kongen Fru Hilmer's Spil og fortalte iøvrigt om den gamle Skuespillerslægt Preece, som han havde set og beundret.

Kl. 10^{1/4} kom Dronningen fra Concerten, glad over »den dejlige Musik«.

Tirsdag 17. December 1895. Cabinetssekretæren kom, men Kongen var ikke i sit Værelse og heller ikke ovenpaa hos Dronningen. Omsider kom Kongen fra Haven; han havde været ude at købe Julegaver. »Man maa benytte ethvert Øjeblik,« yttrede han. Ogsaa vor kjære, gamle Konge glæder sig ved selv at købe Julegaven til de mange, han den Aften vil glæde.

Taffel Kl. 6^{1/2}. Professor Petersen inviteret. Han kom galt afsted. Lige inden Kongen og Dronningen kom ind, fortalte den vagthavende Kapitain, at et herværende Blad bragte Efterretning om, at Hertuginde af Fife havde faaet en Søn. Professoren benyttede strax Lejligheden til at gratulere Kongen, der lod Gratulationen gaa videre til Dronningen, der lo og erklærede Meddelelsen for en Opdigtelse. Almindelig Moro. Man skal aldrig forhaste sig!

Frk. Bluhme tilbords; vi talte om vore to Brødre, der begge vare med ved Mysunde, hvorfra begge nævntes i den officielle

Rapport. Frk. Bluhmes Broder blev saaret i Knæet og døde senere. Blev som saaret bragt ind i et Hus, der kom i Brand, saaledes at han hurtigst maatte føres ud igjen. Var cand. jur., men havde egentlig altid haft mest Lyst til at være Officer og gik med Begejstring i Krigen!

Onsdag 18. December 1895. Just som jeg skulde ind at referere mine Civillistsager for Kongen, kom forskellige Herrer mig i Forkjøbet: Conseilpræsident Reedts-Thott, Excelencerne Ingerslev og Castenskjold, Baron Güldenchrone og Kabinetssekretæren. Alle havde de Sager angaaende Julen at forebringe Kongen; rørende at see hans kjærlige, gode Sind mod alle. Man siger, at Kongen er »Landets Fader«; mon mangen Konge føler det som vor kjære, gamle Konge? Med alle sine Bekymringer, baade i Smaat og Stort, tyer man til ham, og overfor alle mærkes hans varme, deltagende Hjærte.

Stærkt Snefald i Dag; — herligt juleagtigt, da jeg gik fra Contoret tilbage til Amalienborg.

Taffel Kl. 6 $\frac{1}{2}$. Güldenchrone inviteret. Ved Bordet fortalte Kongen, at det inden 1848 var Soldaterne strengt forbudt at bære Skjæg. »Jeg har saamænd selv baaret Skjæg i den 1ste slesvigske Krig,« yttrede Kongen, »men kan forøvrig ikke lide Fuldskjæg. Det bliver let Opsamlingssted for alt muligt.«

Jeg fik ingen Tilsigelse til The og gik derfor i Kgl. Theater, hvor jeg saa »Fristelsen« og »Bajadser«. »Bajadser« fortrinligt; dejlig Musik og stor tragisk Virkning.

Torsdag den 19. December 1895. Den dejlige Jul stunder til, Hjemmets bedste og skønneste Højtid.

Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Taffel. Generalinde Bülow, Enke efter Generalen, var indbudt. Talte om Prindsessen af Wales, af hvem hun er en stor Beundrer. Generalinden har meget smaa, hvide Hænder, besatte med glimrende Diamantringe, som hun anbringer meget paa Bordet. Den rare, elskværdige Prinds Harald med til Taflet; nu nærmer min Undervisning med ham sig snart sin Afslutning. Til Marts 1896 skal han op til Tillægsprøven i

Adgangseksamen til Officersskolens næstældste Klasse i de matematiske Fag og Militærtegning. Om han derpaa skal ind i Garden eller ved en Infanteri-Bataillon er endnu ikke afgjort. Han selv vil gjerne ind ved Rytteriet, men i saa Fald bliver det ikke som Rekrut.

Fredag 20. Decbr. 1895. Kl. 6¹/₂ Taffel. Frk. Bluhme, som jeg havde tilbords, fortalte, at der igaar Aftes havde været Bud nede hos mig om at komme op til The, men at jeg ikke havde været hjemme. »Hvor jeg da havde været?« Ja, naturligvis i det kgl. Theater; men det var en gammel Regel, at der i saa Fald gik Bud ned til Theatret om at komme til The, idet vi altid hos Portneren sige Besked om, at vi ere i Theatret; det maa være en af de nye, ikke oplærte Lakajer, der ikke har vidst Besked derom. »Det vil jeg dog forklare Kongen,« sagde jeg, »da jeg nødig vil have, at man skal troe, at jeg saaledes uden videre forlader Amalienborg uden at sige Besked om, hvor jeg er.« Frk. B. bad mig meget ikke omtale, at det var hende, der havde fortalt mig dette, da hun selv for nylig har paadraget sig en Reprimande i et lignende Tilfælde.

Kongen fortæller om Frederik VI, der hver Dag efter Taflet kyssede Christian IVs Fod paa Carl v. Manderns Maleri. Jeg spurgte Kongen, hvad Frederik VI egentlig døde af. Kongen svarede: »Ja, man kan næppe nævne nogen bestemt Sygdom; det var vist Alderdom. Jeg mindes ham saa tydelig Dagen, før han døde. Han holdt som sædvanlig sin Parole her i denne Stue og stod der ved den Consol (Speilkonsolen nærmest Kongens Værelse). Det var en Mandag, og Dagen efter var han død. I Løbet af de sidste Aar havde han nu og da været upasselig, men egentlig ikke syg. Her i dette Værelse gav han ogsaa altid Audients (ligesom nu vor Konge). Her i Midten stod et stort, rundt Bord, og fra det foer han saa brummende frem, naar de Audientssøgende kom ind ad Døren.«

Professor Studsgaard, der var med ved Taflet, kom efter dette ind til mig og fortalte straalende, at Kongen havde ud-

nævnt ham til Livchirurg. Jeg blev ogsaa grumme glad ved den Efterretning, thi næst Vorherres Hjælp vil det altid være et stort Gode, at vor kjære, gamle Konge altid kan tye til Studsgaards dygtige og erfarne Haand. Studsgaard kan mulig fremtidig ogsaa følge Kongen paa Reise til stor Beroligelse for Alle. Jeg lovede ham en Liste over alle de Hofmænd og Hofdamer, som han nu skal lægge Kort hos.

The og Lou Kl. 9¹/₄. Kongen og Dronningen var alene, da jeg kom ind. Jeg benyttede da Lejligheden til nærmere at forklare, hvorledes det var gaaet til, at Budet om, at jeg indbødes til The igaar Aftes, ikke havde truffet mig. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie kom et Øjeblik efter. Prindsessen fremviser en Masse nydelige Julekort, hun havde kjøbt igaar. Frk. Oxholm bemærker om en Herre, der har den forunderlige Vane at dreje Enden af sin lange Næse snart til den ene og snart til den anden Side: »Jeg bliver helt svimmel af at see paa den Næse!«

Lørdag den 11. Januar 1896. Efter en dejlig Jul i mit eget, kjære Hjem, hvor alle glade og raske kunde glæde sig ved den skønne Højtid, drager jeg for første Gang i det nye Aar paa Jour. Fra Prinds Harald, Kronprindsessen og Prindsesse Louise fik jeg Juleaften og ved Nytaarstid Kort med gode Jule- og Nytaarsønsker. Med Kronprindsessens Kort fulgte min Fætter Skat Rørdams Oversættelse af det nye Testamente; en meget kjærkommen Gave. Kl. 9¹/₄ kjørte jeg til Amalienborg, hvor jeg afløste Løvenfeldt. Kongen var som altid venlig og saae rask og vel ud, Gudskelov. Til Audients: Rosenstand og Exc. Castenskjold. Bemeldte Excellence fortæller mig altid, hvor meget han i sin Lejlighed paa Christiansborg har lidt af Fodkulde, inden de lagde Lino-leum over alle Gulve; men den Lejlighed, vi skal have, er meget lunere end Castenskjolds, da der stadig er lukket til nedenunder vor, medens han under sig har de Vognremiser, der daglig benyttes, og hvor de store Porte derfor staa aabne en stor Del af Dagen. Hvorom alting er, og selv om Lejligheden skulde medføre nogle Udgifter for at gjøre den lun, ere

vi alle grumme glade og taknemmelige for vor fremtidige Lejlighed.

Rosenstand taler om Folkeconcerten i Aften; Kongen og Dronningen ville overvære dens 1ste Afdeling. Var paa mit Kontor og læste derefter Kl. 3¹/₂—4¹/₂ med Prinds Harald. Han havde Besøg af en Søkadet og var meget henrykt over af Kronprindsen at have faaet Lov at deltage i Søkadetternes Bal den 1. Marts. Prindsesserne Ingeborg og Thyra aflagde mig ogsaa en lille, fornøjelig Visit.

Kl. 8 kjørtes til Folkeconcert i Casino. Det er første Gang, Kongen og Dronningen overvære en saadan. Ogsaa Kronprindsens var dør. De Kongelige overværede 1ste Afdeling. Henri Such er en meget duelig Violinist. Robert Hansen dirigerede overordentlig godt. Kronprindsens Vogn var ikke mødt, da de Kongelige Kl. 9 toge afsted. Kronprindsen og Prindsesse Louise kjørte da med Kongen og Dronningen; Prinds Harald med Castenskjold og mig; Castenskjold maatte sidde paa mit Skjød. Det er saamænd første Gang, jeg har haft den Ære at have en Excellence paa Skjødet!

Søndag 12. Januar 1896. Efter endt Jourtid Kl. 2 aflagde jeg min Nytaarsvisit hos Oberst Arendrup, hvor jeg bl. a. traf Kapt. Arendrups Frue. Hun beklagede sig meget over Garderofficerernes Vane: naar de ere færdige med deres Vagt alligevel at blive adskillige Timer paa Amalienborg for at holde Afløserne med Selskab med en Whist. »Jeg kan faae min Mand til at forandre mange Ting,« yttrede hun, »men den Skik faaer jeg ham aldrig til at bryde.«

Taffel Kl. 6¹/₂ Kronprindsen og Prinds Valdemar til Taffel. Overhofmarchallen gjør Vrøvl over Kronen paa min Miniatur-Guldmedaille. Han fik sin Medaille for at skrive Gardens Historie og bemærker: »men Frederik den 7de gav mig personligt Lov til at bære den med Krone over.« Jeg trøstede ham med, at der heller ingen Krone er over min store Medaille.

Kl. 9¹/₄ Bud om at komme op til The. Som sædvanlig i de senere Aar indtages denne i den store Sal, som støder umiddelbart op til Dronningens hyggelige Bibliothek,

hvor der efter Theen spilles Whist og Lou. Jeg spillede Whist med Kongen, Prinds Hans og Frk. Oxholm. Midt under Spillet kom Prinds Christian ind og fortalte om en Visit hos General Holten, som havde diverteret ham med sine mange Fortællinger fra gamle Dage, bl. a. om en Rigsdagsmand, der altid holdt samme Tale, og som derfor ganske gik fra Concepterne og ikke vidste, hvad han skulde sige, da en snu Modkandidat, der først fik Ordet, holdt den Tale, som Holten først plejede at holde, og som ogsaa ved denne Lejlighed skulde have været serveret det »oplyste Vælgerfolk«.

Dronningen var meget interesseret i de opsigtsvækkende Röntgenske Straalers Opdagelse. Ja, det er i Sandhed vidunderligt! Hvilke Fremskridt gemmer denne ikke i sit Skjød! og hvilken Velsignelse kan den blive for Menneskeslægten!

Mandag den 13. Januar 1896. Det er idag Prindsesse Maries Fødselsdag. Skrev mig i den Anledning i de i det gule Palais dertil fremlagte Bøger.

Efter Jourtid paa Kontoret og derefter en lille Smut hjemme.

Taffel Kl. 6¹/₂. Indbudte var Prinds Valdemar, »Fødselsdagsbarnet« og Prinds Jean, hvem jeg sad ved Siden af. Jeg deler fuldt ud Prindsens Kjærlighed til Frederiksberg Have. En henrivende Plet, der gemmer mange af mine skønneste Erindringer fra min Forlovelsestid — som ung Officer, da jeg gik paa Officersskolen derude — og senere, da jeg som ung, gift Mand vandrede der Dag efter Dag med Hustru og Børn. Naar vi nu med Guds Hjælp til April drage ind paa Christiansborg, komme vi atter nærmere ved den skønne Have. Smukke, dejlige Erindringer er dog en Skat, som Ingen kan tage fra En.

Prindsen fortalte, at han er oppe hver Morgen Kl. 6. Han er sikkert meget flittig. Han paastod, at han kunde gaa fra det gule Palais til Frederiksberg Slot paa 25 Minutter. Vel er hans Ben lange, men Syvmile-Støvler har han dog næppe! Han fortalte om den Masse Fødselsdagsgaver, Prindsessen har faaet idag; blandt andet dejlige, friske Blomster fra Frankrig.

Da Champagnen var iskjænket, udbragte Kongen Prindsessens Skaal. Pokalerne tømtes til Bunden!

Efter Taflet talte Dronningen om en fyrstelig Familie, der bringer Strid og Splid, hvor den kommer. »En Ulykke at blive gift ind i den Slægt.« Senere faldt Talen paa Herbert Bismarck. »Kejseren tager ham næppe igjen,« yttrede Dronningen og fortalte videre, hvorledes »den unge Bismarck«, da han var her i 1888 med Kejser Wilhelm, fulgte ham overalt med Øjne og Øren. »Ja, det er underligt nok,« bemærkede hun; »men en stor Statsmand faaer næsten aldrig en stor Søn.«

Kl. 9 Soirée hos Prinds Valdemar. Jeg fulgte Kongen og Dronningen. Kun 40 Gjæster vare indbudte. Prindsen og Prindsessen toge imod, hjærteligt og venligt som Vært og Værtinde. Kun Crème de Crème tilstede. Svend Scolander underholdt fortrinligt og høstede fortjent stormende Bifald. Synger lige brillant de muntre som de veemodsfulde Sange.

Tirsdag den 14de Januar 1896. Brev fra Professor Studsgaard, der paa Grund af et Ildebefindende beder mig undskylde hans Udeblivelse fra Taflet idag, hvortil han var tilsagt. Vil gjøre Kongen ondt at erfare.

Taffel Kl. 6¹/₂. Kongen glad og livlig, men kjed over Studsgaards Udeblivelse. Fortæller, at han (Studsgaard) igaar havde aflagt Kongen et lille Besøg i Ridehuset paa Christiansborg, og at han da intet fejlede. The og Lou Kl. 9¹/₄. Prinds Valdemar, Prindsesse Marie og Prinds Christian tilstede. Prinds Christian fortæller om »den gemytlige Aften igaar hos Onkel Valdemar«. En Deel af Gjæsterne var blevet, da de andre toge bort. Oxholm og Scolander havde drukket »Dus«. Værtinden serverede selv Punchen med et stort Forklæde over Selskabsdragten. Kjönt at høre om alle disse Mennesker, hvorledes de kunne more sig ligesom andre »Dødelige«.

Torsdag 16. Januar 1896. Kl. 10¹/₂ Referat hos Kongen. Smukt at mærke hans varme Interesse og Medfølelse med alle vore gamle Krigsinvaliden. Kongen overdrog mig at

ordne det videre fornødne med Hensyn til alle Juleregninger, idet han spøgende bemærkede: »Vil De paatage Dem det, min gode Kapitain, for Dronningen mener, at De gør det bedre!«

Kl. 12 med Kongen og Dronningen ude at see en Udstilling af spanske Malerier. Spaniens første Malere ere repræsenterede. Meget interessant. Brillante Ting uden dog at noget særlig imponerede. De spanske Malere synes heldigvis ikke at have fulgt visse moderne Malertendenser (Klatmaleriet).

Fredag 17. Januar 1896. En Deputation bestaaende af Skuespillerne Zangenberg, Mantzius og Dorph-Petersen havde Audients for at invitere Majestæterne til den forestaaende Skuespillerfest.

Excellencen Estrup kom i Audientstiden. Taler om den russiske Storfyrstthronfølgers Sygdom og ytrer: »Ja, jeg var jo som ung ogsaa tre Aar i Syden for mit Bryst; først da jeg slog mig nedovre i Jylland med dets iøvrig barske Klima, begyndte jeg at komme mig.«

Professor Petersen, som spiser Frokost hos mig, fortæller, at Studsgaards Sygdom vist er Lungebetændelse. Vil gjøre Kongen ondt at erfare.

Taffel Kl. 6. Exc. Estrup indbudt. Prægtig Personlighed. Man mærker nok, hvor megen Pris Kongen sætter paa ham.

Dronningen taler om »Arria og Messalina«, som Kongen vil hen at see. Hnds. Majestæt mente, at det ikke egnede sig for Scenen. Jeg har ikke læst det, men glæder mig til at gjøre dets Bekjendtskab.

I Theatret kom Kapt. Bodenhoff med Kone ind i Sidelogen. Begge gjorde et rart, elskværdigt Indtryk.

Oda Nielsen fik det erotiske i Messalinas Rolle godt frem, men var meget mangelfuld m. H. t. det diaboliske. Fru Eckardt god som »Arria«. Saae de tre første Akter, som interesserede mig meget. Kongen syntes derimod ikke om Stykket, som morede Prinds Hans meget. Dronningen rakte mig venligt Haanden til Farvel. Hvor er det kjære, gamle

Kongepar gode og venlige mod mig! Kongen saa munter ved Louen.

Søndag 9. Februar 1896. I Slotskirken med Kongen, hvor Slotspræst Poulsen talte.

I Søndagstaffel Kl. 6¹/₂ deltog Kronprindsens og Prinds Valdemar. Jeg sad ved Siden af den danske Konsul Petit i Lybeck. Han fortæller om de i Krigen 1870 fangne franske Officerer i Lybeck. Naar Bladene bragte Efterretning om Franskændenes Nederlag, svor de paa, at det var Løgn; de kunde ikke tænke sig Muligheden af, at Tyskerne i Længden vilde sejre; desto større var hver Gang Skuffelsen. Omtalte Kejserhoffets umaadelige Glands og Pragt, da han som ung Mand opholdt sig i Paris, Kejserinde Eugénies blændende Skjønhed og Napoleon III.s i hvert Fald tilsyneladende Sløvhed.

Efter Taflet kaldte Kongen mig hen til sig og bad mig tage mig lidt af Kapitain Gulbrandsen (Nordmand) med Frue (Sangerinden), der ere tilsagte til Aftenunderholdning. Fru G. sang smukt, men bliver meget korpulent. Kapitainen er paa Vej til Tyskland, hvor han skal gjøre Tjeneste ved et tysk Infanteriregiment. Han fortalte om sin lille 3¹/₂ aarige Datter, der alt er meget musikalsk og endogsaa synger med Foredrag. Mulig er hun en lille Stjerne i Opgang. Vi discuterer de for Tiden vanskelige Forhold i Norge. Han syntes mig at see lidt mørkt derpaa.

Mandag 10. Februar 1896. Offentlig Audients Kl. 11. Blandt de Audientssøgende var tidligere Kultusminister Scavenius, der om faa Dage stiller sig i Valby til Folkethinget; men efter Stemningen i Bladene syntes han næppe at ville blive valgt, og Kapelmusikus Gulbrandsen, der udtaler sig meget rosende om Ennas Musik. Jeg har ogsaa følt mig særdeles tiltalt af »Kleopatra« og »Aucasin og Nicolette«; gouterer derimod ikke »Hexen« i sin Helhed.

Kl. 6¹/₂ Taffel. Ved Taflet, hvori deltog Admiral Hede-mann med Datter, taltes der meget om hin mindeværdige,

iskolde Vinternat mellem 10. og 11. Februar 1659 — det er inat 237 Aar siden —, da Carl X Gustav foretog sin mislykkede Storm paa Kjøbenhavn, som blev lykkelig afslaaet af Kjøbenhavns modige Borgere, der kæmpede paa Voldene sammen med Studenter og Soldater under Kong Frederik III's personlige Ledelse.

Sammenligningen mellem den nationale Stemning nu og dengang gjør sig uvilkaarlig gjældende.

Tirsdag 11. Februar 1896. Ved Taflet Kl. 6^{1/2} talte Dronningen meget om Prinds Harald, hans forestaaende Eksamen og Fremtid, saavel som om hans Brødre Prinds Christian og Carl. Kongen og Dronningen sætte aabenbart megen Pris paa, at de unge Prindsere om Aftenen besøge Bedsteforældrene til The. En Glæde iaar at see Kongen og Dronningen saa raske og glade.

Torsdag 13. Februar 1896. Taffel ansat til Kl. 6 istedetfor Kl. 6^{1/2}, da Kongen og Dronningen ville i Theatret. Denne Forandring havde Lakaien glemt at meddele Baron Güldenchrone, som i den Anledning kom en halv Time for sent. Kongen bebreidede mildt Admiral Hedemann den skete Forsømmelse og sendte mig en gemytlig Papirskugle; Kongen veed jo bedre end nogen anden, at hans Adjutant ikke har noget at gjøre med sligt, som sorterer under Hofmarschallatet. Hele Kongens Maade at tage denne i og for sig ubetydelige Sag paa, var i høj Grad spøgende og gemytlig, men jeg troede dog at fornemme, at Admiralen var lidt ilde tilmode derved.

Jeg, der havde Comtesse Reventlow tilbords, havde den Ære at sidde ved Siden af Hendes Majestæt Dronningen, der var meget livlig. Hds. Majestæt talte om det opsigtvækkende Telegram, ifølge hvilket Nordmanden Nansen skal have passeret Nordpolen. Endnu er det dog ganske uvist, om bemeldte Telegram var paalideligt. Jeg delte fuldt ud Dronningens Anskuelse om det i Realiteten lidet betydningsfulde ved at passere Nordpolen, som »mere er et Curiosum«.

I Kgl. Theater med Kongen og Dronningen, hvor Ennas nye Opera »Aucassin og Nicolette« opførtes. Smuk, tiltalende Musik, der flyver En lige ind i Hjertet, romantisk, kærlighedsfuldt. Sujettet kunde dog være mere logisk. Frøken Noach brillant som »Nicolette«. Efter Forestillingen The hos Dronningen, der med stor Medfølelse taler om Enna og hans Kunst, der mærkelig nok ikke herhjemme har fundet megen Paaskønnelse.

Fredag 14. Februar 1896. Kongen sendte Bud ind om jeg vilde ride med ham Kl. 2 i Ridehuset paa Christiansborg. Jeg klædte mig da i Ridedragt og gik Kl. 2 ind til Kongen. »Flot!«, bemærkede Kongen, da jeg traadte ind. Jeg havde imidlertid givet Lakai X. Ordre til at afgive den Melding til Kongen, som jeg alt havde paalagt ham i Tirsdags, men som han ikke havde afgivet. Jeg averterede Kongen derom, og da vi fra Kongens Værelse traadte ind i Havesalen, kom X. fra Døren ind til Spisesalen og meldte med rolig Stemme: »Ifølge Adjutantens Ordre melder jeg Drs. Majestæt, at jeg i Tirsdags traf Hoffourer Hermann i Drs. Majestæts Værelse.« »Det er godt,« svarede Kongen ligegyldig og gik videre ud ad Havedøren. Da vi vare udenfor, yttrede Kongen: »Jeg syntes, at hans Stemme slog lidt Sludder!« Vi talte om Mandens mulige Skyld eller Ikke-Skyld. Jeg anseer ham nu engang desværre for »Manden«. »Kan De gaae paa Stenbroen med saadanne Kanonstøvler?« spurgte Kongen spøgende, hentydende til mine Ridestøvler. »Jeg kan kun lide at have dem paa, naar jeg sidder paa Ryggen af min Hest.« Jo—o, men det var jo ikke altid at man kunde klæde sig om i Stalden. »Nej, det er sandt,« svarede Kongen. Vi lagde Vejen gennem Gule Palais Gaard, Ny Toldbodgade, over St. Anna Plads, Kanalbroen, Nye Kvarter, Holmens Kanal og Bro og ind i Stalden, hvor Beridere og Rideknægte stode parat. Stor Bevægelse mellem alle Hestene, saasart de mærkede deres bedste Vens Nærværelse. Kongen klædte sig om og viste mig en ny Silkeskjorte, han tager paa indvendig.

Ved Ridning er Kongens Paaklædning: Jakke, gule Benklæder, lange flotte Ridestøvler og høj Silkehat. Kongen ser brillant ud til Hest. Passiaren gik muntert under allehaande Rideøvelser. Tilsidst red Kongen et Ottetal i Galop om de to Pilastre; det kunde ikke være udført elegantere i noget Beridercircus. En mageløs, morsom Time med vor kjære, gamle (og dog unge) Konge. Kongen red to Heste. Jeg red min »Grille«. »Det er en Østpreuser,« bemærkede Kongen strax og roste iøvrig dens lette, hurtige Trav. Saa klædte Kongen sig atter om. »Nu skal De ikke tage Feltkappen paa, før vi skal gaae,« bemærkede Kongen; »thi her i Stalden er varmt, og gaaer De med den paa herinde, har De ikke nok paa, naar vi kommer ud i Kulden. For jeg skal først fodre mine Favoritter.« Staldkarlene bragte en Pose med Gulerødder, skaarne i Skiver. Gaaende langs Staldgangen, hev Kongen med stor Behændighed en Gulerodsskive op i hver Hestekrybbe. Der var en Bevægelse og forventningsfuld Uro mellem alle de stolte Dyr. Alle drejede utaalmodig Hovederne og bankede med Forhovene i Spiltovene, ventende at Touren snart kom til dem. Saa kom Posen frem med Sukker. Nogle af Hestene fik 2 Stykker. »Det er mine Favoritter, der belønnes,« bemærkede Kongen. Saa vandrede vi tilbage til Amalienborg. Kongen fortalte om Kejser Napoleon III.s pragtfulde Stalde og om den østerrigske Kejserinde, som var den bedste Skolerytterske, indtil hun en skøn Dag fik Ischias og maatte lægge Ridningen paa Hylden. Da vi kom forbi Christiansborg Slotskirkeport, bemærkede Kongen: »Her var De første Gang hos mig« og Talen faldt da paa, hvad der videre var skeet i de følgende Aar. Kongen fortalte om en af sine for-dums Adjutanter, der bar Parykker, hvis Haarlængde tiltog i Forhold til en virkelig Haarvæxt.

Lørdag 7. Marts 1896. Alle hjemme raske og glade, da jeg Kl. 9¹/₄ kjørte til Amalienborg, hvor jeg afløste Løvenfeldt.

Da vi meldte os, spurgte Kongen: »Hvorledes gaaer det Harald?« Jeg udtalte mit Haab om, at det nok vilde gaae

godt. Ved den Examen, hvor Concurrencen er saa stor, regner det ikke med ug'er. Officersskolens Chef har stadig villet, at Prinds Harald skulde optages i næstældste Klasse uden Examen, men jeg har standhaftig holdt paa, at han burde og kunde tage Examenen ligesaa vel som de andre Aspiranter, og jeg er heller ikke bange for, at Prindsen skal gaae bag ad Dansen.

General Schroll i Audiens for at indbyde de Kongelige til »Blomsterfesten« (til Fordel for de Vansføre). Livlægen spiser Frokost hos mig; han er herinde for at se til Prinds Valdemar, der har haft en Byld i Halsen, men nu Gudskelov er over det Værste.

Paa Kontoret paa Christiansborg kom min kære, ældste Søn Hans efter endt Examen i Tegning, hvori han mener at kunne være veltilfreds med Resultatet idag. Jeg lykønskede ham og forærede ham en »Napoleonsbog« (Napoleon er hans som min Helt).

Ved min Tilbagekomst til Amalienborg gik jeg over i Kronprindsens Palais for at høre, hvorledes Prinds Harald var tilfreds med sin Tegning. »Jo, meget godt.« »Naa, det var jo glædeligt.« Jeg traf Prindsen nede i Forhallen, hvor ogsaa Kronprindsessen kom ned trods sit svage Knæ. »Jeg maatte jo høre lidt,« sagde hun; »vi ere jo Lidelsesfæller,« hvorned hun hentydede til, at jeg ogsaa har en Søn oppe til samme Examen.

The Kl. 9¹/₄. Meget livligt. Baade Kongen og Dronningen have det Gudskelov saa godt. Comtessen fortæller om en lille Brillant, som hun engang fandt her paa Amalienborg. Kongen: »Og den beholdt De uden videre?« »Men Gud, Deres Majestæt, hvordan skulde jeg dog faae oplyst, hvem saadan en lille Tingest tilhører.« Kongen: »Naa! med lidt god Villie!«

Søndag 8. Marts 1896. I Kirke med Kongen. Hørte en smuk Prædiken af Pastor Fenger. Slotspræst Poulsen er nu udnævnt til Domprovst i Roeskilde.

Søndagstafel Kl. 6¹/₂. Kronprindsessen fortalte glæde-

straalende, at Prinds Harald havde faaet »mg« i Tegning. Det glædede mig meget at høre! Jeg sad mellem Baronesse Blixen-Finecke og Greve Prlt. Knuth, der skildrede Selskabssæsonens store Byrder. Heldigvis kende vi i mit Hjem ikke til denne Plage!

Pastor Fenger røg efter Taflet en Cigar inde hos mig. Han er en prægtig Mand at tale med. Samtalen var om vore Kjære og Hjemmet — altid det bedste Conversations-æmne, for mig i hvert Fald.

Mandag 9. Marts 1896. Offentlig Audients, der allerede endte Kl. 11³/₄. Kongen slog en Pirouet ved min Meddelelse om, at der ikke var flere Audientssøgende i Audientsgemakket.

Tafel Kl. 6¹/₂. Frk. Oxholm tilbords. Overgav mig 30 Pund Sterling, tilsendt fra Miss Knollys til Lady Hally, hvortil f. T. indsamles. Prinds og Prindsessen af Wales staa i Spidsen for Indsamlingen.

Kjørt med Kongen til det Kgl. Theater. En Glæde at høre Enna's skønne »Aucassin og Nicolet«. Vægtersangen lød aldeles udmærket. Frk. Noack spillede meget tiltalende. Ved Theen fremviste Kongen et mægtigt meget smukt Træ-Paaskeæg, der gjemte Snese af andre Æg, det ene mindre end det andet; nydeligt! Sendt fra Kejserinden.

Tirsdag 10. Marts 1896. Taffel Kl. 6¹/₂. Indbudte var General v. d. Maase og Livlægen. I Anledning af Dekorationsuddelingen i Hæren spørger Overhofinarchal Løvenskjold, »om Hæren har vundet et Slag«. Naar han har kunnet blive Ridder af Elefanten ved at kommandere Lakaier, kan han vel nok unde en og anden veltjent Officer et Ridderkors. Ja, undskyld! men man bliver lidt ragekniv-agtig ved hans ubegribelige Mangel paa venlige Følelser overfor hans Medskabninger.

Dronningen udtaler sin Antipathi overfor Morphin og de moderne bedøvende Lægemidler, idet hun ytrer: »Man maa holde Smerterne ud; det gjorde man i gamle Dage og var

nødt dertil.« Jeg mente dog, at man bør være taknemmelig for slige Midler, men naturligvis ikke misbruge dem.

Onsdag 11. Marts 1896. Til Intendant-Referat hos Kongen. Conceilspræsidenten kommer. Vi tale om Prindsesse Louises forestaaende Bryllup (5te Mai). Kongen vil ikke benytte Slotskirken. »Man kan dog ikke være bekendt at føre sine Gjæster ned forbi den Ruin (Christiansborg Slot),« yttrede han forleden. Jeg foreslog Frue Kirke, men Conseilspræsidenten karakteriserede den som »Hovedstadens styggeste Kirke«, noget jeg paa det bestemteste maa protestere imod. Ender vel med, at Brylluppet kommer til at staae paa Kronprindsens Palais i samme Sal, hvor fordem Kongen og Dronningen rakte hinanden Haanden; vilde ogsaa være et godt Varsel.

Torsdag 12. Marts 1896. Læser for sidste Gang med Prinds Harald, som jeg har undervist i c. 5 Aar. Aldrig har der været et ondt Ord imellem os i de mange rare Timer, som jeg altid vil mindes med stor Fornøjelse. Maatte min Undervisning blot have været ham til lidt Gavn ikke alene qua Undervisning i Fagene! En rar, elskværdig Charakter er han. Vorherre give ham Glæde og Velsignelse af Livet! Takkede ham oprigtigt, da vi skiltes.

Fredag 13. Marts 1896. Prinds Harald skal idag op i Matematik Kl. 12; min Søn Kl. 7 iaften i Fransk og Kl. 11 imorgen Form. i Tysk. Gid det maa gaa de to unge Mennesker godt. Da jeg kom tilbage til Amalienborg, laa der et Kort til mig fra Prinds Harald, hvorpaa han meddelte mig sit gode Examensresultat. Paa Hjemvejen havde jeg mødt Kronprindsen, der standsede mig og fortalte, at Prinds Harald var kommen glad hjem fra Frederiksberg Slot, og havde sagt, at han selv syntes, det var gaet godt i begge de mundtlige matematiske Fag. Først senere meddeles Charaktererne. Jeg blev saa glad derfor.

Lørdag 28. Marts 1896. Paa Grund af Oberstlieutenant Løvenfeldts Sygdom har jeg maattet gaa en Uge tidligere paa Jour end bestemt. Ankommen til Amalienborg overbragte Hoffourer Hermann mig Ordre om strax at komme ind til Kongen, der var meget optaget af, at der nu atter mangler Penge i hans Pengebeholdning. »De veed, vi talte Pengene iforgaars, og nu mangler der 300 Kroner. Igaar, mens vi vare i Kirke (Prindsesserne Ingeborgs og Thyras Confirmationdag) har X. haft Tjeneste og saa at sige været ene her i Palaet.«

Jeg svarede, at der jo, sammenholdt med, hvad vi vidste, ikke kunde være Tvivl om, at han var Tyven og sluttede med at spørge: »Tillader Deres Majestæt, at han bliver arresteret.« »Ja,« svarede Kongen; »det kommer vi vel til — desværre!« Jeg lovede strax at sætte mig i Forbindelse med Chefen for det hemmelige Politi. En halv Time efter mødte Politiinspektør Madsen hos mig, og vi aftalte det fornødne, men bad ham iøvrigt handle under saa skaansomt Hensyn som muligt til de stakkels Børn. Hvilken grændseløs Ulykke for et Hjem! Vorherre bevare En selv og Ens Kjære for slige Fristelser og lade En altid see klart Afgrunden, som dé sikkert føre til. Kan ikke lade være at tænke paa den Tordensky, der trækker op over det ulykkelige Hjem. Politiinspektør Madsen er en Politimand efter mit Hoved: klar, logisk Dømmekraft, resolut til at handle og dog et mildt og humant Sind.

Da jeg kom tilbage fra mit Kontor paa Christiansborg og var ifærd med at gjøre Toilette til Taflet, kom Kongen ind til mig. Jeg maatte vise mig, som jeg netop stod, i Buxer og Skjorte og med Haaret i temmelig revolutionær Forfatning, da jeg lige havde dyppet Hovedet i Vandfadet og nu skulde i Lag med Kammen. Kongen var meget optaget af Arrestationen og spurgte mig, om jeg havde hørt noget om, hvorledes det var gaaet. Jeg meddelte min Samtale med Politiinspektøren, og hvad vi havde aftalt.

Taffel Kl. 6 $\frac{1}{2}$. Jeg havde den Ære at sidde ved Siden af Dronningen, der var meget livlig og talende. Om hun

vidste noget om X.'s Arrestation, veed jeg ikke. Kun Kongen, Hoffourer Hermann og jeg vidste, hvad der var sket.

Efter Taflet bad Kongen mig hente de indiske Sager, der staaer inde hos mig — en Gave fra en indisk Fyrste —, og benyttede derved Lejligheden til at spørge, om der endnu ikke var hørt noget om X. Jeg svarede, at jeg endnu intet havde hørt fra Politiet, der jo utvivlsomt nu havde X. i Forhør, men at han vel næppe kunde klare sig overfor alle de Fakta, som man alt havde paa rede Haand angaaende hans luxuriøse Leven og Virken.

Da jeg efter Couren sad inde hos mig selv, bankede det paa Døren, og ind traadte Politiinspektøren. »Naa!« spurgte jeg. — »Han har bekendt!« — »Virkelig, og hvad tilstaaer han iøvrigt?« — »Han siger, at han i Løbet af de sidste Aar har stjaalet fra Kongen.« — »Hvordan har han baaret sig ad dermed?« — »Han har haft en falsk Nøgle og saa benyttet Lejligheden, naar han havde Tjeneste.« Jeg trykkede den brave Politimands Haand. Kl. 1 at have arresteret Manden og allerede Kl. 8¹/₂ at møde med Rapport over Tilstaaelsen m. v. l Jeg gik ind til Kongen. Han sad i sin hyggelige Stue, læsende Berlingske. »Jeg beder Drs. Majestæt undskylde, at jeg kommer; men Politiinspektøren er her. X. har bekjendt, at han i Løbet af de sidste 13 à 14 Aar stadig har stjaalet fra Drs. Majestæt.« Kongen slog i Bordet og fløj op, og nu fulgte jo Spørgsmaal og Svar rask efter hinanden. »Er Politiinspektøren endnu derude?« spurgte Kongen. »Ja, Drs. Majestæt, og han har Rapporten med.« — »Saa vilde jeg dog gjerne tale med ham.« Politiinspektøren var jo ikke i Audientstoilette og tilmed anstrængt efter det lange Forhør, men der hjalp ingen »kjære Mo'er«. Da han kom ud fra Kongen, fortalte han mig omstændelig, hvorledes Arrestationen var gaaet for sig, og hvad der siden var forefaldet. Bemeldte falske Nøgler er en af X.'s egne Kuffertnøgler, som han efterhaanden har fileet saaledes til, at han kunde lukke Kongens Skrivebordskuffe op med den.

Kl. 9¹/₄ The og Lou. Ingen andre vidste endnu, hvad der var passeret. Da vi sade ved Theen, meldte først en Lakai,

at Hoffourerer Hermann meget ønskede at tale med mig. Jeg gik da ud, men han kunde jo kun melde, hvad jeg alt vidste gennem Politiinspektøren. Et Øjeblik efter blev jeg igjen kaldt ud. Det var Kongens brave, gamle Kammertjener Nielsen, der bragte mig bemeldte falske Nøgler, som han ved en Visitation sammen med Politiet havde fundet i Lakai X's paa Palaiet beroende Garderobe. Sjældent har jeg set et Ansigt samtidig saa betaget og dog glad. Man tænke ogsaa hvilken afskyelig Mistanke, der ved X's Arrestation og Bekjendelse var fjærnet fra alle Kongens nærmeste Omgivelser. Som Løbeild var Efterretningen over Palaiet. »Har X stjaalet fra Kongen? Han, som efter Sigende havde vundet saa tidt i Lotteriet, en Gang endog 50,000 Kr.! Var han en Tyveknægt! Han, Mata-doren, der ved sine Selskaber i Hjemmet trakterede sine Kammerater med Ryper og Champagne! Som for nylig var valgt ind i Bestyrelsen for Hoffunktionærernes Forening! Var han en Tyv! Var det med Tyvekoster, man var bleven trak-teret!« Grændseløs Forbauselse! En af de gamle Tjenere ud-brød: »Ja, det var som Jorden gik væk under mig, da jeg hørte det. Aldrig er jeg dog bleven saa forbavset!«

Kongen kom ind, ligesom jeg havde faaet Nøglen af Niel-sen; han tog den, men kastede den strax fra sig med et »Føi!«

At disse gjentagne Udkaldelser vakte Damernes Nysgjærrig-hed er en Selvfølge. Paa Dronningen kunde jeg nok mærke, at Kongen alt havde fortalt hende, hvad der var passeret. Naa, Lou'en gik derefter sin rolige Gang, men man kunde jo nok mærke, at det Passerede havde gjort et stærkt Indtryk paa alle og da især paa Kongen, hvem jeg senere maatte meddele alt, hvad Politiinspektøren iøvrigt havde fortalt mig om Arre-stationen m. v.

Søndag 29. Marts 1896. Palmesøndag. Politiinspektør Madsen kom for at hente Politirapporten, som Kongen igaar Aftes fik til Gjennemlæsning. Meddeler mig, hvad der siden er fremkommet af Tilstaaelser. I Slotskirken med Kongen for at høre Slotspræst Poulsen, der holdt sin Afskedsprædiken. Efter

Hjemkomsten kaldtes jeg ind til Kongen og havde en lang Samtale angaaende hele den sørgelige Tyverihistorie.

Hyggelig og rar The og Lou hos Dronningen, der gjentagende Gange udtaler sin store Forbauselse over, at den X'ske Sag med alle sine For-Undersøgelser, ere gaaede i den Grad stille af, at Ingen paa Palæet har haft mindste Nys derom.

Mandag 30. Marts 1896. Inde hos Kongen vedrørende Reskript om Forhøjelse af forskellige Gager. Taler meget om X's Tyveri. Konen er nu ogsaa arresteret. »Men Børnene maa i ingen Henseende lide nogen Mangel.« Kongen overdrager mig at ordne alt i den Retning videre fornødent, Kongens gode Hjærte fornægter sig aldrig.

Saa mange Følelser gennemstrømme mig ved Tanken om det stakkels X's Hjem, som denne forfærdelige Ulykke har ramt.

Conseilspræsident Reedts-Thott kommer; Statsraad ansat til paa Onsdag. Finantsloven vedtages formentlig, idet samtlige Ministre skal have udtalt, at den vel er bleven stærk barberet, men at de dog kunne tage imod den trods Strygning af flere Poster, hvis Indrømmelser man ikke let forstaaer fra Ministrenes Side.

Tirsdag 31. Marts 1896. Prinds Harald har til Examen faaet følgende Charakterer: Mathematik mundtlig mg÷ og mg÷; Mathematik skriftlig tg og Tegning mg. For mit Vedkommende meget tilfreds med Resultatet og grumme glad ved, at jeg satte igjennem, at han skulde op til den Examen og ikke indtræde i Klassen uden at have aflagt samme Prøve som de andre Aspiranter. Det styrker ogsaa hans egen Selvfølelse. Kongen udnævnte ham til Sekondlieutenant ved Fodfolket, takker mig venligt og overdrog mig at bringe Krigsministeren Ordren angaaende Prindsens Udnævnelse.

Min egen Søn har ogsaa gjort en udmærket Examen med lutter ug og mg.

Overværede med Kongen, Dronningen og hele den øvrige kongelige Familie Kunstakademiets Aarsfest (Foraarsudstillingens Aabning). Jeg tillader mig som ikke Fagmand at kritisere

saaledes: Kongens Billede af Professor Bache: Ansigtet ligner ikke, idet Trækkene ere for store; det øvrige godt. Estrups Billede (Jærndorff): Ansigtet for langagtigt, men iøvrigt godt; Stillingen brillant. Prof. Baches Billede af General Schleppegrell ved Isted godt; men det synes mig, at Generalen seer lidt »sølle« ud.

The Kl. 9¹/₄. I Anledning af X's Arrestation m. v. ytrer Prinds Christian til mig: »Det er en smuk Triumf, De har haft nu, ligesom De er bleven Intendant.« Jeg tilføjede: »men sørgelig.« Man taler om de mange, som Mistanken kunde være faldet paa, og Lykken ved, at den Skyldige blev funden.

Onsdag 1. April 1896. Taffel Kl. 6¹/₂. Geheimeraadinde Rosenkrants med Datter indbudte. Samtalen faldt bl. a. paa den Bagatel, hvorfor svenske Godser for Tiden kunne kjøbes.

Hoffoueren spørger, om jeg imorgen vil til Alters sammen med de Kongelige. Det vil jeg gjerne, men taler dog først med Damerne derom. De mene, at de Kongelige maaske dog helst vilde være ene.

Torsdag 2. April 1896. Skjærtorsdag. I Garnisons Kirke med Kongen. (Fenger prædikede varmt og indtrængende).

Senere vare Kongen og Dronningen til Alters i Slotskirken. Efter Frokost paa Vejen hjem var jeg inde i vor lille Have ved Kastelsvejen, hvor jeg plukkede udsprungne Croqus. Saa bryder da atter det dejlige Foraar frem i al sin Skjønhed og Pragt. Vorherre være takket for hver en Vaar, vi faa Lov at opleve sammen med vore Kjære.

Taffel Kl. 6¹/₂. Til Taffel: Kronprindsens undtagen Prinds Carl, der er sygemeldt. Kronprindsessen er noget ængstelig, idet hun frygter, at det kunde være en Blindtarmsbetændelse, hvoraf Prindsen lider. Vilde være mere end sørgeligt, om saa var. Prindsen er nylig vendt hjem fra Vestindien efter undervejs at have besøgt sin Forlovede, Prindsesse Maud. Midt i Juli skal deres Bryllup staa. Vorherre lade dem kunne fejre det med Glæde med hele den store Slægt.

Prinds Hans talte meget om A. D. Jørgensens Griffenfeldt.

Prindsen synes ikke om Jørgensens Opfattelse af vor store Statsmands Personlighed, hvori jeg er ganske enig med ham.

The Kl. 9¹/₄. Kongen taler meget med mig om den X'ske Sag og bemærkede, at han ikke kunde tro, at han (X) kunde have stjaalet saa meget. Jeg tillod mig at svare, at X dog næppe havde tilstaaet, at han havde stjaalet mere, end han i Virkeligheden havde. Og i mit inderste Hjærte tænkte jeg: Han har stjaalet meget mer; thi med den Levevis, han førte, har han sikkert forbrugt endnu mere end først opgivet. Naa, nous verrons!

Fredag 3. April 1896. Langfredag. I Frue Kirke med Kongen. Paulli taler smukt og dybt.

Efter Jourtid hjemme for at tale om den forestaaende Flytning, som vi have tænkt os kunde skee Tirsdag den 14. April.

Taffel Kl. 6¹/₂. Rart og hyggeligt. Ingen Fremmede. Samtalen drejede sig hovedsagentlig om X, og hvad han har bekjendt. Vorherre se i Naade til det stakkels Hjem, som det nu seer saa mørkt ud for.

Lørdag 18. April 1896. Kl. 9¹/₄ tog jeg fra Christiansborg til Amalienborg. Den 14. ds. flyttede vi nemlig fra Holsteinsgade 9 til Christiansborg, hvor vi droge ind alle Mand raske og glade, og hvor vi have faaet en dejlig, stor og rummelig Lejlighed. Saa har jeg nu selv tilhuse, hvor jeg som ung Student og Officer saa mangen Gang søgte Geheimeetatsraad Trap, den tidligere Kabinetssekretær (hos Chr. IX). Hvor lidet tænkte jeg den Gang, naar jeg vandrede op ad Egetræs-Vindeltrappen og ringede paa den stærkt kimende Entrédørsklokke — den samme, der endnu er der, jeg kjender saa godt dens stærke Klang; man blev næsten bange, naar man havde trukket i den, saaledes skingrede den i den lange, brede Corridor —, at jeg selv engang skulde komme til at boe her. Vor kjære, gamle Konge har altid været mig saa god. Jeg og alle mine skyldte ham meget, meget! — Jeg afløste i Dag Kapt. Scheller. Oberstlieut. Løvenfeldt endnu syg (Ischias). Livlægen spiser Frokost hos mig. Han er ogsaa meget rystet ved den

X'ske Sag. Jeg taler med Kongen om Sagen og søger efter Jourtiden Kriminalretsassessor Winther, under hvem den X'ske Sag sorterer. Derfra til mit Kontor, hvor jeg faaer Besøg af Prinds Harald, der følger med mig over i vor nye Lejlighed, hvor han præsenteres for min Hustru og Børnene, som han jo forøvrigt kjender. Vi fik os en Cigar og havde det rart, hvorefter vi fulgtes tilbage til Amalienborg.

Taffel Kl. 6¹/₂. Man spiser nu uden Lys. Ogsaa en sikker Foraarsbebuder. Dronningen taler om »den tyske Krisis i 1866«, samt om Begivenhederne her i 1864 og om Hall's Statue i Søndermarken. Fortalte, at Prindsessen af Wales skrev hjem i 1864: »Bære I Eder ikke forsigtigt ad i Tide, tage de Hertugdømmerne fra Eder.« Derefter gled Talen hen paa de Nationalliberale og deres Doktriner. Statsmænd, der faae det mest mulige ud af Forholdene, ere de mest praktiske; et lille Minus er bedre end et stort.

Fulgte Kongen og Dronningen i det Kgl. Theater, hvor der opførtes Hejbergs »Fata morgana«. Poetisk, men langtrukket.

Søndag 19. April 1896. Med Kongen og Følge i Vor Frelzers Kirke paa Christianshavn; den fejrer sin 200 aarige Indvielsesdag. Vi synge den samme Salme, der lød paa dette Sted for 200 Aar siden. Om pludselig en Sceneforandring kunde have fundet Sted! Pastor Holch indledede med en historisk Oversigt, hvorefter Biskop Rørdam talte.

Hjemme paa Christiansborg fra Kl. 2¹/₂—4¹/₂. Slægten var hos os til Chokolade for at see vort nye Hjem. Alle saa glade paa vore Vegne.

Kl. 6¹/₂ Søndagstaffel. Jeg havde Baronesse Blixen-Finecke tilbords. Hun synes ikke at være nogen Beundrer af Overhofmarschallen. En Sommer, da hun noget hyppigt havde været Gjæst hos Kongen og Dronningen, havde han sagt til hende: »Baronessen skulde hellere tage Deres Seng med herud!«

The Kl. 9¹/₄. Kongen fortæller om en Sjoever, der forleden i Østre-Anlæg var meget nærgaaende; men Kongen vil dog ikke have ham meldt. »Jeg sagde, at han kunde komme til

Audientsen,« fortalte Kongen; »nu kan vi jo see, om han kommer paa Mandag.« Jeg sad ved Lou'en ved Siden af den unge, elskværdige Prindsesse Louise — vel for sidste Gang i lange Tider, idet hendes Bryllup jo skal staae den 5te Mai. Hun fortjener en Mand, der vil være rigtig god mod hende. Men det vil være et stort Tab, naar hun forlader sit Hjem og Fædreland. Vi talte om den forestaaende Afsked, som sikkert vil falde hende svær.

Prinds Julius var paa Besøg i Anledning af Kongens Fødselsdag (d. 8. April).

Mandag 20. April 1896 holdt Kongen som sædvanlig offentlig Audients. Der kom bl. a. Skuespiller Lindstrøm, der i sin Tid spillede Jens i »Landsoldaten«; jeg benyttede Lejligheden til at takke ham. Desuden kom en gammel Frøken W. paa 87 Aar, der hvert Aar kommer for at lykønske Kongen til Fødselsdagen; hun motiverer sit Ønske med: »Han (Kongen) har selv givet mig Lov til hvert Aar at komme og ønske til Lykke.« Det er oprigtig ment, thi hun beder ikke om noget og faaer heller ikke noget; »men,« siger hun, »det er mig saadan en uhyre Glæde at hilse paa vor gamle Konge.« Kjønt! Franskmanden, den stammende Professor Berquand, indfandt sig ligesom en Gang tidligere og kom ogsaa ind til Kongen.

Taffel Kl. 6¹/₂. Jeg sad ved Siden af Prinds Hans, der fortalte om en Kiste, indeholdende Dokumenter m. v. vedrørende Caroline Mathilde og hele hendes sørgelige Historie, der for nogle Aar siden var bleven aabnet. Ifølge Frederik den 6tes Bestemmelse maatte den først aabnes efter saa og saa mange Aars Forløb og vilde da efter hans Tro mulig kunne bidrage til noget at mildne det grelle Lys, der var faldet over hans ulykkelige Moder. Prinds Hans havde været tilstede ved Aabningen, hvorimod den »daværende Cultusminister Scavenius ikke havde fundet den interessant nok til at give Møde«. Naa, iøvrig indeholdt den heller ikke noget, der kunde kaste et nyt Lys over bemeldte Begivenhed. Man fandt der Dommen med samtlige tilhørende Dokumenter; i det hele kun, hvad man forud kjendte. Derimod fandt man et Par

Strømpebaand, som Caroline Mathilde i sin Tid havde skjænket Struensee. I Indholdsfortegnelsen stod, at Kisten ogsaa indeholdt en Kapsel med Caroline Mathildes Billede, skjænket Struensee af hende; det fandtes imidlertid ikke, idet Arveprindsesse Caroline havde taget det i Forvaring, og efter hendes Død er det gaaet over til Prinds Hans. Det interesserede mig meget, da jeg aldrig uden med dyb Medlidenhed kan tænke paa den ulykkelige, unge Dronning. Prindsen lovede at vise mig den ved Lejlighed.

Tirsdag 21. April 1896. Prinds Hans kommer ind til mig for at vise den omtalte Kapsel, der af Caroline Mathilde er skjænket Struensee. En Sølvkapsel af Størrelse som en af de gamle Specier. Indvendig under Glas Caroline Mathildes Billede; meget fixt gjort; hun har ikke været særlig smuk. Udvendig er Kapslen rigt ciseleret; den viser to Duer, der næbber over en Rede. En meget talende Allegori! Forunderligt at holde denne lille Kapsel i sin Haand. Et Væld af Tanker gennemstrømme En. De vare Mennesker som alle vi andre; hvad have de drømt, følt og lidt!

The og Lou Kl. 9¹/₄. Prinds Hans fortæller om en Kapsel i Dronningens Besiddelse, der af Napoleon den Store er skjænket en af Prindsens Forfædre, og som indeholder en lille Seddel med nogle egenhændige Ord fra den store Kejser. Hvor vilde jeg gjerne engang se den!

Onsdag 22. April 1896. Paa Kontoret og derefter ovre i mit eget, kjære Hjem paa Christiansborg. Som jeg sidder i mit Værelse, hører jeg elastiske Trin, som jeg syntes at skulle kjende, udenfor i Korridoren. Om det skulde være Kongen, der netop igaar havde spurgt: »Naar De har været ovre i Kontoret, seer De vel lidt til Familien?» hvortil jeg svarede ja. Det ringede, og strax efter viste vor Pige Karen sig i Døren, idet hun maalløs stammede: »Kon — — Kongen«. Jeg ilede ud. »Naa, Kapitainen er dog hjemme?» sagde Kongen venligt som altid og rakte mig Haanden. Paa Kongens Spørgsmaal herom havde Pigen, der ikke havde seet mig

komme, svaret, at hun ikke vidste, om jeg var hjemme. Derfor havde Kongen spurgt, om Fruen da var tilstede. Jo, det var hun da. Ja, om Pigen da vilde sige, at det var Kongen.

Idet jeg hjalp Kongen Tøjet af, sagde han: »Ja, jeg vilde dog gjerne hilse paa Dem og Deres Frue i Deres nye Hjem.« Emma, min Hustru kom nu til, og Kongen hilste saa venligt og ridderligt paa hende, hvilket glædede mig meget. Vi fortalte, hvor glade og taknemmelig vi ere for det smukke, nye Hjem og viste Kongen samtlige Værelser. Inde i vort Soveværelse sad vor yngste, lille Dreng, Henning, paa sin Gyngest. Kongen tog ham venligt i Haanden, klappede ham paa Kinden og spurgte, »om Ridehesten gik roligt«. Kongen gik saa elskværdigt og ligefrem omkring i Stuerne og kigede paa alting. Vi viste Billederne fra mine Forældres Sølvbryllup og Guldbryllup, Lysekronen fra Emmas Forældres Sølvbryllup, Glaspokalerne fra Soldaternes Hjemkomst efter første slesvigske Krig o. s. v. o. s. v. Kongen lagde jo ogsaa Mærke til sit eget og Dronningens smukke, smaa Oliemalerier, som jeg til Jul fik af Emma og Børnene. Da min Hustru udtalte, at det var en stor Glæde, at baade Kongen og Dronningen vare saa raske svarede Kongen: »Ja, det er ogsaa en stor Guds Naade mod os.«¹⁾ »De har det rigtig hyggeligt her«, yttrede Kongen, »og har møbleret paa den gamle Maade; den holder jeg ogsaa mest af, saa vidt gjørligt overalt med Bord midt i Værelset under Kronen eller Hængelampen. Men er her nu ikke fodkoldt?« spurgte han. Nej, det havde vi da ikke mærket noget til. »I saa Fald maa De have Tæpper over alle Gulve«, bemærkede han siden. Vi svarede, at det maatte komme lidt efter lidt. »Ja, det er sandt«, svarede han; »men i vor Tid skal alt jo ellers være saa luxuriøst.« Vor gamle, gode Konge tænkte ikke paa, hvilken Udgift dette vilde repræsentere. Vi ere glade og taknemmelige ved at have Tæpper i de tre Dagligværelser og vilde ansee det for Luxus ogsaa at lægge Tæpper paa i Spisestuen og samtlige fire Soveværelser. Min kjære Hustru

¹⁾ Da Kongen saa paa Billedet af Dronningen, bemærkede han: »Ja det ligner godt; men Dronningen er nu lidt lysere« (=: mere graae).

talte saa kjønt og ligefrem med Kongen, hvilket glædede mig meget; thi det er jo slet ikke saa nem en Sag at have »Kongen« til Gjæst.

Kongen saae ud over Tøjhusbroen lige nedenfor vore Vinduer, idet han bemærkede: »Den Bro er jeg gaaet hundrede og atter hundrede Gange over den Gang vi (Hestgarden) havde Kaserne dér«. (Frederiksholms Kaserne lige overfor). Jeg fortalte, at jeg havde faaet min Hest opstaldet der og var glad ved at have den saa nær. Vor kjære, gamle Konge sagde derpaa Farvel; jeg hjalp ham Tøjet paa. Nydeligt at see hans altid ridderlige Optræden overfor Damer. Ret en Konge efter mit Sind. Vorherre velsigne ham og bevare ham endnu i mange, mange Aar! Udenfor Entrédøren stod hans smukke, sorte Hund. Da jeg havde fulgt Kongen til Vindeltrappen og vilde til at løbe ned ad den, protesterede han mod, at jeg fulgte ham længere og sagde mig venligt Farvel. Jeg haaber, at vor kjære, gamle Konge kunde mærke, hvor glade vi alle vare for hans Besøg.

Kl. 6 Taffel. Kunstakademiets Bestyrelse m. fl. indbudt, i hvilken Anledning der var Taffelmusik. Jeg sad ved Siden af Professor Vermehren, der bedømte flere af de for Tiden her i Byen udstillede Billeder af fremmede (bl. a. hollandske og svenske) Malere meget skrappt. Jeg har ikke selv set de Billeder, men de Kongelige har omtalt flere af dem med stor Begeistring. Han fortalte om Digteren Ingemann, der havde været saa meget for ham.

The Kl. 9¹/₄. Kongen fortalte Dronningen om sit Besøg hos mig idag og bemærkede bl. a.: »Ja, Fruen hilste jeg ogsaa paa, en meget smuk Dame.«

Senere faldt Talen paa Napoleon III, og hvorledes han var bleven skuffet af sine Generaler. Der fortælltes, at Krigsministeren, paa Kejserens Forespørgsel, hvorvidt den franske Hær var feltmæssig beredt til at møde en eventuel Krig med Preussen, svarede: »Der mangler ikke 1 Knap i en Gamasche! I Tillid hertil begyndte Krigen 1870—71, hvis Resultat trods Franskændenes eksemplariske Tapperhed noksom viste, at der har manglet andet og mere end »1 Knap«.

Torsdag 23. April 1896. Professor Studsgaard hos Kongen. Derefter havde jeg selv Referat. Da jeg var færdig med Referatet, under hvilket Kongen gav mange Gaver til Fattige og Trængende, bemærkede Kongen spøgende: »Ja, Deres Besøg, min gode Kapitain, ere mig altid noget kostbare«.

Taffel Kl. 6. Jeg sad ved Siden af Comtessen, der i Kongens Paahør vel skarpt kritiserede Hofdame-Værelserne paa Amalienborg.

Dronningen fortalte mig, at hun i denne Tid læser en meget interessant Bog (af en udenlandsk Præst), hvori Forfatteren forudsiger, at det i de kommende Aarhundreder vil gaa stærkt nedad (Revolutioner o. s. v. Proletariatet komme til Magten o. s. v.), men med Aar 2000 vil alt igjen være bleven godt. Dronningen var af samme Tro. Jeg stiller mig nu altid lidt tvivlende med Hensyn til slige Forudsigelser.

Kongen og Dronningen toge alene ud for at modtage Hertugen og Hertuginde af York, der alt nu ankomme i Anledning af Prindsesse Louises Bryllup den 5te Mai.

Fredag 24. April 1896. Taffel Kl. 6. Havde Hertuginde af York's Hofdame tilbords, en overordentlig vakker og forstandig, talende Dame med mange Interesser og meget musikalsk; bl. a. talte hun med megen Begeistring om Grieg's Musik.

Første Gang jeg har set Hertuginde af York; og kan jeg med fuld Berettigelse sige om hende: nydelig og kvindelig uden at være en absolut Skjønhed. Nærmest Blondine med smukt, blidt Udtryk i de blaa Øjne.

Alle i Concertpalaiet, hvor Hofkapelmester Dr. Karl Muck, Dirigent for Berlins »Store filharmoniske Orkester« tillige med Solisten Anton Witek beredte os alle stor Nydelse. L. van Beethovens skønne, velkendte Musik tiltalte mig dog mest!

Lørdag 16. Maj 1896. Kl. 9¹/₄ gik jeg til Amalienborg for at afløse Løvenfeldt, der nu er saa nogenlunde rask efter sin Ischias.

Taffel Kl. 6^{1/2}. Efter Prindsesse Louises Bryllup den 5. Mai (hvortil jeg var indbudt, og som var en smuk, minderig Dag) er Storhertugen af Luxembourg med Gemalinde, samt Prindsesse Balhildis (Prindsesse Louises Svigermoder) og Prindsesse Hilda blevne her som Kongens og Dronningens Gjæster. Storhertugen rejser dog allerede i Aften. Jeg blev præsenteret af Kongen for Storhertugen, en lille, noget sammenkrøbet Mand med graa Moustacher og Briller. Skjønt paa Alder med vor Konge kunde han i Ydre gjerne være Kongens Fader. »Sind Sie Cavallerist?« spurgte han. »Nein, Königlichlicher Hoheit. Ich bin Ingenieur.« Dermed var Conversationen udtømt. Havde Kongen hørt Spørgsmaal og Svar, havde han sikkert forklaret Storhertugen, at jeg, skjøndt Ingenieur, interesserer mig meget for Heste og ikke er en hel Dumrian i det Kapitel. Men det har Storhertugen nu ikke kunnet tænke om »en Muldvarp«, og han spurgte derfor videre: »Wer ist der alte Herr da?« idet han ser meget daarligt. Ja, det var da Grev Holch. Ah, ham kjendte han jo saa godt og benyttede saa Leiligheden til at slippe for mig. Iøvrig gjør han et elskværdigt og fornøjeligt Indtryk. Kongen sætter overordentlig Pris paa ham og hans jævne Optræden. Han kan være meget munter, siges der.

Talte med Storhertuginde, en ældre Dame, der siges i sin Ungdom at have været meget smuk. Hun taler meget godt Dansk saavel som hendes to Søstre Prindsesserne Balhildis og Hilda. Talte om, hvor forandret Kjøbenhavn var bleven i det Ydre, siden hun sidst var her.

Efter Couren kom Oberst Hegermann-Lindencrone hen til mig med Meddelelse om, at Storhertugen havde tildelt mig en Decoration. Blev mig umiddelbart efter overrakt af hans Kansler, Fyrst Metternich, en høj, elegant Selskabsmand. Pudsig nok kunde jeg ikke faa at vide, om det var en luxemburgsk eller nassausk Orden. Hegermann vidste ingen Besked. Storhertugens afrejste med Toget Kl. 7^{1/2}. Kongen og Dronningen med Gjæster fulgte Storhertugen til Banen. Storhertuginde og de to Prindsesser blive endnu nogen Tid her ved Hoffet.

Den stakkels, lille Prinds Georg af Cumberland er meget syg af en Betændelse i Skulderen og det ene Knæ. Nogle Læger mene, at det er en Blodforgiftning, andre at det er Tuberkulose. Det er en stor Sorg og Bekymring for hans stakkels Forældre og for vor kjære gamle Konge og Dronning. Vore Læger ryste paa Hovedet; men Vorherre er over alle og kan, om det saa er hans Villie, lade den unge Prinds komme sig tiltrods for alle Læge- og Menneskespaadomme. Forleden er han bleven opereret baade i Skulderen og i Knæet, hvor der har vist sig store Materieansamlinger.

Søndag 16. Mai 1896. En Lakai bringer Ordre om at møde Kongen nede i Palaiets Gaard for at følge med i Kirke. Jeg spurgte til den lille Prinds Georg. Vor gamle Konge er bekymret for ham. Med Guds Hjælp kan han dog komme sig. Kongen spurgte, om jeg ikke havde faaet en Decoration af Storhertugen, og hvad det var for en. Det kunde jeg foreløbig ikke give Svar paa. »Ja, nu maa De jo bære den, mens Storhertuginden er her, og saa til Middag kan jeg maa-ske hjælpe Dem med at udfinde, hvad det er for en.« Kongen fortalte om Storhertugen, som han havde kjendt lige fra 1838 og hans Elskværdighed, som Kongen stærkt fremhævede; om Storhertugens og hans Lands Skæbne i Krigen 1866 og om hans prægtige Heste. — Saa naaede vi Garnisonskirke, hvor Pastor Fenger talte varmt og smukt.

Hjem gik det igjen tilfods med Kongen, Prinds Valdemar og Prinds Harald. Alle vare glade for Fengers inderlige og varme Forkyndelse.

Efter Frokost et lille Smut hjemme, hvor jeg traf min ældste Søn, der f. T. er inde som Rekrut. Dejligt for os og for ham selv hver Dag at kunne komme lidt hjem til os. Rekrutlivet er ikke saa let en Overgang og falder navnlig lidt drøj, naar man intet Hjem har at ty til. Det savnede jeg, da jeg var Rekrut. Mindes nu saa ofte min egen Soldatertid i Kastellet og da især den Dag, min kjære gamle Moder sad ved min Seng derude, da jeg vaagnede af Middagssøvnen.

Kl. 6¹/₂ Søndagstaffel. Kronprindsessen med Børn m. fl. (Kronprindsen er rejst til Rusland til Kroningen i Moskou). Havde Overhofmesterinden tilbords og paa min anden Side Prindsesse Ingeborg, der, da vi talte om Prindsesse Louises bevægede Afrejse, yttrede: »Ja, det hjalp noget, da de vare komne udenfor Trekoner, og siden musicerede de sammen, saaledes at det til Slut gik helt godt.« Talte efter Taflet længe med Prindsesse Balhildis, der gjorde et rart og ligefrem Indtryk. Fortæller om sin Datter, Dronningen af Würtemberg, og taler om gamle Dage her i Kjøbenhavn. Hendes Udtalelser røbe noksom, hvor glade de ere over at have faaet Prindsesse Louise til Svigerdatter. Det have de ogsaa Grund til. Desværre faldt hendes Bryllup ikke i min Jouruge, saa jeg har ikke Lejlighed til her at sige alt, hvad der var Anledning til at fortælle om hende og den smukke Bryllupsfærd. Jeg nævner her kun, hvad der passerer i mine Jouruger og ganske kort. Vil Vorherre nogensinde give mig Lov til grundig at udfylde, hvad jeg nu ofte kun maa nævne med et Par Ord, som tilmed nu og da kun forstaas af mig selv? ¹⁾

Kongen trak mig ind i en Vinduesfordybning for at se min Dekoration. »Ja, det maa være en Nassauer, da den har dette A, men hvad det ellers er for en, er mig umuligt at sige. De skulde spørge Kammerherren (Ritter, opvartende Kavalier hos Storhertuginde) dérhenne derom,« sagde Kongen paa sin elskværdige Maade. I Eftermiddag er der dog kommet lidt bedre Efterretninger fra Gmunden, Gudskelov!

Kl. 9¹/₂ The. Kongen og Dronningen vare alene, da jeg kom op i Salen. Dronningen talte om, hvad Storhertugen havde mistet i 1866, men han havde dog beholdt Ret til at uddele Dekorationer. Dronningen omtalte derpaa Kejser Wilhelm, hans daarlige Øre og hans svage, højre Arm, hvorfor der er lavet en særlig konstrueret Gaffel, som hans Kammer tjener inden Taflet altid henlægger ved hans Couvert.

¹⁾ Dette Ønske skulde desværre ikke gaa i Opfyldelse, da Fader døde 9. September 1916 og ved den Tid endnu ikke var naaet saa langt i sin videre Udarbejdelse af sine nedskrevne Erindringer. K. Rørdam.

Meget livlig Lou. Vi sad 13 om Bordet, men det gene-
rede ingen.

Mandag 18. Mai 1896. Ved den offentlige Audiens mødes jeg uventet med min gamle Ven Richard Poulsen, der nu er bleven Inspektør ved Roeskilde Borgerskole. Vi mindedes gamle Dage i Kjøbenhavn, naar jeg under mine Besøg herinde fra Roskilde boede hos ham og Broderen Just i Philosophgangen 89, hvor ogsaa Christian Winther og Sibbern boede. Et rigtig Studenterliv levede man dengang. Mynten kneben, men Humeuret højt. Følte mig altid stærk dragen til de to rare, livlige Brødre. Mindedes ogsaa deres Besøg hjemme i Ondløse Præstegaard.

Taffel Kl. 6¹/₂. Havde Baronesse Riefel, Hofdame hos Prinsesse Bathildis, tilbords og paa min anden Side Storhertugin-
dens Hofdame, Baronesse Apôr (Ungarerinde; meget smuk).

The og Lou Kl. 9¹/₄. Saavel Baron Ritter som Baronesse Apôr meget ivrige Antikvitetsamlere. Ligesaa Prindsesse Hilda. Jeg lover efter Jourgen at følge med i Boutikker.

Dronningen talte med Glæde om den forestaaende Ud-
flytning til Bernstorff paa Fredag. Hds. Majestæt forærede mig en Del Frimærker, hvoriblandt flere græske, udkomne i Anledning af de nys stedfundne, olympiske Lege.

Prinds Hans ynder ikke Landopholdene; han yttrede spø-
gende, at man burde flytte saa sent ud som muligt og tid-
ligst muligt ind igjen.

Tirsdag den 19. Mai 1896. General Kauffmann hos Kongen for at sige Farvel, idet han med sin Hustru vil bo-
sætte sig ovre ved Middelfart. Som gammel Mand vilde jeg blive, hvor mine Børn var. Han talte om de tre Søstre, Stor-
hertugin- den o. s. v., der i disse Dage gjæste Hoffet, og om »den hessiske Nakke« som er karakteristisk for den Slægt; jeg har aldrig lagt Mærke dertil.

Det regner idag, men vi trænge ogsaa meget dertil.

Taffel Kl. 6¹/₂. Baronesse Apôr tilbords. Meget livlig.
General Kauffmann indbudt til Theen og Lou'en Kl. 9¹/₄. Kon-

gen udtaler sig overordentlig rosende om General Kauffmann, som Kongen har kendt i mange Aar og sætter overordentlig stor Pris paa.

Onsdag 20. Mai 1896. Da det er Onsdag, spurgte jeg Kongen, om jeg maatte komme med Referat, men Kongen svarede spøgende: »Det kunde maaske vente?« Jo, det kunde det jo saa godt. Der er kommet Meddelelse om, at Exc. Estrups Hustru er afgaaet ved Døden paa Bregentved af Typhus. Jeg kjendte hende jo personlig fra mit Barndomshjem, naar hun boede paa Kongsdal. Altid talte hun saa kjønt om mine to kjære, gamle Forældre, som hun syntes at sætte saa megen Pris paa. For 14 Dage siden talte jeg med hende ved Prindsesse Louises Bryllup. Det var lige efter Vielsen, jeg stod og talte med Pastor Fenger, da hun kom hen til mig. I Samtalens Løb bad hun mig præsentere hende for Fenger. »Jeg har hørt saa meget om ham. De vil nok præsentere ham for mig?« Jeg gjorde det. Skjønt vist i alt en stor Kontrast til sin Mand, har hun sikkert været meget for ham og ikke mindst da for Børnene og Hjemmet. Hendes yngste Søn ligger ogsaa syg paa Bregentved af Typhus; man mener, at Sygdommen er bragt med her fra Kjøbenhavn. Kongen telegrafe-rede strax til Estrup og udtalte sin Deltagelse i hans Sorg.

Taffel Kl. 6. Direktionen for de Massmannske Skoler var indbudt, og Gardens Musik musicerede. Jeg sad ved Siden af Skoleinspektør Bohr; vi talte meget om hans Broder i Kina, som jeg har kjendt saa godt. Han spørger mig nøje ud om alle de fremmede Damer. Provst Schepelern, som ogsaa er til Taffel, lægger slet ikke Mærke til, at Kongen gjentagende Gang vil drikke Glas med ham; jeg gør ham opmærksom her-paa, og Kongen nikker venligt til ham.

Torsdag den 21. Maj 1896. Med Kongen, Dronning og de kongelige Gjæster i det nye Nationalmuseum ved Sølvgade. Interessant at se de mange gamle Malerier, hvoraf flere Mesterværker fra gamle Dage (Rubens; hollandsk Blomster-stykke o. s. v.); vore egne Mesterværker: I. Th. Lundbye o. s. v.

Vil rigtig fornøje mig ofte at gaa dér med Emma og Børnene. En Mængde Buster opstillede som Porcelain i en Kjøkkenrække. Kongen bemærkede om en af de forevige Herrer: »Han ser bra gnaven ud,« og det var ogsaa sandt. Navnet faar staa in mente.

Først Kl. 4 tilbage paa Amalienborg og saa i Galop til mit eget, kjære Hjem paa Christianborg, hvor vi fejrede Fødselsdag for vor yngste søde, lille Henning, der straaled af Glæde over sine mange Gaver, som han var henrykt for. Vorherre velsigne og bevare ham for os, vor søde, mindste lille Dreng, i mange Aar og give ogsaa ham Glæde og Velsignelse af Livet.

Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Taffel. Jeg havde Comtesse Reventlow tilbords. Hun paastod, at de danske Herrer ikke forstaa at courisere. Jeg mente, at det var en Ros; hun opfattede det som »en kjedelig Mangel«. Hvor er Grændsen? Man skal ikke lege med Ilden.

The og Lou Kl. 9 $\frac{1}{4}$. Formentlig sidste Aften for denne Saison paa det rare, hyggelige Amalienborg.

Fredag 22. Mai 1896. Kl. 11 Statsraad. En halv Time før Statsraadet var endt kom Departementschef Sehested, der er udnævnt til »Landbrugsminister«, (ny Portefeuille), idet Trafikministeriet atter delvis er henlagt under Indenrigsministeriet (Hørring). Han bar Excellence-Uniformen, men jeg vilde dog endnu ikke lykønske, da jeg officielt ikke endnu kan vide noget derom. Vil dette nye Ministerium blive til Gavn? Kommer vel an paa, hvem der staar i Têten for det. Vistnok en vanskelig Post, der kræver en forsigtig Mand. Nous verrons!

Hofjægermester Estrup, Exc. Estrups ældste Søn, kom og var inde hos Kongen. Ligner meget lidt sin Fader.

Kjørt Kl. 3 med Kongen til Bernstorff med de nye, graa ungarske Heste, som Kongen er saa glad for. »De gaar, skjøndt de kun er 5 og 6 Aar gamle, saa fromme som Lam.« De gamle Graa har Kongen givet sin Broder, Prinds Julius. Kongen var glad og fornøjet. Talte om mange forskellige Ting, bl. a. med dyb Deltagelse om den store Sorg, det er for Estrup at have mistet sin Hustru.

Lidt efter at vi havde naaet Bernstorff, kom Dronningen med Gjæster og Damer. En Glæde at see, hvor baade Kongen og Dronningen see raske ud.

Gik en Tour med Baron Ritter ad den for mig velkendte, rare Vej med de mange, glade Minder: Gjennem Vilvordes Have ind i Krattet og forbi Bænken, hvor jeg har skrevet vore Navne, og forbi Kongekilden, ind i Dyrehaven, tilbage gjennem Ordrup Krat og forbi Katholsk Kirke. Takker Vorherre inderligt for den dejlige, lykkelige Tid, der er gaet, siden jeg sidst var paa Jour paa Bernstorff.

Taffel Kl. 6¹/₂. Storhertuginde Overhofmesterinde, Baronesse Prehn tilbords. Meget livlig og rar. Jeg forklarede hende Billederne paa Væggen i Spisesalen. Talen faldt ogsaa paa Napoleon. Prindsesse Marie, som jeg havde den Ære at have paa min højre Side, bemærkede: »Jeg holder ogsaa meget af Napoleon.«

Kl. 9¹/₄ The. Dronningen saa glad, fordi der er kommet gode Efterretninger om den lille Prinds Georg, der Gudskelov har det en Del bedre. Dronningen bemærkede: »Ja, mit »Barometer« er Gudskelov ogsaa steget idag, for jeg har faaet meget bedre Efterretninger fra min Datter Thyra.« Vorherre lade det fremdeles gaa fremad, at den unge Prinds atter maa komme sig.

Lørdag 23. Maj 1896 (Pintselørdag), Fik umiddelbart efter Referat af mine Intendant Sager, som jeg havde medbragt fra Kjøbenhavn, anbragt Akterne angaaende den X'ske Sag, hvis Forhør nu er sluttede. Kriminalretsassessor Winther vil paa Tirsdag referere hele Sagen for Kongen. Spørger Kongen om Hs. Majest. befaler, at jeg skal komme til Referat om Onsdagene? Kongen svarer: »Ja, forudsat at jeg ikke om Mandagen kommer til Amalienborg; thi saa kunne vi maaske tales ved derinde.«

Lørdag den 6. Juni 1896. Kongen modtog mig venlig som altid, men var bedrøvet over, at det sidste Telegram om den lille Prinds Georg i Gmunden ikke er saa godt. Deler

inderlig deres Sorg og Bekymring. Vorherre holde sin kjærlige Haand over den lille Dreng og lade ham komme sig til Glæde for hans Forældre og Bedsteforældre, vor kjære, gamle Konge og Dronning.

En Udflugt til Helsingør skulde finde Sted, og Kl. 11 kjørte vi alle til Bellevue. Kongen kjørte selv den første Vogn, hvori sad Prinds Hans, Kmherre Oxholm og jeg. I anden Vogn Dronningen og Prindsesse Marie med Gjæster o. s. v. Dejligt Vejr. Hele det store Selskab gik ombord i »Dannebrog«. Søen var som et Speil. Dronningen kom hen til mig og talte saa glad om et Telegram, der lige nu ved Afrejsen var kommen, og ifølge hvilket Indholdet af det forrige Telegram ikke er rigtigt, idet en anden Læge har været hos Patientten og gjort sig skyldig i en Feiltagelse, der opklaredes, da Livlægen kom tilstede. Dronningen fortæller om Prinds Valdemars store Sindsbevægelse, da hans lille Søn Aage engang blev opereret bag Øret. »Han var ligbleg, da han kom ind til mig; jeg blev saa angst, for jeg troede jo, at Aage var død. Men saa var det jo kun af Sindsbevægelse over den alvorlige Operation. Da han havde fortalt mig, at nu var Operationen overstaet, brast han i en voldsom Graad; stakkels Valdemar, saadan et voldsomt Indtryk havde det gjort paa ham.« Dronningen spurgte saa mangeløst deltagende til alle mine, og jeg fortalte jo saa om et af Børnene, der var lidt Patient; men Dronningen trøstede mig deltagende med, at det snart vilde rette sig igjen; denne Trykken for Brystet kjendte hun godt baade fra sig selv og fra mange af sine nærmeste Unge i Slægten. Jeg maatte rigtig fortælle om, hvor godt vi i alle Maader have det paa Christiansborg. Jeg talte ogsaa en Del med Storhertuginde og Prindsesse Hilda, der vare henrykte over den dejlige Søtur.

Da vi fik Kronborg i Sigte, bemærkede Dronningen: »Nu maa jeg først ned at tale med min gamle Kone og fortælle hende lidt fra Gmunden.« Bemeldte gamle Kone, der er ombord, naar »Dannebrog« er ude, idet hun benyttes til forskjellig indvendig Tjeneste, har vist som yngre tjent hos daværende Prinds Christians.«

Skjønt Besøget gjaldt Overhofmesterinden, Frk. Oxholm, løb vi forbi Kronborg, der afgav Kongesalut til stor Fornøjelse for Gjæsterne, vendte, gik tilbage og kastede Anker ud for »Bergmannsdal«, en yndig Ejendom Syd for Helsingør. Den ejes af Frk. Oxholm. »De bliver nok ombord, min kjære Kapitain, og gjør Honneur,« bemærkede Kongen til mig. Da de Kongelige vare fra Borde, indtog vi (Jagtkapitainen, Officererne ombord, Lægen, Maskinmesteren, Kapt. Skibsted, Chef, Premierlieutenant Cold, der har været i russisk Tjeneste, og jeg) en meget solid Frokost. Det gik meget gemytligt til, og mange morsomme Sømandshistorier fortaltes. En pudsig Maskinmester ved Navn Sørensen, som jeg engang har truffet ved Taflet paa Bernstorff, var Maskinmester ombord. Da jeg fortalte om Poul la Cours nye Idé, at bruge Brinten i Vandet som Brændsel, udbrød han: »Ja, det bliver min Sæl bekvemt, naar man kan sige til Pigen: Aa rend ned og hent en Sæk Vand, at vi kan have lidt at putte i Komsfuret!« Cold fortalte om sine Oplevelser i de chinesiske Farvande under Krigen mellem China og Japan og om det dybe Indtryk ombord paa de russiske Skibe ved Efterretningen om, at Kejser Alexander III var død. Ja, i ham mistede Danmark en god Ven, og Rusland mistede sikkert endnu mere!

Sad efter Frokosten ene oppe paa Kommandobroen og saa ind over det skønne Land i Sommersolsbelysning. Mindedes med Glæde hin sidste dejlige 23. August 1895, da jeg med et Par af Børnene var den dejlige Tour i Helsingør og ogsaa en lille Svip ovre i Helsingborg. Vi frydede os ret sammen, glædede os ved den henrivende, smilende Natur og »badede« os i det snehvide Sand paa Strandbredden tæt nord for Kronborg.

... Nogle hundrede Alen fra »Dannebrog« laa Prindsesse Marie og Frk. Bluhme i en Baad, ivrig beskjæftigede med at fiske. Jeg iagttog dem gennem Kikkert. Frk. Bluhme vilde vist foretrække et af de skyggefulde Lysthuse i Bergmannsdals Have!

Først Kl. 5^{1/3} kom de Kongelige igjen ombord; vi stode da atter nordpaa og passerede ud forbi Sophiero og Kullar-

gunnarstorp. Voldsom Byge trækker op! Storartet Belysning, men kjølig Luft. Advarer Damerne mod Trækken paa Kommandobroen; men Baronesse Apôr vil intet høre derom. Enfin! Forinden der gaaes fraborde flot Diner sammen med Office-rerne! Vi naae Bellevue og er paa Bernstorff Kl. 8. Let Souper strax efter Hjemkomst og derefter over til mig selv.

Søndag 7. Juni 1896. Rider en dejlig Tour over Fortunen gennem Dyrehaven og forbi Eremitagen ned til Skovløberhuset ved Vejen til Raadvad, (hvor Hesten faar Drikke og Brød). Tilbage forbi Eremitagen og over Jægersborg til Bernstorff.

Mandag 8. Juni 1896. Kjørte Kl. 10 med Kongen til Amalienborg. Var saa rar og venlig mod mig, vor kjære gamle Konge. Vi talte om den store Ulykke i Moskou, hvor ca. 1200 Mennesker bleve trykkede og trampede ihjel under Kroningshøjtidelighederne. Kejseren har nedsat en Commission for at undersøge, hvor Skylden ligger.

Tirsdag 9. Juni 1896. Spadserede ved Vandtaarnet. Det skjønneste Sommervej. Meget varmt. I Dag venter jeg mine to kjære Sønner, Georg og Aage, til Frokost!

Inde fra mit Værelse hørte jeg kjendte Stemmer; det var Kongen, der viste Storhertuginde og Prindsesse Hilda med Damer Hestene og Staldene. Professor Studsgaard kom. Han fortalte mig, at Kongen ved en given Lejlighed havde sagt til ham om mig: »Ham kan De stole paa.« Glædede mig umaa-deligt. Kl. 12 kom mine to søde Dreng, Georg og Aage, begge saa glade og fornøjede og med lutter gode og glade Efterretninger hjemmefra. Vi spiste Frokost sammen, havde det rigtig dejligt og gik derpaa en yndig Tour forbi »Vilvorde«, gennem Haven og ind i Krattet, hvor vi skreve vore Navne paa Bænken. Derpaa over Mosen, forbi Kongekilden og ind i Dyrehaven, hvor vi hvilede os under de store Bøgekroner, og ind i Dyrehuset, hvor vi ogsaa skreve vore Navne og saa tilbage gennem Ordrup Krat. Inde i Skovløberhuset

fik vi os en Seltservand; gik derpaa ind i den katholsk Kirke, hvor flere Nonner laa bedende paa Skamlerne, og derpaa til Jærnbanestationen, hvor jeg tog Afsked med mine to inderlig kjære Dreng i det skjønneste Sommervej. Professor Studsgaard var paa Stationen, med hvem jeg fulgtes til Bernstorff.

Onsdag 10. Juni 1896. Spiste Frokost med Kmherre Oxholm og Baron Ritter.

Idag er det lille Prinds Aages Fødselsdag. Bud fra Kongen om at kjøre med ind til Byen at see det nye Kinoptikon. Derved blev det saa ikke til noget med Ridetouren, jeg havde aftalt med Kapt. Arendrup. Kjørte Kl. 2. Forinden havde jeg Referat hos Kongen, der talte om X's Affærer og om den gamle Vagtmester H., der nu paa 3. Maaned ligger paa Kommunehospitalet for Kongens Regning. Kongen udtalte, at han havde lovet at betale for H. og tilføjede: »Og hvad man engang har lovet, maa man holde.«

Det var meget varmt at kjøre ind til Byen. Kinoptikon er endnu i sin Vorden; hvad flere mislykkede Fremvisninger noksom viser. Interessantest var Væddeløbet i Hyde-Park og »Stærk Bølgegang ved Dowers Kyst«.

Var Kl. 4^{1/2} tilbage paa Bernstorff. En Tour op gjennem den dejlige, kølige Allé. Inde at see paa en eventuel Sommerlejlighed, som dog vist overstiger mine Kræfter.

Taffel Kl. 6^{1/2}. Comtessen tilbords og havde paa den anden Side Prindsesse Marie, der talte om sine Drenges Undervisning og Opdragelse. Var meget tilfreds med den nuværende Lærer, Kand. Frimodt. Fortalte om Drengenes mange Spillopper og tilføjede: »men det er jo ogsaa Dreng.« Comtessen priser sig lykkelig ved ikke at være bleven gift, idet hun udbryder: »Med mit Naturel er det jo en sand Lykke, at jeg aldrig er bleven gift. Jeg vildé have levet i en evig, opslidende Angst for mine Børn. Oh, det var bleven forfærdeligt.«

Efter Taffet bød Hs. Majestæt Cigarer, der ryges i Haven. Talte med Dronningen og senere med Prindsesse Hilda og Baronesse Apôr, bl. a. om den sørgelige Katastrofe i Moskou.

Torsdag 11. Juni 1896. Spadserer ved Vandtaarnet; min sædvanlige lille Morgentour. Overalt slaa Sangfuglene deres Triller fra Træernes Kroner. Gjøgen kukker ovre fra Dyrehaven; Sommersolen lyser over de grønne, saftige Marker! Sommer! Dansk Sommer! Gud være takket, naar man kan leve i den, glad og tryk i Sindet.

De fremmede, kongelige Damer toge over at see Malmø-udstillingen. (Har igaar nævnt for dem de svenske Specialiteter, som navnlig burde besees).

Taffel Kl. 6 $\frac{1}{2}$. Kapt. Waage Petersen afløst Arendrup. Jeg havde Baronesse Prehn tilbords. Malmø-Udstillingen synes ikke at have svaret ganske til Forventningerne, navnlig med Hensyn til svenske Specialiteter, som man ikke fandt mange af!

Efter Taffel Visit hos Prof. Petersen, der spørger venligt til alle mine.

Kl. 9 $\frac{1}{4}$ The. Kongen drager først i næste Uge til Wiesbaden. Haaber, at Professor Studsgaard skal med, skjøndt det til Dato ikke seer ud dertil. Vilde være en stor Beroligelse for alle.

Fredag den 12. Juni 1896. Som jeg bedst laa og sov i min Seng, — Klokken var halv otte — vaagner jeg ved at Døren gaaer, og min kjære, ældste Datter staaer ved min Seng. Hvor blev jeg dog glad overrasket. Vi fik os en lille Kop The og sade derpaa sammen ude paa Bænken under Træernes Skygge. Dejligt at sidde derude midt i den skønne Sommer med min kjære, store Pige, der var saa glad over dog at være kommen ud og overrasket mig. Senere iagttager vi oppe fra mine Vinduer vor kjære, gamle Konge, der besteg den lille, gule Vogn, som han selv kjørte. Kongen vilde til Charlottenlund for at hilse paa Kronprindsen, der nu er vendt hjem fra Moskou.

Efter Taflet, hvortil var indbudt Grev og Grevinde Schulin (Frederiksdal), kom Dronningen hen til mig; vi talte om Svenskeren Andrés dristige Nordpolsexpedition pr. Ballon, der f. T. følges med saa stor Interesse — og intet Under! Da jeg

efter Tafflet kommer over til mig selv, trækker en Tordenbyge op. Dejlig forfriskende styrter Regnen ned.

Lørdag 13. Juni 1896, Ligesom igaar meget varmt; 21 à 22° R. i Værelserne. Melder mig fra hos Kongen, der beder mig repræsentere ham ved Exc. Schlegels Begravelse idag Kl. 12 fra Frue Kirke.

Oxholm kørte hjem med mig. Vi fik en rar Samtale undervejs; han er et prægtigt, alvorligt Menneske.

Dejligt atter være hjemme! Vorherre være inderligt takket derfor.

»Hvor dyrebar er dog din Miskundhed, Gud,
Hvor Menneskebørnene bygge.
I Mulm er Kjærlighedsvingen bredt ud;
Vi skjule os under dens Skygge.«

Det lille Vers skrev min kjære, gamle Moder engang til mig, den yngste i hendes Flok, i en svær, trang Stund. Siden hin Dag mindes jeg det saa ofte og folder i Tak mine Hænder.

Lørdag 18. Juli 1896. Kongen har været i Wiesbaden, og jeg har imens fungeret som Chef for Adjutantstaben, hvorfor Kongen mente, at jeg ikke burde gjøre Jourtjeneste saalænge. Guldenchrone har været med Kongen i Wiesbaden, og Oberstlieut. Løvenfeldt har paa Grund af Ischias Orlov fra midt i Juni til 8. August (ligger ved Modum Badested i Norge). Kongen siger venligt Goddag og spørger til Løvenfeldts Befindende.

Red med Kapt. Arendrup en rar Tour over Ermelunden, Fortunen og ind i Dyrehaven til Eremitagen, hvor vi drak en Sodavand!

Taffel Kl. 6. Tidligere 6^{1/2}, men nu skubbet en halv Time frem af H. t. Kjøretouren efter Tafflet. Guldenchrone og Studsgaard indbudt. Meget livlig Stemning ved Tafflet, som indtoges ude i Haven. Studsgaard gjør Kongen en Proposition fra Dronningen vedrørende en Tour til Gilleleje, men uden Virkning. Kongen indbød efter Tafflet Guldenchrone og mig til

at tage Plads hos ham i Havesofaen (Gave fra Hertuginde af Cumberland). Underligt at sidde der og tale saa ganske ligefrem med vor kjære, gamle Konge! Gud velsigne ham! Han har altid været mig god. Efter Taflet Studsgaard, Guldencrone (der var inviteret til at blive til Theen), Exc. Castenskjold og Oxholm ovre hos mig. Exc. Castenskjold fortæller om Besøget i Paris den Gang, han fulgte daværende Prinds Christian dertil, og om Kejser Napoleon III's Maner: at see længe ned og derpaa pludselig fæste et skarpt, gjenemtrængende Blik paa den, han talte med. Kejserinde Eugenie karakteriserer han som en »henrivende Skjønhed«. Omtalte ogsaa de senere Rygter om den lille Prinds Napoleons Fødsel, som skal have været Grunden til Krinolinens Fremkomst osv.

Søndag 19. Juli 1896. Taffel Kl. 6. Alle Kronprindsens er i England i Anledning af Prinds Carls Bryllup med Prindsesse Maud paa Onsdag den 22de. Kun lille Prinds Gustav, der ikke er rigtig rask, og Prindsesse Dagmar er bleven hjemme. Prindserne Jean og Chira med til Taffel. Sidstnævnte er nylig vendt hjem fra Kejserkroningen i Moskou. Efter Taflet takkede Dronningen for de udmærkede Rosen-saxe, jeg nylig besøgede for Hds. Majestæt. Spurgte mig, om der ikke var forfærdelig varmt paa Christiansborg. Jeg kunde ikke nægte det; men i denne ualmindelig varme Sommer er det vel varmt overalt. Om Luften var god, og om vi ikke mærkede noget til Kanalerne? Ikke det mindste; vi ere glade og taknemmelige for den dejlige Lejlighed.

Mandag 20. Juli 1896. Kl. 10 med Kongen til Amalienborg. Blandt Audientssøgende: Grev Sponneck (Gesandt i Wien), min gode Ven, Pietro Krohn, der er bleven Professor, og min Fætter, Dr. H. P. Barfod, der kom for at takke for Kransen, som Kongen sendte til hans Fader, den bekendte Historiker, Frederik Barfods Begravelse. Adskillige Taarer laa paa hans Kjoleopslag, ligesom han ogsaa havde Taarer i Øjnene, da han kom ud fra Kongen. Jeg mindedes hans Ud-

talelser i 1866 og undrede mig over, hvor Anskuelse i Tidens Løb kunne skifte, — i dette Tilfælde: heldigvis.

En nem lille Audients. Allerede Kl. 12^{3/4} kjørte jeg tilbage til Bernstorff med Kongen. Talte om adskillige af de Audientssøgende. Smiths Affærer ved »Fædrelandet« gav Anledning til at omtale Forsøget i Foraars 1891, da min Ud nævnelse til Adjutant hos Kongen forestod, for at faa mig til at overtage »Dagbladet«. Saa snakke de Ræve for de Gæs; jeg gik dog ikke i Fælden!

Taffel Kl. 6. Spiste i Haven. Kapt. Arendrup betroede mig sine stille Tanker om, at der mulig bliver et Par af Frk. B. og Herr X. Jeg morede mig kosteligt over det Giftermaalsproject; men maaske er det mig, der er blind. Jeg svarede ham, at jeg snarere antog, at det var en eller anden Neveu, der maaske søgte Ansættelse. Deraf den interesserede Samtale. Efter Taffet bød Kongen Cigarer rundt. Oprigtig talt lagde jeg ikke Mærke til, om Kongen havde tændt sin Cigar, da Arendrup strøg en Tændstik af og bød os andre Herrer (Castenskjold, Rosenstand, Pastor Hviid Nielsen (inviteret idag), Kammerherre Oxholm og mig) Ild. Vi toge alle fat paa »Sugeværkerne«, da jeg seer Kongen med utændt Cigar stryge en Tændstik og derefter byde Ild Rækken rundt. Jeg forstod strax, at det var en lille èn til os. Kongen morede sig aabenbart kosteligt ved at give den. Sidst kom Kongen hen til mig, og da jeg ligesom de andre maatte forsikre, at jeg ogsaa havde Ild, truede han spøgende med Haanden og sagde med en pudserlig Mine: »Naa, ogsaa min gode Kaptain har skyndt sig med at tænde Cigaren.« Jeg bukkede. Mit Ansigt udtrykte vel nok, at jeg var flau. Kongen lo.

Tirsdag 21. Juli 1896. Ordre om at telegrafere til Garden, at dens Musik musicerer ved Taffet imorgen.

Kl. 6 Taffel i Haven. Stakkels Oxholm har ikke faaet gode Efterretninger om sin mindste, lille Dreng, der er haardt angreben af Kighoste. Vorherre bevare den lille Dreng for sine Forældre! Han og hans Hustru leve utvivlsomt et saare lykkeligt Samliv med hinanden. Mit Raad til ham er at kjøbe sig en

Villa i Nærheden af Bernstorff istedetfor at have Sommerhjem nede ved Helsingør, men hans Hustru foretrækker »Teltet«, hvor hun mener, de bo roligt og godt.

Onsdag 22de Juli 1896. Prinds Carls og Prindsesse Mauds Formælingsdag i England. Vorherre lade det blive den første lykkelige Dag af mange lykkelige Aar for de To!

Oxholm kom i Morges tilbage fra sit Hjem; hans lille Dreng er desværre meget daarlig. Svært for ham at være her under disse Forhold. Han yttrede: »Hvis jeg skulde have været her igaar Aftes og spillet Lou med, vilde jeg være bleven gal!« Ellers er han saa glad ved sin Stilling, men naturligvis falder det gruelig trangt under alvorlig Sygdom mellem sine egne Kjære at skulle deltage i Selskabelighed og lade som intet. Kongen og Dronningen ere dog under slige Forhold ganske overordentlig deltagende og medfølende.

Flere Telegrammer til Kongen i Dagens Anledning. En Lakai overbragte mig fra Kongen Besked om at vente med Referat til imorgen.

Kl. 6 Gallataffel i Haven. Indbudte vare Ministrene, deriblandt Landbrugsministeren, der vel nok var lidt trykket af Situationen, samt den engelske Legation. Jeg sad mellem Rosenstand og Dr. Benzon. Bull er bleven Commandør af Victoria Ordenen og dermed Sir. I den Anledning fortæller Rosenstand, at han som Commandør af den østerrigske Jærnkroneorden er østrigsk Friherre eller Baron.

Kongen udbragte med faa, men meget smukke Ord, en Skaal for Dronning Victoria og derefter for det unge Brudepar. Nationalsangene spilledes efter hver. Ogsaa efter Taflet musicerede Gardens Musik.

Torsdag 23. Juli 1896.* Bud fra Kongen om at komme Kl. 11^{1/2} til Referat. Staldmester, Kmherre Scheele kom for i General v. d. Maases Fraværelse at forebringe Kongen en Staldetat-Sag. Det blev et langt Referat, hvorunder jeg mere end een Gang beundrede Kongens kjærlige, deltagende Hjærte overfor alle dem, der ere i Nød.

Ligesom jeg Kl. 2 skulde afsted paa min vanlige Ridetour, kom Prinds Hans ind til mig. Forgjæves havde han været paa Hoffourerkontoret for at faae et Telegram besørget og tyede da til mig. Hans Udbrud, da han saae sig om: »Naa! her er De jo omgivet af hele Familien!« (nemlig de mange Portrætter af min Hustru og Børnene) morede mig.

Efter Bordet fortæller Prinds Hans om en Person, der ved Gallatafet igaar bemærkede til Conseilspræsident Reedts-Thott: »Vous avez oublié votre arrière.« Den ny Justitsminister Rump var nemlig ikke tilstede. Tro mig, den Historie vil løbe rundt paa de bonede Gulve.

Dronningen mente, at jeg vilde have godt af lidt Havregrød. »Jo, De skal hilse Deres Kone fra mig, at hun hver Dag giver Dem en stor Tallerken Havregrød.« Jeg kom med den gamle Vittighed om de syv magre Køer og forsikkrede, at jeg iøvrigt befandt mig vel i alle Maader, men at man jo iøvrig nu begyndte at blive gammel. »Hvor gammel?« »Fylder 50.« Dronningen lo og tænkte maa ske ved sig selv: »Det er 28 Aar siden, jeg var saadan et »ungt Menneske!«

Lørdag 1. August 1896. Afløste Lembcke. Umiddelbart derefter Referat hos vor kjære, gamle Konge, der Gudskelov er saa rask i Aar. Meddeler Kongen, at X's Dom er faldet: 2 Aar Forbedringshus for ham og 8 Maaneder for hans Kone; vi taler meget derom, og jeg spørger til lille Prinds Georg Wilhelm. Kongen svarede, at Tilstanden i det hele er bedre. Appetiten er god, og Søvn ligeledes, men Canylens Fornyelse piner ham meget. Derefter stillede jeg til Referat hos Dronningen, som morer sig over min Vanskelighed ved at skrive med Fjederpen af gammeldags Slags.

Efter Jourtiden en lille Tour gj. Ordrup og ind i Charlottenlund Skov. Kl. 5 afsted til Kjøbenhavn med Kongen og Prinds Hans til Festmiddag i Officersforeningen i Anledning af Generalerne Bahnsons, Linnemanns og Moltkes 50-aarige Officersjubilæum. Jeg sad mellem Oberstlt. Barfoed og Kapt. Herbst. Der snakkes, saa man knapt kan høre Ørenlyd; dog er der dyb Stilhed, saalænge Kongen taler — kort, men smukt.

Vognen var bestilt til Kl. 9; men Kl. 8¹/₂ brød Kongen op; Jæger Isachsen sad endnu ved Middagsmaden. Omsider fandt jeg Kongens og Prinds Hans' Feltkapper og Huer. Men hvilken var hvilken? »Naa, der har vi min brave Rørdam,« udbrød Kongen, da jeg kom slæbende med Tøjet. Selv fik jeg en forkert Hue, som byttes i sidste Øjeblik. Kl. 9¹/₂ paa Bernstorff. Umiddelbart derefter en livlig Lou, hvor Dagens Begivenheder drøftes, bl. a. Gen. Bahnsons Tale ved Festmiddagen, at han altid har sat Pris paa Kritik af en Sag, naar den blot ikke blev personlig.

Søndag 2. August 1896. Ritmester Baron Wedell-Wedellsborg hos mig. Fortæller om de Tyrefægtninger, som han nylig har overværet i Spanien sammen med Krigsminister Schnack. Spørgsmaalet om den nye Artillerigeneral, Linne-manns Afløser, drøftes. Navnet begynder med — — — ja, det røbede jeg ikke! Efter Frokost red jeg en dejlig Tour med min ældste Søn, som idag besøgte mig, over Lyngby, Brede og Ørholm. Somren straaledede i al sin Skjønhed. Hvor er det en dejlig Egn herude!

Kl. 6 Taffel. Som man sad bedst fik Exc. Castenskjold og jeg et Dunk i Ryggen af et Skjærmbredt, der væltede. Almindelig Moro. Castenskjold sad just med Glasset i Haanden. Jeg troede, at det var en af de opvartende Kavalerer, der pludselig var bleven gal!

Prinds Harald fortalte livligt om sin Rejse til og Opholdet i London (hans første Udenlandsrejse), om Theatret og hvad han havde set der, og om Livet paa »Strøget«, idet han ovenpaa en Omnibus havde kjørt gennem hele Byen.

Mandag 3. August 1896. Kl. 10 op til Slottet for at kjøre med Kongen til Amalienborg. Da Kongen traadte ud paa Trappen, stod den ene af Skildvagterne og »gloede« uden at honorere og først efter forskellige Tilraab til ham, bekvemmede han sig til at præsentere Gevær. Kongen blev vred derover og fortalte, at det kun var et Par Dage siden, at

ganske det samme var hændt. »Forrige Aar,« bemærkede Kongen, »da vi havde Infanteri herude, hændte det aldrig, skjøndt de Folk dog ikke ere vante til den Tjeneste.« Jeg mente, at Grunden mulig kunde søges i, at Kongen var iført Admirals-Uniform. »Jeg ønsker dog,« yttrede Kongen, »at De melder det til den vagthavende Kapitain.« Naa, Kongen havde snart glemt den lille Morgenepisode og var iøvrig glad og fornøjet og talte om mange forskellige Ting bl. a. flere af Personerne ved Officersmiddagen i Lørdags. Ikke mange til Audients. Overhovedet er Sommeraudientserne ikke nær saa trættende for Kongen som Audientserne om Vintren, hvor Audientssalen ofte er propfuld.

Allerede Kl. 12^{1/2} tilbage fra Amalienborg. Vejret henrivende. Kongen talte meget om Ingenieuroberst Arendrup, paa hvem Kongen sætter megen Pris, og om alt det meget, der er sket i de mange Aar fra hin Dag, da Kongen som ganske ungt Menneske for første Gang passerede gennem Jægersborg Allé.

Taffel Kl. 6. Frk. Bluhme til Bords, men maa bytte Dame med Kommandør Uldall, da hans Dame, Comtesse Reventlov, ikke taaler at sidde ved Vinduet. Comtessen talte om »Jason med det gyldne Skind«, som hun som ung Pige havde købt en Statuette af til Gave, og som dengang havde givet Anledning til stærke Udbrud om, at en ung Pige ikke kunde see paa og købe en saadan Figur! Det skulde være nu! Umiddelbart efter Taflet til Concert paa Klampenborg, hvor Schmedes og Ty skeren Schrøder kappes om Bifald. Maa bekjende, at jeg holder paa Germaneren; bemeldte Schmedes minder om Onklen (Simonsen) uden at komme denne nær.

Kl. 11 kjørte Kongen og Dronningen til Gjentofte, hvorfra toges pr. Tog til Helsingborg, hvor et lille Besøg skal aflægges hos Lieut. Baron Blixen-Finecke. Jeg maatte igaar telegrafere til Kronborgs Kommandant, at alle Æresbevisninger ved »Dannebrog« Ankomst frabedes.

Kl. 6^{1/2} Taffel. De Kongelige vare vendte hjem fra Helsingborg og Talen gik livlig ved Taflet om alle de mange interessante Sager, som Blixen-Finecke havde bragt med hjem fra sine Rejser.

Onsdag 5. August 1896. Skulde have været til Referat hos Kongen, der imidlertid bad mig opsætte det, da der kom saa mange andre Audientssøgende nemlig: Krigsminister Schnack (i Ridestøvler; maaske lidt aparte), Indenrigsminister Hørring, Conseilspræsident Reedts-Thott, Cultusminister Bardenfleth og General v. d. Maase samt Kabinetssekretæren. Krigsministeren fortæller om sin nys endte Reise til Spanien og de interessante Tyrefægtninger, han har overværet der. Man spørger, om Residensen vil blive forlagt til Fredensborg i Anledning af Russerbesøget. Jeg troer det af flere Grunde ikke.

Kl. 6 Taffel. Kongens Skib »Dannebrog«s Officerer indbudt. Jeg havde bedt Kmherre. Oxholm om at maatte sidde ved Siden af den gemytlige Maskinmester Sørensen.

Efter Taflet gav Dronningen mig til Gjennemlæsning et langt Brev fra Kong Georg, der overfor Moderen skildrer Grækenlands vanskelige Forhold i Anledning af Oprøret paa Creta. Stormagternes Fordringer overfor Grækenland og dettes Vanskelighed ved at opfylde dem. Meget interessant. Om kortere eller længere Tid tilfalder Creta vel Grækenland, men for Tiden seer det noget broget ud. (Dette er dog kun min egen, private Formening.)

Kl. 9¹/₄ The og Lou. Man taler om den nys faldne Dom over forhenværende Lakai X og Kone, der var impliceret i Mandens Tyverier.

Spørgsmaalet: Hvor er Nansen? (Nordpolsfareren) diskuteres. Man finder Svenskeren Andrés forestaaende Nordpolsreise pr. Ballon »vanvittig«. Kong Oscar har imidlertid bidraget med 30,000 Kr. til dennes Nordpolsfart.

Torsdag 6. August 1896. Til Taflet Kl. 6 kom Prinds Valdemar og Prinds Christian. Desuden var indbudte Baron Guldencrone og Professor Studsgaard.

Dronningen talte om Brevet fra Kong Georg, idet hun bemærkede: »Ja, det er meget interessant, men sørgeligt.« Jeg mente, at det nok vilde klare sig til Gunst for Creta og derefter til Held for Grækenland.

Røg efter Taflet en Cigar med gamle, elskværdige Admiral Hedemann, der fortæller om et Ophold i England et af de første Aar, efter at Prindsesse Alexandra var bleven formælet med Prindsen af Wales, og om alle dennes Anstrængelser for at more og underholde sine Svigerforældre (Kongen og Dronningen) under deres Besøg i London.

Fredag 7. August 1896. Kl. 11 Referat hos Kongen. Brev fra en gal Madam C, der bringer Hilsen fra »Kongernes Konge«. En Dame i Roeskilde skrevet til Kongen om en gammel Invalid fra Krigen 1848—50, som hun gjerne vil have gjort til Dannebrogsmænd, hvorfor hun sender et Nummer af Roeskilde Avis, hvori Invaliden staar smukt omtalt. Kongen læser hele Artiklen højt. Smukt at see, hvor Kongens Hjærte flammer, naar de gamle Krigere komme paa Tale. Varmt og inderligt føler han for dem.

Rosenstand kom over til mig paa en lille Visit; han havde foreslaaet Kongen at lade mig lykønske Carit Etlar (Brosbøll) i Anledning af hans 80 aarige Fødselsdag; men Kongen havde ment, at den gode Cabinetssekretær selv kunde have den Fornøjelse!

Efter endt Jourtid gik jeg med min Hustru, som i Dag glædede mig med Besøg, en lang Tur gennem »Vilvorde«, hvor et belgisk Flag i en Villahave uvilkaarlig bragte os til tænke paa den nys afsluttede Affaire med Brygger Jacobsen, som under et Ophold paa Fanø fjernede nogle tyske Flag, hvad der har afstedkommet meget Avissskriveri. I det skønne Sommervejr gik vi gennem den lille, hyggelige Ordrup By, glædende os ved at være sammen, indtil vi paa Charlottenlund Station vinkede Farvel til hinanden, hvorpaa jeg vandrede tilbage til Bernstorff.

Paa Mandag kommer Kejserinde Marie Feodorowna. Spørgsmaalet om Fredensborg eller ikke Fredensborg diskuteres stærkt ved Theen. Jeg tror dog ikke, vi kommer til Fredensborg, da det sikkert vilde gjøre et dybt og sørgeligt Indtryk paa Kejserinden, og Dronningen sætter nu engang ikke Pris

paa at være der. »Fredensborg,« siger hun, »er som et forstenet Tornerose-Slot, hvor alt slumrer i en hundreedaarig Søvn.«

Lørdag 22. August 1896. Kejserinde Maria Feodorowna af Rusland er nu her paa Bernstorff. Hnds. Majestæt kom for 14 Dage siden med Storfyrst Michael og Storfyrstinde Olga.

Kl. 11¹/₂ kjørte Kongen og Dronningen til Gjentofte St. for at modtage Prindsessen af Wales med Datter Prindsesse Victoria. Da jeg stod i Forhallen, passerede Kejserinden igjennem og sagde mig venligt Goddag. Prindsessen af Wales med Datter — jeg havde nær skrevet: med Søster; thi for Ydrets Skyld kunde de godt være Søstre — er saaledes ogsaa nu paa Bernstorff.

Taffel Kl. 7. Efter Taffet kom Prindsessen af Wales hen og hilste venligt paa mig. Prindsessen fortalte om det nys afsluttede Ophold i Gmunden og den lille Prinds Georg Vilhelm, som det Gudskelov gaaer fremad med, og om den store Mængde Gaver, Prinds Carl og Prindsesse Maud havde faaet til deres Bryllup og det smukke Hus, fuldt monteret, som Dronning Victoria har skjænket dem. De ventes snart her til, men endnu er Lejligheden i Kong Georgs Palais, hvor de skulle have Bopæl, ikke færdig. Ja, nu er da atter den store Skare samlet paa Bernstorff. Kjønt at see dem alle saa glade ved at være sammen.

Mandag 24. August 1896. Kl. 7 Taffel. Medlemmerne af den engelske Legation indbudt: Sir William Scott og Legationssekretær Ford. Sad ved Siden af Oxholm og Mr. Heath, der i høje Toner roser den danske Suppe under hvilke Former den end serveres. Madeira-Vinen syntes mig bitter. Jeg bemærkede til Oxholm, at Kronprindsens Madeira var brillant. Han paastod, at naar jeg ikke fandt denne god, var det Mangel paa Vinkjender-Egenskaber. Pudsigt nok gjorde Kongen, da han havde smagt paa sin Vin, en Grimace og bemærkede til Oxholm, at den ikke var god. Der-

efter spurgte han mig: »Smager den Dem?» »Nej, Drs. Majestæt.« »Nej,« faldt Oxholm ind; »Kapitainen synes heller ikke om den«. »Er Kapitainen Vinkjender?» spurgte Kongen. »Nej, Drs. Majestæt; jeg retter mig kun efter Smagen.« Baade Kongen og Prindsessen af Wales, som han havde tilbords, vare meget muntre, Prindsessen anbragte en af Sukkergodterne (en Sølvstjerne med et Sukkerhoved i Midten) som Decoration paa Brystet. Hun saa brillant ud i sort Kjole besat med funklende Pailletter.

Kejserinden var ikke til Taflet idag, idet Hnds. Mj. lider af neuralgiske Smerter i den ene Side af Ansigtet.

Ved Theen talte jeg med den elskværdige, unge Storfyrst Michael, der nu er voxen og kjoleklædt og tager Dame tilbords. Har smukke, trofaste Øjne. Faar han med Tiden stort Skjæg, vil han minde meget om sin afdøde Fader.

Den unge Kejser og Kejserinde komme den 9. September. De tage deres lille, knapt et Aar gamle Datter med. De komme hertil efter Besøg i Østerig, Tyskland og drage herfra til England og Frankrig.

Tirsdag 25. August 1896. Efter Taflet udtalte Dronningen sig med megen Sympathi om Nansens raske Nordpolsfærd og om hans Plan næste Gang at ville drage mod Sydpolen. Jeg har intet læst om denne nye Plan. Derefter drøftedes Spørgsmaalet om et Andragende fra en Skare Skolebørn fra Skjelskør, om de maa komme ud til Bernstorff for at hilse paa Kongen og Dronningen. Vil sikkert blive efterfulgt af mange Lignende. Kongen kom til; og Diskussionen blev almindelig. Dronningen mente, at det var Børn fra et af »hendes« Asyler.

Onsdag 26. August 1896. I Dag regner det vedholdende; men red dog fra Kl. $2\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ en dejlig Tour uden at faae en Draabe Regn, over Fortunen, Ulvedalene, Eremitagen og Raadvad.

Taffel Kl. 7. Tre russiske Officerer fra de herliggende Skibe, der skulle escortere Zaren til England efter hans Besøg her 9de—20. September. Jeg sad ved Siden af den yngste Com-

tesse Coutousoff. Hendes Fætter er Sekretær hos Enkekejserinden. Baron Güldenchrone skulde egentlig have siddet ved Siden at Comtessen, men hans Udtalelse: »Jeg hader at sidde ved Siden af Udlændinge og skulle tale fremmede Sprog,« bevægede Oxholm til at lade ham bytte Plads med mig.

Torsdag 27. August 1896. Kl. 5¹/₄ serveredes stegt Kylling m. v. paa Værelset, idet vi i Aften skulle i Circus Schumann. Kl. 7 toge afsted: Kongen, Prindsessen af Wales med Datter (Prindsesse Victoria), Prinds Valdemar, Prindsesse Marie, Storfyrst Michael og Storfyrstinde Olga, Miss Knollys og Ego.

Jeg kjørte sammen med Prinds Valdemar og Storfyrst Michael.

Gjennem Prinds Valdemars Udtalelser faar man ret Indtryk af, hvor meget han holder af Livet paa Søen; han fortæller livligt og interessant om Livet ombord i Orlogsskibene. Forestillingen var en af de bedste, jeg har set i vore Circus. Med Miss Knollys gik jeg ind for at see Staldene. Maa senere melde Kongen, at et af Numrene er forandret, da vedkommende Hest er bleven syg. »Festen paa Toropladsen« gik særdeles vellykket over Manegen. En udmærket ægte, spansk Tyr fremførtes. Prinds Valdemar fortæller om en Tyrefægtning, som han har set i Paris (Tyrens Horn var imidlertid omviklede) samt om en Hanekamp paa Portorico (der kjæmpes udelukkende med de lange, stærkt udviklede Sporer). Efter Tilbagekomsten til Bernstorff serveredes The og Smørrebrød. Kongen, som var meget munter, bød selv Smørrebrød om. »Jeg er bange for, De ikke har faaet noget ordentligt at spise, min kjære Captain!« »Tværtimod, Deres Majestæt! Kl. 5 spiste jeg en Kylling saa stor som en hel Høne!« Samtalen gik livlig om mange forskellige Emner bl. a. det f. T. grasserende Bølle-Uvæsen, og mange af os var meget enige i, at der trængtes til den Lov, at Bøllerne selv skulde have de Prygl, de er saa rundhaandede til at give andre. Den nye Justitsministers Navn antyder forhaabentlig, at en saadan Lov vil komme.

Fredag 28. August 1896. Efter Frokost gik jeg en dejlig Tour gennem Ordrup, forbi katholsk Kirke, der var lukket, videre til Ordrup Krat og ind i Dyrehaven og Ulvedalene. Hvor var der smukt og sommerligt. Solen skinnede over den aabne grønne Plads, kranset af de mægtige Bøge og Ege. Beundrede den gamle 1000 aarige Eg og tænkte paa, hvad den havde set og oplevet, hvorledes Slægt efter Slægt har vandret ved dens Fod, naar Danmark klædte sig i Foraars- og Sommerdragt. Slægt efter Slægt og dog de samme Tanker og Følelser hos Unge og Gamle; Sæder, Skikke og Levemaade forandret, men Grundakkorderne over Hjærtets Strænge ere de samme. Dejligt var der derude.

Der var jo endnu en god Stund til Taffel. Jeg vandrede derfor ad de mange smukke Villaveje i Ordrup By og ind i katholsk Kirke, der nu var aaben. Meget var der at takke for.

»Han er dig god;
Ak, gør ham aldrig imod!«

Taffel Kl. 7. Tilsagt til Taflet vare samtlige Herrer fra det Kgl. Skydeselskab og blandt disse Muremester Bruun, som i sin Tid leverede Arbejde til den af Hnds. Mj. Dronningen paa Udstillingen i 1888 købte Villa. Talte med ham om hin mindre-rige Sommer, da jeg som Kontorchef ved den Store Nordiske Udstilling, til Studiet af hvilken jeg havde gjort mange Rejser i Udlandet, saa ofte havde Lejlighed til at tale med og følge med Kongen, som næsten daglig gjæstede Udstillingen, ligesom ogsaa Dronningen o. m. a. af den Kgl. Familie.

Lørdag 12. September 1896. Da Kapt. Scheller først den 1. Oktbr. vender tilbage fra sit 4 Maaneders Togt, have vi Jour med 14 Dages Mellemlum. Jeg afløste Oberstl. Løvenfeldt, der nu mærker god Bedring efter sin Badecour i Norge.

Kongen, der i Torsdags, da jeg havde mit Intendant-Referat, var noget medtaget af sit gamle Onde »Lumbago«, havde det

idag meget bedre og gjorde til Bevis herpaa forskellige Smidighedsøvelser, som næppe nogen 78-aarig Mand her i Landet, selv uden Lumbago, vilde kunne gjøre ham efter. Herligt at see vor gamle, kjære Konge saa glad og ungdommelig.

Slottet er nu mere end stærkt belagt af Gjæster. Foruden Kejserinde Marie Feodorowna med to Børn og Prindsessen af Wales med Datter (Prindsesse Victoria), der jo alt har været her i længere Tid, ere nu ogsaa Kejsers Niclaus med Gemalinde, der festlig modtoges i Onsdags af hele den kongelige Familie i sexspændige Equipager, her og indkvarteret paa Slottet, og nu i Formiddag kommer Kong Georg med Søn, Prinds Georg. Kong Georg skal boe paa Charlottenlund Slot, Prinds Georg her.

Red Kl. 2 en dejlig Tour gennem Lyngby over Frederiksdal og ad Vejen Syd for Bagsværd Sø. Solen skinnede dejligt, men dog alt efteraarsagtigt. Ynder ikke at see de tomme Villaer med revne Gange og ikke et Menneske færdes i eller om dem. Ensomhed! Uha! Vilde for mig være en forfærdelig Fordømmelsesdom. Gjorde Holdt nede ved Furesøen og mindedes de Gange, jeg og mine have færdedes der, tænkte ogsaa paa Digteren af: »Flyv Fugl, flyv!« — det blev en lang Tankekjæde!

Taffel Kl. 7. Jeg var endnu ikke bleven præsenteret for den unge Kejserinde, men uden at vente paa at det skulde ske, kom hun venligt hen til mig og rakte mig Haanden. En høj, slank, smuk Dame med sund, frisk Teint. Ansigtet ovalt, smukke blide, blaa Øjne, en skarp, krum men ikke for stor Næse. Meget nydelig. Det melankolske, som hendes Fotografier viser, synes mig egentlig ikke over hende, men en vis tilbageholdende Ynde. Gratiøse Bevægelser og meget ligefrem og naturlig. Og den unge Kejsers! Ja, hvem havde tænkt det, da jeg saae ham sidst i 1893 paa Fredensborg. Den samme rolige og elskværdige Personlighed, fri for al Brask og Bram. En mægtig Plads, Vorherre har sat ham paa i saa ung en Alder. Ligner jo ubetinget sin Moder.

Et stort og broget Selskab er nu samlet her; det minder stærkt om Kejserdagene paa Fredensborg.

The Kl. 9^{1/2}. Dronningen taler meget om den lille Prinds Georg Vilhelm; Forældrene vilde saa gjerne have ham Syd paa, men Spørgsmaalet er, om han taaler at rejse; man er ængstelig derved. Dronningen fortæller om et Halsonde, hun selv har lidt af i mange Aar; Hæshed, men uden Smerter. Iøvrigt er Dronningen livlig og glad over de mange kjære Besøgende.

Kejserinden talte til mig om de til hende indkomne mange Andragender. Jeg fortæller om den unge, lovende Musiker Sørensen. Kejserinden er utvivlsomt uendelig god og medfølelse ligesom begge hendes Forældre.

Prindsessen af Wales bad mig skaffe hende en Mythologi og talte meget om den nordiske og den germanske Gude-lære og Uoverensstemmelsen derimellem.

Da de andre vare gaaede, og kun Oxholm, Kauffmann og jeg tilbage, kom Kongen ind for at faae en Portion Rødgrød; alle dybe Tallerkener vare brugte, men Kongen anrettede resolut paa en lille, flad Desserttallerken og vilde ikke tillade, at vi lod en dyb hente. Vor kjære, gamle Konge stiller selv saa faa Fordringer til Livet. Vorherre bevare ham endnu i mange Aar.

Søndag 13. Sept. 1896. Gik til Charlottenlund Slot for at skrive mig i Kong Georgs Bog.

Kl. 7. Stort Søndagstaffel med Marschalstaffel i Forgemakket. 1 Kejser, 2 Kejserinder, 2 Konger, 1 Dronning, 1 Kronprinds, 2 Kronprindsesser (Prindsessen af Wales og vor) og Prinds og Prindsesser en masse: russiske, engelske, græske og danske. Efter Taflet Billard. Kongen kom ind og spillede 2 Caroliner med den russiske Husminister Grev Woronzow Daschkow, der er ligesaa dreven Billard- som Whistspiller.

Prinds Harald markerede for Kongen, Ego for Greven. Meget gemytlig Stemning. Den unge Kejser ogsaa tilstede. Prinds Christian red paa Ryggen af den bomstærke Prinds

Georg af Grækenland, men blev kneben for og bag af de andre Unge. Kjønt at see, hvor godt vor kjære, gamle Konge forstaa de Unges Glæde og Muntherhed.

Kong Georg rask og vel som altid, trods de vanskelige Forhold nede paa Creta, der utvivlsomt for nylig have optaget ham stærkt, men som jo nu synes at være komne i god Gænge. Om kortere eller længere Tid falder vel saa Creta til Grækenland. Kunde man blot blive enige om, hvordan Tyrkiet skulde tranches, vilde Muselmændene snart være ude af Europa. En Skandale, at man finder sig i dem.

Mandag 14. September 1896. Lang Konference med Fyrst Bariatinsky vedrørende den Mængde Ansøgninger, der indkommer til Kejsersinde Marie Feodorowna. En meget praktisk Mand og grumme elskværdig Type for en Russer. Fortæller, at han har været paa Bernstorff allerede i 1865 men holder mere af at være her end paa Fredensborg. Han mener, at en paatænkt Udflygt til Fredensborg ikke vil blive realiseret, da baade Kejsersinde Maria Feodorowna og vor Dronning ere stærkt stemte derimod (p. Gr. af de mange sørgelige Minder)!

Kl. 7 Taffel. Alle vore Ministre indbudte samt Excellencerne Bahnson og Meldal.

Kejseren gaar hele Rækken igjennem og taler med hver især. Beundrer hans Evne til at finde Konversationsstof overfor alle de fremmede Mennesker. Kejsersinden saae nydelig ud i blegrodt Toilette.

Marschalstaffel. Miss Knollys tilbords. Taler med megen Beundring om Prinds Carl. Om Prindsesse Victoria udtaler hun: »Hun har bogstavelig talt ingen Fejl. Ja, det lyder maaske overdrevent, men jeg kan virkelig ingen nævne.«

Gamle Løvenskjold, der ellers holdt sig borte og har overladt alt til den elskværdige Oxholm, indfinder sig nu. Oxholm fortæller, at Kongen igaar, da han hørte, at L. kom idag, udbrød: »Saa skal vi vist have Skildpaddesuppe.« Jo,

ganske rigtigt. Naa, han kommer næppe alene for Suppens Skyld.

The og Lou Kl. 9^{1/2}. Kongen Whist med Grev Daschkow og Grev Benkendorff. Jeg havde den Ære at spille med ved det fineste Loubord, jeg endnu har siddet ved. Vi begyndte med at være 13, men Prindsesse Marie forsvandt, efter at Prinds Georg havde gjort opmærksom derpaa. Spillet gik overmaade livligt, under en meget livlig Conversation om hvem og hvormeget, der skal betales. Min Byttekasse er i stærk Bevægelse. Den unge Kejser er rar, elskværdig og ligefrem. Undertiden lyder voldsomme Lattersalver fra de Kortspillende. En livlig og meget interessant Aften.

Tirsdag 15. September 1896. I høj Grad travlt med en Masse Ansøgninger til Kejseren og de to Kejserinder. En Fordel for et Lands Trængende at have vel gifte Kongedøttre. Kolossalt hvad de giver bort.

Var paa min Spadseretur lidt inde i den venlige, lyse, katolske Kirke. Kirkebudet deroppe troer vist, at jeg er paa Vej til at blive Katholik.

Taffel Kl. 7. Indbudt vare nogle russiske og engelske Søofficerer. Prindsessen af Wales' Skib, »Osborne«, er ankommet, hvilket jo bebuder Afrejse.

Kongen beder mig komme til Referat paa Torsdag istedetfor imorgen, da alle skal til Frokost hos Kong Georg paa Smidstrup. Spørger til Kongens Hold. Er desværre endnu ikke ovre. Blot det ikke skal blive værre af den Tour imorgen.

Onsdag 16. September 1896. Da jeg kom tilbage til Bernstorff fra min daglige Spadseretur, blev jeg attraperet af Kammerherre Oxholm, der fortalte, at en Kone, gift med en af Lejetjernerne herude, i Toget fra Kjøbenhavn havde kjørt sammen med to Herrer, der talte et fremmed Sprog, som hun ikke forstod. I Jægersborg Allé vare de gaaede foran hende, og ankomne ned til Slotsparken havde den ene, der bar sort Fuldskjæg, taget sit Skjæg af, hvorpaa de begge

vare sprungne over Hegnet og forsvundne i Slotsparken. Historien lød noget mystisk, men særlig henset til det netop i disse Dage i Udlandet (England) opdagne Anarkistkomplott, der bl. a. siges at have haft til Formaal at dræbe Zaren under hans Ophold i London, var der dog ingen Anledning til foreløbig at negligere Historien. Vi aftalte altsaa det fornødne vedrørende Politi, fik fat i Chefen for det herværende russiske, hemmelige Politi osv. Lader alt gaa saa tavst til som muligt. Kunde jo ogsaa tænkes, at det kun var en vrøvlevaaren Kælling; maa afhøres nærmere af vort hemmelige Politi.

Kl. 9^{1/2} The. Jeg spillede ved det kongelig-kejserslige Loubord. Sad ved Siden af Storfyrst Michael, der gjør gruligt Halløj med Prinds Georg eller rettere omvendt. Det hele meget gemytligt. Prindsessen af Wales og den unge Kejsersinde saa brillante ud.

Kongen, der spillede Whist, spurgte mig efter Partiet om, hvem det var, der havde hylet. Jeg maatte jo fortælle, at det var Storfyrst Michael, idet jeg samtidig prisede min Lykke over, at det ikke var mig, som Prinds Georgs store Hænder var faldet paa. Naa, det hele havde jo kun været Spøg. Traf Aftale med Kaufmann om 1 Extrapost ved hver Slotsgavl.

Torsdag 17. September 1896. Oxholm overværer en lille Bataille mellem Jacobsen og mig ang. mit Princip at genere Kongen saa lidt som muligt. Naa, endte fredeligt.

Ved Referat hos Kongen, hvorunder jeg omtalte de to Personer, der igaar sprang over Hegnet ind til Slotsparken, billiger Kongen, hvad der er skeet, men troer at vide, at Personen, der tog Skjæget af, er en af Kuskene; dette er dog endnu ikke ganske oplyst. En fattig Kone, der var særlig varmt anbefalet af Pastor Hviid-Nielsen, faaer en god Understøttelse. Jeg fortæller Kongen om de fattige Østerbro-Arbejderes smukke Udtalelser om bemeldte Præst, som en af mine Døtre tilfældig havde hørt i en Sporvogn. Kongen fortæller, at Kejseren og den unge Kejsersinde idag er inde i

Byen i en almindelig Kareth uden Jæger og Lakai. De kunne paa den Maade være ganske anderledes ugenerte.

Kl. 6³/₄ afsted til Taffel hos Kronprindsens paa Charlottenlund Slot. Kjørte sammen med Fyrst Bariatinsky, Mr. Heath og Oxholm. Førre Miss Clarence til det kongelige Taffel og derefter ind til Marschalstaflet sammen med Bull, Koefoed-Hansen, Kauffmann og Thulstrup (Prinds Gustavs Lærer). Af Indbudne kun Geheimeraad Liebe og Confessionarius Paulli.

Efter Taflet Cigarer. Talte med Kronprindsen og Liebe. Kronprindsen omtalte Bogen af Sørensen om Carl X Gustav og Afsløringen af hans Statue i Malmö, og hvor ydmygende han behandlede Danmark. Jeg tillod mig at bemærke, at han, fraset at han var vor Fjende, var en i høj Grad dygtig og energisk Personlighed.

Grev Benchendorff fortalte om det ny Kejserskib »Standard«, der i Nordsøen har reddet en talrig norsk Skibsbesætning.

Havde den Ære ved Bortkjørselen at hjælpe den unge Kejserinde hendes hvide Overstykke paa.

Fredag 18. September 1896. Læser en Politirapport, der godtgjør, at den Kone, der forleden angav de to omtalte Personer, er meget hysterisk og upaalidelig!

Red uden en Draabe Regn en dejlig, lang Tour gennem Dyrehaven forbi Eremitagen ned gennem Rødeport.

Taffel Kl. 7. De fremmede Gesandter inviterede. Ret interessant at observere. Den tyske Gesandts spejdende Øje fulgte Kejseren overalt; imidlertid lykkedes det ham ikke at opnaa en Samtale før Taflet. Efter Taflet talte Kejseren noget med ham. Ligesaa Kejserinden.

Den russiske Hofdame udtalte for mig sin Begejstring for H. C. Andersens Fortællinger. »Han er min Yndlingsdigter. Ingen læser jeg saa gjerne som ham.« Havde været inde og set hans Statue i Kongens Have.

Ude i Forgemakket, da Rejsetøjet toges paa, bemærker den tyske Gesandt til mig, da jeg sagde Farvel for at møde oppe ved Billardet: »Ja, Sie wohnen im Haus und haben es

sehr brillant.« Vistnok en kløgtig Karl; men om han er at lide paa? Naa enfin! Det kommer jo an paa, hvorledes alt stiller sig.

The Kl. 9¹/₂. Havde atter den Ære at spille Lou med 1 Kejser, 2 Kejserinder, 1 Dronning o. s. v. Meget livligt. Sad ligeoverfor Kejseren, der er rar, jævn og naturlig, ganske som da han endnu var Storfyrsthronfølger.

Alle de Forestillinger, man uvilkaarlig dog gør sig om en russisk Selvhersker! Rart at see ham som han er. Er utvivlsom Danmark meget god. Drager paa Søndag til Skotland og efter et længere Ophold der til Frankrig (Paris). Storartede Forberedelser gjøres allerede der. Vilde være interessant at see det Skuespil. Selvherskeren og det republikanske Frankrig! Underligt at tænke. Klogt gjort. Europas Fremtid vil sikkert komme til at ligge i den unge Zars Haand. Og han lader jo til at være rolig og besindig, trods sine unge Aar. Franskændene ville utvivlsomt forgude ham.

Mandag 5. Oktober 1896. Kl. 9³/₄ hentede Vognen mig til Amalienborg, hvor jeg meldte mig hos Kronprindsen, der imorges er hjemkommen fra Manøvrene i Jylland. Kongen rejste Mandag den 28. f. M. til Gmunden. Jeg var den Dag til Taffel paa Bernstorff, og fik af Kongen to kostbare Sølvkageskeer i Etui. Vorherre føre vort kjære Kongepar lykkeligt og vel hjem fra Gmunden, hvor de ville see til den syge, lille Prinds Georg Wilhelm, der dog nu har det noget bedre. Et langt, svært Sygeleje for det stakkels Hjem.

Kjørte med Kronprindsen til Charlottenlund Slot, hvor jeg blev indstalleret i mine to hyggelige Værelser hos Gartneren.

Tirsdag 6. Oktober 1896. Meget uroligt Vejr. Stormer og regner, da jeg Kl. 9³/₄ tager afsted tilhest med Kronprindsen for at overvære de større Manøvrer, der afsluttes idag. Blev dog, forholdsvis heldig med Vejret; kun en større dygtig Byge ved Søborghus. Forholdsvis mindre Øvelse (kun 3 Batailloner, 3 Batterier og Husarregimentet + 1 Komp. Inge-

genieurer), de andre Tropper har været til Manøvrer i Jylland. Forsvar og Angreb af Passet ved Søborghus.

Vi passerede en stakkels Rekrut af 23. Bataillon, der af sin Bagmand (gledet i det fedtede Føre) havde faaet jaget Bajonetten gennem det ene Skinneben. En Ynk at høre, hvor han vaandede sig. Stakkels, unge Menneske! Hvor mange Forhaabninger slukkedes maaske i det Øjeblik. Kronprindsen gav Ordre til, at der imorgen skal høres til ham paa Hospitalet. Kronprindsessen var ogsaa med pr. Vogn.

Kronprindsen gjorde Holdt paa en lun Plet i Emdrup, og her defilerede Tropperne forbi.

Hjem til Charlottenlund gik det i rask Trav; gjorde godt baade paa Rytter og Hest. Kronprindsen talte med stor Deltagelse om den saarede Rekrut af 23. Bataillon.

Taffel Kl. 6. Alle de fremmede Officerer, der deltog i Manøvrerne i Jylland vare tilstede. Jeg sad mellem en fransk Commandant (Kavallerist, ansat i Krigsministeriet) og en Engländer (et elskværdigt Menneske, som ved Manøvrerne havde redet i civil Dragt). Baade bemeldte Commandant og den franske Militær-Attaché udtalte sig rosende om vort Infanteri. Militærattachéen omtalte Indbydelsen til den tysk Manøvre i Elsass-Lothringen og Festlighederne idag i Anledning af Zarens Indtog i Paris.

Ved Theen fortæller Prlt. Worsaae om Kapitain Adjutant Lembcke, hvad denne selv har fortalt ham, at Lembcke, da han i sin Tid kom ind i Garden, var meget optaget af under sin Vagttjeneste at kunne komme til at tale med Kongen ved Taflet. Kongen kom da ogsaa ganske rigtig hen til ham, og yttrede: »Det er første Gang, De er paa Vagt paa Amalienborg.« Han blev da saa forfjamsket, at han svarede: »Javel, Hr. Oberst.«

Onsdag 7. Oktober 1896. Gik Kl. 2 en Tour gennem Alleen og Ordrup, forbi Traverbanen til Strandvejen, ad denne ned til Stranden og nikkede ind til gamle, rare Kjøbenhavn med alle sine kjendte Steder; over Constantia gennem Skoven til Slottet.

Taffel Kl. 5^{1/2}. Rosenstand og Pastor Ohlmann indbudte. Jeg havde Prindsesse Thyra tilbords. Baade hun og Prindsesse Ingeborg ønsker Zaren »vel ude af Paris og Frankrig!«

Torsdag 8. Oktober 1896. Taffel Kl. 5^{1/2}. Prinds Christian hjemvendt fra Jylland, hvor han har deltaget i Manøvrerne, og Fødselsdagsbarnet, Prinds Harald, der idag fylder de 20. Imorges sendt min Lykønskning pr. Telegraf. Sad mellem Prinds Christian og Frøken Wedell-Heinen. Prinds Christian fortæller om de fornøjelige Dage under Manøvrerne i Jylland og om Besøget i Randers, hvor han har opfrisket gamle Erindringer. Prindsen var indkvarteret hos en elskværdig, jydsk Proprietær, der har gjort alt, hvad der stod i hans og Konens Magt for at gjøre Opholdet der saa behageligt som muligt. Prinds Christian har en god og elskværdig Charakter, det mærkes paa alle hans Udtalelser.

Til det Kgl. Theater med alle Kronprindsens, Kronprindsen undtagen. Hørte Orpheus og Eurydiche (af Gluck) med den svenske Sangerinde Fru Linden som Gjæst. Dejlig Musik, dyb Poesi i Handlingen og henrivende Sang af den smukke Fru Linden. Først Kl. 11^{3/4} tilbage paa Charlottenlund.

Fredag 9. Oktober 1896. Taffel Kl. 5^{1/2}. Indbudte vare Prinds Haralds Kompagniofficerer (21. Batl. 1. Komp.): Kapt. Elsmark (alias Thomsen), Premierlieutenanterne Jensen, Holbøll og Søltøft samt Secondlieutenant Hansen.

Havde Prindsesse Thyra tilbords. Prlt. Holbøll bemærker ved Bordet om min Søn Hans, der som Rekrut har deltaget i de omtalte Øvelser: »Ja, han har hele Tiden faaet en udmærket Omtale mellem Bataillonens Officerer. Han siges at have udmærket Stof til en Soldat i sig.« Det glædede mig naturligvis meget at høre.

Kronprindsen drak Glas med mig, idet han beklagede, at min Journee allerede nu er til Ende.

Lørdag 24. Oktober 1896. Kronprindsen modtog mig som altid venlig. Talte bl. a. om Skjærm dyslen igaar i Folke-thinget ved Finantslovsbehandlingen mellem Højremanden Bramsen og Venstremanden C. Hage, og om Fru Linden, der endnu optræder som Gjæst paa det kgl. Theater. Kronprindsen havde hørt hende igaar Aftes i »Carmen«; min Hustru og jeg havde just været derhenne, og Kronprindsen havde set os. Jeg udtalte min Begejstring over den »Svenske Nattergal«'s vidunderlige Sang og Spil, som Kronprindsen fuldt ud delte.

Red senere en dejlig Tour gennem Dyrehaven og hjem ad Strandvejen. Taler med to unge Kunstmalere, der inde i Dyrehaven foreviger Efteraarets Skjønhed; ja, det er et smukt, men veemodigt Skue. Gudskelov, det bliver atter Vaar! Alt sidde Knopperne under de brune Moderblade. Blev oppe ved Eremitagen Vidne til en storartet Kamp mellem to mægtige Hjorte. Min Hest »Grille« blev tilsidst helt nervøs. Det er første Gang, jeg har været Vidne til det Skue. Desværre kunde jeg ikke afvente Kampens Udfald; den var aabenbart paa Liv og Død. *Où est la femme?* kan man vel ogsaa sige her.

Kl. 5¹/₂ Taffel. Prindserne Christian og Harald tilstede. Det glædede mig, at Prinds Christian, da han sagde mig Goddag, yttrede: »Og velkommen til Charlottenlund.« Prinds Harald, der jo nu er i Klasse med min Søn, sagde, at han kunde hilse mig fra ham.

Havde Miss Clarence tilbords og sad iøvrigt ved Siden af Prindsesse Ingeborg, der er munter og livlig, saa det er en hel Fornøjelse. Morsomt ogsaa at tale med Miss Clarence, der har mange Interesser. Passer sikkert udmærket for de to unge Prindsesser.

Der serveredes først Oxehalesuppe. Prinds Christian opfordrede mig til ikke »at smide Knoglerne i Hovedet paa de Medspisende«. Tager man sig nemlig ikke i Vare og vil trykke Kjødet af Benene med Skeen, fare Knoglerne let i Hovedet paa ens Naboer og Gjenboer.

Der kom desværre Telegram fra Dronningen (Gmunden), at Kongen et Par Dage har været upasselig, men med Til-

føjende, at det ikke var nær saa slemt som sidst, og at Kongen forhaabentlig atter vil være rask om to à tre Dage. Maatte det skee! Vorherre holde sin Haand over vor kjære Konge og bevare ham endnu i mange Aar! Jeg er glad over, at Professor Studsgaard er med i Gmunden! Mit Hjerte stemmes saa veemodsfuldt, naar vor gamle Konge er syg. Han er og har været mig som en anden Fader. Gud vel-signe ham for al hans Godhed mod mig og mine.

Kl. 7 kjørtes til Kgl. Theater, hvor jeg atter saae og hørte Fru Linden i »Orpheus og Eurydiche«, thi jeg har deri seet hende to Gange før. Dejlig Sang; storartet Spil; et skjønt Ansigt, hvad enten Glæden eller Sorgen sætter sit Stempel paa det. Ubetinget den af alle Operasangerinder, som maa sættes højt. Nordahl Bruun, der har overtaget Rollen som Orpheus med 1 Dags Varsel, sang og spillede fortrinligt, navnlig i sidste Akt. Da Fru Linden kaldtes frem efter Tæppets Fald, førte hun den modstræbende Nordahl Bruun med. Stormende Bifald. Vanvittigt af Theatret, hvis det mulkterer ham derfor.

Det var ret en herlig Aften!

Søndag 25. Oktober 1896. Taffel Kl. 6. Indbudte vare Prinds Valdemar og Prinds Chira. Sad ved Siden af Grev Moltke, der skjøndt Indremissionsmand dybt beklagede Pastor Vilhelm Bechs Udtalelser ved sidste kirkelige Møde om vore theologiske Universitetsprofessorers Lærervirksomhed. Et Rygte vil vide, at Budde skal bort fra Holsteinsminde, og den meget omtalte Pastor Moe være hans Afløser. Grev Moltke, der godt kjender Grev Holstein-Holsteinborg, bekræftede den første Del af Rygtet.

Sad ved Theen sammen med de Unge og taler meget med Prinds Georg af Grækenland om Creta. Prindsen skildrede de vanskelige Forhold for Grækenland. De sex græske Officerer, der nylig flygtede til Creta for at deltage i Reisingen, er nu stillede for en Krigsret. Vil Straffen blive mild eller haard? Spørgsmaalet diskuteredes selvfølgelig ivrigt.

Der kom Gudskelov godt Budskab fra Dronningen, at

Kongen atter har været oppe i Dag og befinder sig vel. Saa glad og taknemmelig derfor.

Mandag 26. Oktober 1896. Kl. 9 $\frac{1}{2}$ med Kronprindsen og Kronprindsessen til Amalienborg til offentlig Audients. Mange Audientssøgende, deriblandt 3 Ministre (Lüttichau, Finants-; Sehested, Landbrugs-; Rump, Justitsminister). Deputation fra det krigsvidenskabelige Selskab (General Købke) o. s. v., Forfatteren Karl Larsen, der fejrer sit 25 Aars Jubilæum, fortæller om Ulykken ved Kroningen i Moskou, som han overværede. Man antager nu, at 3000 Mennesker ere omkomne. Paa Kirkegaardene, hvor Ligene laa i lange Rækker, ikklædtes hvert Lig en hvid Skjorte og paa Brystet lagdes et lille Messing Krucifix. Han var selv Vidne til mange hjerteskrærende Scener, saaledes en Moder, der blandt Ligene gjenfandt sin 12aarige Søn.

Efter at have været paa mit Kontor, kørte jeg tilbage til Amalienborg og derfra med Kronprindsen til Charlottenlund. Ved Taffet omtalte Frøken Wedel-Heinen en vis Marie-Grubbe. Smuk og yndig skal hun have været, da hun præsteredes ved det første Hofbal, men blev saa senere gift med en meget indskrænket for ikke at sige dum Mand og er nu endt som Grønhandlerske! Uha! Det gaar tilbage, Hakon!

Tirsdag 27. Oktober 1896. Red en dejlig Tour gennem Dyrehaven, hvor jeg atter passiarede med mine to unge Malere fra i Lørdags. Indhentede paa Strandvejen Kronprindsen, der var ude at spadsere med de tre Prindsesser og Prinds Gustav.

Taffel Kl. 5 $\frac{1}{2}$. Prindsesse Thyra tilbords. Efter Taffet en lang Passiar med Kronprindsen og Candidat Thulstrup bl. a. om Drachmann, hans Liv og Levnet, ligesom om mine to Slægtninge Birkedahl og Fr. Barfod.

Prlt. Wegener, der afløste Prlt. Carstensen, kom over til mig og spillede paa Violoncel for mig. Vi talte om den bekjendte eller rettere berygtede D. H. Ja, man skal være forsigtig og bruge sin Forstand. Livet er logisk. Begaaer man

en Dumhed eller Letsindighed, giver Livet før eller senere en en Lussing.

Ved Theen fortæller Prinds Christian om Zigeunerne i Rusland; de findes der i hele Karavaner paa flere Hundrede, drager fra Sted til Sted, spiller og danser og agerer saavel Dyre- som Menneskelæger. Kronprindsen fortæller om, hvorledes de russiske Rekrutter ikke melde sig frivillig, men som Regel maa opsøges!

Frk. Wedel-Heinen giver en morsom Historie tilbedste om en høifornem Mand, der i et Selskab spurgte sin Dame: »Kan De lugte, hvad jeg har gjort idag?« Damen svarede: »Nej.« — — »Jeg har kjørt Møg hele Formiddagen!«

Onsdag 28. Oktober 1896. Taffel Kl. 5^{1/2}. Kronprindsen fortæller, at han idag har været ude med Børnene og fodret tre tamme Hinde paa Dyrehavsbakken.

Kl. 7 til Kgl. Theater. »Carmen«. Fru Linden superbe, men foretrækker hende dog i »Orpheus«. Kommer ind, fremkaldt efter sidste Akt, med Kronprindsens Bouket. Efter min Mening vises hende egentlig meget lidt iøjnefaldende Beundring af det Kgl. Theaters Publikum. Vi Danske er et roligt Folkefærd!

Torsdag 29. Oktober 1896. Kl. 10 med Kronprindsen til Amalienborg. Paa Kjøretouren fortæller Kronprindsen om sit Besøg 1866 i Berlin, hvor han talte meget med Fyrst Bismarck om § 5 i Pragerfreden. Bismarck henviste til Kejser Wilhelm og denne atter til Bismarck. Komodispil det hele. Om Bismarcks fjendtlige Holdning overfor den daværende tyske Kronprindsesse. En Person yttrede, at Djævelen selv ikke kunde have taget en blodigere Hævn over Bismarck end den, der ramte ham, da han omsider blev nødt til selv at indgive sin Afskedsbegjæring. Under Wilhelm I havde B. været vant til at true med at ville demissionere, hvorpaa Kejseren altid faldt til Føje. Efter Bismarcks Fald lod Kejseren sende Memorandums til flere Fyrster om Grunden til hans Afskedigelse; dette Aktstykke var meget ubehageligt for Bis-

marck. Kronprindsen omtalte endvidere Forholdene, da Udenrigsministeren med Held virkede for Tysklands Deltagelse i den nordiske Udstilling i 1888, — allerede næste Dag kom Meddelelse fra Herbert Bismarck, at Kejseren havde indvilliget, og at alle fornødne Ordre alt vare udstedte. Omtalte endvidere Bismarcks i disse Dage offentliggjorte Afsløringer vedrørende Tydsklands Dobbeltspil overfor Triplealliancen og Rusland.

Kl. 3³/₄ tilbage til Charlottenlund. Prinds Christian kjørte med tilbage. Talte undervejs om Magdalenehjemmets Indvielse idag, dets Beliggenhed etc. og diskuterede Forfatter L. Buddes Erklæring idag i Bladene og hans Bortfjernelse fra »Holsteinsminde« paa Initiativ af Grev Holstein-Holsteinborg.

Taffel Kl. 5¹/₂. Prinds Christian fortæller comisk om en Tale, han engang holdt, og i hvilken han nævnte en »Yndlingsdigter«, hvis Navn han uheldigvis i Øjeblikket ikke kunde erindre; Prindsen synes, at det er en ubehagelig Fornemmelse at skulle holde en Festtale. »Hos mig,« yttrede han leende, »sætter det sig altid i Ryggen.«

Da jeg skulde over igjen til The, maatte jeg forsyne mig med Lygte, Galoscher og Paraplui, saaledes stormede og regnede det, men det glemtes ved den hyggelige Theaften i den kronprindselige Familie. Kronprindsessen, Prindsesserne og Damerne sad hver med sit Haandarbejde: een strikker paa et Schawl, en anden syer et Kannevas-Tæppe, medens man samtaler hyggeligt og fornøjeligt.

Fredag 30. Oktober 1896. Kl. 9³/₄ med Kronprindsen til Amalienborg til Statsraad. Taler om det nuværende Ministeriums Stilling, efter at Conseilspræsident Reedtz-Thott har erklæret, at det vil gaae, hvis der indtræder en uløselig Finantslovconflikt. Det sidder aabenbart »mellem to Stole«.

Kronprindsen fortæller om Prindsen af Wales, der engang en sildig Aften i en Skov (England) forfulgtes af en Hjort. Prindsen var »dødsensangst«, men slap dog godt fra sit ubehagelige Æventyr.

Taffel Kl. 5¹/₂. Kronprindsen drak venligt et Glas med mig og takkede for den forløbne Uge.

Lille Prindsesse Dagmar har af Prinds Christian faaet en lille Brosche forestillende et Dannebrogflag i Emaille. Rørende at see hendes Glæde derover. Hun viser det til alle og udbryder: »Aa, jeg er dog saa glad.« Betroede mig, at hun imorgen, Kronprindsessens Fødselsdag, skal have den lille Brosche paa om Formiddagen og om Eftermiddagen »Dagmarkorset«.

Kronprinsen fortæller om Frederik VII, at han, da han ønskede en Bro anbragt over Gabet i Volden ved Nørreport, (efter at denne var nedreven), og gjentagende havde fremsat sit Ønske overfor vedkommende Minister, tilslut satte Pres paa, idet han yttrede: »Jeg ønsker den Bro, om jeg saa skal fylde Gabet med afgaaede Ministre.« Det hjalp. Der anbragtes en Jærnbro, som jeg endnu meget godt erindrer, og som siges i afkortet Stand nu at være anbragt i Ørstedsparken.

Lørdag 21. November 1896. Kongen er i Mandags vendt tilbage fra Gmunden rask og glad. Dronningen bliver dernede nogen Tid endnu. I Tirsdags var jeg til Referat hos Kongen, som modtog mig venligt, idet han yttrede: »Det glæder mig igjen at see Dem,« hvorefter han spurgte til alle mine. Kongen fortalte om den lille Prinds Georg Vilhelm, som endnu ligger i sin Seng, men er glad og munter og morer sig med mange Ting. Dels har han en lille, transportabel Have, der flyttes hen til hans Seng, adskillige Fugle (Papegøjer o. l.) samt bl. a. en meget lang Tang, hvormed han henne fra Sengen selv kan tage, hvad han har Lyst til. Kongen var glad over næsten daglig at have faaet sin Datter, Hertuginde, ud med at spadsere. »Jeg kunde mærke, at det gjorde hende saa godt og styrkede hende, thi hun har nu i saa lang Tid ikke faaet tilstrækkelig frisk Luft.« Sluttelig hilste Kongen mig venligt fra Dronningen.

Dejligt atter at komme paa Jour paa Amalienborg og dog være sine egne Kjære saa nær.

En Mængde af Ministrene havde Audients: »De blive ved at komme,« yttrede Kongen spøgende, da jeg vedblev at melde den ene efter den anden. Ogsaa Excellencen Estrup kom og fik Foretræde før Sehested. Estrup mente, at det

beroede paa en Misforstaaelse, men det var Kongens udtrykkelige Ønske.

Kl. 2 paa Intendanturens Kontor og derefter et lille Løb hjemme.

Kl. 6 Taffel. Officererne fra »Dannebrog«, der nu har strøget Kommando for iaar, samt Marinemister Ravn og Excellencen Estrup inviterede. Sad ved Siden af »Dannebrog«s Maskinmester, der fortalte om, med hvilken umenneskelig Foragt Creolerne paa Kuba behandlede af de Hvide. I Theatrene, ja selv i Aftrædelsestoiletterne var alt indrettet for de Hvide for sig og for Creolerne for sig. Ingen Hvid taalte en Creoler ved Siden af sig. I det Hele en umenneskelig Behandling.

Fulgte efter Taflet med Kongen i Kgl. Theater, hvor »Samfundets Støtter« af Ipsen opførtes. E. Poulsen spillede storslaet i Scenen, hvor han troer, Sønnen er rømt med det synkefærdige Skib, som han (Faderen) hensynsløst har ladet stikke i Søen. Kongen overværede hele Forestillingen, saa vi først vare hjemme Kl. 11. Derefter The i Havesalen og sluttelig Whist med Kongen, Prinds Hans og Frk. Bluhme. Glædede mig at see, hvor rask og livlig Kongen er.

Søndag 22. Novbr. 1896. Kl. 6 Søndagstaffel, det første i denne Sæson. Kronprindsen og Prinds Christian er i Besøg hos Prindsesse Louise i Oedenburg (Ungarn), og Prinds Valdemar med Gemalinde i Frankrig. Kronprindsessen kom saaledes alene med Prinds Harald og de to unge Prindsesser. Talte efter Bordet meget med mig om Prinds Haralds Undervisning paa Frederiksberg Slot.

Kl. 9¹/₄ The. Jeg spillede Whist med Kongen, Blixen-Finecke og »blind Makker«. Kongen spørger om, hvorledes det gaar Prins Harald paa Officerskolen. »Ja, jeg læser jo ikke mere med ham, Deres Majestæt.« Kongen synes, at han seer saa daarlig ud. Man taler iøvrigt om Bismarcks Afsløringer vedrørende en hemmelig Alliance med Rusland samtidig med Triple-Alliancen.

Kongen er aabenbart glad over atter at være hjemme.

Mandag 23. November 1896. Kl. 11 offentlig Audients. Den første efter Kongens Hjemkomst og derfor en Masse Mennesker. Den gamle Digter, Professor Ewald, vil overrække Kongen sin nye Roman: »Liden Kirsten«. Jeg benytter Lejligheden til at takke for den Glæde, hans historiske Romaner have forskaffet min Hustru, mig og Børnene. Det glæder ham. Han bemærker, da jeg omtaler »Svenskerne paa Kronborg«: »Ja, skulde jeg nu skrive den, vilde jeg gjøre den adskilligt kortere paa sine Steder.« Kongen holdt ud til $1\frac{1}{4}$, og alligevel en Mængde Audientssøgende, deriblandt flere Etatsraader (bl. a. den nybagte Lorch), der ikke kom ind. Trods de $2\frac{1}{4}$ Time var Kongen kvik og munter.

Kl. 6 Taffel. Sad ved Siden af Baron Wedel-Wedelsborg, der ligesom Hofjægermester Leth — der begge havde været til Audients — vare inviterede til Taffel. Baron W.-W. taler om Oberstinde Brummers Død (Forfatterinden) og de Sorger, som i det Hele i de sidste Aar have hjemsøgt Oberstens Hus i Frederiksborg.

Med Kongen i kgl. Theater, hvor »Faust« opførtes. Prindsesserne Ingeborg og Thyra var ogsaa i Theatret. Kongen, fulgt af de to Prindsesser, forlod Theatret ved »Havescenen« umiddelbart før Fausts og Margrethes Møde ved Vinduet. Herold synger Faust-Partiet meget smukt. Emil Holm synger ogsaa smukt og spiller særdeles godt (Mephistopheles). Det er øjensynligt, at hans Spil har vundet overordentligt siden hans første Rolle. Da syntes han at glemme, hvem han forestillede.

Kl. $9\frac{3}{4}$ The i Havesalen. Meget muntert. Kongen fortæller, at han umiddelbart efter Audientsen red 2 Heste. Trods den anstrengende Dag tager Kongen sig, da vi Kl. 12 Midnat rejste os fra Whistbordet, en Galopade ned ad Gulvet, idet han spøgende bemærkede til Prinds Hans: »Skal vi gaae paa Bal, Hans? Hvor er der Bal, Hans?«

Tirsdag 24. November 1896. Kl. 6 Taffel. Kongen taler om Kejser Nikolaus den 1ste, hvem Kongen altid mindes med stor Begejstring og fortæller Historien om sin gjen-

nemvaade, eneste Militærfrakke, der maa tørres ved Komfuret, men om Aftenen ved Kejserens The lugter, saaledes at Kongen maa gaae til Bekjendelse om, at det var den eneste af den Slags, han førte med.

Geheimeetatsraad Rosenstand og Professor Petersen med til Taffel.

Efter endt Taffel med Kongen, Prinds Hans og Rosenstand i Kgl. Geografisk Selskab, hvor der holdtes et særdeles interessant Foredrag om de sidste Jordskjælv paa Island. Derefter fortalte Kandidat Hall om sine Bjergbestigninger i Norge, ledsagede af Billeder. Meget interessant.

Onsdag 25. November 1896. Stod i Jourstuen og glædede mig ved at see vor kjære, gamle Konge spadsere ude i Haven, saa rask og elastisk i sine Bevægelser. Gudskelov, at vi atter have ham godt hjemme. Maatte Dronningen nu ogsaa i Tide vende hjem fra Gmunden! Det lakker jo snart ad Jul, og hurtigt kan Vinteren komme og klæde alt i Sne og Is.

Bud fra Kongen, om jeg vilde komme til Referat Kl. 11^{1/2}. Som jeg stod og vilde gaae ind, arriverede Conseilspræsidenten, og først Kl. 12^{1/2} fik jeg derfor mit Referat, som navnlig angik Lakai X's eventuelle Benaadning og mit Forslag i saa Henseende: New-York, Canada, Buenos Aires, Kaplandet o. s. v.

Kongen har vundet 200 Kr. i Varelotteriet og bad mig derfor tage et Guldarmaand ud hos Guldsmed Herz. »Men det er jo ikke sikkert, at jeg træffer Drs. Majestæts Smag,« bemærkede jeg. »Jo, De har nok en god Smag, min kjære Kapitaïn,« yttrede Kongen venligt.

Kl. 5^{1/2} Onsdagstaffel; Gardens Musik spillede. 52 Kouverter. Hyggeligt inde ved Marschalstaffet. En af Gjæsterne fortæller om en Læge, der brølte saa forskrækkeligt inde paa Hospitalet, da man behandlede hans buldne Finger. Vedk. Læge havde altid før udmærket sig ved sin Ufølsomhed overfor sine Patienter; men da nu Skjæbnen vilde, at han engang selv skulde have en bulden Finger skaaret, ønskede han at blive bedøvet under »Operationen«. Lægen, som skulde be-

handle ham, bemærkede: »Det kan De sgu ikke være bekendt!« Og da »Ofret« hylede, saa som sagt hele Hospitalet kunde høre ham, bemærkede Kirurgen tørt! »Ja, ja! min gode X.! Nu tænker jeg ikke, De siger: hvad Fanden skriger De for! til Deres Patienter!«

Ved Thebordet fortæller Kongen, at der i Morges kom Brev fra Frk. Oxholm, hvorefter Dronningen synes at være ikke ganske vel. Kongen har telegraferet og har nu i Eftermiddag fra Dronningen selv faaet et beroligende Svar. Kongen havde tænkt paa at sende Professor Petersen til Gmunden men atter opgivet dette. Influenzaen hærger Gmunden f. T. Blot Dronningen var vel hjemme!

Fredag 27. November 1896. Statsraad Kl. 11. Rosenstand spiste Frokost hos mig. Han medbragte X. og Kones Ansøgning om Benaadning. Efter mange Forhandlinger frem og tilbage drage de saa nu imorgen Fredag via Esbjerg til London og derfra 4. December til Kapstaden. Maa haabe, den haarde Lektion har været dem til Gavn, saa at de i det fjerne Land kan begynde et nyt og bedre Liv.

Kl. 5¹/₂ Statsraadstafel med Gardens Musik. Samtlige Mini- stre indbudte. Endvidere den hollandske Gesandt. Net Mand, men undrer mig meget over, at han ikke rejser sig op, da Kongen ved Taffet drikker et Glas med ham.

Ligeoverfor mig sad Conseilspræsident Reedts-Thott, der var anbragt mellem Kronprindsessen og Prindsesse Thyra. Beklagede den unge Prindsesse, thi Excellencen mælede vist ikke ti Ord til hende.

Lørdag 19. December 1896. Kl. 9¹/₄ afsted til Amalienborg.

Kl. 6 Taffel. Dronningen, der Gudskelov nu igen er hjemme i god Behold paa Amalienborg efter sin Gmunden-Rejse, spørger venligt til mig og alle mine. Fortæller om den lille, syge Prinds i Gmunden, hvis Helbred nu gaaer saa godt fremad, at Hertugens mene at kunne drage med ham til Syden i Vintermaanederne. Har endnu i Knæet en Kanyle, der hver Dag

fornyes men uden mindste Smerte for ham. Dronningen var selv saa glad over at være kommen godt hjem. Havde Gmunden været stærkt forkjølet i flere Dage.

Efter Taflet spurgte Kongen, om jeg vilde med i Theatret og høre »Faust«. Prlt. Lewald, Prins Christians Kavalier, der ogsaa gav Møde i Kavalierlogen, fortalte om sin nys tilende-bragte Rejse til Oedenburg. »Det var en heel Fornøjelse,« yttrede han, »at see Prindsesse Louise. Hun seer i den Grad rask og sund ud og har udmærket Appetit.« Han mente dog, at Oedenburg-Julen vilde falde hende trang, og at hun i det Hele vist længes meget efter Danmark, hvortil maaske ogsaa bidrog, at Kronprindsen overfor hende saa tydeligt lod sig mærke med, hvor meget han længtes efter hende. Jeg spurgte ham, om Prindsen og Prindsessen levede lidt selskabeligt der-nede, men han svarede: »Nej. De har førsøgt at invitere nogle af Officererne, men de sad taus og stille og aabnede ikke Munden, saa den Selskabelighed blev de snart kjede af.«

Kongen forlod Theatret ved Slutningen af Fausts 4. Akt. Da vi skulde stige ind i Vognen, gik Kongen først ind. Der-efter hoppede hans prægtige, sorte langhaarede Hund ind og satte sig paa Forsædet, som om den nøje kjendte sin Plads. »Ja, De maa undskylde,« bemærkede Kongen leende, »at den stiger ind før Dem, men den veed nu engang god Beskeed med, hvor den skal sidde og styrter altid ind i Vognen, saa snart jeg er kommet ind.«

Søndag 20. December 1896. I Kirke (Garnisons) med Kongen og hørte en smuk Prædiken af den rare Pastor Fenger. Prinds Gustav fulgte for første Gang med Kronprindsens i Kirke og sad rigtig pænt stille under hele Gudstjenesten.

Kl. 2 hjem i mit yndige, hyggelige Hjem, hvor jeg blev til Kl. 4, da jeg atter begav mig til Amalienborg ad Øster-gade. Alle Boutikker vare aabne i Anledning af, at det er sidste Søndag før Jul. Det var et straalende Syn og mange Menne-sker paa Gaden. Søndagstaffel Kl. 6. Alle Kronprindsens, Prinds Valdemars, Pastor Fenger m. fl. Gamle Overhofmarschal havde Mavepine. Han vilde holde det gaende til efter Taflet, men

absenterede sig paa mit Raad strax og overdrog mig Tilsigelserne til Bordet. Han spurgte: »Troer De nu ogsaa, De kan?» Jo, det troede jeg nok. Jeg troer, at gamle Hofmænd lidt efter lidt indbilder sig, at der hører overmenneskelig Begavelse til at varetage den Gerning, der paa hviler dem. Sicl Jeg havde Frøken Bluhme tilbords; hun talte om sin stakkels Broders Kone, der ligger for Døden ude paa Diakonissestiftelsen. Paa min venstre Side havde jeg Miss Clarence, der var meget glad over, at Kongen har givet hende Adgang til Damelogen i det kgl. Theater.

Pastor Fenger røg efter Taflet en Cigar inde hos mig. Vi talte bl. a. om Vilhelm Bechs Udfald mod Universitetets theologiske Professorer ved det i Efteraaret afholdte store Kirke-møde. Skjøndt F. i højeste Grad misbilliger Bechs Udfald, synes han dog selv at mene, at navnlig en enkelt af bemeldte Professorer indlader sig paa meget uheldige Fortolkninger.

Mandag 21. December 1896. Kl. 10 toge alle afsted til Banegaarden i Anledning af Prinds og Prindsesse Carls Ankomst her til Byen efter deres Bryllup. Man kørte ad Strøget, der var pyntet med Flag, ligesom de fleste Butiksvinduer vare smukt decorerede. Mange Mennesker ude for, trods Kulde og Blæst at see det unge Par. Et Æreskompagni paraderede paa Hovedbanegaardens Perron. I Ventesalen var der gloende varmt, udenfor knusende koldt og Træk. Blot vort gamle Kongepar ikke maa blive sygt af den Tour. Omsider bruser Toget ind; Hønnørmarschen spilles; det unge Par træder ud, venligt hilsende til højre og venstre. Prinds Carl tager sig brillant ud og ikke mindst den lille, fine Prindsesse Maud med et venligt Smil over det glade Ansigt. Omsider ere alle Præsentationer overstaaede, og afsted gaer det atter med det unge Par i Spidsen. Kraftige Hurraraab lyder fra Mængden. Herr og Damer drejer af ved lille Strandstræde, og kjøre til Amalienborg, medens alle de Kongelige styre Vejen til det unge Hjem i Bredgade (Kong Georgs Palæ).

Kl. 6 Kammersspisning 3: Herr og Damer spise for sig selv paa Værelserne. Altsaa dinerer jeg solo og meget hygge-

ligt hos mig selv. For at skaane det unge Par efter Rejsens Besværligheder spise alle de Kongelige sammen uden de tjenstgjørende Herrer og Damer. Jeg nyder min Suppe og alle de andre Rariteter, mens Musikken lyder dæmpet inde fra Havesalen. Prinds Hans spurgte mig senere, om jeg rejste mig op, da »God save the Queen« intoneredes inde fra Havesalen, hvilket jeg dog maatte benægte.

Kl. 9 The. Almindelig Glæde over et Brev fra Gmunden, at den lille Prinds for første Gang er oppe.

Kongen beklager sig over, at Prindsesse Maud spiser saa lidt. Dronningen mener, at Livet her i Kjøbenhavn med tidlig Sengegang vil være velgjørende for hende. »I London derimod gjør man Nat til Dag.«

Tirsdag 22. December 1896. Henne at skrive mig hos Prinds Carl og Prindsesse Maud. De bebo nu samme Lejlighed, i hvis Vinduer man i gamle Dage saae gamle Prindsesse Caroline med sin store Kniplingskappe. Som ung Soldat har jeg engang staaet paa Post udenfor Palæet.

Biskop Rørdam kom i Formiddags og var næsten en Time inde hos Kongen.

Kongen taler til mig om den ulykkelige Moder ude paa Østerbro, hvis to Børn forleden indebrændte. Vil sende hende en Pengegave.

Køber paa Vejen til Kontoret et smukt Juletræ ved Nicolai Taarn. Paa Kontoret og derefter hjemme Kl. 2³/₄—4. Almindelig Jubel over Juletræet, der arriverer, mens jeg er hjemme. Modtages af alle Børnene og anbringes foreløbig ude paa Altanen, hvor der jo er frisk og køligt.

Kl. 9 til The kom Prinds Valdemar med Prindsesse Marie og Prinds Christian, der idag har været paa Jagt med Prinds Valdemar.

Under Louspillet vilde Prinds Hans spørge mig, om jeg havde en smukt poleret Krone at give ham for en gammel, men kom istedetfor til at udtrykke sig saaledes: »Har Kapitainen maaske en smuk Kone?« Latter. Jo. Det forsikrede jeg om.

Dronningen fortæller om Prindsesse Maud, at hun har saa

travlt med at ordne Møblerne paa engelsk Vis. I England spille Kaminerne en stor Rolle, hvorfor den er det Sted, hvorom de mageligste Stole grupperes.

Onsdag 23. December 1896. Studsgaard kom for at hilse paa Kongen. Han fortæller, at han denne Morgentime har amputeret et Been helt oppe paa Laaret. Indsættes en stram Cautschukring, kommer der næsten ikke en Draabe Blod ved Amputationen. Der var gaaet Koldbrand i Benet, der saa ud, som om det tilhørte en Mumie, helt læderagtigt; — stakkels Menneske!

Efterat han havde været inde, havde jeg selve Referat.

Bl. a. vilde Kongen sende Pengene til den stakkels Kone paa Østerbro, hvis to Børn indebrændte, samt til de kjøbenhavnske Brandmænd, hvis Dygtighed og Uforfærdethed Kongen stedse fremhæver. Storslaet, hvad Kongen nu ved Juletid giver til Fattige og Trængende, hvorved der kastes Lysstraaler ind i mangt et fattigt Hjem. Mon nogen anden i Danmark giver forholdsvis saa meget? Man tør dristigt svare nej!

Paa Søndag Galataffel hos Kongen og Dronningen i Anledning af det unge, nygifte Par (Prinds Carl og Prindsesse Maud).

Ved Taflet falder Talen paa det svenske Kongehus, og Dronningen ytrer om den afdøde, svenske Dronning Josephine: »Jeg og min Søster kjørte som ganske unge Piger med hende paa adskillige Udflugter. Hun var meget døv og talte ikke meget, men naar man først fik hende paa Gled, var hun meget interessant at høre paa. Hun kunde ikke lide det svenske Sprog og talte kun Fransk. »Svensk er et grimt Sprog,« bemærkede hun ofte. Mellem hende og Sønnen Oscar var intet godt Forhold. Hun aabnede aldrig Munden, naar han var tilstede.«

Dronningen fortalte ogsaa om den svenske Konges Besøg paa Bernstorff under Christian VIII. De to Konger modtog derude et stort Fakkeltog. Meningen var egentlig at hylde den svenske Konge, men Christian VIII tog Ordet og klarede Situationen udmærket, medens Svenskeren, der ikke var nogen Taler, tav.

Derefter falder Talen paa England, hvor man finder, at Prinds Carl navnlig ved sin lette »flyvende« Gang minder saa meget om vor Konge.

Kl. 9 The. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie. Meget livlig Lou. Thorvaldsens lille Statue truer med at styrte ned fra sin Konsol. Jeg vilde rette ham, men var for kortbenet. Da jeg skulde staae ned, støttede Kongen mig ved at tage mig om Livet, idet han venligt bemærkede: »Tag Dem iagt, min gode Kaptain. Jeg har jo ikke Raad til at miste baade min Adjutant og min Intendant.« Prinds Valdemar bragte derpaa den gamle Billedhugger i Sikkerhed.

Torsdag 24. December 1896. (Juleaftens Dag). Mindes altid ved denne Tid med Tak Juleaften i Ondløse og de nu snart mange glade Juleaftener i vort eget, kære Hjem. Det er første Gang i de 6 Aar, jeg nu snart har været Adjutant hos Kongen, at Juleaften falder i min Jour, og jeg vilde vel være lidt trist tilmode, hvis jeg ikke kunde komme hjem og staae med alle mine Kjære om Juletræt; men Gudskelov det kan jeg ogsaa, og saa vil det jo iøvrig glæde mig meget ogsaa en Gang at holde Jul paa Amalienborg med vor kjære, gamle Konge og Dronning og hele den øvrige kongelige Slægt. Vorherre give dem endnu mangan glad Jul paa Amalienborg!

Efter et lille Smut paa Civillistens Kontor over i mit eget, kjære Hjem. Alle Gudskelov og Tak raske og glade. Rigtig yndig Julestemning over alle. Børnene er ifærd med at pynte et smukt Juletræ inde i »Fars« Værelse Glæde lyser over alle Ansigter. Jeg spørger Hennemand: »Hvor længe er der nu til Juleaften?« Glædestraalende svarer han: »Null!« Mørket falder paa, Ilden blusser i Kakkellovnene; vi synge flere af de dejlige Julesalmer; der er rigtig Klang og Følelse i dem. Skjønne, dejlige Juleaften! Kysser og favner dem alle. Saa kom Gaasen paa Bordet, en velnæret brun Kavalier. Jeg kunde blive næsten under hele Maaltidet og med Emma og alle Børnene tømme et Glas paa en glædelig og lykkelig Jul.

Da Kl. 4 $\frac{1}{2}$ tilbage til Amalienborg; endnu er Boutikkerne aabne, og ikke faa Mennesker paa Gaderne. Rart, mildt Vejr.

Jeg sad et Kvarters Tid i Mørkning paa Amalienborg og glædede mig ved at høre Juleklokkerne ringe fra Taarnene rundt om. Smukt og højtideligt lød det!

Kl. 6 Taffel, hvortil Overhofmesterinden er inviteret. Jeg havde Comtessen tilbords. Livlig og glad Julstemning. En Glæde at see paa vort kære, gamle Kongepar. Man taler om Baron W., tidligere tysk Legationssekretær her, der igaar er blevet saaret i en Duel nede i Tyskland. Prlt. Lindholm ytrer: »Er der nogen, der fortjener en Kugle, er det vist ham.« Kongen hører det og spørger: »Hvad har han gjort?« »Kompromitteret en Dame,« svares der.

Kongen bad mig at komme ind til Juletræ Kl. 9.

Taffet var endt allerede Kl. 7, og jeg kom i Fart afsted igjen til mit eget Hjem. Træet blev tændt igjen, og saa stod vi da alle raske og glade om det straalende Juletræ og sang de dejlige Julesalmer: »Julen har bragt velsignet Bud« og »Dejlig er Jorden«. Vorherre være inderlig takket for Hans uendelige Naade mod mig og alle mine og vort kjære, kjære Hjem paa Vorherre Jesu Christi skjønne Fødselsdagsfest, denne første yndige Juleaften paa Christiansborg. Da jeg maatte afsted, paalagde Emma og Børnene mig at sige Kongen, hvor glade og taknemmelige vi vare over at holde Jul paa Christiansborg. Jeg lovede at see at faae det sagt.

Da jeg nu gik tilbage til Amalienborg, vare alle Boutikker lukkede; kun faa Folk paa Gaden, men overalt straaede Lyse fra forskjellige Vinduer omkring i Husene.

Stod saa Kl. 9 ved Kongens og Dronningens Juletræ. Hele den kongelige Slægt var samlet i den store Sal, hvor et mægtigt Juletræ prangede, vist sine 8 à 9 Alen i Omfang nedentil, en mægtig, mørkegrøn Gran, et dejligt Træ. Langs Væggene vare Gaverne fordelte paa Smaaborde, Flyglerne, og hvad der ellers kunde give Plads for denne virkelig imponerende Juleudstilling.

Kongen og Dronningen fulgt af hele Slægten kom venligt hen og ønskede hver især glædelig Jul. Hvor var der hyggeligt og juleagtigt. Juletræet var fortrinsvis besat med hvide Lys, ikke saa meget Pynt, det saa saa smukt ud. Fra Kl. 11

i Formiddags har Dronningen haft travlt med at lede dets Udpyntning. Kongen kom venligt hen til mig med to Skrivemapper: »Vil De vælge den af dem, De synes bedst om, min gode Kapitain.« Jeg valgte den grønne, og som vi derefter stod og talte om Julefesten og dens store Betydning for den christne Slægt, fik jeg Lejlighed til at forebringe Emmas og Børnenes Tak for, at vi kunde holde Jul paa Christiansborg. Det glædede Kongen at høre; han svarede: »Det glæder mig rigtig at vide, at De ere glade ved at boe deroppe.«

Dronningen kom hen til mig: »Ja, jeg har her et Uhr til Dem.« Jeg takkede allerunderdanigst. Et nydeligt, engelsk Uhr, formet som en Glaskugle af Størrelse som en stor Appelsin, gjennem hvis to Halvkugler sees dels Timeskiven med indsatte smaa Time-, Minut-, Dage- og Maanedsskiver samt en lille Maane, hvis Gang følger den virkelige »Luna«, og dels Værket; Uhret hænger i en Halvmaane, hvorpaa er anbragt et Thermometer. Jeg blev overordentlig glad for mine to smukke Gaver. Takkede saa varmt jeg kunde. Prinds Hans stak mig en smuk, lille Visitkortbog i Haanden. Virkelig kjønt af ham ogsaa at tænke paa mig.

Passerende langs Julebordene bemærker jeg følgende Gaver bl. mange andre:

Til Kongen: et Skrive- og Spillebord (meget praktisk). 3 Skjorteknapper fra Kejserinden (Rubin, krandsset af Brillanter).

Til Dronningen: Brosche (to mægtige Perler, garnerede af Brillanter; i Form af et Hjerte); fra Kejserinden.

Til Kronprindsen og Kronprindsessen (fra Kongen og Dronningen) en kostbar Alabastplade i Form af opslaaet Bog, indlagt med det skønneste Juvelerarbejde. Kronprindsen et Uhr med elektrisk Lys (fra England).

Til Prinds Christian: Krigen 1870—71 i Pragtbind; flere smukke Etagerer. Nydelige, franske Billeder fra Prinds Valdemar og Prindsesse Marie.

Til Prinds Valdemar: Hundebillede af berømt, fransk Dyreremaler (fra Prindsesse Marie), udmærket.

O. s. v., o. s. v. i en Uendelighed.

Jeg fik mig en lang Passiar med Prinds Carl, som fortalte,

hvorledes han forud overfor sin Forlovede havde fremstillet deres fremtidige Hjem i Bredgade som meget tarveligt. »Ja,« yttrede han, »jeg troer, det var rigtigt, for at hun ikke skulde nære for store Forventninger, thi de (han mente Prindsesse Maud og Søster) ere jo overordentlig forvente hjemmefra, og jeg havde jo saa ogsaa den Fornøjelse, at hun var helt overrasket, da vi saa endelig kom her.« Vi talte siden om det Rygte, der havde staaet i en herværende Avis, at Prindsen vilde træde ind i den engelske Marines Tjeneste. Det havde intet paa sig, men Prindsen benægtede ikke at mangle Lysten til at gjøre nogle Aars Tjeneste paa en engelsk Orlogsmand, idet han pointerede, at han derved vilde faae rig Lejlighed til at see sig om i fremmede Lande: China, Indien o. s. v.

Kl. 11 toge Gjæsterne afsted, hver belæsset med sine Gaver. Da Prinds Carl smuttede ind i sin Vogn efter Prindsesse Maud, smækkede han Vogndøren i, idet han spøgende bemærkede til mig: »Nu lukker jeg Døren og kysser min Kone.« Saa rullede Gjæsterne afsted, og den hyggelige Juleaften var forbi.

Lidt efter at jeg var kommen ind paa mit Værelse, kom en Lakai med en Julekage og skulde hilse fra Dronningen og sige, at den hørte ogsaa med. Ganske vist havde jeg nok bemærket, at den stod paa det for mig dækkede Julebord; men Beskedenheden forbød mig at »slaae Klo« i den, da jeg tog mine andre Gaver med. »Jo,« bemærkede Lakaien, »hver faaer sin Julekage.«

Inderligt glad var jeg for den dejlige Juleaften først i mit eget Hjem med alle mine samlede glade og raske om Juletræet og derefter paa Amalienborg med vort kjære, gamle Kongepar og hele den elskværdige, kongelige Slægt.

I mit Hjærte var der ret »glædelig Jul«.

Fredag 25. December 1896 (1. Juledag). Kl. 10 i Frue Kirke med Kongen og Prinds Valdemar, som begge hjærteligt ønsker mig en glædelig Jul. Smuk Prædiken, hvad Indholdet angaaer, men mangler — synes mig — Varme og Inderlighed. Kongen giver mig en Ti-Krone-Seddel til at putte i Fattigbøssen.

Kl. 6 Taffel. Alle Kronprindsens, Prinds Valdemars og den hele, store Familie som ved Søndagstaflerne.

Efter Taflet spurgte Dronningen, om jeg igaar havde kunnet holde Juletræ i mit eget Hjem. »Jo, det havde jeg da!« Da jeg kom ind til mig selv efter Taflet, bragte en Lakai mig fra Dronningen en Mængde meget smukke Godter at tage med hjem til Emma og Børnene. Saaledes er Dronningen altid! hjertensgod og tænker paa at glæde andre.

Kl. 9 med Kongen og Dronningen til Juletræ ovre hos Kronprindsens. Juletræet var tændt i den store Sal i Stueetagen. Meget smukt. Kronprindsessen har selv pyntet det og anvendt to Dage dertil. Dannede en Modsætning til Træet ovre hos Kongens, idet dette her fuldstændig var overstrøet med Guldstøv og meget rigeligt behængt med Guld- og Sølvstads. Vanskeligt at vælge mellem de to: Det ene: Træet, som det staaer i Skoven, grønt og duftende og hovedsagelig kun smykket med Lys; det andet funklende af Guld og Sølv. Ogsaa her vare Gaverne anbragte paa Smaaborde langs Væggene.

Jeg blev grumme glad og taknemmelig for de smukke Gaver, der vare bestemt for mig: et mægtigt Skrivetøj med et kolossalt Krystalblækhuis. »Ja, De skriver jo saa meget,« sagde Kronprindsen; »derfor har vi tænkt, at De kunde bruge dette.« En nydelig Gave, som jeg blev overordentlig glad for, da jeg aldrig har ejet noget Skrivetøj, som jeg fandt rigtig bekvemt, og dette er baade bekvemt og meget smukt. Kronprindsessen overrakte mig et smukt Album til 8 Billeder, idet hun yttrede: »Ja, jeg veed, at De altid fører Kone og Børn med paa Jour; det er jo 8 ialt, saa De kan have hele Familien med i dette.« Det var kjønt af hende at tænke derpaa. Desuden et smukt, lille Tændstiketui af Sølv og en nydelig, lille Visitkortmappe. Prinds Harald forærede mig en smuk, lille Fotografiramme med Løfte om snart at lade sit Miniaturbillede følge efter.

Jeg var helt rørt over al den Godhed mod mig og takkede saa hjærteligt, jeg kunde.

Iøvrig en storartet Udstilling af Julegaver. Noterer: Til

Bull et Pragtexemplar af en Kuffert. Til Kapt. Koefoed-Hansen to dejlige Frugtskaale af Kjøbenhavns Porcellæn. Til lille Prindsesse Thyra en Dukkestue eller rettere Dukkehus til at folde ud og sammen. Til Prindsesserne Ingeborg og Thyra diverse skønne Vifter og nogle næsten færdige Broderier (hele Mesterværker; beregnede til Fødselsdags- og Julegaver; (meget kostbare). Til forskjellige af de Kongelige de skønneste udskaarne og indlagte Møbler (Skabe, Etagerer o. s. v.). En Rigdom af de dejligste Sager i alle Brancher. Prinds Gustav havde faaet en Cithar, paa hvilken Enhver, ifølge et særlig, anvendt System, kan spille. Dens Toner løde hele Aftenen. Snart gav En, snart en anden Virtuosen. Kronprindsessen producerede: »Ja vi elsker dette Landet.« Ved hvers Gaver laa et pænt, lille Julekort med Paaskrift af Kronprindsessen.

Ogsaa en rigtig smuk og højtidelig Jule-Aften, som det glædede mig overordentlig at være med til.

Dronningen tog hjem Kl. 10¹/₂, da Hnds. Maj. var lidt træt ovenpaa disse to Juleaftener. En halv Time efter fulgte jeg hjem med Kongen og Prinds Hans. Jeg antog selvfølgelig, at jeg ikke skulde kjøre med i Kongens Vogn, da der var Vogne nok til Følget, og havde derfor ikke Feltkappen paa, da jeg fulgte Kongen til Vogns. Men Kongen sagde: »Kjør De kun med mig.« Jeg takkede allerunderdanigst men bemærkede, at jeg var uden Overtøj. »Ja, men jeg venter, til De har faaet det paa,« svarede vor herlige, gamle Konge venligt.

Da Kongen sagde mig Godnat, yttrede han: »Og saa følger De med mig i Kirke imorgen.« Jeg maatte da minde om, at det var Lørdag imorgen, og at Kapt. Scheller var min Afløser. »Ja,« svarede Kongen, »det tænkte jeg ikke paa. Jeg er kommen helt ud af Dagenes Rækkefølge.«

Lørdag 26. December (2. Juledag). Kongen sagde mig venligt Farvel. Jeg tillod mig allerunderdanigst at takke for Julen paa Amalienborg.

Jeg maatte have fat i en Droske for at faae alle mine smukke Julegaver med hjem.

Lørdag 16. Januar 1897. Taffel Kl. 6. Kun 9 tilbords. Kongen og Dronningen begge saa livlige. Efter Taffet stod Dronningen længe og betragtede Caroline Amalies Billede. »Det ligner hende udmærket,« henvendte hun omsider til mig. Jeg svarede, at Billedet paa Bernstorff forekom mig bedre, idet jeg nødigt vilde sige Hds. Majestæt imod. Kongen kom til. »Ja,« bemærkede Kongen, »Dronningen holder saa meget af det Billede, men jeg troer nok, det er fordi, det er malet af Fru Jerichau.« Jeg synes ikke, det Billede er godt; derimod ligner det udmærket Kongen (Christian VIII). Jeg bragte det Billede af Hds. Majestæt selv, der hænger i Christian VII's Palai, paa Tale. Jeg finder Ligheden meget slet, men Dronningen undskyldte dets Mangler med, at Fru Jerichau var død, inden hun fik Ansigtet malet. »Saa maalede flere andre derpaa,« vedblev Dronningen, »og derfor blev det maaske ikke saa godt. Men om 100 Aar! Hvem veed saa, hvorledes man har set ud. Etatsraad Meldahl vil ikke have det paa Frederiksborg, thi han kunde nu engang slet ikke med Fru Jerichau. Men det kommer der nu alligevel engang. Jeg har skrevet det op i mine Papirer.« Dronningen udtalte sig derefter med stor Varme om Fru Jerichau. »Jeg har sjældent truffet et Menneske, med hvem jeg sympathiserede saaledes i alt, ja fuldt ud. Men hun sled sig bogstaveligt op, arbejdede tidligt og silde.«

Kl. 9 The. Livlig Samtale om Grev Mouravieff, der var avanceret fra russisk Gesandt her ved Hoffet til Ruslands Udenrigsminister, og Bladenes forskjellige Udtalelser om ham. Jeg har jo ofte truffet sammen med ham og talt med ham, og skulde jeg udtale noget, vilde jeg sige: Energisk og sejt, snu og haard, god at have til Ven, farlig som Fjende; Russer fra Top til Taa og næppe Tysklands Ven, med mindre Ven-skabet byder store Fordele. Dette holdt jeg selvfølgelig for mig selv. Iøvrigt ogsaa mine Tanker om hans Udnævnelse og Grunden dertil. Vi Danske skal sikkert ikke være kjede over det Avancement, mener jeg.

Søndag 17. Januar 1897. I Garnisons Kirke med Kongen og Prinds Valdemar, hvor Fenger holdt en smuk Tale om Hjemmet og dets Betydning (Text: Brylluppet i Kana). Kl. 6 Taffel. Alle Kronprindsens, Prinds Valdemars og Baronesse Blixen-Finecke. Talte meget om Børneopdragelse og synes i det Hele ikke at være nogen Beundrer af den overvættets forcerede københavnske Selskabelighed. »Nej,« yttrede hun, »jeg bliver hellere hjemme hos min lille Dreng og spiller lidt Kort med ham.«

Prindsesserne Ingeborg og Thyra vare begge meget kjede af for ikke at sige vrede over ikke at skulle med til Stockholm som oprindelig bestemt. »Ja,« bemærkede Prindsesse Thyra, »de siger, at vi er for unge!« Gjorde mig ondt for de to unge Prindsesser. Det kunde have været en stor Fornøjelse for dem. Mais que faire?«

Kronprindsen fortalte, at Oberstlieutenant Boysen-Trepka, Chef for Officerskolen, forleden udtalte, at det gik Prinds Harald rigtig godt derude paa Skolen, hvorover Kronprindsen var meget glad; saa meget mere, som Prinds Harald ikke faaer nogen Hjælp hjemme. Det glædede ogsaa mig, thi som ungt Menneske har han godt af at staae paa sine egne Been og ikke altid have en at støtte sig til. Det udvikler ganske anderledes og giver Tillid til sig selv.

Den rare Pastor Fenger, der havde været med til Taffel, røg en Cigar hos mig. Altid glad over hans smaa, hyggelige og hjærtelige Besøg.

Kl. 9 The. Meget livlig Passiar med de unge Prindsesser. Prinds Harald opvarter med: »Siger De 7 og 4 er 10 eller ere 10?« Adskillige gik i Vandet. Ligesaa med: »Hvormeget er 6 til 2?« (Svar: 3 til hver). Hans pudsige Fortællinger om Læreren i Mathematik (blandt Eleverne kaldet »Hvalen«), der snart tiltales »Hr. Sergent!« eller »Hr. Læge«, ja endog »Hr. Overstabshornist«. Kongen kom til og fik lidt af Historierne. Siameseren Prinds Chira skal til April til England for at gennemgaae en Militærskole der, hvad han er meget kjed af, da han gjerne vilde have gennemgaaet Officerskolens Stabsafdeling; men hans høje Fader, Kongen af Siam, har nu bestemt det anderledes.

Mandag 18. Januar 1897. Kl. 11 offentlig Audients. Gamle Professor Hartmann mødte trods sine 92 Aar. Bød ham en Stol. Kom først ind paa Grund af sit Storkors. Masser af Godsejere, der nu var indkomne til Sæsonen. Lehnsgraverne Ahlefeldt-Laurvigen, Reventlow og Schulin. Grev Moltke (Lystrup), som jeg ikke strax gjenkjendte. Hofjægermester Howden Rønnenkamp (født Møller). Grev Ahlefeldt, Egeskov, fortæller om Ritmester Bardenfleth, der var Adjutant hos Frederik VII. Da den vagthavende Garderofficer meldte sig, svarer han: »Hvad Fanden kommer det mig ved.«

Kl. 6 Taffel. Kun 9 tilbords. Prinds Hans taler om Stockholmsrejsen, der skal gaae for sig imorgen — uden Prindsesserne. Frk. Oxholm tilbords. Vi taler om Grev Mouravieff. Næppe efter Grevinde Tolls Kogebog, at M. er bleven Udenrigsminister. Hun havde vist ment, at en Ambassadørstilling havde været mer end Ære nok for ham. Sic! Kmherre Oxholm havde sendt Mouravieff sin Lykønskning. Herpaa svarede Greven pr. Telegraf: »Tak skall de have« (altsaa paa dansk). Jeg haaber, at Danmark engang kan sætte paa hans Gravsteen de samme Ord.

Kl. 7^{1/2} med Kongen og Dronningen til Musikforeningens Concert. Jeg gouterede ikke, hvad der opførtes af den unge svenske Componist Stenhammer. Saa støjende og larmende, at det blev uskjønt.

Ved Theen fortæller Kongen om sit Kvarter i Hjemmet hos Harhoff i Ringsted under 1ste slesvigske Krig, »og,« vedblev Kongen, »nu for et Par Aar siden, da jeg efter Cantonnementsøvelserne red gennem Ringsted, lagde jeg Mærke til et Sted, der var særlig smukt pyntet med Blomster og Flag. Jeg saa op ad det og opdagede da, at det var det samme, Harhoffs, hvor jeg havde boet i 48—50.«

Tirsdag 19. Januar 1897. Kongen og Prindsesse Marie fulgte Kronprindsens til Malmødamperen. Blot Vejret ikke vil blive for barsk.

Ved Trækningen før Jul vandt Kongen i Varelotteriet. Da jeg meldte det til Kongen, bad han mig udtage hos Juveler

Hertz et Guldarmaand. Jeg bemærkede, at det maaskee vilde falde mig vanskeligt at træffe Kongens Smag. »Aa nej,« svarede han, »De har vist god Smag.« Jeg udtog da ogsaa et Armbaad af Guld med 1 stor og 2 mindre Brillanter og bragte Kongen det den følgende Referat-Onsdag. Da jeg kom til Kongen lige før Nytaar, tog han Armbaadet frem og sagde: »Jeg vilde gjerne give Deres Hustru dette Armbaad, men jeg synes ikke, at det er kostbart nok.« Jeg blev helt forbauset og svarede, at min Hustru vilde blive umaadelig glad for det. »Men De kan maaske ogsaa istedetfor vælge nogle Sølvgenstande, som De har Brug for i Huset. Det maa De nu ganske overlade Deres Hustru, hvad hun selv helst vil«. Ja, det var jo mageløst. Jeg takkede saa varmt, jeg kunde, derfor. »Det skal De saamænd slet ikke takke for,« svarede Kongen; »det er jo en meget ringe Gave, da jeg selv har vundet den.« Min Hustru blev henrykt for den pragtfulde Gave, men sagde strax, at naar Kongen havde udtalt sig saaledes, vilde hun bede om at maatte faae to Sølvsaueskaale og nogle Sølvskeer. Dette aftalte jeg derpaa med Hertz, og disse to Saueskaale samt 7 svære Sølvspiseskeer kom da nu idag, mens jeg var hjemme, til stor Glæde for os alle. Sidste Onsdag fortalte jeg Kongen derom og overbragte min Hustrus Tak saa varmt og hjerteligt, jeg kunde. »Naa, det var jo rart,« yttrede Kongen; »Saueskaalene skulle vel gjøre Honneur ved Deres Dineers.« Dem har vi nu ingen af! Kone og 7 Børn! Det tænkte jeg, men sagde ikke, idet jeg kun yttrede, at vi egentlig aldrig havde haft det, man kalder en Diner, men kun ved Konfirmation og lignende samlede Slægten.

Kl. 6 Taffel. Kongen fortæller om en næsten blind Ritmester, der ikke bemærkede ham, da Kongen engang som Prinds inspicerede vedkommende Regiment, saaledes at Eskadronen først i sidste Øjeblik aflagde Honnør. Kongen omtalte iøvrig bemeldte Ritmester som en særdeles brav og udmærket Charakter.

Efter Taffet fremviste Kongen et fra Berlin fremsendt Emaill-Miniatur-Billede af ham selv. Meget godt. Forlanges

800 Kr. Ublu Pris. Dronningen synes at være opsat paa at købe det.

Kl. 9 The. Prinds Valdemar, Prindsesse Marie, Prinds Harald, Prindsesserne Ingeborg og Thyra.

Jeg spillede Whist med Kongen, Prinds Valdemar og Frøken Wimpffen. Kongen meget livlig. Talen falder paa Spøgeri og dem, der troe derpaa. Kongen fortæller, at hans Fader, der vilde modarbejde Frygt for Mørke og Spøgeri, beordrede sine smaa Drengene til om Aftenen at foretage lange Toure gennem de bælgmørke Slotsgange. — Omtaler, at Prindsesse Louise ofte troer at see Spøgeri; baade paa Fredensborg og ude paa Bernstorff har hun betroet Kongen forskellige Syner, hun har haft der. Vi vare enige om, at der er mange af dem, der fortælle, at de have seet Spøgelse, som virkelig selv troe, at de have set det, som i Virkeligheden kun er Indbildning, frembragt af Tankens Syslen dermed.

Onsdag 20. Januar 1897. Kultusministeren, Güldenchrone og Studsgaard hos Kongen. Overlægerne paa Communehospitalet, som Cultusministeriet har ønsket skulde holde Forelæsninger for de unge Medicinere mod Honorar af 2000 Kr., have svaret nej, med mindre de erholde Titel af »Docenter«. Sagen diskuteres mellem Bardenfleth og Studsgaard.

Kl. 5¹/₂ Onsdagstaffel. Overlæge Wanscher kom for sent, men tog det med stor Ro.

Dronningen deltog ikke i Taflet, da Hnds. Maj. følte sig noget træt. Vinhandler Bestle indbudt i Anledning af de smukke Kirkevinduer, han har skjænket. Hørte, at Kongen takkede ham derfor.

Dronningen sendte mig en hel Tallerken fuld af de smukkeste Godter. Jeg skal love for, der bliver Glæde hjemme!

Kl. 9¹/₄ The. Takkede Dronningen for Godterne.

Frk. Oxholm fortæller om sin Kavalier ved Taflet, at han havde sagt, at han egentlig tidligere havde troet, »at Damerne og Herrerne ved Hove vare nogle store Idioter«. Almindelig Munterhed.

Torsdag 21. Januar 1897. Jeg havde Referat hos Kongen, der talte om den Understøttelse, som Kongen i det Hele havde givet sine Sødskende. Kongen yttrede bl. a., at naar hans Brødre Hans og Julius vare satte ind i den preussiske Hær og ikke i den danske Hær, var dette skeet udelukkende af Beskedenhedshensyn for ikke at optage Pladsen for de danske Officerer, idet Prindserne strax indtraadte med Kapitains Rang og altsaa strax vilde have optaget to Kapitains Pladser. Prinds Hans, der i 1863 var Chef for et Rytterregiment i Düsseldorf, fandt det mest stemmende med sine Følelser at træde ud af den preussiske Hær og forlod da denne uden at oppebære Pension eller lignende. Ogsaa Prinds Wilhelm forlod den østerrigske Hær uden Pension. I Betragtning af hans overordentlig smukke Krigshistorie i Østerrigs Tjeneste vilde man dér have givet Prindsen meget rigelig Pension m. v., men Prindsen afslog bestemt ethvert Tilbud af den Art. Vor gode, gamle Konge har været sine Sødskende saa god en Broder som faa.

Kongen fortæller om den tidligere Overstaldmester Roepstorff. R. havde fungeret som Staldmester under Christian VIII og var meget afholdt af ham. Frederik VII lod ham blive i Stillingen, da han var meget tilfreds med og syntes godt om R. Roepstorff vilde imidlertid ikke krumme Ryg for Grevinde Danner, og en skøn Dag satte hun virkelig igjennem, at R. fik sin Afsked. »Dette,« vedblev Kongen, »fandt jeg meget ubilligt, og da saa jeg blev Konge, indsatte jeg ham igjen i hans gamle Overstaldmesterembede.« R. synes imidlertid ikke at have vist sin Taknemmelighed derfor. Kongen, der satte Pris paa som Konge at beholde de Heste og Vogne, han havde haft som Prinds af Danmark, havde givet Roepstorff Ordre i saa Henseende. »Men De kan tænke Dem min Forbauselse, da jeg desuagtet snart bemærkede, at han havde solgt nu en af mine gamle kjære Heste, nu en Vogn o. s. v., skjøndt jeg udtrykkelig havde sagt ham, at jeg ikke vilde af med dem.« Naa, Kongen har vist taget det meget taalmodigt, thi han sluttede med at sige: »men ellers var han saamænd en rar og hæderlig Charakter.« I hvert Fald blev han da i

sit Embede og døde som Overstaldmester (i den Lejlighed paa Christiansborg, hvor jeg nu boer). Om Roepstorffs Stædighed fortalte Kongen følgende: »Ja, Roepstorff, der var bleven meget forkjælet under Christian VIII og Frederik VII, gjorde i det Hele, hvad han vilde. Naar han f. Ex. blev indbudt til Taffel, blev han uden videre borte og undskyldte sig saa senere med, at den høje Uniformskrave, som dengang brugtes, generede ham saa meget.«

Taffel Kl. 6. Havde den Ære at sidde ved Siden af Dronningen, der var meget livlig og talende. Taler faldt paa de Röntgenske Straaler, der her hjemme er praktisk anvendt af Professor Studsgaard.

Efter Taffet kom Bud fra Kongen, om jeg vilde kjøre med ham i Theatret. Vi saa 3 Akter af »Bagtalelsens Skole«. E. Poulsen spillede udmærket som Jøden.

Fredag 22. Januar 1897. Kl. 6 Taffel. Comtessen tilbords. Kongen meget livlig. Taler om Europæernes Optræden i det hele mellem de uciviliserede Folkeslag. Om vore Colonier i sin Tid paa Afrikas Vestkyst. Om Konstantinopel, som Oxholm erklærer for den skønneste By, set fra Søsiden; men gruelig grisede Gader. De mange herreløse Hunde, der strejfer om paa Gader og Torve, levende af allehaande paa Gaden udkastede Rester.

Kl. 9 The. Taler om Mouravieff, der imorgen skal have Afskedsaudients hos Kongen. Herfra tager han til Paris og hjem over Berlin. Gjælder om at holde Ballancen!

13. Februar 1897. Kl. 9 $\frac{1}{2}$ afsted til Amalienborg. Afløste Løvenfeldt, som af Dronningen var indbudt til Hofballet i Aften. Kongen bemærkede imidlertid til ham, at han maa-see var andet Steds engageret og da ikke skulde føle nogen Forpligtelse til at komme her. L., der ganske vist var inviteret til Middag ude paa Østerbro, kom nu i Tvivl, om han skulde komme eller ikke til Ballet. Jeg raadede ham bestemt til at følge Kongens Udtalelser, idet jeg mener, at man ved alle slige Lejligheder maa følge Kongens Udtalelser, uanset

hvad man selv mener derom. Det bestemte han sig da ogsaa til.

Kl. 6 Taffel. Jeg havde Frøken Oxholm tilbords. Samtalen drejede sig meget om Grækenland og Creta Spørgsmaalet.

Kl. 9 begyndte Gjæsterne at komme. De modtoges i Dronningens Forgemak og Allerhøjstsammes Værelser, hvorpaa Dansen begynder i Riddersalen i Residenspalaiet. Ialt kun 100 Gjæster og deraf vel c. 30 dansende unge Par. Et meget passende Antal. De ældre Damer synes i højere Grad end de unge at være nedringede.

Francaisen dansede Kongen med den smukke Grevinde Raben, klædt i Hvidt; Nakke, Hals og Bryst som en antik Statue; i det smukke Ansigt et Par straalende, blaasorte Øjne, der i Øjeblikket vare blide, men vist »for tillfället« kunne tage sig ret energiske ud. Dansede overordentlig smukt og gratiøst. Efter Francaisen en Galopade. En Fornøjelse at see paa det smukke Par: vor ridderlige Konge med den unge, smukke Grevinde. Hendes Fader var en meget rig Amerikaner, som boede i Paris. Efter hans Død giftede Enken sig med vor daværende Gesandt i Rom (nu udnævnt til Gesandt i Paris) Kmherre Hegermann-Lindenchrone; Datteren af iste Ægteskab er bemeldte Grevinde Raben.

Jeg havde for nogen Tid siden en Disput med Kronprindsessen, idet hun paastod, at man i det fine Selskab ikke kunde være bekjendt at danse Vals paa rigtig Maade, men burde danse den som Galopade. Til min store Glæde bemærkede jeg, at saa at sige alle her dansede Vals paa den gode, gamle Maade. Jeg fortalte Prinds Christian om min Disput, og han svarede: »Ja, skal jeg sige Dem, hvorfor mange danser Vals som Galopade? Simpelthen fordi de ikke kan valse. Men jeg danser nu altid rigtig Vals, og De seer jo ogsaa, at vi her næsten alle valse.« Prinds Christian valsede selv, saa det var en Lyst!

Der souperedes dels oppe (de Ældre), dels nede (de Unge). Kongen kom ind til de Unge, tog et Champagneglas og sagde med høj Stemme: »Jeg tømmer et Glas for det unge Dan-

mark.« Frøken Bahnson, som jeg just stod og talte med, bemærkede ivrig: »At dog Ingen udbringer et Leve for Kongen!« Almindelig Begejstring over vor elskværdige, ridderlige Konge.

Kl. 11³/₄ begyndte Gjæsterne at tage afsted, alle i en meget livlig Stemning. De havde sikkert ogsaa alle moret sig udmærket! Ja, Godnat Ole! Pengene ligger i Vinduet!

Søndag 14. Februar 1897. Livlæge, Professor Petersen kom. Da jeg meldte ham, var Prinds Carl inde hos Kongen. Kongen, der var glad og livlig trods Anstrængelserne igaar aftes, rakte mig en Konvolut med Udskrift paa Fransk. »Kan De læse den, men rask — — hurtig?« spurgte Kongen spøgende. Ja, jeg tydede den jo. »Ja, saa er det altsaa Fransk,« yttrede Kongen leende. Det var i den Grad Kragetæer, at Kongen havde været i Tvivl om, hvilket Modersmaal det var.

Kl. 6 Søndagstaffel. Lykønsker Kronprindsens i Anledning af, at Prindsesse Louise den 10. ds. fødte en lille Datter. (Jeg skrev strax Dagen efter, jeg havde erfaret den glædelige Nyhed. Samme Dag, den 11., var jeg til Taffel hos Kongen og Dronningen. Kongen udbragte smukt en Skaal for Moder og lille Datter og bemærkede spøgende, at nu var det jo tvivlsomt, om det skulde være »en lille Louise« eller »en lille Christiane«). Jeg havde Frøken Wedell-Heinen tilbords. Almindelig Glæde over det lille Barnebarnsbarn. Kronprindsen aabenbart saare taknemmelig over at alt vel overstaaet for hans kjære Datter. Ligesaa Kronprindsessen, der vilde have været til Oedenburg, men kom for sent. Hun forstod det ikke, yttrede hun leende, for den Beregning var jo ellers ikke saa svær. Jeg svarede, at ikke alle vare Matematikere. Alle de nysudnævnte Onkler og Tanter meget glade over Værdigheden.

Efter Tafflet kom Dronningen hen til mig og spurgte, hvorfor jeg ikke havde danset igaar Aftes. Jeg pegede paa min Sabel. »Naa ja,« svarede Dronningen; »men De holder vist ellers meget af at danse.« »Jo—o, i min Ungdom, og endnu forsmaar jeg ikke en Vals.« »Du skulde byde Kapi-

tainen op til en Dans,« bemærkede Kongen, der stod i Nærheden, spøgende. Dronningen lo. Dronningen fortalte om de smukke historiske Tableauer, som hun i sin Tid havde arrangeret paa Christansborg Slot. Om Grev Frijs-Frijsenborg, der havde taget sig udmærket ud som Christian IV og om forskjellige andre Personer. »Ja,« bemærkede Dronningen, »jeg var saamænd ganske ene om at arrangere dem. Bournonville havde rigtignok lovet at ville hjælpe mig, men strax den første Aften kom han hen til mig og sagde: »Ja, nu sørger jeg blot for Belysningen, for Drs. Majestæt behøver ikke min Assistance ved Tableauerne; det seer jeg nok.«

Kongen talte med mig om Dansen igaar Aftes og spurgte, om jeg havde bemærket ham i Dansen. »Jo,« svarede jeg, »jeg stod i en Krog og beundrede det nydelige Par.« »De siger nu altid Komplimenter, min gode Kapitain,« svarede Kongen venligt. »Nej, Deres Majestæt, det gjør jeg virkelig ikke. Jeg siger kun, hvad der er mit Hjertes Mening.« Vi talte derefter om de mange daarlige Dansere, som findes — desværre — i vore Dage, og hvoraf mange løbe rundt som Jøden i »Maskeraden« (Holberg). Hvor klæder ikke Dans et Par, hvor baade Herre og Dame danse smukt. Jeg mindedes Valsen i Wien 1884. Det var Dans!

I Kgl. Theater med Kongen og Dronningen. Hørte Ennas Kleopatra med Fru Guldransen (norsk) som Gjæst i Tittelrollen. Synger godt, men er bleven for massiv. Har i Tyskland gjort Lykke i Wagner Operaerne.

Ved Theen drøftes Grækenlands-Affæren. Jeg troer, det vil ende godt for Grækenland. En lille, energisk Kat mellem vrøvlende Stormagter. Prinds Hans fortæller, at Kong Georg, da han sidste Efteraar rejste herfra, i Afskedsøjeblikket yttrede til Prinds Hans: »Naar vi næste Gang sees, er der sket meget.« Har altsaa vidst, hvad der vilde komme, og har nok truffet godt beregnede Dispositioner af forskjellig Slags. Vor Konge dog ikke ganske tryk for, at det vil gaae Grækenland godt.

Egentlig hvor taabeligt at kaste saadan et Par Sætninger ned paa Papiret uden at have Tid til nærmere at dokumentere. Dog, maaskee kan man en Gang som gammel Mand

faae Tid og Ro til at udfylde Hullerne. Der er mange, blandt andet mange, som det nu vilde være urigtigt og uklogt at udfylde.

Mandag 15. Februar 1897. Kl. 6 Taffel. Frk. Oxholm tilbords. Kongen fortæller Dronningen om den Kapt. Bech, der har været hos ham i Dag til Audientsen, hans af Kugler gennemhullede Brevtaske, knuste Lommeuhr o. s. v. Bemeldte Bech fortalte mig, da han kom ud til mig, om Stormen paa Dybbøl 18. April 1864. »Vi laa i Reserve og i et Øjeblik var 1ste Linie løbet overende og taget til Fange af Preusserne, der væltede frem i vældige Masser. Saa kom Touren til os. En ung, rask, preussisk Officer var i Têten for den Afdeling, der løb mod os. Da de var lige foran os, greb jeg min Fløjmands Gevær og skjød ham ned. En preusisk Menig, der var lige bagved ham (Officeren) og som sikkert saa, at det var mig, der skød ham ned, vilde rende mig sin Bajonet gennem Livet, men lige idet han stødte frem mod mig, drejede jeg mig saa meget, at Bajonetspidsen kun fik fat i Skindet i min venstre Side og flaaede mig en lang Flænge. Men skjønt det Saar jo i og for sig ikke var slemt eller farligt, da Huden kun var flænget i nogle Tommers Længde, forsikrer jeg for, at det pinte mig langt værre end det alvorlige Skudskaar, jeg fik paalangs i den ene Arm. I den Grad sved og smertede den Hudflænge mig.«

Tirsdag 16. Februar 1897. Kl. 6 Taffel. Livlægen indbudt. Kongens Tanke drejer sig aabenbart i høj Grad om Grækenland, hvilket ikke er saa underligt. Jeg haaber nu paa en lykkelig Udgang for vor energiske Kongesøn.

Kl. 9 The. Da Kongen taler til mig om Grækenland, bemærker jeg: »Ja, Kong Georg har jo nok følt sig godt for, inden hele denne Bevægelse begyndte.« Kongen svarede intet herpaa, men paa hans Minespil troede jeg at see en vis Tvivl derom. »Det er et dristigt Spil,« yttrede han senere. Jeg tænker det ikke. Hvo intet vover, intet vinder, og Kong Georg er ganske vist en energisk, men ogsaa en klog Mand,

der utvivlsomt kjender Livet bag de politiske Kulisser særdeles godt.

Onsdag 17. Februar 1897. Jeg maatte opsætte mit eget Intendant-Referat hos Kongen, fordi der kom saa mange andre. Blandt andre Konseilspræsident Reedtz-Thott og tidligere Justitsminister Nellemann. Denne sidste syntes at have beroliget Kongen mer med Hensyn til Grækenland end Konseilspræsidenten (Udenrigsminister).

Flere af vore Blade bringe idag et Telegram fra Kejserrinden til Kong Georg. Det er underskrevet »Lili«, hvad der skal være »Mini«. Formen er god nok. Er det ægte, maa det være stjaalet.

Kl. 6 Taffel. Dronningen talte meget til mig om Grækenland og var meget optaget af det ovenfor nævnte Telegram, som hun paastod maatte være falsk. »Men jeg vil dog have, at min Datter skal see det, og har derfor strax klippet det ud og sendt hende det.«

Torsdag 18. Februar 1897. Kl. 6 Taffel. Professor Studsgaard indbudt. Kongen er meget spøgfuld og paastaaer, at jeg ikke spiser saa meget, som jeg kunde, fordi jeg vil bevare min Taille!

Prinds Hans bliver meget betænkelig, da jeg fortæller ham, at der er 1 Snaps Brændevin i en halv Bayer; det er jo ogsaa lidt rigeligt!

Kongen bemærker om Grækenland, at det er voveligt Spil. Dronningen var vred paa Diplomaterne dernede. »Disse Diplomater,« yttrede Dronningen, »morer sig kun, spiser og drikker, men gjør intet, og Sultanen er tilfreds, blot han kan leve højt i sit Harem.« Dronningens Udtalelser om Keiser Wilhelm, der er stemt imod Grækenland. »Kejserrinden derimod,« bemærkede Dronningen, »er meget venlig stemt. Hun har for nylig været i England og har udtalt sig meget venligt om Grækerne.« »Min Søn (Kong Georg),« sluttede Dronningen, »er rolig og tillidsfuld.«

Fredag 19. Februar 1897. Krigsminister Schnack, der møder paa Slaget 11, fik af Kongen Kommandørkorset af 1. Grad.

Excellencen Estrup kom; udtalte sig skarpt om Grækenlands Optræden overfor Tyrkiet. Meget uenig med ham; efter hans Princip vilde Europa aldrig blive Muhamedanerne kvit. Ved et Voldsherredømmme ere de i sin Tid trængt ind i Europa og maa nu finde sig i eventuelt atter at blive kastede paa Porten, hvilket jo forlængst vilde være sket, blot Stormagterne havde kunnet blive enige om Delingen. Han mente, at Grækernes Optræden var stærkt i Strid med Folkeretten. Lad gaa! Det benægter vel ingen; men hvor er der i Historien sket Omvæltninger, der ikke vare i Strid med Folkeretten? Kort sagt, af to Onder (Tyrkiets Bestaaen og en Krig) vælger man det mindste, særlig naar dette sidste i sine Konsekvenser skjønnes at kunne blive til Gavn for Christenheden og Civilisationen.

Kl. 6 Taffel. Jeg havde igaar Aftes talt med Dronningen om hendes Gave i Forening med Kongen til Harbøre Mindesmærket, og Dronningen havde lovet nu imorges at sende mig nærmere Besked. Da den ikke kom, mindede jeg gennem Frk. Oxholm derom. Frk. Oxholm fortalte da, at det havde moret Dronningen meget, at jeg havde kunnet troe, at hun glemte Sagen fra Aften til Morgen. Dronningen havde leende udbrudt: »men Kapitainen maa jo troe, at jeg er ganske imbecil, naar jeg saaledes skulde glemme fra den ene Dag til den anden.« Dronningen spøgede yderligere dermed ved Taffet, hvor Stenningen i det hele var meget livlig.

Kongen talte efter Taffet atter meget om Grækenland. Den tyske Udenrigsminister, Marschau, havde ligeoverfor den græske Gesandt i Berlin udtalt, at Grækenlands Optræden paa Creta var noget i Historien ganske »unerhørt«. Gesandten svarede, at hans tyske Excellence kunde finde et lignende Exempel i Preussens og Østrigs Optræden overfor Danmark i 1864.

Krigsministerens Plan at ville ombytte Indkvarteringsmand-

skabet i Sølvgadens Kaserne og Kastellet bliver heldigvis ikke til noget.

I kgl. Theater med Kongen. Hørte »Kleopatra« med Fru Gulbrandsen som Gjæst. Kronprindsen med alle de Unge var ogsaa i Logen.

Kongen følte sig i det hele langt fra tiltalt af »Kleopatra«, som han sammenligner med de mange gamle, gode Operaer.

Da Kongen sagde Godnat, bemærkede han venligt: »Ugen gaar saa hurtigt, naar De er hos mig.« Glædede mig meget. Dronningen bemærkede spøgende: »Ja, De kommer vel snart med nogle Penge til mig?« Ogsaa de Kongelige ere som vi andre aabenbart glade over den korte Februar.

Lørdag 13. Marts 1897. Jagtcapitain Jacobsen, som var i Jourværelset ved min Ankomst, talte meget om Grækenland og Kong Georg; fremhæver hans store Energi og de rige Grækernes glødende Patriotisme, der viser sig i en Offervillighed som intet andet Sted, og Grækernes ualmindelige Handelstalent; man siger, at der gaar 3 Kristne paa een Jøde, men 3 Jøder paa een Græker. Disse umaadelig rige, græske Handelsmænd boe rundtomkring udenfor Grækenland i forskellige Handelssteder: Alexandria, Lilleasien, Rusland o. s. v., hvor de ved deres Handelsgeni have tjent Millioner og nu med rund Haand offre dem paa Grækenlands Kamp for Creta. Jacobsen siger, at Kong Georg selv er meget rig, men ikke har sin Formue i græske Papirer:

Excellencen Estrup kommer. Conseilspræsident Reedtz-Thott har forleden erklæret at ville gaa af, hvis den af Folkethinget foreslaaede Finantslov fastholdes (særlig Bevillingen under Krigsministeriet, der er Stridspunktet); et forholdsvis lille Beløb; ikke klogt af Venstre, om de ikke giver efter.

I Kgl. Theater med Kongen og Dronningen. Einar Christiansens nye Stykke »Modne Mænd« spilledes. Underholdende og morsomt, men uden Moral eller Tendens. Viser kun Livet, som det nu sikkert findes i mangt et Grosserer- og Etatsraads Hjem. Kun een af Figurerne er sympatetisk, nem-

lig Præsten. Kongen og Dronningen følte sig heller ikke tiltalte af Stykket med dets moderne Ideer.

Søndag 14. Marts 1897. I Slotskirken med Kongen og Prins Valdemar; Kongen hørte for første Gang Slotspræst Linnemann, der talte meget godt. Linnemann havde for nylig udtalt til mig, at Kirkepersonalet ikke betragtede ham som »rigtig Slotspræst«; før Kongen havde hørt ham. Nu er det altsaa skeet, og Kongen følte sig meget tiltalt af ham. Kirketjenesten noget afkortet, idet Skuespiller Zangenberg fik en Søn og Datter konfirmerede. Olaf Poulsen var ogsaa tilstede. »Jeg havde nær sagt: Godmorgen, Hr. Etatsraad, til Olaf Poulsen,« bemærkede Kongen senere spøgende. I »Modne Mænd«, som Kongen saa igaar Aftes, er O. Poulsen nemlig bemeldte Etatsraad.

Vi maatte vente lidt paa Vognene, og Kongen opdagede imidlertid inde i et Værelse bag Kirken et Oliemaleri af en Herre, hvilket han ikke tidligere havde set. Kirkebetjent Hansen forklarede, at det var Slotskirkens Bygmester, og at den nuværende Domprovst Poulsen ikke vilde tillade, at det hængtes op, saalænge han var Slotspræst.

Kl. 6 Søndagstaffel. Efter Taflet sagde Kronprindsessen til mig, at Prinds Harald vist nu trængte til Hjælp med Hensyn til sine Lektier ude i Officerskolens næstældste Klasse. Jeg svarede, at jeg synes, det vilde være det bedste, at Prindsen klarede sig selv, hvad han sikkert godt kan. Det udvikler Selvstændigheden og Selvtilliden.

Kl. 9¹/₄ Soirés hos Prinds Valdemar og Prindsesse Marie, hvorhen jeg følger med Kongen og Dronningen. Ikke mange indbudte. Scholander sang med brillant Foredrag, hvorfor han høstede meget Bifald. Jeg sad ved Siden af Prinds Carl. Vi morede os over Frk. F., der syntes at slumre trygt; mulig nyder hun Musikken bedre med lukkede Øjne. Prinds Carl meget konversabel; spurgte, om Holbergs »Maskeraden« var noget for Prindsesse Maud, da han vilde i Theatret paa Tirsdag. Grev Raben og Grevinden tilstede, sidstnævnte saa brillant ud.

Da Tiden nærmede sig, at vi skulde afsted, hørte Kongen, at Prinds Valdemars Adjutant, Kapt. Evers, spurgte mig, om Kongens Vogn var kommen, og bemærkede da spørgende til ham: »De vil nok gjerne af med os.«

Mandag 15. Marts 1897, Kl. 11 offentlig Audients. Grev Ahlefeldt-Laurvigen, Legationssekretær i London, blandt de Audientssøgende. Han talte om de to Baroner Lerche, der i sin Tid vare i Huset hos min Hustru og mig, og som han dengang læste sammen med til Examen. Endvidere bl. a. Etatsraad Ph. Schou (ang. Udsalget i London under Prindsessen af Wales Protektion), samt Civillistens nye Kasserer, Justitsraad Harder og Intendanturens nye Kancellist, begge i Uniform.

Kl. 6 Taffel. Efter Taffet talte Dronningen meget om Grækenland. Hendes Majestæt var forhaabningsfuld. »Gaaer nok godt.« Jeg haaber det ogsaa. Kong Georg har nok vidst, hvad han gjorde, skjøndt det seer dumdristigt ud.

Tirsdag 16. Marts 1897. Kmherre Oxholm melder, at Kronprindsen af Sverrig kommer paa Fredag; skal til Taffel hos Kongen og Dronningen. Han gjæster ofte Kjøbenhavn paa Rejse til og fra Udlandet.

Kl. 6 Taffel. Kongen taler om den Ulykke, der er sket ombord paa et af de russiske Krigsskibe ved Creta (Kanon sprungen; mange lemlæstede). Russerne, der er meget overtroiske, see formentlig heri et Varsel; ja, man veed heller ikke hvordan det kan gaae. Maa haabe, at den græske Gnist ikke tænder en europæisk Brand.

Onsdag 17. Marts 1897. Conseilspræsident Reedtz-Thott hos Kongen. Vil han klare Pynten? Næppe i Længden. Selv om det skulde lykkes ham denne Gang. Rar, elskværdig Mand; men det er ikke nok.

Med Kongen og Dronningen henne at see en Orkidé-Udstilling i Concertpalæet.

Torsdag 18. Marts 1897. Stærkt Regnvejr, hvorfor Afbud til Prof. Studsgaard, der ellers plejer at komme til Kongen Torsdag Formiddag, at han kun behøver at komme til Taffet Kl. 6. Meget hensynsfuldt.

Der kom Meddelelse om, at Prindserne Valdemar og Carl nu i Formiddag har været tilstede ved en Explosion ude paa en af Søetatens Befalingsmandsskoler. Læreren vilde fremstille Prøve af et exploderende Stof; det sprang mellem hans Hænder. De to Prindser ere dog slupne heldigt; Prinds Carl mest forbrændt i Ansigtet af de paagjældende Syrer. Søgte strax Professor Gruth, der imidlertid erklærede, at der ingen Fare var for Øjnene. Læreren selv er mest forbrændt og vil behøve en 14 Dages Tid for at blive rask. Maa være taknemmelig, at det gik saa godt. Synes at være en Kludrer at en Lærer; dog, det var jo selv den store H. C. Ørsted, efter hvad man fortæller.

Taffel Kl. 6. Kongen og Dronningen meget taknemmelige over, at saavel de to Prindser, som de andre er slupne saa godt fra Explosionen. Jeg maatte forklare Kongen en Deel om de nu brugelige brizante Sprængstoffer, hvilket jo er mit særlige Felt ude fra Ingenieurregimentet.

Jeg havde Frøken Hedemann tilbords; hun talte om Engländeren Drummonds Død; hun oversat nogle af hans Bøger.

Kongen deltog ikke i Aftes i Selskabet hos Conseilspræsident Reedtz-Thott.

Kl. 9 The og Lou. Prinds Valdemar kom. Følgerne af Explosionen viste sig heldigvis kun som nogle enkelte mindre gule Pletter i Ansigtet, der ikke voldte ham Smerte. Kjønt at høre ham tale saa undskyldende om Læreren.

Fredag 19. Marts 1897. Kongen modtog Kronprindsen af Sverrig paa Gjennemrejse til 100 Aarsdagen for Kejser Wilhelms Fødsel, i hvilken Anledning der skal være store Festligheder i Berlin. Bud fra Kongen, om jeg Kl. 2 vil modtage Kronprindsen af Sverrig og føre ham til Dronningen.

I Galop til Tandlæge Lindhard at faae en Stump ud; han gjorde det godt, men det gjorde ikke saa godt paa mig. Enfin!

Kl. 5^{1/2} Taffel. Kronprindsen af Sverig og hele vor Kongefamilie. Tilvenstre for mig sad Baronesse Rammel, der er meget nydelig og veltalende. Et rumænsk Orkester i Uniform leverer Taffelmusik. Fortrinligt! Sjældent hørt et saa glimrende forholdsvis lille Strygeorkester.

Man samledes inde i Jourværelset for yderligere at høre Musikanterne, der fortsatte deres henrivende Melodier i Forgemakket. Alle enige om, at det var brilliant. Dronningen stod i Døraabningen. Naaden, Baronesse Reedtz-Thott hoppede, trods sin massive Gestalt, i Takt efter Noderne.

Kronprindsen af Sverrig afsted med Aftentøget; kneb at komme tidsnok.

Dronningen sender mig et stort Kræmmerhus med Godter til Emma og Børnene. Smukt af vor kære Dronning.

Kl. 8 til Kammersanger Simonsens Concert i Concertpalaet. Sad ved Siden af Miss Clarence. Simonsens Stemme vel brølende med Aarene.

The og Lou. Kongen bød paa varm Risengrød. Betaktede mig. »De er en daarlig Makker til at spise om Aftenen,« bemærkede Kongen spøgende. Jeg fortalte, at jeg havde faaet en Tand ud. »Gudbevares!« Almindelig Tand-discussion og Beklagelse over min Skæbne. »Naa, det var ikke saa slemt.«

Dronningen rækker mig venligt Haanden til Farvel.

Lørdag 10. April 1897. I Forgaars 8. April var det vor kjære, gamle Konges 79 aarige Fødselsdag, i hvilken Anledning for Tiden Kejserinden af Rusland og Prindsessen af Wales med to Døttre: Hertuginde af Fife og Prindsesse Victoria ere her paa Besøg. Kongen har desværre ikke haft det helt godt, men er dog nu bedre. Har ogsaa mange Bekymringer i denne Tid: Krigen i Grækenland, den lille, syge Dattersøn i Gmunden o. m. a.

I Taflet deltog Kejserinden og Prindsessen af Wales. Begge Kongedøttre see ualmindelig raske og vel ud, ligesaa de to Prindsesser, samt Fyrst Bariatinsky og Frk. Ozeroff, der ledsage Kejserinden; General Stevenson og Miss Knollys,

og Prindsen af Wales tilligemed Prindserne Friedrich og Albert, der ogsaa har været Hoffets Gjæster i disse Dage. The 9^{1/4}. Dronningen viste mig sin Dukkestue fra Barneaarene og fortalte om, hvor ofte hun havde moret sig med den; et helt lille, to-Etages Hus; alle Værelser nydeligt møblerede.

Søndag 11. April 1897. Prindserne Friedrich og Albert afrejse, fulgte til Banegaarden af Prinds Hans. Bud fra Kongen om at komme ind til ham. Meddelte mig, at der er kommet Telegram, at Prinds Christians Svigerfader, Storchertugen af Mecklenburg-Schwerin er død i Cannes, kun 46 Aar gammel, efterladende Enke (Storfyrstinde Anastasia af Rusland). Kongen viste mig en smukt blomstrende Forglem-migei, der stod i hans Vindue, og som en gammel Kone havde sendt ham paa Fødselsdagen; Kongen var glad over den smukke Blomst, der stod saa frodigt.

Kl. 6 Søndagstaffel. Anlagt Kammersorg i Anledning af Storchertugens Død. Alle Kronprindsens med flere kom til Taffel. Prinds Christian var meget bevæget. Han modtog den sørgelige Efterretning Kl. 2 i Nat. Da jeg kondolerer Prindsen, siger han: »Jeg er glad for, at min Forlovede er saa fattet; men min Svigermoder er trøstesløs.« Han vil nu snarest afrejse til Cannes.

Kejserinden kommer hen til mig med de Ord: »Jeg har en hel Stabel Ansøgninger, dem vil De nok tage Dem af.«

Prindsessen af Wales taler meget om Grækenland, men mener, at det vil klare sig. Forekommer mig at see haabløst ud for Øjeblikket.

Mandag 12. April 1897. Kl. 6 Taffel. Den russiske Hofdame Frk. Ozeroff tilbords. Taler om de blodige Kampe ved Plevna i russisk-tyrkiske Krig 1876—77. Hun havde en Fætter med, der saaredes i den første Kamp, men døde 2 Aar efter som Følge af Saaret.

Onsdag 14. April 1897. Hos Kongen: Excellencen Kauffmann, Güldenchrone og Prof. Studsgaard. Studsgaard

vilde have, at jeg iaar skulde følge med Kongen til Wiesbaden. Det er umuligt bl. a. af Hensyn til min Intendant-Virksomhed. Kongen tænker sikkert heller ikke derpaa; han veed jo, at som Intendant kan jeg ikke rejse bort for længere Tid.

Efter at disse Herrer vare gaaede, havde jeg selv et langt Referat hos Kongen. Medbragte adskillige af de Gaver, der vare sendte i Anledning af Fødselsdagen den 8de ds., af hvilke mange vare mere velment end vellykkede. Kongen smilede deraf, og mange af Giverne fik gode og rigelige Kontragaver, idet deres egne Gave remitteredes.

Taffel Kl. 6. Overhofmarschallen og jeg vare ene i Havesalen, da Kongen traadte ind for at tale med Løvenskjold. Da L. forlod Værelset for at udføre Ordren, sagde Kongen til mig: »Mellem os sagt, nu bliver det godt i Grækenland.« L. kom atter tilbage, og Kongen gik, øjensynlig i den glædeste Sindsstemning. Lidt efter kom de Indbudte: Gen. Kauffmann, Güldenchrone og Studsgaard og derefter Hertugen af Chartres, som ankom igaar, og Prinds Valdemar.

Ved Tafflet fortalte Løvenskjold, at Struense i Henhold til de hos ham beroende Oplysninger havde beboet de to Værelser i Christiansborg Slot (den lave Forbindelsesbygning mellem Slottet og Slotskirken), der nu benyttes af Chefen for Adjutantstaben (altsaa nu Baron Güldenchrone), og at han ogsaa arresteredes her hin skæbnesvangre Januar Morgen i 1772; fra disse Værelser førte i sin Tid en Løntrappe op til Dronningens Værelser i den tilstødende Slotsfløj. Endvidere fortalte han om den gamle »Bisp Absalons Brønd«, der findes under den egentlige Hovedfacade mod Slotspladsen og som stammer fra Bisp Absalons Tid.

Prinds Hans talte om Storhertugen af Mecklenburgs Død og de Beretninger, som Bladene i den Anledning bragte, at Storhertugen i mange Aar har været meget medtaget af Asthma.

Iaften ingen The paa Grund af Kongens og Dronningens Altergang imorgen.

Torsdag 15. April 1897. Skjærtorsdag.

Kejserinden sendte ned til mig en pragtfuld, stor Blomsterkurv, fyldt med smukke kunstige Blomster og Frugter. En overordentlig smuk Opmærksomhed! Tro mig, der bliver Glæde i Hjemmet paa Christiansborg!

Kl. 1 var hele den kongelige Familie til Alters i Slotskirken hos Confessionarius Paulli.

Hele den kongelige Familie kom til Taffet Kl. 7.

Da jeg ønskede Prindsesse Maud »til Lykke og Velsignelse«, kunde jeg mærke, at hun ikke forstod mit Ønske; Prinds Carl forklarede hende det, hvorpaa Prindsessen vendte sig mod mig og smilede venligt. Mulig bruges den Skik ikke i England.

Ingen The og Lou paa Grund af Altergangen.

Fredag 16. April 1897. Langfredag.

I Kirke (Garnisons) med Kongen og Prindsessen af Wales. Jeg stod hos Kongen inde i Spisestuen og ventede paa Prindsessen. Kongen udtalte sin Glæde over at have »sine to kjære Døttre« hos sig, fremhævede »hvor klog og forstandig og dog saa mild og kjærlig« Kejserinden er. Om Grækenland sagde Kongen, at det vilde blive godt, naar Grækerne blot vilde modtage det Tilbud, der fra forskjellig Side var gjort det. Omsider kom Prindsessen. Kongen bemærkede spøgende, at det nu var hendes Fejl ikke at kunne komme tidnok. Pastor Fenger talte som altid smukt og hjærteligt.

Kl. 7 Taffel. Ingen Fremmede indbudte. Jeg havde Frøken Ozeroff tilbords. Hun spørger mig, om jeg troer, at en Krig vil kunne undgaaes i Grækenland, hvortil jeg svarer et ubetinget »nej.« Kong Georg vil vist næppe kunne undgaae den, som Sagerne nu staae. Om jeg da ikke troer paa Stormagternes Mellekomst? Nej desværre, Grækenland faaer nok Lov til ene at udfægte Striden, og tillands er Grækenland den lille.

Kl. 9¹/₄ The. Takkede Kejserinden for den smukke Blomsterkurv, som var blevet modtaget med Begejstring i mit Hjem, hvad der glædede Kejserinden meget at høre.

Kejserinden har i disse Dage en tyk Kind, men vil ikke lade den paagjældende daarlige Tand trække ud. Jeg har selv faaet flere af mine Tænder ud under Bedøvelse, og raadede Hds. Maj. til at gjøre det samme. Kejserinden tør dog ikke indlade sig derpaa, ihukommende en Tandbedøvelse for flere Aar siden paa Fredensborg, under hvilken hun i adskillige Timer laa bedøvet, uden at vedkommende Læge, der behandlede hende ganske ene, formaede at vække hende.

Lørdag 8. Mai 1897. Da jeg meldte mig, sagde Kongen alvorligt: »Det er en bevæget Dag for mig idag i Anledning af Ministerkrisen.« Kongen var aabenbart slet ikke glad ved, at Estrup ikke vilde overtage Dannelsen af et nyt Ministerium. At han ikke vil, fik jeg altsaa at høre af Kongens egen Mund; det undrede mig i højeste Grad. Estrup har dog skabt Situationen og maa altsaa træde til. Dette udtalte jeg. Kongen svarede intet; men jeg er overbevist om, at han i sit Hjærte gav mig Ret i den Betragtningmaade. Estrup bør nu overtage Dannelsen af det ny Ministerium og bringe Orden i de forvrøvlende Tilstande, som Reedtz-Thott har skabt mulig mod sin Villie.

Løvrigt en trang Tid for Kongen. Foruden af det politiske Vrøvl herhjemme optages Kongen meget af de triste Begivenheder i Grækenland, hvor et meget kortvarigt Felttog noksom har godtgjort Grækernes betydelige militære Underlegenhed overfor Tyrkerne. Kongen talte meget derom. Baade Pharsala- og Velutina-Stillingen forladt. Rallis vil fortsætte Kampen. Pøbelen plyndret Kronprindsens Palais. Kongen var dog glad ved at vide, at den græske Kronprinds personligt havde vist sig som en uforfærdet, modig Mand; han havde, sagde Kongen, været stemt for at holde Zarina Stillingen. Som det nu staaer, skulde Grækerne snarest see at faae Fred, men Tyrkerne ere jo næppe saa dumme at indlade sig derpaa. Situationen vist f. T. meget kritisk i Grækenland — ogsaa for Kongehuset.

Kl. 7 Taffel. Rosenstand inviteret. Han kom lige fra Forhandlingerne i Thingene og udtalte, at der i sidste Øje-

blik havde vist sig en Mulighed for, at de to Thing dog maaske kunde blive enige om en Finantslov. Jeg troer det ikke. Det ender vist i Vrøvl. Det, der begynder i Vrøvl, er, matematisk talt, nødt til ogsaa at ende i Vrøvl.

Dronningen havde inden Taflet kjørt en Tour ude paa Amager. »Hvor kjørte Du?» spurgte Kongen. »Gjennem Sundeby,« svarede Dronningen. »Kjender De Sundeby, min gode Kapitain?» spurgte Kongen mig spøgefuldt. »Jo, uden »e«, Deres Majestæt.« Dronningen lo hjerteligt. Efter Taflet sendte Hds. Maj. mig en Tallerken med dejlige Jordbær, idet Lakaien skulde hilse og sige, om jeg ikke vilde lade min Familie smage Jordbærrene fra Taflet. Jeg sendte dem øieblikkeligt hjem, hvor de sikkert have fremkaldt stor, gastronomisk Begeistring.

Kl. 9¹/₄ The og Lou. Meddelelse i Aviserne om en skrækkelig Brand i Paris, hvorved mange Mennesker indebrændte i en interimistisk opført Bygning til en Velgjørhedsbazar; Hertuginde af Alençon siges at være mellem de Forulykkede; ligeledes Bankier Hoskiærs Frue og Datter. For nogle Aar siden dinerede jeg med omtalte Bankier i Langelinies Pavillon, indbudt af hans Fætter, min elskværdige fordums Chef ved Ingenieurkorpset, Oberst Hoskjær, tidligere Adjutant hos Kongen. Iøvrigt er man meget interesseret i Skibet »Castor«s formentlige Forlis ved Grønland; blandt ombordværende skal være en grønlandsk Inspektørs Hustru med 2 Børn; afsejlede saavidt vides 6. Oktober 1896 fra Kjøbenhavn. Siden er der ikke hørt fra det. Forfærdeligt for Slægtninge til de Ombordværende.

Da vi havde sagt Godnat, kom Rosenstand for at bringe Kongen Meddelelse om Forhandlingerne i Thingene i den sene Aftentime. Han udtaler atter, at der maaske er Mulighed for Enighed. Maa haabe det — men tror det ikke!

Søndag 9. Mai 1897. Kongen fulgte Kronprindsen, Kronprindsessen og Prindsesserne Ingeborg og Thyra til Dampskibet. De reise til Stockholm, hvor en nordisk Udstilling skal aabnes, og hvor man i Aar kan fejre Kong Oscar II.s

25-aarige Regeringsjubilæum. Som bekendt døde Carl XIV d. 18. Septbr. 1872 i Malmö paa Hjemrejse fra Tyskland.

Prinds Julius ankommet igaar, kom ind i Jourværelset, hvor han sad og passiarede. Han var just ifærd med at see paa mine opstillede Fotografier af min Hustru og alle Børnene, da det bankede paa Døren, og ind traadte min ældste Datter. Præsenterede hende for Prindsen, som talte overmaade venlig og opmærksom med hende, inden han forlod os med Ordene: »Nu vil jeg overlade Kaptainen til Familielivets Glæder!» Prof. Livlæge Petersen kom for at see til Kongen, der om Natten havde haft stærk Hoste. Kongen sagde, at han forleden Nat havde haft saa stærk Hoste, at han selv havde troet, at han fik Lungebetændelse. Petersen udtalte sig dog meget beroligende. »Kongens Bryst fejler dog intet; det er kun en almindelig Forkjølelse.«

Mandag 10. Mai 1897. Skal afgjøres idag, om der bliver Enighed om en Finantslov efter Albertis Forslag.

Inde hos Kongen.

Kl. 6 Conceilspræsident Reedtz-Thott hos Kongen. Enighed er endnu ikke opnaaet. Ministeriet maa altsaa gaa.

Kl. 9^{1/2} The. Dronningen taler om Grækenland og mener, at der nu er Udsigt til Fred. Kejser Nikolaus II har svaret Dronningen, »at han altid er glad for hendes Raad.« »Mouravieff« — udtaler Dronningen — »har ikke været inde i det græske Spørgsmaal; han troede, at det vilde være afgjort i Løbet af nogle Dage.«

Tirsdag 11. Mai 1897. Excellencen Estrup kom Kl. 10, og imidlertid samledes i Jourværelset Ministrene til Statsraad Kl. 11. Marineminister Ravn udtalte, »at det næsten var en Forbrydelse, saaledes som Estrup havde baaret sig ad;« han anede ikke, at E. kun var et Par Værelser skilt fra ham. Jeg holdt mig taus, afventende Overraskelsen paa Minister-Aasynene, naar Estrup pludselig viste sig i Døren inde fra Havesalen. Men E. kom desværre ikke den Vej; han var gaaet ud gennem Spisestuen.

Stemningen var trykket mellem Ministrene baade før og efter Statsraadet. Ikke saa underligt. »Politiken« skriver, at Ministeriet er faldet over sine egne Been. Det er sandt.

Kl. 7. Ved Statsraadstaflet var Stemningen trykket. Kongen drak Glas med hver især af Ministrene. Da Herskaberne efter Tafflet sagde Farvel, havde Krigsminister Schnack Taarer i Øjnene; Afskeden faldt ham aabenbart svært; han har ikke baaret sig forstandigt ad. Først erklærede han meget bestemt ikke at kunne modtage Venstres Bevilling, men senere faldt han af paa den, som man siger.

Mig personligt gjør det særlig ondt for Indenrigsminister Hørring, der er en forstandig, støt og energisk Personlighed, og som uvilkaarlig nu gjennem sin Chefs, Reedtz-Thotts ubestemte og lidet forstandige Optræden ogsaa faaer et Skin af de samme Mangler. Dette er meget med Urette og vides ogsaa noksom af dem, der kjende Hørring paa nærmere Hold. Forhaabentlig gaaer Hørring ogsaa over i det ny Ministerium, hvis — han ikke selv kommer til at danne det. Jeg vilde ønske det. Thi baade er han klog og ikke bange for at tage Ansvaret.

Onsdag 12. Mai 1897. Kl. 7 Taffel. Indbudt gamle Oberst Marcker, Chef for Grænsegendarmeriet. Jeg sad ved Siden af Jagtcapitain Gad, der fortæller, at hans Hustru til det Kgl. Theater har indleveret et Stykke »Med aabent Visir«. Siger, at hun har glade Timer, mens et saadant Arbejde skabes, men at »Torturen« begynder før, under og efter Opførelsen.

Ved Theen rejste Dronningen sig pludselig og gik. Kongen gik efter hende og kom tilbage, idet han sagde, at Dronningen pludselig havde mærket Svimmelhed og Kvalme og derfor hellere vilde gaa i Seng. At dette vel er Følger af den lange, spændende Grækerperiode, er rimeligt. Haaber inderligt, at det maa være saa og snart atter fortage sig.

Torsdag 13. Mai 1897. Dr. Plum blev i Nat kaldt til

Dronningen, der dog Gudskelov har det bedre nu, men dog vil blive i Sengen i Dag.

Studsgaard var inde hos Kongen, da Conseilspræsident Reedtz-Thott kom; mens han sad og ventede, kom ogsaa Excellencen Estrup. Saae de venligt paa hinanden? Skal ikke indlade mig paa at udtale mig derom. Estrup gik strax igjen; han vilde saa hellere komme igjen, sagde han.

En Referent fra Bladet »Kjøbenhavn« beder mig om »Oplysninger vedrørende Dronningens Befindende, da allehaande Rygter løber rundt i Byen.« Jeg svarer ham, at disse Rygter, saavidt jeg veed, ere ganske ugrundede, men at han iøvrigt med Hensyn til alle slige Meddelelser maa henvende sig paa Overhofmarschallens Kontor eller Hoffourerkontoret.

Senere kom Exc. Estrup, efter Løfte, tilbage. Fik mig en Passiar med ham. Han klagede over, at han de sidste Nætter ikke havde faaet mer end 1 Times Søvn, og at han i det Hele ikke befandt sig vel. Udtalte sig meget skarpt om flere af Ministrene. Jeg forstaar som sagt ikke, at han ikke selv vil danne det ny Ministerium. Det burde han efter min Mening. Kongen vil sikkert intet hellere. Professor Petersen, der har været oppe at see til Dronningen, kommer ind og siger, at Dronningen har det meget bedre, men at hun dog maa holde sig i Ro idag.

Kl. 6 Taffel. Bestyrelsen for Kunstakademiet og de Massmannske Skoler inviteret. Jeg sad ved Siden af Professor Gotfred Christensen; ogsaa han er meget begejstret for Napoleon I, saa vi sympatiserede godt i den Retning; fortæller at han endnu i 1879 i Paris ofte havde set Guld-Louisdorer med Napoleon den Stores Billede. Dronningen var ikke med til Tafflet, men Professor Petersen udtaler, at Dronningen fremdeles har det godt og formentlig vil være rask imorgen, hvad der sætter Stemningen betydeligt op.

Fredag 14. Mai 1897. Store Bededag.

I Frederikskirken (Marmorkirken) med Kongen og Prinds Julius. Første Gang, at Kongen var der efter dens Aabning. Kirkens Præst, Monrad, prædikede. Mødte ved Kirken Prind-

serne Christian og Harald. Den første udtalte, at det havde knebet at holde Øinene aabne under Prædikenen. Ganske naturligt, thi Prindsen har fra imorges Kl. 3 været paa Jagt og derefter lige hjem at klæde sig om for at gaae i Kirke. Kirkens Orgel har den ubehagelige Vane at hvæse slemt, inden det begynder at lyde. St. Bededag er der almindelig Indsamling i alle Landets Kirker til bedste for Opførelsen af Kirker i Kjøbenhavn, og Kongen gav da ogsaa sin Skjærv i Kirkens Bøsse.

Efter Taflet følger Kongen Prinds Julius, der afrejser med Toget Kl. 8.

Studsgaard ryger en Cigar hos mig. Ivrig Discours om det vordende nye Ministerium. Jeg haaber, at vi maa faae en Krigsminister, der har Mod og Mandshjærte til aabent at fordre, hvad Hæren kræver, særligt vedrørende Infanteriet, der med den nuværende treaarige Turnus gaaer aldeles tilgrunde. Hvad vil der i Længden blive af Befalingsmænd, som i 1 Aar have noget at bestille og de næste 3 aldeles intet? Civilister, der blæse den militære Tjeneste et Stykke. Horribelt.

Dronningen kom ned til Theen og saae rask og vel ud. Alle saa glade ved at see hendes Majestæt rask og livlig. Takkede paa Børnenes Vegne for de dejlige Godter!

Lørdag 5. Juni 1897. Grundlovsdag Pintsælørdag.

Kl. 8^{1/2} afsted til Bernstorff Slot, hvorhen Residentsen nu er forlagt.

Kongen, der mulig paa Mandag rejser til Wiesbaden, medens Dronningen tager til Gmunden, hilste som altid venligt paa mig. Kongen sagde: »Naar vi nu rejser, gaaer De af Jour og overtager som sidst Guldencrones Stilling som Chef for Adjutantstaben« (Guldencrone skal med Kongen). Jeg tillod mig at bemærke, at Oberstlieutenant Løvenfeldts Orlov til Norge først begynder den 18. ds., idet jeg dermed vilde antyde, at han som den ældre mulig vil finde det underligt, at han ikke skal fungere som Chef for Adjutantstaben indtil

den 18. Men Kongen svarede: »Oberstlieutenanten er ikke rask, saa det er bedst, at det bliver saaledes.«

Red Kl. 2 en dejlig Tour med min Søn, der mødte med Hestene paa Jægersborg. Naturen iklædt sig sin skønneste Pintsedragt, varmt og lunt som ved Midsommer. Alt nysudsprungent og frisk. Gjennem Lyngbye og ad Landevejen forbi Sorgenfri Slot. »Xeres« (Hesten) vil dreje ind til Villa Nova, skjøndt det nu er 4 Aar siden, vi boede der hin dejlige Sommer. Videre forbi Fuglevad Mølle og langs Aaen til Brede og Ørholm. Hvor skjønt alle Vegne. Saa maa det være engang i Evighedens skønne lyse Sommerland.

Ved Taflet, hvor der idag serveres Asparges, Kyllingesteg og Jordbær, taler Dronningen meget om Grækenland og udtaler Ønsket om, at der dog snart maatte blive sluttet Fred.

Ved Theen tales om det nye Ministerium, hvis Medlemmer jeg i Onsdags spiste sammen med her paa Bernstorff. Hørring er blevet Conseilspræsident og Finantsminister, Ravn Marineminister og Udenrigsminister ad interim, Oberst Tuxen Krigsminister, Bardenfleth Indenrigsminister, Godsejer Hage Landbrugsminister, Biskop Styhr Kultusminister og Rump Justitsminister. Kongen udbragte en Skaal for det ny Ministerium og takkede Ministrene for det loyale og patriotiske Sindelag, de havde vist ved at ville træde til i disse vanskelige Tider; disse Ord kom sikkert fra Kongens inderste Hjærte. Hørring er »en Knop«. Han klarer nok Pynten, om det end maaske bliver ved Hjælp af »Provisorier«, saafremt Rigsdagen (Folkething saavel som Landsting) ikke vil makke Ret.

Søndag 6. Juni 1897. 1. Pintsedag. Det skønneste Pintsevejr. Overalt Fuglesang fra de frisk udsprungne Løvkrøner. Lunt og varmt Vejr. Hvor er saa skjønt ved Foraarstid som i Danmark! Herlige, lille Land!

Ved Taflet Kl. 7 vare alle Kronprindsens m. fl. tilstede. Lykønskede i Anledning af Prindsesse Ingeborgs Forlovelse med Prinds Carl af Sverige; Prindsessen var straalende. Prindsen, som jeg har set flere Gange, en meget smuk og tiltalende Personlighed med et Par gode, tiltalende Øjne. Jeg

ønsker vor unge Prindsesse al Held og Lykke i Fremtiden i sit skønne, nye Fædreland.

Jeg havde Frøken Wimpffen tilbords. Kongen sendte mig en Brødkugle og tittede over Bordopsatsen, der stod os imellem, for at see om den ramte. Jo, det var Plets kud. Talte efter Taffet med Prinds Christian, der gjerne vil have Bryllup til August. Han fortalte, at Haandværkerne alt er i Gang med at lægge nye Gulve i Sorgenfri Slot, hvor Prindsen jo skal bo om Somren. Kapitain Waage-Petersen (for Tiden vagthavende paa Bernstorff) fortalte, at han som Menig havde staaet paa Vagt paa Sorgenfri, mens Enkedronning Caroline Amalie boede der. Med Vagttjenesten derude, sagde han, gik det den Gang, som det bedst kunde, men ikke som det skulde. Posterne bleve aldrig inspicerede, og den militære Besætning tog det i det hele med stor Ro. En Gang blev det dog Enkedronningen for meget, da hun ude i Parken traf Vagtkommandøren (en Underofficer af Garden) spadserende under en mægtig Paraplui!

Prinds Christian udtalte, at han vel holdt meget af Sorgenfri, men at han dog sikkert dér vilde komme til at savne Stranden meget. »Husk paa,« sagde han; »jeg er jo født og opdragen ved Stranden (Charlottenlund Slot).

Fulgte Kronprindsens til Vogns. Kronprindsen sagde smilende: »Det gjør mig ondt, at De er steget saa højt, at vi ikke kan have den Fornøjelse at see Dem paa Jour paa Charlottenlund,« hvormed han hentydede til Kongens Ordre, at jeg skal fungere som Chef for Adjutantstaben og ikke gjøre Jour-Tjeneste i den Tid. Jeg haaber, at Kronprindsens Bemærkning kun var Spøg; thi jeg vilde — det kan jeg med Sandhed sige — gjerne gjøre Jourtjeneste hos Kronprindsen, hos hvem man i alle Maader har det saa udmærket, at man ikke kan ønske sig det bedre.

Blev længe staaende paa Trappen (ud mod Pladsen) sammen med Prinds Valdemar, Kmherre Oxholm og Kapt. Waage-Petersen, nydende Cigarerne i den dejlige lune Vaarnat, muntert konverserende om adskillige Æmner.

Mandag 7. Juni 1897. 2: Pinsedag. Meget stærk Blæst. Referat hos Kongen; lang Samtale om Grækenland. Kongen udtalte, at det var en stor politisk Fejl af Grækenland at annektere Creta. Der havde været Tale om, at Kronprindsen af Grækenland skulde have været til England for at repræsentere i Anledning af Dronning Victorias Regeringsjubilæum; men Tanken derom er opgivet af Hensyn til, at man da let kunde fortolke Kronprindsens Afrejse fra Hæren forkert. Kongen udtalte sig om det ny Ministerium, som han var glad over var traadt til. Meget rosede om Hørring. Vi talte i det Hele om Forholdene (de politiske) herhjemme, og Kongen yttrede da: »Jaja, det gaaer dog ikke værre her end andre Steder, snarere bedre.« I Anledning af den Orkan, som raser idag, og som maaskee medfører, at Kongens og Dronningens Afrejse udsættes til imorgen, fortalte Kongen om et vældigt Vejr med Skybrud, som den 15. August 1854 drog henover Kjøbenhavn og Omegn; Kongen, der havde været i Kjøbenhavn, kunde knap naae Bernstorff paa Grund af omblæste Træer, og i Værelserne her paa Bernstorff stod Vand i Stuerne. Ja, det var vist hin Sommerdag, da jeg som lille Dreng, 8 Aar gammel, kørte hjem om Aftenen til Ondløse (vi havde været ude i Besøg) sammen med mine Forældre og Sødskende og netop naaede Præstegaarden, inden det voldsomme Tordenvejr brød løs, der holdt os oppe hele Natten. Jeg mindes det grant.

Tirsdag 8. Juni 1897. Vejret meget roligere. Fulgte Kl. 8^{1/2} med Kongen og Dronningen ind til Kjøbenhavns Banegaard. Jeg kørte sammen med Kmherre Oxholm og Prof. Petersen, der saavelsof Studsgaard og Exc. Castenskjold skulde med paa Rejsen. Hørring mødte paa Banegaarden.

Kongen og Dronningen sagde os venligt Farvel. Ønsker Majestæterne god og lykkelig Rejse, meldte mig hos Kronprindsen og kørte derefter til mit Hjem paa Christansborg.

Lørdag 17. Juli 1897. Kongen og Dronningen vendte i Torsdags tilbage fra Gmunden. Efter at have meldt mig havde jeg et langt Referat hos vor kjære, gamle Konge, som vi nu Gudskelov have i god Behold hjemme; jeg siger »god«, men maa hellere sige »ret god«, thi i Wiesbaden, inden Kongen drog til Gmunden, har han haft flere og navnlig een slem Attake, og ligeledes i Gmunden, hvorfor Professor Studsgaard foreløbig har taget Ophold paa Bernstorff. Det haabes dog, at Kongen om et Par Dage ikke mere behøver hans Hjælp.

Efter c. 6 Ugers Fraværelse er der naturligvis meget at referere; men Kongen vil dog have alt forelagt og synes mig dog ret vel, ligesom man mærker Glæden over atter at være paa det »kære Bernstorff«.

Kl. 11 ankom Kong Leopold af Belgien. Hvorledes han seer ud? See paa de belgiske Frimærker; der har du Ansigtet. Iøvrig meget høj, kraftige Lemmer, men halter let paa det eene Been. Kong Leopold er her, ombord paa en engelsk Jagt, som han har lejet.

Red Kl. 2—5 en dejlig Tour gennem Dyrehaven, over Eremitagen og Raadvad til Frederik VII's Bro over Mølleaaen. Skjønneste Sommervej. Tænker paa den forfærdelige Jærnbane-Ulykke i Gjentofte sidste Søndag; netop ved dette Tidspunkt, c. Kl. 11 Aften, stode vi alle ude paa Altanen hjemme paa Christiansborg og glædede os over Sommeraftenen i al dens bedaarende Skønhed med funkende Stjerner paa den lyse Sommerhimmel, Luften lun og mild og krydret fra Lindetræerne nede paa Ridepladsen. Fra Tivoli stege Rakterne tilvejs, og Hornmusikken lød svagt og dæmpet derindefra. Netop da skete det forfærdelige! En Jammersnat derude mellem Skovene paa den ellers lille fredelige Jærbanestation. Gru og Rædsel. Forfærdeligt!

Takker inderligt Vorherre, at ingen af os var med. Nogle Dage efter besøgte jeg paa Garnisons Hospital tre saarede Militære (Sergent Høyer af Ingenieurregimentet, en Korporal af Garden og en menig Artillerist). Deres Fortællinger om de grufule Øjeblikke, da Iltoget med fuld Fart kjørte ind i

det paa Stationen holdende Tog, de Saaredes Skrig og Jammer, vil jeg aldrig kunne glemme.

Kl. 7 Gallataffel med Gardens Musik. Dronningen fortæller mig om den lille Prinds i Gmunden, som var bleven opereret, mens Kongen og Dronningen vare der. Hertuginde havde under Operationen siddet inde hos Kongen og Dronningen og talt med dem, saaledes at de intet anede, før Operationen var forbi. Beundringsværdigt. Mon mange andre Døttre kunde gjøre vor Hertuginde det efter? Jeg troer ikke. Snarere vilde man vel dele sin Bekymring med sine gamle Forældre og søge Trøst hos dem i den svære Stund. Dronningen talte endvidere meget om Grækenland ligesom om Kongen af Siams forestaaende Besøg.

Søndag 18. Juli 1897. Kong Leopold dejeunerede hos Kongen og Dronningen. Da det var meddelt, at han vilde sige Farvel, mødte alle vi tjenstgjørende Herrer oppe paa Slotstrappen. I sidste Øjeblik ønskede han at se Dronningens Villa, og trods Regnen vandrede hele Selskabet derned. Skulde jeg udtale noget om Kong Leopold, vilde jeg sige, at han synes at være en Mand af mange og smidige Talemaader. Hans Hofmarschal fortalte ved Frokosten meget om sit Fædrelands vanskelige politiske Forhold. (I Belgien sorterer Politiet overalt under Communerne, saaledes at det er deres Ordre, der i givet Fald exekveres).

Kl. 7 Taffel. Kongen har det Gudskelov saa godt, at der ikke mer er Anledning for Studsgaard at blive herude, og han har da besluttet at tage herfra paa Onsdag.

Mandag 19. Juli 1897. Kl. 10 med Kongen til Amalienborg, Kongen bød som sædvanlig en af sine gode Cigarer og var i Perlehumour. Ved den offentlige Audients paa Amalienborg mødte den ny Krigsminister Oberst Tuxen.

Kl. 12^{1/2} kom Professor Studsgaard for at følge med Kongen til Communehospitalet, hvor Kongen vilde besøge de stakkels Saarede fra Gjentoftekatastrofen. Først 2 Timer efter kom Kongen tilbage, meget optaget af sit Besøg hos alle de

Stakler. »Det var sørgeligt at see,« yttrede han, »men det har dog gjort mit Hjærte godt at kunne see og tale med dem.« Jeg kjørte tilbage til Bernstorff sammen med Kongen og Prinds Valdemar. Kongen fortalte om hver enkelt af de Saarede, han havde talt med. Hvor mærker man ved slige Lejligheder Kongens varme, medfølende Hjærte!

The og Lou Kl. 9¹/₄. Alle Kronprindsens komme og med dem Prindsesse Ingeborgs vordende Gemal, Prinds Carl af Sverrig-Norge. En smuk og tiltalende Personlighed med et Par herlige, gode Øjne. Han gjør tilvisse Prindsessens Smag Ære.

Fredag 23. Juli 1897. Kl. 9 kjørte jeg med Kongen og Prinds Valdemar ind til Toldboden for at modtage Kongen af Siam, der ankommer paa nogle Dages Besøg her ved Hof-fet. Under Kjørslen dertil fortalte Prinds Valdemar om den uhyre Trængsel i Londons Gader under Dronning Victorias nys stedfundne, 60aarige Regjeringsjubilæum, ved hvilket han havde repræsenteret Kongen. Trods den kolossale Trafik skete der ingen Ulykkestilfælde. Rigtignok var en gammel Herre (Officer) paa 80 Aar, der red ved Siden af Dronningens Vogn, faldet af sin Hest, men kom ikke til Skade. Prindsen havde flere Gange kjørt incognito ovenpaa Omnibusserne, der befare Londons Hovedstrøg, og derfra ret set den uhyre Vrimmel, samt moret sig kosteligt over de engelske Omnibus-kuskes Gemytlighed.

Da vi nærmede os Kjøbenhavn, brød Solen frem. En Masse Mennesker havde samlet sig baade paa og udenfor Toldboden; rigtig Modtagelsesvejr og Stemning. Ude paa Rheden laa det siamesiske Krigsskib. Kongen og Prindsen gik i en Chalup og vendte lidt efter tilbage med Hs. siamesiske Majestæt: middelhøj, bredskuldret og i det hele kraftigt bygget; samme Slags Ansigt, som vi her hjemme saa godt kjender fra Sønnen, Prinds Chira, der ogsaa er med; et livligt og kvikt Udtryk; taler flydende Engelsk. Var iført hvid Uniformsfrakke med Dekorationer, blaa Benklæder med Guldstriber og en pyntelig, hvid Pikkelhue efter preussisk Model.

Kongen præsenterede os for ham; han sagde et Par venlige Ord og passerede derefter ved Kongens Side langs det opstillede Æreskompagni.

Derpaa kjørtes til Amalienborg. Samtlige Siamesere indkvarteredes i Christian den 7des Palais. Vor Konge tog ind i sit eget Palais. Jeg var ovre at skrive mig i Siameserkongens Bog, der bestaaer af et uendelig langt Stykke kardusagtigt Papir, der er foldet sammen i Blade af Kvartformat. Overalt vrimlede det af Siamesere i mer og mindre usædvanlige Dragter.

Vor Konge lod mig kalde. »Om 1 Time spiser vi Frokost,« sagde han; »derefter er der jo nogle Timer til Taflet. Vil De sige til Admiral Bruun (er attacheret Siameserkongen), at han i den Tid viser den siamesiske Konge forskjellige af vore Musæer, kører ham ud til Langelinie og i det Hele underholder ham paa bedste Maade.« »Javel, Deres Majestæt.« Jeg afsted til Admiralen med Ordren. »Javel; det skal skee.«

Ligesom jeg stod paaklædt for at gaae til Gallataffel Kl. 7 i Christian VII Palais, bragte Hoffoureren mig den siamesiske Kroneorden, Kommandørkorset, en farlig grim en med et lille kinesisk Lythus i Midten. Der var ikke Tid til at tage den paa, og Ulykken derved var vel heller ikke større.

Jeg blev paa Palaiet, da jeg ikke vidste, om Kongen mulig havde Brug for mig; lidet anende, at Kongen selv var gaaet en lang Tour ud ad Langelinie.

Efter at have fulgt Kongen og Dronningen over, ledsagede jeg Kongen, der gik ned for at hente Kongen af Siam, der beboer Værelserne i Stueetagen. Hs. siamesiske Majestæt var i meget godt Humeur og særdeles talende. Han var øjensynlig meget glad over Elefantordenen, som Kongen personlig havde overrakt ham.

Vi Kavalerer spiste i »Rosen«, Sad ved Siden af Kapitain Hovgaard (Nordpolsfareren), der er attacheret en af de siamesiske Ministre. Overfor mig sad 3 siamesiske Søofficerer; var pudsigt nok 3 Nordboere, nemlig 2 Danske og 1 Nordmand. Alle tre i det mest straalende Humeur; det maa jo ogsaa være

forunderligt for dem at sidde som deres egen Konges Gjæster i deres gamle Fædreland og som den siamesiske Konges Officerer. Vi pokulerede flittigt med dem. Deres Ansigter straaledede som Solen (vel at mærke ikke ved vor Pokulering, men sikkert ved Tanken om alt, hvad der var hædet dem, siden de sidst havde Foden paa dansk Grund). Lidt fra mig sad en siamesisk Page, mere klædt som Kvinde end som Mandfolk. Endvidere den siamesiske Konges Sekretær, ogsaa en ægte Siameser baade i Udseende og Dragt. Søofficererne derimod bare en Uniform, der meget lignede vore Søofficerers.

Efter Taffet fik jeg mig en lang Passiar med den danske Lieutenant Hald. Jeg spurgte, om Hs. siamesiske Majestæt nu ikke havde et Par af sine 80 Hustruer skjult i Skibet, men dette benægtede han paa det bestemteste, idet han forklarede, at Kongen netop foretog denne lange Rejse til Europa for blandt andet at styrke og rekreere sig. »Men,« tilføjede han, »i hver en Havn, vi har været her i Europa, har Kongen faaet Tilbud fra europæiske Damer, der tilbød at følge med ham hjem som hans Hustru.« Sic! Iøvrig roste han i høje Toner Kongen for hans Elskværdighed og Lige-fremhed. Jeg spurgte til vor Landsmand Richelieu, der jo har svunget sig op til Admiral derovre og er Kongens højt-betroede Mand. Lieutenant Hald omtalte ham med den største Beundring, fremhævede hans overordentlige Energi og Dygtighed. »I hele Siams Udvikling har han spillet den største Rolle,« sagde han; »alt, hvad han har taget fat paa, er lykkedes. Store Foretagender har han sat i Gang, og overalt, hvor han anbringer Kapitaler (bl. a. ogsaa Kongens Penge), bringer han glimrende Renter. Siams Flaades Udvikling skyldes alene ham. Kongen sætter overordentlig Pris paa ham, og paa en Maade kan man sige, at det er Richelieu, der styrer Siam.« »Men paa den anden Side har han vel saa ogsaa mange Misundere og en meget vanskelig Stilling?« spurgte jeg. Hald fortalte da, at navnlig Kongens Broder, Prins Svasti, der er med her, er Richelieus svorne Fjende og gjerne den Dag i Dag vilde lade ham hænge, og at Richelieu i det hele føler sig saa usikker, at han stadig i

sit Palais holder en Vagt paa 40 Mand, bevæbnet til Tænderne. Inden Afrejsen har der været en lang Strid om, hvorvidt Richelieu eller Prinds Svasti skulde følge med Kongen, der imidlertid til Slut havde bestemt, at Richelieu skulde blive hos Dronningen (Favorithustruen blandt de 80 Koner) og hjælpe hende med at styre Riget. Om Besætningen paa det Skib, der fører Kongen, fortalte han, at Chefen er en Engländer, medens Matroserne ere Siamesere, hvorimod Maskinisterne ere Chinesere. Kun gjennem Tolk kan Chefen give Matroser og Maskinister Ordre. »Meget uheldigt Forhold!« bemærker jeg. »Hidtil er det dog gaet meget godt,« svarede Hald.

Det morede mig senere at iagttage bemeldte Prinds Svasti. I sit Ydre har han noget af Bulbideren og kunde nok se ud til at kunne bide Struben over paa en Modstander. Naa, paa den anden Side maa det jo ikke være saa rart for Kongens Broder at see en Hvid spille første Violin.

Jeg hilste paa Prinds Chira, der, som nævnt, er med i sin Faders Følge, og hvem det naturligvis morer paa den Vis at gjæste Kjøbenhavn saa kort efter at have taget Afsked med Danmark. Han mødte i sin danske Artilleri-Uniform. Siges at være paa Prinds Svastis Parti.

Vor Konge fulgte den siamesiske Konge til hans Værelser og tog der venlig Afsked med ham. Kl. 11 hver Aften siges Siameseren at tage varmt Bad og derefter indtage et Maaltid, navnlig bestaaende af Frugter. Jeg vil haabe, at man paa Amalienborg havde varmt Vand i Beredskab for Hans Siamesiske Majestæt!

Kl. 9 $\frac{1}{2}$ tilbage til Bernstorff med Kongen og Prinds Valdemar; dejlig Sommernat; vi nød Cigarerne og fortalte om Dagens Begivenheder. Prinds Valdemar fortæller om Overhofmarschal Løvenskjold, at han til en Dame, der skulde have en Siameser tilbords, og som spurgte ham om, hvor Vedkommende stod, svarede: »Den lille Sorte dér!« Kongen morede det meget at høre de forskjellige Historier. Noget senere kom Dronningen og Prindsesse Marie, der havde klædt sig om inde paa Amalienborg. Meget livlig Discussion ved The-

bordet. Kongen fortalte, at Dronningen inde paa Amalienborg var faldet inde i sine Værelser ved at træde i sit Slæb, og at det havde gjort saa ondt, at hun troede at have brækket Hoften; ved stærk Gnidning fortog Smerterne sig dog ganske, og Hds. Majestæt følte nu slet ingen Eftervirkninger og lo ved at mindes denne lille Episode. — Gudskelov! det kunde lige saa let være gaet galt!

Lørdag 14. August 1897. Vi Adjutanter have i Staldbygningen faaet 1 Værelse til. Var ogsaa lidt ubekvemt kun at have 1 Værelse, da det bl. a. mer end én Gang er hændt mig, at jeg er bleven overrasket i Adams Kostume af en Besøgende, der efter at have banket paa er traadt ind med det samme.

Efter Kl. 2 red jeg en Tour op gennem Dyrehaven, tiltrods for, at det nu og da smaaregnede. Efter nogen Søgen lykkedes det mig at finde vor store Digter Oehlschlägers Navn, som han selv har ridset i et Bøgetræ, der staaer i den Trægruppe, der ligger i Vinklen mellem Vejen Klampenborg —Fortunen og Vejen, som derfra fører torbi Fuglesangssøen ned over »Kongekilden«, over Mosen til Ordrup Krat. Træet findes en c. 100 Alen fra Vejen Klampenborg—Fortunen; først staaer der en Gruppe Træer, derpaa en noget smal aaben Plads og efter den bemeldte Træ. Navnet, der er skrevet helt ud, staaer der ganske tydeligt og indtager omtrent Bøgens halve Periferi. Jeg sad længe paa min brave »Grille« og stirrede paa dette Navn, mens allehaande Tanker fløj mig gennem Hovedet. Her har han staaet, vor store Digter! Var det en smilende Foraarsdag eller en hvirvlende Efteraarsdag? Jeg maatte mindes mine gamle Forældres store Beundring for ham. Nu slumrer han og hele hans Samtid i Graven. Engang kommer Touren til os. Dog Gudskelov, det er jo kun dette skrøbelige Legeme. Evtigt skal vi ved Troen paa Vorherre Jesu Christi leve sammen med alle vore Kjære, »der did fandt Vej i samme Tro«. Ingen Sorg, ingen Bekymring, intet Farvel til dem, vi elske!

Ogsaa jeg ridser hver Gang, jeg er derude med mine

Kjære, vore Navne i Bænkene. Om hundrede Aar finder man dem ikke mere; men fandtes de, da vilde de fortælle om en Fader, der i sin Hustrus og Børns Kjærlighed ejede et Paradis her paa Jorden.

Kl. 7 Taffel. Kejserinde Maria Feodorowna, Storfyrst Michael og Storfyrstinde Olga ere her og have været her i nogen Tid. Følget bestaaer af Fyrst Bariatinsky og de to Comtesser Coutousoff og Frøken l'Escaille.

Kejserinden kom saa venligt hen til mig og sagde mig Goddag. Ligesaa Storfyrst Michael, et prægtigt, ungt Menneske, der efterhaanden udvikler sig til en hel Kraftkarl.

Kl. 9¹/₄ The. Kejserinden kom hen til mig, meget optaget af et Brev fra en hende ukjendt Dame, der efter en meget gribende Skildring af hendes og hendes Mands ulykkelige pekuniære Forhold bad om Hjælp, idet hun forøvrig skildrede sin store Lykke ved en trofast Mands Side og med mange smaa »søde« Børn. Kejserinden var meget optaget af den rørende Skildring; men iøvrig medfulgte ingensomhelst Anbefalinger eller Attestationer. Jeg fik Brevet med Anmodning om at foranledige saadanne indsendte og skrev endnu samme Aften til bemeldte Dame, men hørte aldrig siden noget fra Afsenderen. Da mit Navn og Adresse stod paa Konvoluttens Bagside, er jeg mest tilbøjelig til at troe, at den »sørgelige« Episode i Brevet var opdigtet. Sic!

Søndag 15. August 1897. Taffel paa Charlottenlund Slot, hvorhen jeg kørte sammen med Fyrst Bariatinsky og Kammerherre Oxholm. Glædede mig umaadeligt igjen at see og hilse paa Prindsesse Louise, der i denne Tid er hjemme fra Oedenburg. Prindsessen var elskværdig som altid og saae ualmindelig rask og vel ud. Jeg havde den Ære at have Prindsesse Thyra tilbords og havde paa min venstre Haand Prindsesse Marie. Prindsesse Marie, den Stakkel, var meget bekymret, idet hun lige havde modtaget et Telegram om, at Duellen mellem hendes Broder Henri og Greven af Turin har fundet Sted imorges. Prindsessen rakte mig Telegrammet under Bordet, og det lykkedes mig ogsaa at faae det læst,

uden at andre end vi tre saa det. Telegrammets Indhold var ret alvorligt, og Prindsesse Marie tænkte sig aabenbart det værste. Jeg trøstede hende saa godt, jeg kunde. Hun talte meget om mulig allerede imorgen tidlig at ville rejse til Paris. Taarerne stode hende hele Tiden i Øjnene. »Oh, De kan ikke troe,« sagde hun, »hvor baade Kongen og Dronningen og Kejserinden og de alle sammen have været mageløse imod mig, efter at jeg har faaet dette Telegram; men jeg gaaer ogsaa og er saa forpint! Tænk, hvis min Broder dør! Og jeg er her og kan maaskee ikke engang faae sagt ham Farvel.« Det gjorde mig hjærteligt ondt for Prindsessen. Forhaabentlig gaaer det bedre end ventet! — Men saadanne Timer, fjernt fra dem, vi elsker, er altid forfærdelig svære! Havde vi ikke En at ty til, saa det galt ud!

Prindsesse Thyra var henrykt over »atter at have Louise hjemme«; den Søster er uendelig afholdt af alle sine Sødskenende, har ogsaa altid været mageløs imod dem alle.

Efter Taflet fik jeg mig en lang Passiar med Prindsesse Louise. Med stor Begejstring talte hun om sin lille Datter, som hun naturligvis længtes efter; det eneste mørke Punkt er en Amme, der stedse tiltager sig større og større Myndighed i Huset, kort sagt er »utaalelig«. Saa gaaer det da Prindsessen som alle andre Mødre, der maa trækkes med en Amme! Jeg fortalte, hvorledes jeg engang maatte tage min lille 8 Maaneder gamle Søn fra hans Amme og sende hende væk — men det gik dog af uden videre Calamiteter for Barnet.

Kaffen serveredes ude i Haven i det herligste Sommervejr. Prindsesse Ingeborg, hvis Bryllup skal staae den 27. ds. i Slotskirken, var straalende glad, men yttrede dog, at hun først nu begyndte at tænke over, hvad det egentlig vilde sige at skulle rejse hjemmefra og forlade alle dem, hun her har kjær. Det er næsten Synd, at ogsaa hun nu skal tages fra os!

Torsdag 19. August 1897. Marineministeren og Guldencrone hos Kongen. Ogsaa Professor Studsgaard kom, og vi Fire spiste saa Frokost sammen, under hvilken Studsgaard

fortalte om en stakkels, ung Pige, der endnu henligger paa Lyngby Hospital som Offer for Gjentoftekatastrofen, som Følge af en slem Beskadigelse af Underlivet. Prindsesse Marie vilde gjerne, at Studsgaard ogsaa skulde tage sig af hende, hvilket han nødig vil, for ikke at støde den anden Læge. De Saarede, der hin 11. Juli bragtes til Communehospitalet, er endnu ikke udskrevne alle. Efter Frokost vandrede vi i det herligste Sommervejr en Tour gjennem Alleen til Charlottenlund Skov og sad længe nede ved den dejlige, friske Strand.

Fredag 20. August 1897. Jeg tog mig en lille Morgenpromenade op og ned i Alleen til Slottet, da jeg saae Krigsministeren (Oberst Tuxen) komme gaaende. Vi talte om Infanteriets slette Forhold for Tiden. Da han selv er Infanterist, er der jo al Anledning for ham til at søge at bøde derpaa. Dette tænkte jeg, men sagde det ikke, ihvert Fald ikke direkte. Mon han vil gjøre det?

Spadserede efter Frokost en Tour og saa i det Fjerne de to franske Krigsskibe, af hvilke det ene har Præsident Faure ombord, passere »Middelgrundsfortet« og »Trekroner« paa Vejen til Kronstadt, hvor han vil aflægge Kontravisit hos Kejser Nickolaus II, som f. T. opholder sig der. Man saae tydeligt de to franske Skibe og Røgen af Salutskudene baade fra Skibene og Forterne. Lykke paa Rejse! Skal den fransk-russiske Alliance omsider deklareres? Ved Siden af mig stod flere tyske Tourister, der gjennem Kikkerter spejdede efter Franskmanden.

Om Formiddagen havde jeg modtaget et Telegram fra Krigsministeriet, der bad mig forespørge hos Kongen, om den franske Præsident skulde salutes paa samme Vis som et kronet Hoved, idet Hærens Ceremonielreglement ikke paabød det. Efter at have talt noget med Kongen derom, sagde han: »Ja, svar saa kun tilbage, at der afgives Salut som for et kronet Hoved.«

Mon ogsaa de Kongeliges Kjøretour idag langs Stranden gjaldt et Glimt af M. Faure?

Søndag 5. September 1897. Til Taffel Kl. 7. Alle Kronprindsens. Endvidere ere idag ankomne til Bernstorff fra England Prindsesserne Victoria og Maud (ombor paa »Osborne«). Kongen var inde at tage imod dem paa Toldboden og maatte vente $1\frac{1}{2}$ Time, inden Landstigningen fandt Sted. Prindsessen af Wales er her endnu i Anledning af Prindsesse Ingeborgs Bryllup d. 27. August med Prins Carl, Hertug af Vestgothland, (som fandt Sted i Slotskirken under stor Deltagelse og Begejstring fra alle Sider. Den unge, nydelige Prindsesse og hendes statelige Brudgom i sin smukke, svenske Uniform, hilstes ved Bortkørslen fra Kirken med stormende Hurraraab.)

Efter Theen sad jeg ovre hos mig selv, rygende en Cigar og tænkte paa, da jeg som 18-aarigt ungt Menneske skrev til Kongen og bad ham hjælpe mig til at blive Officer. Har jeg end aldrig været i, og kommer maaske heller aldrig i Krig, haaber jeg dog, at det engang kan siges, at jeg var vor kjære, gamle Konge tro. Hvor underligt gaaer det ikke ofte i denne Verden! Intet Menneske kjender sin Livsbane; man vilde jo saa gjerne; men som oftest er det sikkert en Lykke for os Mennesker, at den er skjult for os.

Mandag 6. September 1897. Kørte Kl. 10 med Kongen til Amalienborg i øsende Regn. Bl. a. Audients søgere møder en Sekondlieutenant i Marinen, som faaer Æressablen i Anledning af hans Afgang fra Søofficersskolen. Gamle Fru Th. gav ogsaa Møde og humpede ind til Kongen paa sine to Krykker. Jeg var bange, at hun skulde falde midt i Døren ind til Kongen; men det gik dog godt. Hun vilde gjerne ind i et Kloster, stakkels gamle Menneske!

Regnen styrtede stadig ned, da efter endt Audients og Frokost Kammertjener Nielsen fortvivlet kom ind, idet han sagde: »Kongen er gaaet ud uden Galoscher og Paraplui og nu øser det ned; han bliver jo gjenneblødt. Kapitainen skulde da ikke vide, hvor Kongen er gaaet hen, at jeg kan sende dette efter?« Jeg antog, at Kongen i Anledning af Dronningens Fødselsdag imorgen var gaaet til Juveler Michel

sens Butik. Derhen sendtes saa Galoscher og Paraplui og min Formodning viste sig heldigvis at være rigtig.

Kl. 2 kjørte Kongen tilbage til Bernstorff Slot. Vejret kunde have været bedre, men vi slap dog saa nogenlunde tørre til Slottet. Under hele Kjørslen talte Kongen meget livligt, bl. a. om Krigen 1864 og de Nationalliberale. Mellem de nationalliberale Politikere er der egentlig kun een, som Kongen mindes med Velvillie og Venlighed; det er Biskop Monrad. »Jo,« yttrede Kongen, »jeg mindes altid med Taknemmelighed, at da Ingen anden vilde træde til (danne et Ministerium), var han villig dertil. Jeg troer, at han altid handlede efter sin bedste Overbevisning; men han var jo mere Digter og Philosoph end praktisk Statsmand.« Vi talte om en Kaptain Rahbek, der idag var til Audients for at bringe Hilsen fra Kong Georg, idet R. har en Stilling i Grækenland. Samme R. fortalte mig ude i Forgemakket om Kong Georgs vidunderlige Ro og Koldblodighed midt under Krigens mest bevægede Begivenheder i Atheen, da Mængden, efter at have været paa Kogepunktet af Begejstring, pludselig slog om og anklagede de Styrende og Ledende for Forræderi. »Overhovedet,« bemærkede R., »synes Begivenhederne slet ikke at have taget paa Kong Georg; adskilligt mere paa Dronning Olga.« Jeg fortalte nu Kongen disse Udtalelser, og uvilkaarlig drog da Kongen en Parallel mellem Begivenhederne i Grækenland nu og Begivenhederne her i 1864. Under Samtalen derom bemærkede jeg: »Ja, jeg troer, at man altid hellere maa holde Pinen ud.« Kongen gav mig med Albuen et lille Puf, der altid antyder, at han ganske er af samme Mening.

Kort før Thetid ankom Prindsen af Wales, for hvem jeg blev præsenteret. Første Gang jeg har været sammen med ham. Prindsen er middelhøj, bredskuldret, noget svær og bærer Fuldskæg. Han har regelmæssige Træk og blaa Øjne. Ikke meget talende, men gjør Indtryk af at være en klog Karl; der er noget »heelbefarent« over ham.

Tirsdag 7. September 1897. Dronningens 80aarige Fødselsdag, Vejret uroligt. Blæst, nu og da med Regn. Dron-

ningen har ønsket at fejre Dagen i al Stilhed sammen med sine Nærmeste. Men lidt Stads kunde jo ikke undgaaes. Kl. 11 mødte hele Musikkorpset fra det russiske Kejserskib »Standard«, som senere spillede foran Slottet. Kl. 12^{1/2} var der Cour for Hoffernes Damer og Herrer, for Ministrene og ganske enkelte andre Personer. Dronningen saa glad og rask ud. Venligt rakte saavel Dronningen som Kongen mig Haanden, da ogsaa jeg fremførte min Lykønskning i Dagens Anledning. Der stod det gamle Kongepar, omgivet af saa mange af sine Børn og Børnebørn. Et smukt gammelt Par! Vorherre vel-signe og bevare dem endnu i mange Aar. Menneskelig seet, synes der ikke at være mange Aar igjen; dog hvo veed? Mange af os Yngre kunne maaskee forlængst være under Muld, naar Klokkerne ringe for Kong Christian den Niende eller Dronning Louise. Jeg følte meget ved denne Dag at have Jour og være vort kjære Kongepar saa nær. Jeg har dem meget, meget at takke for!

Ved Couren talte jeg en Deel med Prindsesse Ingeborg, der i Anledning af »Bedstemoderens« Fødselsdag igaar vendte tilbage hertil sammen med sin Gemal, efter en lille Bryllups-udflugt sydpaa (sachsisk Schweiz). Hun saa straalende lykkelig ud og fortalte med Henrykkelse om deres Rejse, paa hvilken de havde ønsket at være ganske incognito og ogsaa faaet Lov til at være det. De vare undervejs dumpede ned i et 3. Klasses Hotel i en eller anden lille tysk By; de meget tarvelige Forhold der havde for en Gangs Skyld moret Prindsessen kosteligt.

Kl. 7 Marschalstaffel paa Bernstorffshøj. Dronningens Skaal tømtes i perlende Champagne. Da jeg paa Vejen tilbage kom forbi Slottet, var der sort af Mennesker, der ved glade Udbrud noksom viste deres smukke Følelser i Dagens Anledning. Hele den kongelige Slægt havde dineret alene sammen paa Bernstorff.

Om Aftenen som sædvanlig The og Lou. Forbausende at see, hvor godt Dronningen i hvert Fald tilsynladende taaler denne Dags Selskabelighed og Anstrængelser.

I Dagens Anledning er der bleven overrakt Dronningen en

Masse Gaver og stiftet mange velgjørende Legater, hvis Uddeling Dronningen anmodes om at overtage. Vedkommende Comiteer ville først senere engang blive modtagne af Hendes Majestæt. Ellers vilde det sikkert ogsaa være bleven Dronningen for overvældende. Dagen har vist været trættende nok. (Den 8. April næste Aar fejrer Kongen med Guds Hjælp sin 80aarige Fødseldag.)

Saa svandt denne 7. September 1897 — en smuk, minde-
rig Dag!

Onsdag 8. September 1897. Kl. 7 Taffel. Den russiske Ambassadør i Paris Baron Mohrenheim og Frue vare inviterede. Oxholm præsenterede mig for dem. Ikke meget diplomatisk Ydre. Men man skal ikke skue Hunden paa Haarene. Han ser gammel ud, stærkt furet Ansigt, store, tynde Bakkenbarter, men et Par kloge, graae Øjne. Siges at have bidraget væsentlig til den russisk-franske Alliance, der formentlig er hensigtsmæssigere for Rusland end for Frankrig. Fruen: en høj, svær Dame med et bredt, tilsyneladende ordinært Ansigt. Han siges at være Danmark god; har vist heller ikke Grund til andet og følger vel forøvrigt sit Herskabs Interesser og Instruxer. Fruen taler temmelig godt fransk. Efter Taflet var Baronen meget talende overfor Kongen; hans Tales Strøm flød som et ustandseligt Kildespring, men omsider blev han dog færdig. Det morede mig senere at iagttage ham og Prindsen af Wales i Conversation; ogsaa her var han meget ordrig. Prindsen svarede temmelig ordknapt, og i hans Øje var et vist pudsigt Udtryk, der sagde saa meget som saa: »Ja, snak Du kun væk; jeg kjender Dig nok, gamle Filur!« Mohrenheim syntes tilslut lidt generet ved Prindsens retiré Holdning. Kejserinden med Børn vare selvfølgelig meget venlige mod Ambassadør-Parret. Naa, vi Danske have jo heller ikke Anledning til andet end at være vel tilfredse med, som det er.

Torsdag 9. September 1897. Kl. 9 The og Lou. En Fornøjelse at see Dronningen saa glad og munter. Hds. Maj. er

Gudskelov kommet godt over Fødselsdagen igaar. Storfyrst Michael og hans Lærer, Statsraad Heath, leverede en lille Boxe-Scene. Enormt, hvor de dunkede hinanden paa Armene; godt, at det ikke var mine, der bleve saaledes maltrakterede. Den gamle, men robuste Heath har Næver som en Tøjrekølle; det gjorde mig helt ondt for den unge Storfyrste, men han holdt sig tappert og langede ogsaa nogle respektable Slag ud. Der er et godt Forhold mellem de To, det er let at se. Heath taler om den russiske Artilleri-Officer, der er Lærer for Storfyrsten. Vedkommende Officer boer i Kjøbenhavn under Storfyrstens Ophold paa Bernstorff. Storfyrsten skal ikke tage nogen Examen, men senere gjøre praktisk Tjeneste.

Fredag 10. September 1897. Kl. 9¹/₄ The og Lou. Alle Kronprindsens kom. Prinds Christian, hvis Bryllup med Prindsesse Alexandrine skal staa til Foraaret, yttrede: »Jeg troer, at jeg er syg af Kjærlighed.« Ja, det er en stor Lykke, at Prindsen har kunnet følge Hjertets Stemme, og om Prindsessen hører man fra alle Sider, at hun skal være god og elskværdig, — maatte de blive ligesaa lykkelige som vort gamle Kongepar.

Prindsesse Louise var lidt trist til Mode ved Tanken om snart at skulle forlade alle sine Kjære og vende tilbage til Odenburg. »Men Deres Kgl. Højhed har dog nu den lille Pige?« »Ja, det er sandt nok, men Odenburg!« Der er aabenbart ikke morsomt i Odenburg!

Kejserinden kom hen til mig og sagde: »Ja, jeg har nu igjen modtaget en saa umaadelig Masse Ansøgninger, at jeg næsten generer mig ved at sende Dem dem og bebyrde Dem med det uhyre Arbejde.« Jeg beroligede imidlertid Hds. Maj. med, at det nok skulde blive ordnet.

Senere talte Prindsessen af Wales til mig om de tyske Krigsskibe, som i disse Dage saa ugenert snuse om i vore Farvande. Hun var meget vred derover og spurgte, om der ikke kunde gjøres noget i den Anledning. »Ja,« svarede jeg, »naar man er en lille Stat, maa man holde sig rolig og finde

sig i meget. Hvem vilde støtte os, hvis vi optraadte, som man i dette Tilfælde er berettiget til? Nej, Deres Kongelige Højhed, naar man ikke har det fornødne Antal Bajonetter, saa tier man og bider det i sig.« »Ja,« yttrede Prindsessen endnu en Gang: »Jeg kan blive helt rasende derover.« Smukt at mærke vore Kongedøttres varme, patriotiske Kjærlighed til deres gamle Fædreland.

Lørdag 25. September 1897. Kongen venlig som altid. Regnen strømmer ned. Klarer dog efterhaanden op og er inden Kl. 2 straalende Solskinsvejr. Gaaer en Tour gennem Ermelunds-Krattet og Dyrehaven, Ordrup Krat og -By. Løvet brunes og falder i Skoven; hvor melankolsk — trods Solstriberne gennem Træernes Kroner. Nej, Efteraaret er ikke min Tid. Al den skønne Sommerpragt, der skal visne og døe!

Søndag 26. September 1897. Prinds Christians 27-aarige Fødselsdag. Vandrer Kl. 9 Morgen til Charlottenlund Slot for at skrive mig.

Kl. 7 Galataffel i Anledning af Prinds Christians Fødselsdag. Han fortæller mig leende om følgende usædvanlige Fødselsdagsgave: »De kan tænke Dem, jeg ligger i Morges saadan halvt i Søvn og kan ikke forstaae, hvad det er for en underlig Lugt af varmt Blod, jeg hele Tiden kan mærke, og underlige Smaaskrig jeg hører, indtil jeg endelig bliver helt vaagen og seer — at Lady (Hunden) har faaet Hvalpe oppe i Sengen hos mig, en 4 à 5 Hvalpe, inde i mit Tæppe og lige oppe ved Hovedet af mig.« Tableau! Jeg morede mig kosteligt over den Historie. Paa Prindsens 27-aarige og sidste Fødselsdag som Ungersvend! Hvad vilde Oraklet i Delphi i den Anledning kunne have brygget sammen!

Ved Theen sad jeg ved Siden af Prindsesse Louise, der var bedrøvet ved den Tanke, om hendes lille Pige nu ogsaa vilde gjenkjende hende efter den lange Fraværelse. Jeg trøstede Prindsessen paa det bedste, men nærrede inderst inde dog en vis Tvivl; thi Ammen bliver i det første Aar ganske na-

turligt jo den, Barnet mest klynger sig til; det er umuligt andet; men at det er svært for en Moder, siger sig selv.

Mandag 27. September 1897. Da jeg var til Referat hos Kejserinden, forærede hun mig et Fotografi, visende Kejserinden selv, Dronningen og Prindsessen af Wales, fotograferet Dronningens Fødselsdag paa Slotstrappen ud mod Haven. Kejserinden takkede mig hjærtelig for al min Ulejlighed med de mange Ansøgninger, som i Hundredvis hver Dag strømmer ind.

Kl. 7 Taffel. De russiske Officerer fra »Standart« var indbudne, da Kejserinden imorgen afrejser med sine to Børn.

Tirsdag 28. September 1897. Kl. 2³/₄ tog Kejserinden Afsked; vi samledes i Havestuen. Baade Kejserinden og hendes gamle Forældre vare bevægede; ikke saa underligt! Vi fulgte alle med ind til Toldboden. Solskinsvejr, men kjøligt. Masser af Mennesker stod samlede paa Langelinie og Toldboden. Kejserinden takker mig endnu engang for »al min Ulejlighed«. Hele Hoffet, Ministrene, Diplomaterne o. s. v. var mødt i Galla. Kanonerne dundre. »Paa Gjensyn! og gid da alt maa staae vel til i mit elskede Danmark!« (blivar forhaabentlig Kongens 80-aarige Fødselsdag den 8. April 1898). Da vi paa Tilbagevejen kom udfor Charlottenlund Slot, holdt Vognene stille paa den aabne Plads ved Stranden; Kongen og Dronningen vilde sende et sidste Farvel til »Standart«, der dampede afsted med deres kjære Datter ombord. Ja, dér kom den frem med sine to Skorstene; den mørke Røg vælter op fra Skorstenene: majestætisk glider den udenom Trekroner og — forsvinder. Kongen, Dronningen og Prindsessen lidt melankolske, da vi stod af paa Bernstorff.

Kl. 7 Taffel. Prindsessen af Wales udtaler til mig: »man savner min Søster overalt.« Jeg sad ved Siden af den elskværdige Prindsesse Maud og talte meget med hende. Hun forstaaer nu fuldstændig Dansk og taler det selv meget godt. Et godt Valg, Prinds Carl gjorde.

Efter Taffet kommer Dronningen hen til mig. »Jeg har

en lille Erindring til Dem fra min Datter (Kejserinden),« siger hun, »men hun har bedt mig give Dem den i al Stilhed som Tak for al Deres Ulejlighed med hendes Sager.« Jeg blev grumme glad! Det var en dejlig Brillantbrystnaal.

Torsdag 30. September 1897. Efter Frokosten Tour gjennem Ordrup og Charlottenlund Skov til Strandvejen. Paa Vejen ind til Geheimeetatsraad Rosenstand for at see hans Oliemaleri af Kongen; malet af Prof. Otto Bache. Er paa en Maade en Kopi af det store Billede i Glyptotheket (Kongen tilhest i Nærheden af Fredensborg) men er meget mindre; det er dog forsaaavidt meget bedre end det store, som Ligheden med Hensyn til Kongens Ansigt og Udtryk her er særdeles god.

Kronprindsen, der nu er vendt tilbage fra Sverige-Norge tiligemed Kronprindsessen og Prindsesse Thyra, tilstede. Kronprindsen fortæller om det interessante Ophold baade i Stockholm og i Christiania. Lykønsker Prins Harald, der har faaet ug? i Examens-Ridning. Min ældste Søn Hans har ogsaa faaet ug? i samme Fag. Vorherre føre ham lykkelig og vel over den Tid, der er tilbage, inden Examenen er forbi, og bevare ham rask og lægge Sin Velsignelse i hans Gjerning, saaledes at han naaer sit Maal: at blive fast Officer; og give ham saa fremdeles Glæde og Velsignelse af Livet, at han maa leve og blive en trofast Støtte for Emma og alle vore kjære Børn, naar jeg engang ikke er mere.

Fredag 1. Oktober 1897. Kl. 10 med Kongen ind til Statsraad paa Amalienborg. Stormet stærkt i Nat, men Vejret har heldigvis bedret sig nu til Morgen.

Kl. 7 Taffel. Gardens Musikkorps spillede, idet som Gjæster var indbudt Fyrsten af Waldeck med Gemalinde (en Søster til Prindsesse Louises Mand, Prinds Friedrich) tillige med alle Kronprindsens. Fyrsten en net, kraftig Mand omkring de 30; Fyrstinden særdeles nydelig Brunette, velvoxen, regelmæssige Træk, blaa Øjne. Det var hende, som Prindsesse Louise saa ofte fortalte mig om, mens jeg læste med Prinds

Harald; hun var dengang endnu ikke gift og laa længe alvorlig syg af Blindtarmsbetændelse. Jeg havde den Waldechske Hofdame (en ældre, gulhaaret Dame med store Briller og meget naturligt og elskværdigt) tilbords og paa min anden Side Prindsesse Louise, der som altid var saare elskværdig mod mig. Jeg spurgte om Oedenburgs Omegn. »Ja, den er meget bar og ensom; man kan køre lange Strækninger uden at møde andre levende Væsner end et enkelt Faar eller et Par Svin.« Prindsessen tog sit Champagneglas, idet hun sagde: »Skal vi drikke et Glas sammen i al Stilhed?« Glassene tømtes. Altid lige elskværdig og venlig, ganske som da hun endnu var Prindsesse Louise paa Charlottenlund Slot.

Lørdag 16. Oktober 1897. Kl. 2 red jeg paa min Livhest »Grille« en dejlig Tour gennem Ermelundskrattet, ind i Dyrehaven. Jeg mindes aldrig at have set saa skøn en Efteraarsdag i Skoven; Solen straalende paa den klare blaa Himmel, Træerne i deres skønneste gule og brune Dragt og Vejret saa stille, at jeg paa min lange Ridetour ikke saa et vissent Blad falde til Jorden.

Kl. 7 Taffel. Indbudte 3 Kunstnere: Kammerherre Meldahl og Professorerne Otto Bache og Tuxen; den sidste talte jeg meget med om alle hans fyrstelige Formælings- og Familie-billeder, og om de mange Vanskeligheder, der kræves overvundne. Han fortalte, at han stedse, som f. Ex. ved Kroningen i Moskou, tog adskillige Øjeblikksfotografier dog havde netop her hans Apparat svigtet ham.

Dronningen, der i nogle Dage har været noget upasseligt, spiste i Dag med ved Taffet, og var Gudskelov nu atter vel.

Prinds Carl og Prindsesse Maud boe stadig her paa Bernstorff. Prindsessen af Wales er her endnu, men rejser vist snart.

Efter Taffet Billard med Kongen, der fortæller om General Holten, at han, da han var Adjutant, aldrig i »à la guerre« sagde: »Drs. Majestæt er død,« naar Kongen gik ud af Spillet, men stedse: »Drs. Majestæt har holdt op at være med.« »Han mente, at det ikke var passende at sige, at jeg var død,« til-

føjede Kongen med et Smil, der noksom viste, at han morede sig over Generalens Hensyntagen.

Den engelske General Sir Dighton Probyn ankommet for at ledsage Prindsessen af Wales tilbage til England. En høj, mager Mand med stort Fuldkæg og graat, magert Ansigt. Han bærer Victoriakorset, som han har modtaget for udvist Tapperhed i Indien. Det siges, at ingen anden engelsk Officer har expederet saa mange Indere over i den anden Verden som han. Har kommanderet et Kavalleriregiment derovre. Meget taus Mand, der »hver Dag skriver til sin Hustru«.

Dronningen er for første Gang igjen med ved Thebordet. Fortæller interessant om en gammel Stenstøtte med Vase, der fra Bernstorffs Tid har staaet ude i Slotshaven, men nu er sunket ganske i Grus. (Stammer fra samme Tid som Støtten ved Emiliekilde).

Søndag 17. Oktober 1897. Til Taffel Kl. 7 kom alle Kronprindsens. Prindsesse Thyra fortæller meget om Prindsesse Ingeborgs Liv i Stockholm. Det unge Par tilbringer i Reglen Aftenen hos Kong Oscar; da Dronningen jo er sva-gelig, maa Prindsesse Ingeborg ofte repræsentere, hvad der sikkert morer den unge Prindsesse meget!

Prinds Hans fortæller om sin Faders Ophold her ved Frederik VI's Hof omkring Aarene 1808. Da Efterretningen om Spaniernes Oprør i Roeskilde og Nyborg naaede Hoffet, var man naturligvis meget optaget deraf. Inden Taflet hin Dag talte Herrer og Damer kun derom. Saa kom Frederik VI ind, og ogsaa han udtalte sin Harm over de spanske Troppers Opførsel. Prinds Hans' Fader tillod sig da at bemærke, at det forekom ham et kjønt Træk i Spaniolernes Færd, at de blev deres gamle bourbonske Kongefamilie tro. Denne Udtalelse misbilligede Frederik VI i høj Grad, og de andre Hofmænd stemte i med, men Prinds Hans' Fader lod sig desuagtet ikke rokke i sin Anskuelse og havde senere overfor sine Sønner udtalt, at han ikke forstod, at Frederik VI, der ellers holdt saa stærkt paa Legitimiteten, ikke delte hans Opfattelse. Derved kom vi til at tale om Bernadotte (Sveriges senere

Konge) og Prindsen fortalte da, at han ved sit sidste Besøg paa Stockholm Slot en Dag stod hensunken i Beskuelse af forskjellige Smaating, der laa grupperede paa en Etager. Kong Oscar udbrød da: »Ja, det er lutter Erindringer fra Bernadotte. Det er nu vor Slægts Rosenborg. Vi ejer intet andet.« Den unge Kongeslægt har endnu ikke haft den Factor — Tiden —, der kunde grundlægge et Rosenborg saaledes som hos os. Af den Bernadott'ske Slægt skal der endnu leve flere Personer i Frankrig, dog ganske uden Forbindelse med det svenske Kongehus.

Efter Louen bad Prindsessen af Wales mig, om jeg imorgen vilde forelægge hende de indsendte Ansøgninger, hvilket alt nu gav Anledning til en længere Samtale.

Kammerherre Oxholm fortæller mig en kjøn lille Historie om Kejserinden af Rusland. En Dame fra Horsens var kommet herover for at tilbyde Kejserinden til Salg et gammelt Kniplingsstykke, der skrev sig fra de russiske Prindsesser, der i sin Tid boede i Horsens. Kejserinden modtog ogsaa Damen, der imidlertid følte sig saa tiltalt af Kejserindens hele Personlighed, at hun generede sig ved at sælge bemeldte Knipling og bad Kejserinden modtage det som Gave. Senere fik Kejserinden det rette Sammenhæng at vide, samt at bemeldte Dame sad haardt i det og vilde have brugt den beregnede Indtægt (jeg troer c. 600 Kroner) til sine Børns Undervisning, som det kneb for hende at skaffe Midler til. Kejserinden sendte hende da strax 2000 Kroner — kongeligt eller rettere kejserligt!

Mandag 18. Oktober 1897. Kammerherre Oxholm vilde idag gjerne være borte og havde derfor spurgt Kongen igaar Aftes, om jeg maatte marschallere ved Taflet. Det er jo ellers noget, som aldrig hænder, at den jourhavende Adjutant marschallere, men Kongen havde dog beredvillig givet sit Samtykke dertil. Nu kom dog Oxholm og sagde, at Kongen havde givet Ordre til, at Excellencen Castenskjold skulde marschallere, idet hele den engelske Legation var indbudt, og det da var mere passende, at Excellencen marschallerede.

Bud fra Prindsessen af Wales, om jeg vil komme op til hende Kl. 12. Jeg mødte præcis; Prindsessen var inde hos Dronningen, saa jeg fik Tid at see mig om. Hun har Dagligstue i den mindre Salon paa 1. Sal svarende til Havesalen; et saare lyst og venligt Lokale med smuk Udsigt ned over Parken og ind til Kjøbenhavn. Hele Kakkelovnspladen skjult af en mægtig Blomsteropstilling. Jeg vilde have foretrukket at have Fyr i Kakkelovnen og Blomsterne ved Vinduerne; men Kongelige Personer er mærkværdig haardføre; de fryser aldrig. Altandørene stod endog aabne. Jeg nappede en lille Blomst at gjemme til Erindring om vor altid lige smukke og ungdommelige Kongedatter, der vel dog engang skal bære den engelske Dronningekrone. En Del Lithografier — deriblandt af Prindsessen og Prindsen af Wales som unge — pryde Væggene; Møbementet betrukket med lyst, blomstret Sommerstof. Saa kom Prindsessen og gjorde mange Undskyldninger for, at jeg havde maattet vente. Jeg refererede alle Velgjørenhedssagerne; Prindsessen bestemte en vis Sum dertil og overrakte mig tilsidst en smuk Brillantbrystnaal (en Saphir krandsset af 8 Brillanter), idet hun yttrede: »De vil nok modtage denne lille Ubetydelighed til Minde om mig.« Jeg blev meget glad og takkede saa godt, jeg kunde. Den er meget smuk. Vi talte siden om den smukke Udsigt fra Vinduerne, om »det dejlige, lille Land«, som hun udtrykte sig. Da jeg udtalte Ønsket om, at Prindsessen endnu manges Sommer maatte kunne gjæste Bernstorff og finde Kongen og Dronningen raske og glade og alt ved det gamle, svarede hun med en Betoning, der ret kom fra Hjærtet: »Ak ja, Gud give det! Her er saa dejligt!«

Paa min Eftermiddagstour i Skoven kom jeg paa en Bænk, hvor jeg hvilede mig, i Snak med en gammel Mand (81 Aar), idet jeg trakterede ham med nogle Pærer, indkøbt undervejs. Han boede i Jægerspris, men var for Tiden i Besøg hos en Datter i Ordrup. Han fortalte meget fra Frederik VII's og Grevinde Danners Ophold paa Jægerspris Slot. »Ja,« sagde han om Frederik VII, »han var en rigtig Bondekonge.« Grevinde Danner karakteriserede han som »et pent, ført Fruen-

timmer«, der holdt meget af at gaee paa Jagt. Mandens Sands for det smukke Kjøen fortjener Charakteren »Slet«. »Før« var hun ganske vist men »pen« (pæn). Uha! Jeg mindes tydelig, da jeg som Skoledreng saa hende paa Jærnbanestationens Trappe i Roeskilde, staaende ved Siden af Frederik den Syvende. En ualmindelig slet Smag har ogsaa den gode Frederik haft. Ung og smuk — ja saa kunde man endda have forstaaet Inklinationen; men et saa modbydeligt og simpelt Ydre! Føjl

Tirsdag 19. Oktober 1897. Prindsessen af Wales og Prindsesse Victoria rejst. Kjørte Kl. 9 i Morges med Oxholm ind til Gjentofte Station, hvor lidt efter alle de Kongelige indtraf. Prindsessen af Wales var meget bevæget ved Afreisen. Det gjorde mig ondt for Prindsesse Maud, der saae saa bedrøvet ud ved at skulle skilles fra sin Moder. Hun vilde saa gjerne have fulgt med til London. Kjönt at see Afskeden mellem Moder og Datter og mellem de to Søstre (Victoria & Maud). Jeg fulgte tilbage tilfods med Kongen, Prinds Hans og Kammerherre Oxholm. Vi gik gennem Slotsparken; endnu er der dog nogle Roser i Rosenhaven.

Umiddelbart efter Taflet kjørte jeg med Kongen og Prindserne Valdemar og Hans samt Oxholm til Kjøbenhavn for i Concertpalaiet at høre Svenskeren Svend Hedins Foredrag om hans Rejse i Centralasien. Hedins Foredrag, der ledsagedes af Lysbilleder, var meget interessant, bl. a. den uhyggelige og sørgelige Episode, hvorved 2 Mand og 5 Kameler døde af Hede og Tørst. Forinden Foredraget holdt Kronprindsen en meget smuk, lille Tale qua geografisk Selskabs Ærespræsident. En Fornøjelse at høre Kronprindsen tale saa udmærket. Hedin fik Selskabets Guldmedaille og blev Kommandør af Dannebrog. En middelhøj Mand, Brunet; iøvrig ikke særlig karakteristisk Ydre.

Mandag 15. November 1897. Bud fra Kongen, at vi skulde kjøre i lukket Vogn, da det regner og stormer. Undervejs omtaler jeg, at det idag er 34 Aar siden, at Kongen besteg Thronen, hvortil Kongen svarer: »Ja, det var bevægede

Dage,« og Samtalen kommer derved til at dreje sig om de Nationalliberale og om Kongens Modstand mod 18. November-Forfatningen, der som bekendt ogsaa blev Grundlag for Krigen 1864 og drager dernæst en Parallel mellem Forholdene i Grækenland nu ved Krigen og Danmark i 1863—64. Selv mindes jeg tydeligt den Uro, som i disse bevægede Dage gjærede i Kjøbenhavn, hvor jeg netop opholdt mig i Besøg hos en ældre Broder, som »studerede til Præst«!

Vi sad om Aftenen d. 6. Novbr 1864 i hans tarvelige Kvistværelse i Knabrostræde, da vi med eet hørte en brusende Larm som af et oprørt Hav. Min »fornuftige« Bror vilde ikke med, men jeg fløj mere end gik ned ad Trapperne og tog Kursen til Kongens Nytorv, som var fuldt af en brølende og larmende Menneskemasse, der raabte paa »Forræderi« i Anledning af Dannevirkes Rømning. »Til Amalienborg« raabtes der paa engang, og skraalende og hujende drog Sværmen over Sct. Annaplads ned igennem den nattestille Amaliegade.

Kong Christian var dengang ved Armeen, og Byen næsten helt blottet for Soldater og Politi, der tilmed lededes af en Chef, der sagdes at staa de Liberale nær.

Naet frem til »det gule Palais« hørtes pludselig en skarp, gennemtrængende Kommandostemme, og umiddelbart efter svingede Hestgarden, der havde holdt inde paa Pladsen, frem gennem Kolonaden med dragne Pallasker. I samme Øjeblik opløstes det larmende Tog i vild Flugt!

Senere forsøgte et nyt Fremstød mod Amalienborg, der denne Gang ved Kolonaden var afspærret af Politi. Demonstranterne fik Lov at komme ganske nær, da — traadte nogle Brandmænd frem med Brandsprøjten og overøsede Mængden, der i kort Tid forvandlede til druknede Mus! I den bidende Kulde søgte baade de »Tilskadekomne« og de, der var sluppet heldigere fra det, hurtigst muligt at komme i Hus. Ja, nu kan man le af det, men den Gang saa det alvorligt nok ud.

Tirsdag 16. November 1897. Det er sidste Gang, jeg kommer paa Jour paa Bernstorff i Slutningen af November

Maaned, idet jeg jo ^{12/11} 1898 naaer Aldersgrænsen for Kaptainer og da forhaabentlig gaaer over som fast Intendant ved den kongelige Civilliste. Rigtignok har Kongen flere Gange antydet, at jeg kunde avancere, idet Kongen har bemærket: »Der kan skee meget i 1 Aar.« Jeg tillod mig at svare: »Nej, Drs. Majestæt, ikke i den Retning; thi for at jeg skulde kunne naae at blive Oberstlieutenant, maatte 3 af vore Stabs-officerer gaae af i Løbet af 1 Aar.« Intet vilde jeg nødigere end avancere frem over 3 ældre Kammeraters »Lig«. Vorherre veed bedst, hvad der er til mit Gavn; jeg ønsker ikke at vige ud fra den slagne Vej og selv gribe ind i Fremtiden. Det staar man sig som Regel ikke ved.

Fredag 19. November 1897. Kl. 10 med Kongen til Amalienborg til Statsraad. Vi kørte i den lille gule Vogn med de to Graa for. Blæste stærkt. Kongen kørte selv og passiarede let og muntert. Talte bl. a. om Christiansborg, der endnu henligger i Ruiner: »Selv har jeg givet 25,000 Kr. til dets Gjenopførelse,« yttrede Kongen.

Da jeg skulde kjøre tilbage med Kongen, og Vognen alt var meldt, saa jeg nok, at Jægeren kom med Kongens Feltkappe. »Det er saamænd sjældent,« tænkte jeg, »at vor kjære gamle Konge er saa forsigtig.« Men jeg tog Fejl. Da Jægeren vilde hjælpe Kongen Kappen paa, sagde han: »Nej, den er til min Adjutant; hjælp ham den paa.« Jeg blev helt skamfuld ved Kongens storartede Omhu for mig. Det var, som om jeg krøb ind i en Bjørnepels, saa lun og varm var den. »Svøb den nu rigtig godt om Dem. Naar De sidder i den, haaber jeg ikke, De skal have nogen Skade af at have fulgt mig idag.« Hvad jeg svarede? Ja, ved slige Lejligheder svigter Talefærdigheden jo i Reglen; desmere tænker og føler man. I hvert Fald haaber jeg, at Kongen kunde see paa mig, hvor taknemmelig jeg var. »Det er saamænd min Feltkappe fra 1864,« yttrede Kongen videre. »Jeg red i den fra Dannevirke til Flensborg og bar den ogsaa i Dybbøl.« »Saa er det jo en historisk Kappe,« bemærkede jeg; »og jeg vil altid med Taknemmelighed mindes, da jeg sad i den.« »Men den

er maaskee noget for svær,« bemærkede Kongen, »i hvert Fald, naar man rider med den paa. Jeg fik helt ondt i Skulderen af den; men den skærmede godt mod Vejrliget, for koldt var det, dygtig koldt.« Og Kongen fortalte videre om hine »trange Dage« og »vore stakkels tappre Soldaters Udholdenhed under de ofte overmenneskelige Anstrængelser«. Kongen blev helt bevæget ved Mindet derom. Vi naaede Bernstorff, uden at jeg ret vidste, hvor Vejen var bleven af.

Lørdag 11. December 1897. Igaar forlagde Kongen og Dronningen Residentsen fra Bernstorff til Amalienborg. Jeg er meget glad derover; herligt, hver Dag at kunne komme hjem og see til sine egne Kjære. Melder mig til Kongen, der hilser venligt paa mig, men ikke synes at være særlig begejstret over Indflytningen.

Kl. 9¹/₄ kom der Bud, om jeg vilde komme ind til The. Kongen spurgte spøgende: »Naa, De vilde nok ikke komme?« Jo, det vilde jeg grumme gjerne, men jeg havde ingen Tilsigelse modtaget. Dreyfusaffæren drøftes ivrigt; jeg mener absolut, at han er skyldig. At Krigsretsofficererne have dømt ham skyldig, fordi det var deres Overbevisning, at han var skyldig i Landsforræderi, har Ingen Ret til at tvivle om. Det eneste, man kunde tænke sig, var, at han var dømt paa Basis af Dokumenter, der vare forfalskede; dette betvivler jeg dog i allerhøjeste Grad. Man vil sikkert kun lave et Rabalderstykke, i hvilket Jøderne og Antijøderne spille Hovedrollen, og det kan blive et ret artigt Skuespil, naar først Lidenskaberne opagiteres tilstrækkeligt paa begge Sider. Dreyfus, der jo var Kapitein, er som bekjendt deporteret til »Djævløen«. Man kan dog umulig tænke sig noget saa »djævelsk« som denne Dom, hvis den hvilede paa en Usandhed.

Søndag 12. December 1897. Taffel Kl. 6¹/₂. Hele den kongelige Familie med Undtagelse af Kronprindsen, der er i Gmunden, og Prinds Valdemar og Prindsesse Marie, der er i Frankrig. Jeg havde Baronesse Blixen-Finecke tilbords. Vi talte meget om hendes Fader, Kammerherre Castenskjold til

Borreby (den tapre Forsvarer af Dybbølskanse II), der efter Forlydende vil stille sig til Folkethinget; Datteren synes ikke særlig glad derover. »Fader er ikke Taler,« yttrede hun. Naa, lad gaae; men han er i hvert Fald en udpræget energisk og nobel Charakter, og det opvejer Talegaverne.

Efter Taflet kom Dronningen hen til mig og spurgte, om jeg ikke »ganske under Haanden« kunde udarbejde et lille Overslag over, hvad det vilde koste at indlægge elektrisk Lys paa Bernstorff Slot. Jeg lovede det; men Hvervet er mig iøvrig ikke særlig behageligt, da det jo egentlig tilkommer Overhofmarschallen, og denne er en meget jaloux Charakter.

Mandag 13. December 1897. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie hjemkom idag fra Frankrig med Formiddagstoget. Kongen og Prinds Hans ude at tage imod de Hjemvendende.

Kl. 6¹/₂ Taffel. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie inviterede. Meget livlig Discussion om Dreyfus. Prinds Valdemar mener, at der ingen Tvivl er om, at Dreyfus med Rette er dømt skyldig; jeg slutter mig absolut til hans Anskuelse; Kongen og hele det øvrige Selskab mener derimod, at han er dømt uskyldig, hvorom en meget livlig Debat paafulgte.

Tirsdag 14. December 1897. Efter Taflet med Kongen i Kgl. Theater, hvor vi saa Esmanns nye Stykke »Theatret«. Syntes ganske godt om det; mange velfortjente Hib til Nutidens Journalister; Forfatteren synes at have skiftet Anskuelse og Tendens; formodentlig har han gjort sørgelige Erfaringer i de Kredse, hvor han for ikke saa længe siden hørte hjemme.

Onsdag 15. December 1897. Kl. 6¹/₂ Taffel. Havde Comtessen tilbords og paa min anden Side Prindsesse Marie, der var meget livlig og bl. a. converserer mig om den unge Pige, der endnu henligger paa Sygehuset i Lyngby efter sine Saar fra Gjentofte Jærnbane-Katastrofen. Vi kom til at tale om Porcellænsfabrikationen; Prindsessen veed særdeles god

Beskeed om Over- og Underglasur og er overhovedet forbausende godt inde i mange praktiske Spørgsmaal.

I det Kgl. Theater med Kongen; saa 2 Akter af »Aida«. Fru Scottlænder (født Høst) optraadte som Gjæst. Stemmen er god; men hendes Ydre!

Torsdag 16. December 1897. Jagtkapitain Kommandør Gad fortæller om sin Hustrus nye Stykke »Med aabent Visir«. Han siger, at hun er rigtig i sit Es, saalænge hun skriver, men at den trange Tid begynder, naar Stykket er indleveret og antaget af Theatret.

Kl. 6¹/₂ Taffel. Kongen spørger Premierlieutenant Krieger, der har været i fransk Tjeneste (Algier) om de franske Officerers Mening om Dreyfus. Krieger svarer, at alle de franske Officerer ere fuldt ud overbeviste om, at Dreyfus er skyldig. »Iøvrigt,« bemærker Krieger, »skal han være meget usympathetisk, efter hvad man har sagt mig.« Mon det »usympathetiske« ikke nærmest skulde stamme fra, at han er »Jøde«? Jeg troer det!

Fredag 17. December 1897. Baron Reedtz-Thott (Gaunø; tidligere Conseilspræsident, blev Excellence, da han gik af), søgte idag Audients hos Kongen. En grumme rar og elskværdig Mand, men ikke egnet til Fører. Han taler om, hvor vanskeligt det er baade at skulle gjøre Landstinget og Folkethinget tilpas. Jeg havde haft Lyst til at svare: »Ja, hvis det var Baronens Opgave, medens De havde Styret, saa var det ikke saa underligt, at De kjørte i Grøften. Man kan ikke i een Vogn samtidig kjøre ad to forskellige Veje. Er man Venstremand, maa man følge Folkethinget, — Højremand Landstinget; ellers bliver man hakket til Plukfisk, i hvert Fald som Situationen var dengang.« Det var rigtigt, hvad Oppositionsbladene skrev dengang: »Baronen spændte Ben for sig selv.«

Lørdag 29. Januar 1898. Jeg har maattet forsømme min Jourtjeneste 1 Uge, idet jeg en 10 à 12 Dage har holdt

mig hjemme paa Grund af Mavekatarr. (Under min Sygdom, der Gudskelov ikke tvang mig til at holde Sengen, i 31 Aar har jeg ikke ligget i min Seng 1 Dag), var Kongen og alle de Kongelige mageløse opmærksomme imod mig, lode daglig spørge til mig osv.. Mandag den 10. Januar Kl. 4 kom vor kjære, gamle Konge op for at see til mig. Stuepigen tabte aldeles Contenancen ved at see, at det var Kongen i allerhøjstegen Person, der stod udenfor Døren og spurgte til Kapitainen. Heldigvis kom min ældste Datter til og førte Kongen ind, og lidt efter min Hustru. Kongen spurgte saa deltagende til mig og var saare mild og venlig mod os alle. Emma (min Hustru) spurgte til Hs. Majestæts eget Befindende: »Jo Tak,« svarede Kongen; »jeg har det Gudskelov godt; jeg har idag givet Audients, derefter redet to Heste i Ridehuset og skal nu ud at gaae en Tour, og jeg bliver jo dog snart 80 Aar.« Senere hørte vi, at Kongen endvidere om Aftenen havde været i det Kongelige Theater, hvilket desværre ogsaa viste sig at have været for meget, thi Kongen var et Par Dage derefter upasselig og maatte tilsees af Professor Studsgaard. Kongen vilde paa ingen Maade tillade, at jeg fulgte ham længere end til Entredøren. »Nej Tak,« sagde han og lukkede Døren til for mig. Udenfor stod hans smukke, sorte Hund og ventede. Kronprindsens Jæger, Eskildsen, stod netop i Entreen for at spørge til mig fra Kronprindsen. »Er det min Civilliste, De skal tale med?« spurgte Kongen ham. »Nej, Drs. Majestæt,« svarede Eskildsen; »jeg er sendt af Hs. Kgl. Højhed Kronprindsen for at spørge til Kapitainen.«

Jeg omkrandsede med et Mærke det Sted paa en af vore Stole i Dagligstuen, hvor Kongen holdt sin højre Haand, og indridsede »¹⁰/₁ 1898«.)

Kl. 12 kom til Audients Admiral Bruun med Adjutant Kapt. Olsen for at fremstille 16 af Marinens Folk, der have faaet Medaille for 25 Aars Tjeneste. Denne Medaille er stiftet den 28. Januar 1801 af Christian VII og uddeles paa hans Fødselsdag 29. Januar. Faa Maaneder efter, den 2. April 1801, prægede vor tappe Marine sig selv en Erindringsmedaille,

der aldrig skal glemmes, saalænge Dannebrog vifter fra en Mastetop.

Kongen underholdt sig længe med dem og udtalte senere til mig, at det altid var ham en Glæde at uddele den Medaille.

Taffel Kl. 6¹/₂. Jeg sad ved Siden af Admiral Bruun. Han fortæller, at han i disse Dage har faaet en Datter gift med en theologisk Kandidat, og at Brudeparret skulde tiltræde en Bryllupsrejse til det hellige Land og besøge Jerusalem og Bethlehem. Maa være underligt betagende at vandre i de Gader og dvæle paa de Steder, hvor Jesus Christus har vandret for snart 2000 Aar siden.

Dronningen spørger venligt til mit Befindende og siger, at hun til hver Frokost vil sende mig en Kop tillavet, engelsk Børnemeelsuppe, der er saa fortrinligt for Maven. Jeg blev helt flov ved Dronningens store Venlighed imod mig.

Der tales om Prinds Christians forestaaende Bryllup, som vil blive holdt i Cannes, hvor Prindsesse Alexandrine med Moder, Storhertuginde Anastasia af Rusland, for Tiden opholder sig, i al Stilhed efter Kongens Fødselsdag den 8. April. Det unge Par rejser efter Brylluppet til Schwerin og holder derefter Indtog her i Kjøbenhavn i Begyndelsen af Maj; saaledes tænker man sig det i hvert Fald. Vorherre gjøre de to Unges Liv rigt paa Glæde og Lykke og lade ingen af Mørkets Aander træde dem imellem, at det danske Folk altid kan see dem trofast Haand i Haand baade som unge og som gamle. Der er meget i Livet, som let kan skille os Mennesker ad, naar man ikke beder Vorherre bevare En derfor og ogsaa selv sætter Villien ind i Kampen.

Søndag 30. Januar 1898. Var med Kongen i Kirke (Garnisons). Pastor Fenger talte vel skrappt mod Indre Mission. Jeg personlig holder ikke af, at Præster fra Prædikestolen udtale stærke Domme over et andet christeligt Parti. Skjøndt jeg i og for sig kunde underskrive hans Ord, troer jeg, at Christendommen i det hele og store skades derved.

Efter Tafflet fik jeg Besøg af Prinds Harald og Pastor

Fenger, der havde været til Taffel. Vi røg en Cigar og talte hyggeligt sammen. Ogsaa Baron Wedell-Jarlsberg indfandt sig; han vilde gjerne præsenteres for Pastor Fenger, hvis Tilhører han sagde, at han var. Baronen fortæller om, da han i sin Tid i 1. slesvigske Krig var ombord paa Linieskibet Christian VIII, da det sprang i Luften; ikke mange undslap; og omtaler ligeledes en anden alvorlig Begivenhed — en Kanon-sprængning, — som han ogsaa overværede uden at komme noget til. Prinds Harald har modtaget et Brev fra den siamesiske Prinds Chira, der skriver, at han er fortvivlet ved Tanken om, at han, naar han nu vender tilbage til Siam, skal forrette nogle Maaneders Tjeneste som »Ypperstepræst«. Sligt fordres, naar unge Siamesere i en længere Aarrække have opholdt sig i Europa, for derved at godtgjøre, at den europæiske Kultur ikke har paavirket deres oprindelige Tro. Det bliver en rask Ypperstepræst! Føj! hvilken Blasfemi!

Mandag 31. Januar 1898. Mange Mennesker til den offentlige Audients. Gamle Excellence Liebe udtaler sig med stor Anerkjendelse om min stakkels Neveu Valdemar Rørdams Digte. Jeg siger »stakkels«; thi i over et Aar har han været syg og sengeliggende i sit Hjem i Fanefjord Præstegaard. Hvor maa det være trangt i saa ung en Alder at ligge saa alvorlig syg. Der er sikkert store Evner i ham, blot han vil følge de »gode« Baner. Hidtil kan det modsatte egentlig heller ikke siges; men dog er han mig endnu lidt for »moderne« baade som Ord-søgende og som stadig kun producerende Stemninger og atter Stemninger.

Blandt de Audientssøgende var mange af vore Godsejere, der vilde hilse paa Kongen i Anledning af Aarsskiftet.

Da Couren var endt, kom Kongen hen til mig og sagde: »Hvis De føler Dem noget anstrængt efter den lange Audients, min kjære Kapitain, behøver De ikke at komme op til The i Aften.« Det var jo mageløs kjønt af vor gamle, gode Konge; men om jeg saa skulde være krøbet paa alle Fire, var jeg kommet, særlig efter en slig smuk Hensyntagen.

Tirsdag 1. Februar 1898. The og Lou. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie, der medbringer en smuk Akvarel af en Vildand, Prindsessen har malet, kom over til Theen. Aldeles nydeligt! De fine, graa Brystfjer er saa naturtro, at man følte Lyst til at putte Haanden ind i dem. En af vore fremragende Kunstnere skal have sagt om disse Akvareller, at næppe nogen dansk Kunstner kunde gjøre dem saa godt.

Onsdag 2. Februar 1898. Kapitain, Grosserer Schiørring kommer for at bebude, at der i Eftermiddag vil komme et Telegram til Kongen fra »1ste Infanteriregiment 1864«, der i Aften samles til Fest i Anledning af Mindedagen for Kampen ved Mysunde 2. Februar 1864. Fstedeltagerne vilde sætte megen Pris paa, at en Gardist med Bjørneskindshuen paa kom ind under Festen og meldte sig med Svaret fra Hans Majestæt. Jeg lovede selvfølgelig med Glæde at sørge for alt i saa Henseende fornødent. Bemeldte Grosserer Schiørring har for nylig sejlet Jorden rundt.

Kl. 6 Onsdagstaffel. Dronningen og Prindsesse Maud trække sig tidligt tilbage. Kronprindsen spørger mig, om det var mig, der som Korporal nævnes i Rapporten fra Mysunde Kampen 2. Februar 1864, og som idag skal have været optrykt i et af vore Blade. Nej, det var min kjære, pligttopfyldende Broder Ludvig, hvis smukke Krigshistore kan være alle os yngre af Slægten et i høj Grad følgeværdigt Exempel. Stakkels, kære Broder! Efter Krigen 1864 drog han som Landmand til Amerika, og de første Aar gik det godt om end med strængt Arbejde for ham. Saa pludselig hørte hans Breve op; der gik eet — to Aar. Hvad skulde vi tro? At han var død derovre i det fjærne Vesten? Ja, det laa jo nærmest og fyldte os — særlig Fader og Moder — ofte med Sorg og Bekymring. Uventet blev han af en dansk Præst funden derovre langt inde vester paa, hvor en svensk Nybyggerfamilie havde taget sig af ham; de havde fundet ham flakkende om paa Landevejen — ganske sindssyg. Vi fik ham hjem. Om hvad der var hændt ham, kunde han intet mindes eller fortælle; kun talte han nu og da om »den Bjælke, der

faldt ned og slog mig i Hovedet«. Kort Tid blev han hjemme hos Fader og Moder i Ondløse Præstegaard, men Lægen raadede meget indtrængende til at lade ham komme paa et Hospital. Fader valgte da Oringe. Der er han endnu. Forstandens Lys er slukt, og Gudskelov har han ingen Tanke for sin egen, sørgelige Stilling. Han var en god Broder, trofast og opofrende. Kun i Gang har jeg besøgt ham siden. Forfærdelig veemodsfuldt at see ham; som en Støtte stod han der med et melankolsk, bundløst Blik og ganske uimodtagelig for alle Indtryk. Men Gudskelov! Engang skal ogsaa de Taager, som nu skjuler ham for os, spredes, og vi skal see ham igjen, som han fordem var.

Torsdag 3. Februar 1898. Taffel. Frk. Bluhme tilbords. Vi tale om Nutidens flinke, elskværdige Sygeplejersker fra dannede Familier i Modsætning til Fortidens gamle, uhyggelige Vaagekoner, der som oftest brød sig P— om Patienterne. Vore gode Hospitalsforhold, Lægernes og Sygeplejerskernes opofrende Liv i det hele taget drøftedes samt Dronningens store Del i Diakonissestiftelsens Opførelse og den Højnelse for Sygeplejerske-Standen, som skyldes Dronningens Interesse for og Kærlighed til samme.

Kl. 9³/₄ fulgte Kmhr. Oxholm og jeg Kongen og Dronningen til Bal hos Prinds Carl og Prindsesse Maud. For første Gang stod jeg i den Stue, indenfor hvis Vinduer jeg saa ofte som ung Student og Officer havde seet gamle Prindsesse Carolines med Strimler og Piber tæt besatte Kappe, naar hun sad ved det midterste Vindue, syslende med Strikketøj eller andet Haandarbejde. Smukt, nydeligt Hjem har det unge Fyrstepar, og Selskabet passede i Størrelse til Lokalernes Rummelighed. Gjæsterne: en Del yngre Medlemmer af vort Aristokrati, Diplomati samt Hær og Flaade.

Kongen dansede Française med Prindsesse Maud; smukt at see paa; gjorde i graciøse Bevægelser og elegante Manerer de unge Herrer til Skamme.

Flere yngre Diplomater med Damer præsenteredes i Aften for Kongen.

Fredag 4. Februar 1898. Kl. 6¹/₂ Taffel. Studsgaard inviteret til Taffel. Røg senere en Cigar inde hos mig. Han udtalte sig om, hvor pinibelt det er for ham at have kvindelige Studenter om sig og skulde forklare dem mange Sygdomme m. v., »som virkeligt er i højeste Grad flaut for et Mandfolk at skulle debaterer overfor en Kvinde.« »Jeg er dog snart en gammel Mand,« yttrede han siden; »men jeg forsikrer Dem for, at jeg generer mig ganske forfærdeligt. Og hvordan saadan en ung Pige kan finde sig i Side om Side med de unge Medicinere at see paa alt det, som de maa see paa, forstaaer jeg ikke«. Jeg hellerikke!

Lørdag 26. Februar 1898. Kl. 9 The. Vi sade alle glade og muntre ved Louen, da Prinds Valdemar Kl. 10¹/₂ uventet traadte ind med et Telegram i Haanden og meddelte, at Kong Georg havde været Gjenstand for et Attentat. Jeg saae paa Kongen, at han blev kjed over, at dette meddeltes saaledes uden forudgaaende Avertissement. Dronningen blev øjensynlig grebet, men beherskede sig som sædvanlig enormt. Telegrammet er saa kort, at man ikke veed andet, end at et Attentat har fundet Sted, og at Kongen ikke er saaret. Denne alvorlige Begivenhed giver selvfølgelig Anledning til megen Samtale og mange Gisninger. Kongen viser sig ved denne, som under alle alvorlige Begivenheder, storslaet; beroliger alle de andre alene med sin Ro. Man maa nu afvente de nærmere Detailler. Er det en Græker, spørges der? Og just efter den Krig, under hvilken Grækenland næst Vorherre skylder Dynastiet sin Redning. Gjør mig saa ondt for vort gamle Kongepar, at de skal have den store Ængstelse og Bekymring.

Søndag 27. Februar 1898. Jeg var i Forgemakket for at vente paa Kongen, der vilde i Kirke. Prinds Valdemar kom derind og vinkede mig ind i Spisestuen, hvor han meddelte mig, at Kronprindsen havde faaet et Telegram, hvorefter der skulde være affyret flere Skud efter Kong Georg. Kongen kom, og vi kjørte til Garnisons Kirke, hvor Pastor Fenger talte hjærteligt og varmt. Da vi kom tilbage til Amalien-

borg, modtog jeg fra det græske Generalkonsulat en Skrivelse stilet til Kongen og med Anmodning om at ville give Kongen den. Jeg gik da ind. Kongen bad mig aabne Brevet og læse det for ham. Det var et paa Fransk skrevet Telegram fra Athen saalydende: »C'est après midi à cinq heures et dix pendent que Sa Majesté le Roi accompagné de Son Altesse Royale Princesse Marie rentrait de promenade de Phalere en voiture découverte deux individus tirèrent six fois avec fusils gros à une dizaisse de mètres de distance contre la voiture Royale heureusement les balles n'atteignirent pas les augustes personnes bien que Sa Majesté se fut mise debout pour couvrir la Princesse. Le chasseur seulement reçut une blessure à la jambe et deux chevaux atteints. Le Roi rentre palais parfaite route, calme absolu dans pays.« Kongen var meget bevæget under Oplæsningen. Saa alvorligt havde man dog ikke tænkt det sig efter den første foreløbige Meddelelse igaar Aftes. »Ja,« yttrede Kongen, »vort Liv er i Vorherres Haand. Kun Han kan vaage over os, som Han nu har vaaget over min Søn og den kjære Marie.« Kongen græd. Det var utvivlsomt Taknemmelighedens Taarer overfor Vorherre, der underfuldt havde beskærmet Søn og Barnebarn. Kongen var urolig for Dronningen, at alt dette skulde gjøre for stærkt Indtryk paa hende, og bestemte sig derfor til foreløbig lidt efter lidt at fortælle de nærmere Omstændigheder derved. Kongen vilde derfor ikke engang beholde Brevet fra Generalkonsulatet, at ikke Dronningen skulde finde det i hans Værelse, men bad mig beholde og tilintetgjøre det. Jeg foreslog Kongen at fremlægge en Liste, hvorpaa Folk, der vilde vise deres Deltagelse, kunde skrive sig. Kongen holder ikke af sligt men gav dog omsider sit Minde dertil, og det viste sig ogsaa meget praktisk, idet en stor Mængde Mennesker indfandt sig i Løbet af Dagen i den nævnte Anledning: Ministrene, Diplomaterne, Honoratiores o. s. v., foruden en stor Mængde Mennesker, som ellers ikke kommer i Berøring med Kongehuset, men som nu benyttede Lejligheden til at vise deres Deltagelse, ligesom det noksom spores i Byens offentlige Liv med hvilken Sympathi, Kongehuset omfattes blandt Høje og Lave.

Taffel. Lige inden vi gik tilbords, kom nogle Telegrammer, hvoraf det sees at have været et Attentat af meget alvorlig Natur. Men der er En, der styrer alt! Alle Kronprindsens og hele den øvrige Kongelige Familie deltog i Taffet. Alle tale om Attentatet. Kongen rejser sig og udtaler i bevægede Ord sin inderlige Tak for, »at Vorherre har skaanet min kjære Søn og Sønnedatter«. Kjønt at see den deltagende Glæde paa Alle Tilstedeværendes Ansigter. Efter Bordet kom Kronprindsessen hen til mig, og jeg benyttede da Lejligheden til at lykønske til Prindsesse Louises lille, nyfødte Søn.

Kl. 9¹/₄ The. Glæden over Kong Georgs mirakuløse Redning lyser paa alle Ansigter. Rørende at see og mærke Dronningens og Kongens Glæde. Dronningen talte længe med mig derom og gentog flere Gange: »Jeg er inderlig taknemmelig mod Gud, som har beskærmet vor elskede Søn og hans kære Datter!«

Mandag 28. Februar 1898. Kl. 11 offentlig Audients; mange Mennesker; alle tale om Attentatet paa Kong Georg, for hvem der er almindelig Deltagelse. Saa mange Audients-søgende er der, at jeg maa lukke 11 Hofjægermestre ind paa engang!

Kl. 9 The. Admiral Meldal tilstede. En kvik Mand. Meget livlig og glad Stemning. Kongen og Dronningen saa glade for de stadig indløbende, baade officielle og private Telegrammer fra Athén, der kun bringe gode Efterretninger.

Kongen beder mig melde Prof. O. Bache, naar han kommer imorgen. Han maler i denne Tid et Brystbillede af Kongen. En Gave, der længe er lovet Excellencen Estrup.

Tirsdag 1. Marts 1898. Excellencen kom for at udtale sin Deltagelse i Anledning af Attentatet. Vi talte længe derom, og han fortalte da ogsaa om det i sin Tid mod ham selv rettede Attentat. Han kom den Dag fra Rigsdagen og var lige naaet til Porten i sit Hjem paa Toldbodvejen, da en Person standsede ham og spurgte, om det var Estrup. »Saa snart jeg havde svaret, tog han Haanden op af Lommen og affyrede et Skud. Kuglen traf en Knap paa min Frakke og laa,

da jeg kom op, indenfor ved Vesten«. Ja, den Gang var de politiske Forhold spændte i vort lille Land!

Onsdag 2. Marts 1898. Ved det sædvanlige Onsdagsreferat hos Kongen, taltes atter meget om det vel overstaaede Attentat. Jeg bemærker, at det utvivlsomt vil styrke Kong Georgs Stilling baade overfor Grækerne og overfor Udlandet. Derefter oppe hos Dronningen, som var glad, og bevæget talte om den megen Alvor Kong Georg i det hele har oplevet i Grækenland fra hin første Dag, da han som ung Prinds satte Foden paa græsk Grund.

The Kl. 9. Dronningen kom hen til mig og talte om »Aldersgrænsen«, idet hun spurgte mig, naar jeg naaede de 52. »Ja, det er ikke rart med den Aldersgrænse,« bemærkede Dronningen; »der er mange, der falde sammen, naar den nærmer sig. Det har jeg da set paa Flere.« Naa, det maa jo ogsaa være trangt! Men Gudskelov er jeg i dette Tilfælde heldig stillet, da det jo er Kongens Mening, at jeg skal overtage Stillingen som fast Intendant for den Kongelige Civilliste.

Lørdag 26. Marts 1898. Gardens Musik spillede ved Taffet i Anledning af Kejserinde Maria Feodorowna af Rusland, der ankom hertil i Mandags.

Kejserinden talte meget om Kejser Vilhelm, der i disse Dage vil gjøre en lille Tour omkring Skagen!

Prindsessen af Wales, der ligesom Kejserinden vil være her Kongens 80-aarige Fødselsdag den 8. April, vilde være kommen i Aftes; men Rejsen er bleven udsat paa Grund af Storm ved Englands Kyster.

Søndag 27. Marts 1898. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Taffel. Jeg havde Kejserindens Hofdame, Fyrstinde Obolensky tilbords. Jeg har ikke seet eller talt med hende siden 1893 (sidste Gang Kejser Alexander III var her i Danmark) paa Fredensborg. Kort efter mistede hun sin Mand, Hofmarskal hos Kejseren, i Livadia. Fyrstinden var meget livlig og underholdende og fortæller bl. a., at Kejserindens Sekretær, Grev Koutosouff skriver smukke Digte og i det hele er kjendt i Rusland som Digter.

Fyrstinden havde kun læst eet af H. C. Andersens Æventyr. Det undrede mig. Alle hans Æventyr er dog, saa vidt jeg veed, oversatte paa Russisk.

Efter Taffet røg Prinds Harald og Fyrst Bariatinsky en Cigar inde hos mig. Rørende at see, hvor henrykt Prindsen er over at være vel over Eksamenen. Fyrst Bariarinsky fortæller om sin Rejse i Orienten med nuværende Kejser Nikolaus II som Storfyrstthronfølger og bemærker angaaende Overfaldet i Japan, at det som bekendt var en fanatisk Politibetjent, der vilde dræbe Storfyrstthronfølgeren. Paa Grund af Religions-hensyn mene slige fanatiske Japanesere, at de gjøre en god Gjerning ved at udrydde de Christne. Foruden af det Slag, Prinds Georg af Grækenland gav ham med sin Stok, fik Drabsmanden forfærdelige Hug i Hovedet og Nakken af 2 andre japanesiske Politibetjente der kom til. »Han var saa voldsomt saaret,« yttrede Fyrsten, »at man skulle troet, at han strax var død.« Han blev heller ikke dømt til Døden, da Dødsstraf ikke kendes i Japan. Storfyrstthronfølgeren kom dog forholdsvis let over det alvorlige Saar, han fik. Videre fortalte Fyrsten meget interessant om Elefantjagter i Siam. Mange hundrede Elefanter drives ved Hjælp af tamme og dertil afrettede Elefanter sammen, men kun de største og kraftigste indfanges; de andre lod man løbe.

Mandag 28. Marts 1898. Den offentlige Audients begynder Kl. 11. Blandt Audientssøgende var: Dr. Østrup, Biskop Svane, Kmherre Hedemann, Oberst Lemvigh, der alle ere blevne Riddere, og Oberst Tønder, der er gaaet af som Ritmester.

Taffel. Talte med Fyrstinde Obolensky, som jeg havde tilbords, om Festforestillingen paa Kgl. Theater paa Torsdag for Henrik Ibsen. Det vil interessere mig at see den gamle begavede Pessimist, som selv vil overvære Festforestillingen. Han viser brillant Tidens Skavanker, men kender ingen Lægedom derfor. Haabløst Standpunkt for ham og Meningsfæller!

Tirsdag 29. Marts 1898. Professor Bache bragte det af ham malede Brystbillede af Kongen. Ganske godt, men Næsen

er ikke helt rigtig. Han var oppe at vise Kejserrinden det. »Hvad sagde Kejserrinden?« spurgte jeg. »De har ikke flateret min Fader,« svarede han.

Efter Taflet toge alle ud paa Banen for at tage mod Prindsessen af Wales. Saae, som altid, storartet brillant ud. Miss Knollys og General Clarke med i Følget.

Udad Natten — Klokken viste sig at være 12^{1/2} — hørte jeg længe i Drømme en forbistret Snedker banke paa et eller andet. Viste sig tilsidst at være den vagthavende Garderlieutenant, Secondlieutenant Neergaard, der bankede paa min Sovekammerdør. Han kom for at melde, at der i dette Øjeblik var draget en stor Sværm Læredrenge og Bøller over Amalienborg Plads. Kommende fra Frederiksgade dreves de af de faa (kun 2 tilstedeværende) Politibetjente ad Passagen mellem Kongens og Kronprindsens Palais og ind i Toldbodgade. Udfor de to Palaiser havde de diverteret sig med adskillige Hyl og Raab. Sagen er, at der idag har været Borgerrepræsentantvalg, ved hvilke Oppositionen har sejret. Formentlig har der da været dybfølt Trang til at give Glæden Luft. Naa, han havde ladet Vagten træde til Gevær; men nu var Sværmen jo atter borte. Jeg fik fat i en af Politibetjentene paa Pladsen og gav ham Ordre til at melde det forefaldne paa Stationen og foranledige, at Sværmen, hvis den skulde søge tilbage til Amalienborg, kunde holdes borte derfra med en større Politivagt. At rekvirere yderligere Forstærkning af Garden fandt jeg ingen Anledning til. Hele den lille Episode kun af godartet om end søvnforstyrrende Art. Lidt over Rygstykkerne med et Spanskrør kunde enkelte af »de Glade« maaske have haft ganske godt af, i hvert Fald for deres Vedkommende, som nu mulig sove over sig imorgen til Arbejdet. Haaber ikke at Kongen eller Damerne ere blevne forstyrrede, da jeg ikke hørte videre dertil, men sov som en Sten Resten af Natten. Senere erfarede jeg, at der ogsaa ganske rigtig havde været »Ro i Schipkasset« l den øvrige Del af Natten.

Onsdag 30. Marts 1898. Kongen kaldte mig ind for at spørge om Spektaklerne i Nat. Jeg refererede Sagen som

ovenfor fremsat. Kongen havde ikke hørt det mindste til Støj eller Uro paa Gaden.

Kl. 6 Onsdagstafel, det sidste for denne Gang. Som sædvanlig mange Indbudne. Da alle ere arriverede, meldes det til Kongen. Ritm. Rothe, som opvartende Kammerjunker, aabner Dørene ind til Kongens »grønne Stue«, og Herskaberne 2 og 2, forrest Kronprindsen med Dronningen, derefter Kongen med Kejsrerinden, Prinds Valdemar med Prindsessen af Wales o. s. v. o. s. v., passerer gennem Havesalen mellem de bukkende og nejende Gjæster, mens Gardens Musik blæser op med Riberhus-Marschen, smukt og festligt.

The og Lou. Kejsrerinden og Prindsessen af Wales lee hjærtelig af Frk. Oxholms Pengepose, hvorpaa er indridset: »hvem der spa'r, han har«.

Kongen bemærker senere til mig: »Det er en Glæde at see mine Døttre saa glade over at være komne hjem.«

Torsdag 31. Marts 1898. Jagtkapitain Gad kommer for at fortælle Kongen om »Ingolf«, der er hjemkommen efter en meget haard Tørn i Nordsøen, hvor den har optaget og reddet 1 norsk Skibskapitain og 5 Mand! (Brillant gjort).

Kl. 1 afsted til Kunstakademiets Aarsfest. Dronningen og Prindsessen af Wales bleve hjemme, hvorimod Kejsrerinden og Prinds Valdemar fulgte med Kongen.

Blandt Billederne: »Kongen«, af O. Bache (en anden Kunstner bemærker: »det er gjort med stor Kjærlighed«). »Prinds Carls og Prindsesse Mauds Bryllup« (af Tuxen, flere udmærkede Ligheder). »Himmelbjerget« (af Gotfred Christensen; »Solen der bryder gennem Skyerne«; fortrinligt!) »Fra Audientsen paa Amalienborg«; (2 Tegninger af Tom Petersen, som tegnede dem en Mandag, jeg havde Jour. Folk paastaar, at de kunne kjende mig som jourhavende Adjutant. Herren med Uhret er Forfatteren Christoffer Boeck, der var bange for, at Klokken skulde blive saa mange, at han ikke kom ind; den siddende Herre ved Speilet er Scavenius. Løvenskjold havde anmodet om Kongens Tilladelse til, at bemeldte T. Petersen tog de 2 Skizzer. Han viste mig senere Udkastene; jeg rettede meget

paa Kongens Figur og Stilling, saaledes at den dog nu blev saa nogenlunde lig). »Videnskabernes Selskabs Møde« (af Krøyer; fortrinligt; særlig Foredragsholderen Prof. Steenstrup brillant). Kl. 3¹/₂ tilbage paa Amalienborg.

Kl. 6 Taffel. Henrik Ibsen var det fremherskende Samtaleemne. Jeg fremhæver hans varme Sympathi for Danmark under Krigen 1864 og citerer Verset af Digtet »En Bror i Nød«:

»end Dannebrog's forrevne Flig
 »kan over Nordens Fremtid rig
 »slaae ud sin røde Fold.«

Kongen glædede sig ved at høre det. »Jeg har givet ham Storkorset,« bemærkede Kongen.

Lidt før Kl. 7¹/₂ tog hele Kongefamilien med Undtagelse af Kejserinden afsted til det kongelige Theater. Hver Plads var besat af et Publikum i Festrage. Det straalte af Juveler, Ordner og Stjerner fra Parket og Balcon. Ibsen føres ind i Logen ved Siden af Hofdame-Logen. Han bærer sit Storkors og ledsages af Professor P. Hansen (den Committerede). Den store Digter modtages med Haandklap og Orkester-Fanfare. Han hilser og sætter sig i en »før Tillfallet« anbragt Lænestol. P. Hansen ved Siden af ham. Jeg iagttager ham naturligvis med stor Opmærksomhed. Stort Hoved med strittende Uldtotter om Ansigtet; de noksom bekjendte Træk fra de mange Billeder, man har seet saa tidt. Der opføres »Vildanden«, som spilles udmærket af vore — man tør nok sige »store« Skuespillere. Men selve Dramaet. Uha! Ruskregn, Efteraar og Kirkegaard. Charaktertegningerne ere ganske vist brillante; Sygdommen constateres, kun uden nogensomhelst Henvisning til »Medicin« derimod. Da Tæppet er nede, lyder atter stærke Haandklap. Man venter, at Digteren vil sige noget, men nej! Det var vist ogsaa det mest taktfulde.

Senere bragte Studenterne Digteren et Fakkeltog.

Fredag 1. April 1898. Dronningen kom hen til mig efter Taflet og talte om Forestillingen igaar Aftes. Dronningen mente, at »Hedvig« falder for et Vaadeskud; jeg mente »nej!«

Dronningen havde bemærket, at Ibsen flere Gange under Forestillingen havde været saa bevæget, at han græd og tørrede sine Øjne. Fru Hennings spillede ogsaa Hedvigs Rolle mesterligt.

Kongen fortalte mig om sit lille Besøg i Formiddags ombord paa »Ingolf« og giver mig Ordre til at udbetale de reddede Nordmænd Pengegaver.

Lørdag 23. April 1898. Jeg afløste Kaptain Scheller, der formentlig snart skal ud at sejle, og han kommer da næppe paa Jour før til Efteraaret engang.

Kongen modtog Kl. 12 de svenske og norske Officerer, der ere inviterede herved til Festen idag i Officersforeningen, og som alle have deltaget i 1. slesvigske Krig 1848—50. Generalmajor Hedemann, der ledsagede dem, præsenterede mig for dem. En af dem, en Nordmand, fortalte om en Rørdam i Norge, som var en saare, gemytlig Mand og brillant Bordtaler (saavidt jeg forstod ansat i Toldvæsenet og tidligere Skibsfører). Interessant at see alle de gamle Krigere fra 1848—50. Nogle af dem saa nok ud til at have kunnet slaae et Slag for »Brødrefolket«. Enkelte andre vare saa medtagne af Alder, at de nu syntes at kunne pustes om. »Tempora mutantur, nos et mutamur in illis«. Ja. Anderledes gaaer det jo ikke. Kongen talte længe med dem. Den stæteligste af dem alle var Svenskeren, Excellencen Overhofjærgermester Ankarkrona, en rigtig smuk svensk Type, høj og blond.

Det har været vor kjære, gamle Konges 80aarige Fødselsdag, siden jeg sidst var Jour, en Dag, som forøvrigt gik i al Stilhed, da det jo var Langfredag (Damer og Herrer ved Hoffet vare dog til Gratulation).

Kl. 6 med Kongen til Festen i Officersforeningen. General v. d. Maase og Baron Güldenchrone ledsagede Kongen. Meget stemningsfuldt og dog muntert. Kongen talte flere Gange og slaaer altid stærkt igjennem ved sine jævne, ukunstlede Ord, som komme fra Hjærtet og derfor ogsaa gaae til Hjærtet. Ogsaa Admiral Meldahl talte udmærket; han har

et ualmindeligt højt og tydeligt Organ. Jeg har ikke før hørt ham tale. Oberst N. P. Jensen talte ogsaa smukt og gribende for de Faldnes Minde; umiddelbart efter intonerede Orkestret »Slumrer sødt i Slesvigs Jord«. Greb os alle stærkt.

Det er den smukkeste, patriotiske Fest, jeg har overværet! Hvor føler Kongen sig dog hjemme, naar han er mellem sine Officerer. Intet andet Steds seer man Kongen saa glad, munter og ligefrem. Det er, som føler han sig saa tryk for, at han mellem de Omgivelser kan være fuldt ud, som han er, uden Baand og uden Frygt for, at hans Udtalelser skulle blive misforstaaede eller misbrugte. Man mærker dér, at Kong Christian er Soldat med Liv og Sjæl. En herlig Aften! Kjönt at see Kongen efter Bordet færdes mellem de mange Mennesker og have et venligt Ord og Haandtryk til alle. Svenskerne og Nordmændene omtalte da ogsaa Kongen med stor Begejstring. Med stor Fornøjelse saa Kongen de arrangerede Lysbilleder, forestillende Scener og Personer fra 1. slesvigske Krig.

Da Tjeneren meldte mig, at Vognene vare der, tøvede jeg noget med at melde det til Kongen, men omsider maatte jeg jo til det. Klokken var 10, inden vi naaede tilbage til Amalienborg. Kongen udtalte sin store Glæde over at have deltaget i »den smukke, livlige Fest, hvor jeg havde Lejlighed til at hilse paa saa mange gamle, gode Bekjendte.«

Nedenstaaende Referat af Officersforeningens Fest for Kongen og Trearskrigen 1848—50 er en Gengivelse fra Bladet »Dannebrog«.

Officersforeningen fejrede i Følge Ritz. Bur. i Gaar Aftes en stor og smuk Fest i Anledning af Hs. Maj. Kongens 80aarige Fødselsdag. Da Dagen faldt sammen med 50-Aarsdagen for den mindeværdige Kamp ved Slesvig, blev det tillige en Mindefest for den første slesvigske Krig, i hvilken Hs. Majestæt deltog som Officer, og Højstsamme havde sluttet sig til denne Tanke ved selv personlig at overvære Festen.

Officersforeningen havde opbudt alt for paa en værdig Maade at fejre den dobbelte Fest og begyndte Dagens Høj-

tidelighed med at henlægge en stor og smuk Krans paa det store Krigergravsted paa Garnisons Kirkegaard.

Man havde bl. a. opfordret alle Officerer fra Krigen 1848 — 50 til at deltage i Festen samt tillige indbudt de svenske og norske Officerer, der den Gang frivillig havde stillet sig i de danske Officerers Rækker, til at være Foreningens Gjæster ved denne Lejlighed.

Festens smukke Resultat skyldtes først og fremmest Kongens Tilstedeværelse mellem de næsten 400 gamle og unge Officerer, og Kjærligheden til vor gamle Konge i Forbindelse med de lyse Minder fra den for Fædrelandet saa lykkelige Krig gav den hele Fest et særegent Præg af Skjønhed, Højtidelighed og Begejstring, der fyldte de gamles Hjærter med Glæde og aldrig vil glemmes af de tilstedeværende unge Officerer.

Sjældnen har en Festsal herhjemme været saa stilfuldt smykket, som Industriforeningens store Festsal var ved denne Lejlighed.

Gjennem den festligt smykkede Vestibule kom man ind i Salen, der var omdannet til en Vaabenhal. For Enden af Salen fandtes store Skjolde med Indskrifterne: Bov, Slesvig, Mysunde, Nybøl, Dybbøl, Fredericia, Isted og Frederiksstad, Navne paa Kampe, der giver Klang i ethvert dansk Hjærte. Tøjhusets rige Samlinger var anvendte til Salens Udsmykning i en i høj Grad gennemført Stil. Hvor Blikket faldt hen, mødte det blanke Vaaben i smagfulde Opstillinger; gamle danske Afdelingsfaner med Kongernes Navnetræk og smaa pragtfulde Estandarter vajede ud i det store Rum, og Salens fine Søjler bar Vaabenskjolde med Hjærterne og Løverne omhyllede af Dannebrog's hvide og røde Folder. Dekorationen skyldtes væsenlig Materialforvalter Schulians udmærkede Smag. Bordene, som var dækkede saavel nede i selve Salen som oppe paa det omløbende Galleri, var prydede med en rig Blomsterudsmykning, der foran Hans Majestæts Plads fremstillede Aarstallene 1818, 1848 og 1898 i skandinaviske Farver.

Deltagerne var tilsagte at møde saa tidlig, at de alle var samlede, da de svenske og norske Veteraner Kl. 5³/₄ traadte

ind i Salen og blev placerede tæt omkring den for Hs. Majestæt bestemte Plads. De norske og svenske Kammerater var følgende: Hs. Excell. Overhofjægermester C. V. Ankarcrona (svensk), øverste Kammerjunker, Baron F. Wedel-Jarlsberg (norsk), Kommandør A. F. Petersen (svensk), Kommandør L. G. S. Pantzerhielm (svensk), Friherre A. Adelsvård (svensk), Oberstløjtnant C. A. Rudbeck (svensk), Oberstløjtnant C. E. S. Svendsen (norsk), Læge A. Grøn (norsk), Kaptejn C. J. M. Burman (svensk), Premierløjtnant, Konsul P. H. Baling (norsk) og Major G. Envall (svensk).

Da Hs. Majestæt, ledsaget af Hs. kgl. Højh. Prins Valdemar og Hs. Højh. Prins Hans med Følge, kort efter ankom, blev han modtaget af Officersforeningens Bestyrelse med Generalmajor Hedemann i Spidsen. De store Døre blev slaaede op, og Salen, der straaede i elektrisk Lys og i de mangfoldige Farver fra Flag, Vaaben og Uniformer, gjenlød af jublende Hurraraab, der modtog Hs. Majestæt, da han traadte ind.

Tredje Regiments Musikkorps spillede under Maaltidet de fra Krigen kjendte Melodier, men mellem Musikumrene forekom ogsaa en af Joh. Bartholdy i Dagens Anledning komponeret »Festmusik«, der vakte megen Opmærksomhed og Bifald. Blandt de forskjellige, ved hver Kuvert henlagte Sange m. m. skal nævnes en tro Kopi af Sangen »Den tapre Landsoldat« i samme Skikkelse, som den solgtes paa Gaderne i April Maaned 1848, og som nu igjen var optrykt i samme Trykkeri, J. D. Qvist, og med de samme Nodetyper som den Gang.

Imellem Festens Deltagere, hvoriblandt selvfølgelig Krigsministeren, Hærens Generaler, Flaadens Admiraler og de her-værende højere Officerer befandt sig tillige med saa mange af Foreningens Medlemmer, som Salen kunde rumme, vakte dog først og sidst Veteranerne fra Trearskrigen størst Opmærksomhed.

Talernes Række aabnedes af Officersforeningens Formand, General Hedemann, der takkede Majestæten for hans Tilstedeværelse og i sin Tale fremhævede, hvorledes Kongen

paa alle Maader i de mørke og lyse Dage mere og mere var blevet knyttet til sit Folk. Generalen fremhævede særlig Kongens Forhold til Hæren og fortalte om Kongens militære Liv, hans Forhold som Chef for Hestgarden i Fred og Krig, hans Besøg i Dybbølskandsen 1864 og endte med at udtale, at Majestæten overfor Hæren stod som »vor Konge og som vor Ven«, saaledes som han havde sluttet sin første Proklamation i 1864.

Efter denne Tale, som blev modtaget med Jubel, tog Hans Majestæt Ordet og udtalte:

»Jeg vil takke de tilstedeværende Deltagere og Kammerater for den Skaal, der er blevet udbragt for mig og for den Maade, hvorpaa den er blevet modtaget. Desværre har jeg ingen Bedrifter at kunne rose mig af fra min Krigstid; jeg har kun gjort min Pligt og haft den bedste Vilje. Vor Herre har villet det saaledes. Min Afdeling var den Gang besjælet af den samme Aand som Hærens øvrige Afdelinger, men som de tilstedeværende fra 1848 vil erindre, kom Hestgarden kun sammen med de øvrige Afdelinger af Kavalleriet til afvekslende at deltage i Forposttjenesten. Den brave Hær og Flaade har bidraget saa meget til at hævde Danmarks Ære, baade i de mørke og lyse Tider, at De vil finde det naturligt, at jeg i Dag af et varmt og oprigtigt Hjærte bringer saavel vor Hær som vor Flaade en Tak for, hvad de har udrettet. En Skaal for vor Hær og vor Flaade!«

Efter at Hs. Excell. Marineministeren havde takket Kongen for de anerkjendende Ord, rejste Hs. Majestæt sig atter op og bød de tilstedeværende svenske og norske Officerer, der i Krigen havde vist saa megen Sympathi for Danmarks Sag, Velkommen og udbragte en Skaal for sin Ven og Broder, Hans Majestæt Kong Oscar af Sverrig og Norge.

Hans Majestæt Kongen rejste sig tilsidst med Ordene: »Gud bevare vort kjære Fædreland«.

Søndag 24. April 1898. Rart igjen at være paa det hyggelige Amalienborg. Det er sidste Foraar, jeg sidder der som Jourhavende Adjutant, da jeg den 12. Novbr. i Aar falder

for Aldersgrænsen. Glad og taknemmelig over, at jeg ikke behøver at have Bekymringer i den Anledning!

Kl. 6¹/₂ Taffel. Alle de svenske og norske Officerer indbudne. Jeg sad ved Siden af den norske Dr. Grøn. Alle Kronprindsens i Cannes i Anledning af Prinds Christians forestaaende Bryllup med Prindsesse Alexandrine. Nordmanden spørger mig ud om alle de tilstedeværende og om de store Kongelige Besøg her om Somren. Kongen udbragte en Skaal for de fremmede Officerer, der alle havde kjæmpet her i første slesvigske Krig. Dronningen træffer blandt dem en gammel Bekjendt. I det hele en meget livlig Stemning ved Bordet. Den gamle Baron Wedell-Jarlsberg saa udmærket ud med sit af Kommandørkors i Geledder dækkede Bryst.

Mandag 25. April 1898. Kl. 11 offentlig Audients. En Masse Mennesker i Anledning af Udnævnelses- og Dekorationsregnen ved Kongens Fødselsdag. Ialt kom 134 Personer ind til Kongen. Trods den store Audients er Kongen i udmærket Humør, da jeg meldte, at den var endt. Slaaer en elegant Pirouettes og vandrer glad hen mod Døren ind til det grønne Gemak. Der var blandt de Audientssøgende flere, jeg gjerne vilde have talt med; men Tiden var ikke dertil. Adjutanten maa holde Ørene stive, skal alt gaae med Orden.

Første Taffel uden Lys! Herligt at mærke det gryende Foraar! Meget livlig The. Dronningen taler med mig om det unge Par, Prinds Christian og Prindsesse Alexandrine. Imorgen staar Brylluppet i Cannes!

Tirsdag 26. April 1898. Idag fejres altsaa Prinds Christians og Prindsesse Alexandrines Bryllup i Cannes.

Inde hos Kongen, da jeg lykønsker i Anledning af Bryllupsdagen, taler Kongen om Bryllupsfærden dernede ved Middelhavet mellem »Roser og yndelige Blommer«. Vorherre gjøre alt godt for de To. Gaaer det, som man har tænkt, vil Prindsens og Prindsessens Liv og Samliv jo blive af stor Betydning for det lille, danske Folk, saavist som et godt, følgeværdigt Exempel paa den høje Plads altid giver gode

Frugter. Een raader ganske vist derfor, men Han kan ikke undvære de Tvendes gode Villie.

Kl. 6 Galataffel i Anledning af Bryllupsdagen. Ministrene ere alle inviterede. Garden spillede et rigt Udvalg af Brudemusik. Smuk og festlig Bryllupsstemning. Jeg sad ved Siden af Confessionarius Paulli, der forklarer mig Bestemmelserne om »borgerligt Ægteskab« i Frankrig. Kongen udbringer de Nyformæledes Skaal med Ønsket om, »at det Baand, der knyttes idag mellem min inderlig, kjære Sønsøn Christian og den unge Prindsesse Alexandrine af Mecklenburg maa blive til Glæde og Velsignelse baade nu og frem i Tiden.« Nationalsangen spilles, og Champagneglassene tømmes! Jeg sad og saa paa vort kjære, gamle Kongepar. Hvor mange Tanker og Erindringer maa ikke paa denne Dag dukke op for dem. Selv engang unge; nu omgivet af Børnebørn og Børnebørns Børn i en stor Skare. Livet bragte vort Kongepar — som os alle: Glæde og Sorg, lyse, glade Dage og Alvorens strenge Timer. Hvor saa de smukke og statelige ud, som de sade dér. Riddersmanden »sans peur et sans reproche« i sin Generalsuniform og hans »Hjertes Dame« mild og moderlig i sin hvide Silkedragt. Kun 4 Aar til Diamantbryllup. Naes det? Ingen veed det. Kan ske og kan ikke ske. Menneskeligt seet synes det sidste desværre det rimeligste.

Efter Taflet talte Dronningen som altid venligt med mig om mangt og meget. Den 26. Mai, Kongens og Dronningens 56. Bryllupsdag, ville de Nygifte holde Indtog her.

Onsdag 27. April 1898. Ved det sædvanlige Onsdagsreferat hos Dronningen udtalte Dronningen, at hun glædede sig meget til at gjensee Prinds Georg af Grækenland, der kommer i Aften. »Hvad er der dog ikke sket i Grækenland, siden han var her sidst! Krigen, Freden og nu det frygtelige Attentat!« Dronningen fortalte mig, at hun i denne Tid har haft travlt med at ordne alle sine Sager: Breve o. s. v. »Ja,« sagde hun; »jeg har skrevet op, hvad hver Enkelt skal have, naar jeg engang er død.« Uendeligt vemodigt at høre vor kjære, gode Dronning tale om den Tid, da hun ikke mere er

her! et forfærdeligt Savn vil det blive for alle! men saaledes er det jo: Slægt skal følge Slægters Gang. Ved Theen hilser jeg paa Prinds Georg, som lige er ankommet. En Glæde atter at see den rare, elskværdige Prinds. Begivenhederne have ikke taget paa ham. Hans Tøj er undervejs gaaet forkert, saaledes at han maatte møde i Jakke. Man mærker snart, at han er som Søn i sine Bedsteforældres Hjem. Kongen, Dronningen, Prinds Valdemar — alle er saa glade for ham. Den græsk-tyrkiske Krig nævnes ikke!

Torsdag 28. April 1898. Prinds Valdemar gjør Komers med Prinds Georg; foreslaar ham at laane et Sæt Kjole-tøj hos Bech-Olsen (Danmarks Bryder-Konge); »det er vist den eneste, Du passer Tøj med.« Kongen morer sig over Indfaldet. Kongens Fonograf (Gave fra Kejserinden) hentes og betjenes af Prindserne Valdemar og Georg. Den bliver ved at lire sine Stykker af. Pudsigst er Varité-Numrene, efter hvilke man hører Tilskuernes bragende Jubelraab og Haandklap. Alle more sig fortræffeligt derover. Dronningen flytter sin Stol hen foran Trompeten og leer ofte hjærteligt. Endnu er der dog meget papegøieagtigt i Tonerne. Om 20 Aar vil det være adskilligt mere fuldendt.

Fredag 29. April 1898. Krigen er nu erklæret mellem Amerika og Spanien. Ender sikkert galt for Spanien, hvis det er sandt, hvad der siges, at de ingen Penge har i Sparebøssen! Thi uden Mad og Drikke duer Helten som bekendt ikke. Nous voyons.

Rosenstand og Prof. Petersen til Frokost hos mig. Petersen talte om Prof. Studsgaards Sygdom; han seer meget mørkt derpaa; det er en Hjærtesygdom, Jeg saae ham sidste Gang den Dag, da Kejserinden rejste; allerede da forekom han mig nok ualmindelig stille og tavs.

Taffel Kl. 6¹/₂. Efter Tafflet taler jeg med Dronningen om Studsgaard. Dronningen er bange for, at det er noget meget alvorligt. Formentlig har Dronningen talt med Prof. Petersen derom. Dronningen spørger mig angaaende Krigen mellem Amerika og Spanien: »Hvem tror De, der vinder?« Amerika. »Ja, men

Amerikanerne har jo hverken Hær eller Flaade. Forsaavidt ikke, men de har Penge, og Spanien ingen. Ja, Dronningen mente dog, at det var tvivlsomt, hvem der blev den heldige.

Ved Theen maatte Fonografen atter frem. Den underholdt Selskabet brillant baade under Lou-Spillet og i »Mellemakterne«. En meget morsom Opfindelse, som dog sikkert i Fremtiden vil kunne forbedres betydeligt.

Lørdag 14. Mai 1898. Min forrige Jour blev dog altsaa ikke, saaledes som Prinds Hans spaaede, den sidste paa Amaalienborg, Glad over at komme der endnu en Gang. Man mener at Udflytningen til Bernstorff først vil skee efter Prinds Christians og Prindsesse Alexandrines Indtog den 26. ds.

Kongen venlig som altid, da Løvenfeldt og jeg melde os fra og til. Den russiske Storfyrst Alexander Michaelowitz og Gemalinde Storfyrstinde Xenia (Kejserinde Maria Feodorownas ældste Datter) har alt været her i nogle Dage.

Efter Frokosten kørte Kongen og Dronningen til Sorgenfri Slot for at see Prinds Christians og Prindsesse Alexandrines nyindrettede Hjem. Staldmester v. d. Maase bad mig forinden spørge Kongen, om der skulde 4 Heste for Indtogs-Vognen. Kongen smilede og bad mig sige Generalen, at det kunde være nok med 2.

Ved Taflet præsenteres jeg for Storfyrst Alexander, en smuk, slank Skikkelse; smukke, regelmæssige Træk; dejlige Øjne, samt Storfyrstinde Xenia, som jeg jo godt kjender fra Kejserdagene paa Fredensborg. Jeg sad ved Siden af Storfyrstens Adjudant Marine-Lieutenant de Châtelaine, en kvik Fyr, der fortalte om de lange 3 Aars Togter, hvorpaa de russiske Søofficerer udkommanderes, og om de russiske og tyrkiske Soldater, som udenfor Kampene i Krigen 1877—78 vare Kammerater og gode Venner, der i givet Fald rakte hinanden en Hjærtstyrkning.

Efter Taflet konverserede Storfyrsten mig om forskellige militære Sager særlig vedrørende vor egen Hær.

Dronningen fortalte om sit og Kongens Besøg idag paa Sorgenfri Slot. Det hele Arrangement og Møblering fore-

kom Dronningen særdeles nydeligt. Dronningen mindedes gamle Dage, da Christian VIII og Dronning Caroline Amalie reciderede dér, ligesom senere Enkedronning Caroline Amalie, der var en indtagende Personlighed. »Har Capitainen aldrig set og talt med hende? Deres Onkel, Pastor Peter Rørdam var jo meget yndet af hende?« Nej, det havde jeg desværre ikke. Vor kjære, gamle Dronning synes mig i den senere Tid at lide noget af Træthed. Nu og da under Couren sætter Dronningen sig ned paa en Stol. Det har hun aldrig før gjort. Trist at se — om end Dronningen ellers er livlig og elskværdig, ganske som ellers.

Søndag 15. Mai 1898. Storfyrst Alexander Michaelowitsch og Storfyrstinde Xenia ere afrejste i Dag. Kongen og Dronningen fulgte dem til Banegaarden. Denne Søndag er vel nok den sidste Søndag, jeg har Jour paa Amalienborg! Glade og lykkelige Aar for mig og mine Kjære har disse Aar hos vor kjære gamle Kongepar været! Uendelig meget at takke for! — —

Ved Theen fortælles en munter Historie om Kaptain B., der i glad Stemning ved et Bryllup efter Bordet slog Pastor Fenger paa Skulderen og sagde: »De skal Fanden tordne mig konfirmere mine Børn.« Historien gjordé megen Lykke! men B., som selv var tilstede, blev gal i Hovedet paa Fortælleren og forsikkrer, at han kun havde sagt »s'gu«! som om det forbedrede Sagen!

Kongen talte meget om den spansk-amerikanske Krig; Jeg mener, at faae Amerikanerne Lov at banke Spanierne af denne Gang, vil Touren snart komme til andre af de europæiske Magter, der have Kolonier ovre i Amerikas Nærhed. Et farligt Præcedens! Hellere sige til dem nu: »Hold Fingrene hos Eder selv!«

Mandag 16. Mai 1898. Kl. 11 offentlig Audients. Mange Mennesker. Morer mig altid at see og tale med saa mange. Tænker paa, da jeg selv første Gang var til Audients hos Kongen; det var som ganske ung Student i 1866 paa Christiansborg Slot; mindes det grant. Gamle General Holten

(vel dengang Major) havde Jour. Jeg kiger daglig op til de gamle Vinduer, naar jeg gaaer gjennem Slotsgaarden over til mit Kontor. Hvorlænge skal Slottet vedblive at ligge i Ruiner til Skam for alle Danske? Kongen alene har givet 25000 Kr. til dets Genopførelse.

Tirsdag 17. Maj 1898. Excellencen Estrup søgte Kongen i Privataudients. Kongen bliver altid glad, naar man melder Estrup. Inde i Jourværelset kom vi i Passiar. Talte om Kongsdal og dens i Bonitet saa forskjellige Jorde. Excellencen beklagede ikke nu at have Korn at sælge, da Priserne ere stegne stærkt paa Grund af den spansk-amerikansk Krig. Fortæller mig flere Exempler paa, hvorledes Landejendommene ere faldne i Pris i Løbet af de sidste Aar. Han spurgte mig, om jeg snart avancerede til Oberstlieutenant. Jeg oplyste om, at jeg faldt for Aldersgrænsen den 12. Novbr. iaar. »Om jeg da ikke vilde avancere?« Jeg svarede, at jeg i saa Fald maatte springe 3 Stabsofficerer over og derfor foretrak at blive Intendant for den Kongelige Civilliste, hvor ingen ubønhørlig Aldersgrændse hersker. Vi talte derpaa meget om mit gamle, kjære Hjem i Ondløse Præstegaard og om Fader og Moder, som han altid omtaler med saa stor Venlighed. Paa en Maade var Fader Skyld i, at Estrup blev Politiker, idet E. som ganske ung Mand paa Kongsdal udtalte Lyst til en eller anden offentlig Virksomhed. Fader foreslog ham da til Forstander i Ondløse Sogneraad, og denne Stilling blev Begyndelsen til den vordende Conseilspræsident, hvis conservative Anskuelse Fader i høj Grad delte.

Torsdag 19. Maj 1898. Christi Himmelfartsdag. I Garnisons Kirke med Kongen, Prinds Valdemar og Prinds Julius. Pastor Fenger taler smukt og indtrængende. En Glæde at høre den Mand tale saa varmt og naturligt. Netop de to Egenskaber, jeg sætter saa overordentlig Pris paa. Vel sidste Gang jeg sad der i den kongelige Kirkestol, hvor jeg nu har siddet saa mangen Gang bag vor kjære, gamle Konge. Vil altid med Tak tænke derpaa.

Fredag 20. Maj 1898. (Efter alt at dømme min sidste Jourdag paa det gamle, venlige Amalienborg.)

Kl. 6^{1/2} Taffel. Ja, dette bliver vel mit sidste Jour-Taffel paa Amalienborg. Sad og tænkte derpaa, medens jeg saa paa vort gamle Kongepar. Vorherre bevare dem endnu i en Række Aar. Jeg bliver dog ængstelig ved at iagttage Dronningens Træthed efter Taffet. I den sidste Tid sætter Dronningen sig i en Stol strax efter Taffet; men man mærker dog tydeligt, at det generer Dronningen saaledes indirekte at indrømme, at der ligesom er en Nedgang i det legemlige Velbefindende; thi Dronningen er ellers livlig og talende som altid.

Lørdag 21. Maj 1898. Kongen sagde mig venligt Farvel. Idag vende Kronprindsens hjem efter Prinds Christians Bryllup i Cannes. Have paa Hjemvejen været i Paris. Tro mig, at Prinds Harald og Prindsesse Thyra have været glade over Rejsen. Første Gang de see Paris!

Lørdag 4. Juni 1898. Saa kom jeg dog endnu engang paa Jour paa gamle, rare Amalienborg om end kun for nogle faa Timer, thi Kl. 3 skulde Residensen forlægges til Bernstorff Slot. Kongen har desværre haft en Attake af det gamle Onde, og da Prof. Studsgaard stadig er syg, maatte Prof. Saxtorph tilkaldes. Kongen blev forkølet ved Prinds Christians og Prindsesse Alexandrines Indtog den 26. Maj, hvorom jeg her benytter Lejligheden til at fortælle lidt:

Den 26. Maj oprandt med Regn og overtrukken Himmel. Kongeskibet »Dannebrog« var afgaaet for at hente Brudeparret med Ceremonimester Oxholm ombord for at tage mod det unge Par. Grev Rantzau og Grevinden har været i Schwerin for at følge med hertil. Som sagt: det regnede, men alle toge det for et godt Varsel, at der regnede Guld i Brudens Skjød.

Vi (Damer og Kavalerer) skulde møde Kl. 12 paa Amalienborg. Ved Toldboden stod Æresvagten. Gaderne vare flag- og blomstersmykte. Kongen (der som sagt havde været lidt upasselig) og Dronningen vilde tage imod de Nyformælede paa Amalienborg. Just som Saluten lød derude fra Toldboden,

brød Solen frem og fik for Resten af Dagen Magt med Skyerne, saaledes at det blev en rigtig smuk Foraarsdag. Vi stod i Spalier langs Trappen paa Amalienborg. Man stirrer paa Danmarks vordende Dronning, som saae aldeles yndig ud. Prinds Christian var glad som »en nyslaaet Toskilling«. Siden samlede man i Dronningens Værelser. I Riddersalen præsenterede Kongen os for Prindsesse Alexandrine. Danmarks vordende Dronning er høj, slank og kraftig udviklet for sin Alder. Fint, ovalt Ansigt, dejlige, blaa Øjne, smuk Næse og Mund, hvid, klar Teint og et indtagende Smil. Kort sagt: Jeg blotter Hovedet for Prinds Christians brillante Smag! Til alles store Forbauselse taler hun allerede udmærket Dansk. Har vel et Aars Tid haft en dansk Lærerinde, men det er dog alligevel godt gjort. Jeg kunde see paa vor Dronning, at hun syntes godt om Prindsesse Alexandrines hele Ydre og Fremtræden. Efter Præsentationen kom Dronningen hen til mig og udtalte sin Glæde over den Tilvæxt, Familien havde faaet. Jeg forstod tilfulde Dronningens Følelser.

Ude fra Amalienborg Slotsplads lød vedholdende stærke Hurraraab fra den der forsamlede Mængde. Kongen gik da hen og lukkede Balkondørene op, og de Nyformælede traadte ud paa Balkonen. Vældige Hurraraab lød fra Tusinderne nedenfor. Det greb Prinds Christian. Han tørrede sine Øjne, da han atter kom ind. Det synes jeg godt om; viser, at vor unge Prinds har Hjærtet paa rette Sted. Overalt i Byen, paa den Strækning de Nyformælede skal passere, er smykket med Flag og Blomster. Særlig kjønt er der pyntet paa og langs med Hovedbanegaarden. Det er det skjønneste Foraarsvejr. Da jeg paa Vejen hjem naaede til Dronning Louises Bro, kom de Nyformælede kørende. Sort af Mennesker var der baade paa Fortov og Gaden. Stadig stærkere og stærkere lød Hurraraabene fra de mange Mennesker. Udbrud som: »Hvor hun er nydelig!« »Hun er sød og seer saa mild ud!« »O, hvor Prinds Christian saa glad ud!« hørtes fra alle Sider. Prinds Christian, der var i Gardens Uniform, sad hele Tiden med Haanden til Huen. I det hele en smuk, hjertelig Mod-

tagelse fra den kjøbenhavnske Befolknings Side, som sikkert ogsaa har glædet det unge Par.

Næste Dag den 27. Maj 1898 om Aftenen var der Galaforestilling i det Kongelige Theater. Dronningen havde sendt mig 2 Billetter i 1. Parket, til min Hustru og ældste Datter, hvorover saavel de som jeg vare meget glade og taknemmelige. Vi Herrer havde Plads i Kavalerlozen og de tilstødende Loger. Der var Feststemning over Theatret. Jeg træffer Hoffourer Hermann, der fortæller mig, at Kongen desværre ikke befinder sig vel og derfor ikke kommer i Theatret, og taler derefter med Professor Petersen, der siger, at Kongen er gaet i Seng. Herregud! hvor er det trist — og netop i Aften! Nikker til min Hustru og Datter og glæder mig ret over, at de kunne overvære den smukke Fest. I Balkonen sidder alle vore Ministre og Diplomaterne med Fruer. I Balkonetagens Pladsloge den dansk-siamesiske Admiral Richelieu med sin smukke unge danske Hustru. Uvilkaarlig maa jeg mindes, dengang vi gik i Skole sammen i Roskilde Cathedralskole. Men nu kommer de Kongelige: Dronningen, Prinds Christian, Prindsesse Alexandrine, Kronprindsens, kort sagt hele den Kongelige Familie. Først fremsiges en smuk Prolog (skrevet af Professor P. Hansen) af Kgl. Skuespiller Emil Poulsen, som skiller sig udmærket derved. Derpaa opføres »Orpheus og Eurydike« og »Coppelia«. Nu og da lægger man Mærke til, at Dronningen aabenbart faaer Meddelelser om Kongens Tilstand. Kongen er efter Prof. Petersens Udsagn faldet i en god, tryk Søvn. Gudske lov! Vor kjære, gamle Konge! Svært maa det være for Dronningen at sidde der uden ham! Ingen have dog i den Grad Evnen til at beherske sig som Kongelige Personer. Men for os, som kende Dronningen saa godt, er det dog tydeligt, hvorledes alle hendes Tanker koncentrerer om ham, der i Aften ikke er ved hendes Side; Smilet er der vel, men det er underligt vemodigt!

Alt i alt en smuk og festlig Aften, blot Kongen havde kunnet være med!

Ved Bortkørsel afbrændtes bengalske Blus m. v. fra Theatrets og Nabogaardenes Tage, og atter hyldedes Prinds

Christian og hans Brud saavel som den øvrige Kongefamilie med stærke Hurraraab af den ved Theatret forsamlede Menneskemasse. Maatte de Unge mange Aar leve lige saa glade og lykkelige ved hinanden, som de synes nu at være. Vorherre give dem Glæde og Velsignelse af deres Samliv, saa ville de ogsaa blive til Glæde og Velsignelse for Danmark og det danske Folk.

Bladet »Dannebrog« bragte d. 26. ds. følgende Hyldest til det unge Par:

Søn af vort Land, som med Kjærligsklang i Din Stemme,
tidt har Din Brud om Din Hjemstavn fortalt,
vis hende Danmark og alt, Du har kjærest herhjemme,
bed hende elske det alt.

Favre Fyrstinde, belyst af vor Kongeslægts Ære,
indtræd i Folket, forstaa det og gransk.
Være den Viv, der et Dronningesmykke skal bære,
mild som sin Husbond og dansk.

Fremtiden tilhører Eder og Haabet og Kraften.
Fremad tilsammen med flyvende Flag!
Ungdommen følger. Vi Ældre, hvis Sol gaar mod Aften,
hilse Jer gryende Dag.

Saa vender jeg tilbage til idag den 4. Juni. Kl. 11 Statsraad. Medens Landets Ve og Vel diskuteres derinde i Havesalen, lader jeg Tanken ile tilbage til de svundne 7 Aar. Det er i Dag sikkert sidste Dag, jeg sidder som jourhavende Adjutant her paa Amalienborg, selv om jeg nu og da i Løbet af Somren og Efteraaret vel vil komme derind med Kongen ude fra Bernstorff. Meget er der at mindes — meget at sige Tak for! — — —

Vognene ere bestilte til Kl. 3. Tiden nærmer sig. Jeg staaer ved Vinduet og kiger ud i Gaarden, siger Farvel ogsaa til den, da jeg hører Havelaagen blive slaaet i. Det er Kongen og Dronningen, som, kommende fra Haven, gaae over Gaarden lige under mine Vinduer og ind i Porten, idet de vilde

over at sige Farvel til Prindsesse Maud i Kong Georgs Palais. Dronningen holdt Kongen under Armen. Der vandrede det gamle Kongepar! Jeg tænkte mit derved; thi Dronningen gaer saa langsomt, at Gangen absolut maa volde hende Besværligheder.

Maatte de endnu ofte kunne vandre saaledes Arm i Arm paa Amalienborg. (Onsdag den 1. Juni var jeg til Taffel, og det var mig paafaldende, at Dronningen følte sig mat og træt. Hun talte vel en Deel med mig om Indtogsfestlighederne, men ikke paa den sædvanlige, livlige Maade. Jeg fik Indtryk af, at hun mere talte for at tale.)

Kl. 3 holdt Kongens lille, gule Vogn forspændt med de 2 Graae i Gaarden. Kongen var glad og munter under Køreturen. Jeg spurgte til Kongens Befindende. »Jo Tak,« svarede Kongen, »nu har jeg det atter godt!« Glad var jeg ved at sidde ved Siden af vor gamle Konge og kjøre i det smukke Solskinsvej ad Langelinie, Strandpromenaden og den lyse, venlige Strandvej, hvor Løvet stod frisk og lysegrønt om de mange pyntelige Villaer. Hvor er den gryende Sommer dog herlig ved Øresunds Bred. Talte bl. a. om Prinds Christian og Prindsesse Alexandrine, der nu boer paa Sorgenfri, Christian VIII's og Dronning Caroline Amalies gamle Hjem, og om hvor hurtigt Tiden iler, og Slægten ældes for at afløses af en ny.

Saa svinge vi fra Jægersborg Allé ind gjennem Støtterne op til Bernstorff. Garden er paa sin Plads og præsenterer Gevær, og bag den Schweizeren med sin Stav i skraa Stilling. Bogfinkerne slaae deres glade Slag i de høje Linde. En halv Time senere kom Dronningen kørende; Kongen og jeg ventede paa Slotstrappen til hun kom. Dronningen var mild og venlig, men syntes træt.

Saa ned i det gamle Adjutantværelse »over Stalden«. Urørt stod det, som om vi vare tagne derfra igaar.

Kl. 6½ Taffel. Atter sad jeg da i den hyggelige, vel kjendte Spisestue paa Bernstorff Slot. Jeg talte med Dronningen, der desværre aabenbart er meget træt. Maaskee dog kun en Følge af Taflet igaar i Anledning af Kronprindsens Fødselsdag. Ellers plejer Dronningen at være saa glad over

at flytte ind paa sit Yndlingsslot; men i Dag forekom hun mig saa alvorlig, Ak ja! Ingen kender Dagen, før Solen gaar ned!

Prinds Valdemars ere ogsaa flyttede herud tilligemed Prinds Georg af Grækenland, som f. T. gjæster sine Bedsteforældre.

Kl. 9¹/₄ The. Hvor var iaften det gamle, glade Humør, de spøgeulde Ord, som ellers lyde her i de velkjendte Stuer? Vor kjære, gamle Dronning! — — Hjærtet krymper sig ved Tanken!

Søndag 5. Juni 1898. Grundslovsdag. Straalende Sommervej. Friheden skulde jo være som Solen, der bringer alt til at lives og grønnes; men Resultatet af de »Solstraaler« synes just ikke at have svaret til Forventningerne. Og dog! Man er vel for nær paa Begivenhederne og seer maaske derfor mest paa Ulæmperne. Alt Menneskeværk er jo desuden ufuldkomment, — desværre!

For første Dag i Aar er det rigtig Sommer, lunt og varmt. Herude er saare skønt. Frugttræer og Kastanier staa i Blomst, og Fuglesang toner under en blaa Himmel.

To af mine — endnu skolepligtige Sønner, kom for at besøge mig. De vare saa glade begge to og havde Brev med hjemme fra, at alle, Gudskelov og Tak, ere raske og glade. Tjeneren dækkede Frokostbordet, og vi sade hyggeligt og rart og nøde den Kongelige Opdækning. Da Klokkeren slog 2, gik vi en yndig Tour ad den gamle Sommervej gennem Vilvorde Have og Ordrup Krat, saae til de gamle, kjendte Bænke, ned over Mosen, hvor de tre røde Køer stode som forrige Sommer og gumlede i det høje, saftige Mosegræs, og op forbi Jægerhuset og Kilden med »Løvesavlet«. Pyntede Skovgjæster sad bænkedede ved Bordene; Vand paa Maskine hentedes inde fra Huset, og den brune »Mokka« duftede lifligt. Videre gik vi gennem den knirkende røde Laage ind i Dyrehaven. Hvor stode de gamle, skønne Bøge dog smykkede med lyst straalende Grønt! Forbi Kilden ved Fuglesangssøen og til Ulvedalene gik vi, hvor Selskab ved Selskab laa lejret paa Plænerne. Under en mægtig Bøg paa en af Bakkerne var der Gudstjeneste. En stor Skare af Mennesker, der sang: »Blomstre som en Rosengaard skal de øde Vange!« Det var saare stemningsfuldt.

Jeg stod med mine to Drengene og hørte derpaa i den smukkeste af alle Kirkehaller. Derfra forbi Kirsten Pihls Kilde og over »Bakken« til Bellevue, hvorfra de med Sporvogn tog hjem ad Strandvejen.

Til Tafflet var ingen Fremmede undtagen Pastor Jantzen, som Kongen havde hørt idag.

Dronningen taler om den nye Støtte, jeg for Hnds. Majestæt har besørget opsat i Bernstorff Slotspark. (Engang i Vinter ledsagede jeg i den Anledning Dronningen til den Ancherske Marmorforretning i Frihavnen for at tage den i Øjesyn.) Dronningen var glad for at have faaet den sat op og fortalte dens Forgængers Historie. (I Slutningen af forrige Aarhundrede mistede en Grev Schimmelmänn sin ganske unge, smukke Hustru og rejste da til Minde om hende dels Støtten i Bernstorff Slotspark, dels den bekjendte Støtte med Kildeudløb, kaldet Emilie-Kilde, ved Strandvejen. Øjet, med den deri udstømmende Kilde, skulde være Sindbillede paa Ægtemandens ustandselige Sorg; men Aaret efter var han dog atter gift. Sic!) Dronningen syntes noget mindre træt end igaar; — alle glade derover.

Mandag 6. Juni 1898. Ved Tafflet sad jeg ved Siden af Prinds Hans, der talte om Prinds Georgs Kandidatur som Fyrste eller Gouvernør af Creta. Gid det maa ske, — vil være en Lykke baade for Creta og Grækenland.

Talte efter Bordet med Dronningen, der idag synes at have det bedre; var i hvert Fald adskillig livligere end de foregaaende Dage. Maatte det blive ved! I det hele taget var Stemningen livligere end de foregaaende Dage. Dronningen har det aabenbart bedre, og strax stiger »Barometeret« over hele Linien! Gud give, det maa være en varig Bedring.

Tirsdag 7. Juni 1898. Taffel Kl. 6¹/₂. Dronningen synes atter i Dag at have det bedre. Baade Kongen og Dronningen saae glade ud og udtalte deres Glæde over at være herude igjen.

Til Theen kom Prinds Christian og Prindsesse Alexandrine fra »Sorgenfri«. Det er første Gang jeg saaledes er sammen med vor vordende Dronning, som ganske svarede til mit første udmærkede Indtryk. Om Aftenen, da de toge afsted

vilde jeg hjælpe Prindsessen Overtøjet paa, men Prindsen kom strax til og tog det fra mig. Havde jeg været i hans Sted, vilde jeg naturligvis ogsaa selv have hjulpet min smukke, unge Kone Tøjet paa, men paa den anden Side skal en Hofmand jo altid være galant mod Damerne!

Onsdag 8. Juni 1898. Til Taflet vare Grevinde og Grev Danneskiold-Samsøe (Theaterchefen) inviterede. Jeg sad ved Siden af Greven, der lader til ikke at være kjed over, at Sangeren Emil Holm forlader det kongelige Theater, hvilket jeg beklager meget. Husker hans storartede Spil og Sang som Mefistofeles i Faust. Mon den Theaterchef med al sin Elskværdighed har videre Sands for dramatisk Kunst, Sang, — kort sagt: Theatret? Vi talte derpaa om Balletskolen, i hvilken Piger og Drengene undervises under eet. Han mente, Tonen der var god, og omtalte derpaa Dandsrerinden Fru Gulbrandsen, der skal forsøge sig i Skuespillet, og til hvem han havde de bedste Forventninger.

Baade Kongen og Dronningen livlige og glade. En stor Glæde at mærke, at Dronningen aabenbart har det adskilligt bedre end de første Dage.

Torsdag 9. Juni 1898. Efter Taflet serveredes Kaffen ude paa Havetrappen. Dronningen spurgte saa venligt til min Hustru og alle Børnene. Om vi ikke skulde paa Landet, og om Solen ikke var os for stærk inde paa Christiansborg. Det var en Glæde at mærke, at Dronningens Tilstand aabenbart har bedret sig betydelig under det Par Dages Ophold herude. Fra Havetrappen har man en smuk Udsigt over de store Plæner, hvor Høet nu staaer i Stak, overalt krandsede af tætte Bøgegrupper. Ude i Horisonten Kjøbenhavn med Marmor-kirkens Kuppel.

Lørdag 25. Juni 1898. Jeg afløste Løvenfeldt, der fortalte, at Kongen, der igaar var inde i Rosenborg Have til den store Mindefest for 1848 og var bleven gjennemblødt i den stærke Byge, der faldt midt under Festen, desværre ikke

havde haft det godt i Nat, saaledes at Professor Saxtorph havde maattet tilkaldes, idet Professor Studsgaard stadig ligger betænkelig syg.

Kl. 2 kom Bud, om jeg vilde komme over til Kongen. Jeg traf Kongen oppe og spurgte til Hs. Majestæts Befindende. »Ja, jeg havde en daarlig Nat,« svarede Kongen; »og endnu føler jeg mig ikke ganske vel.« Iøvrig fortalte Kongen om Festen igaar, som det havde været ham en Glæde at overvære. »Men den var jo lidt vaad,« yttrede Kongen spøgende. Spurgte venligt til alle mine, Store og Smaa.

Ved Taflet gik Conversationen livligt om den spansk-amerikanske Krig. Men det gjorde mig ondt at see Dronningen see saa medtaget, jeg kan godt sige, lidende ud. Efter Bordet talte Hds. Majestæt dog en Deel med mig, venligt som altid. Underligt vemodigt at tænke paa, at den Stund maaske ikke er fjern, da vor kjære, gamle Dronning og Konge ikke mere skulle færdes her iblandt os! Ofte i den sidste Tid dugges ens Øjne ved Tanken derom. Talte med Frøken Oxholm, der siger, at Dronningen lider af »tykke Ben«, hvilket desværre stammer fra en Hjærtesygdom. Alt for flere Aar siden har man vidst, at Dronningen har en Hjærtefejl, og længe har jeg mærket, at Dronningens Helbred ikke var som før, selv om der nu og da kom bedre Perioder. Tanken om det »Farvel«, som her paa Jorden er det sidste, knuger altid ens Hjærte med en Magt som intet andet; og uvilkaarlig tænker jeg paa mine kjære, gamle Forældre og unge, elskelige Søster, som jeg alt for mange Aar siden har maattet sige dette sidste svære »Farvel«, — men Gud være lovet: »Hisset skal der atter klinge et »Goddag« til Liv og Sjæl«

Tirsdag 28. Juni 1898. Idag glædede min kjære Hustru og yngste, lille Dreng mig med et Besøg. Vejret var godt, og jeg var mere end glad for at have dem hos mig. Efter Frokost gik vi en Tour gennem Jægersborg Allé og ind i Charlottenlund Skov, hvor vi vandrede ad de kjendte Stier og Veje. Vejret begyndte at se truende ud; men de naaede dog Toget, inden Regnen brød løs. Jeg er altid lidt kjed af,

naar ustadigt Vejr forhindrer os i at gaa de Toure, vi ellers glæde os saa meget ved, men maa dog være glad for at se mine Kjære hos mig.

Taffel Kl. 6¹/₂. Kongen var noget alvorlig idag. Mon han ikke har det godt, eller er det Tanken om Dronningen, der piner vor kjære, gamle Konge?

Onsdag 29. Juni 1898. Regnen strømmer ned. Jeg skulde have haft Referat hos Kongen. Men Conseilspræsident Hørring og Guldencrone kom til Audients, og da Hørring snart efter kom ud, sagde han: »Kongen er aabenbart saa forpint, at jeg brød af.« Der gik nu Vogn efter Professor Saxtorph. Allerede ved Taffet igaar har Kongen formentlig ikke befundet sig vel; men han lider hellere taalmodigt i nogen Tid end strax at sende Bud efter Lægen. Saa har Natten naturligvis heller ikke været god!

Mellem Kl. 2 og Taffel ikke udenfor en Dør, saaledes styrter det ned. Hvor en saadan vedholdende Dagsregn gjør alt graat i graat og efteraarsagtigt. Jeg forhører mig, om Saxtorph har været hos Kongen. »Jo, og Kongen har det noget bedre.« Blev saa glad derfor.

Ved Theen kom Kongen ind, men var noget stille. Dronningen taler til mig om en af Arbejds mændene i Haven, der er bleven stærkt fortrukken og spørger mig om, hvad man kan gjøre for at bringe ham paa ret Kjøl. Er gift med en saare flink Kone og har 4 à 5 Børn. Jeg tilraader Indmeldelse i et af Afholdenhedsselskaberne. »Men det vil han vist ikke,« svarer Dronningen. Smukt at mærke Dronningens varme Interesse for Folkene herude.

Torsdag 30. Juni 1898. Idag er det atter dejligt, straalende Sommervejr.

Taffel. Kongen var glad og fornøjet. Har det Gudskelov nu atter godt. Dronningen synes ogsaa at have det bedre. Dog, man veed aldrig noget bestemt derom, da Dronningen selv kun yderst sjældent taler om sit eget Befindende og,

hvis det endelig skeer, som om det kun er en hel Bagatel, der nok gaaer over igjen,

Fredag 1. Juli 1898. Referat hos Kongen istedetfor i Onsdags. Kongen taler om de 2 Malerier, Professor Bache har malet af ham, og hvoraf Estrup skal have 1, og det østerigske Regiment 1. Altid en Glæde at være til Referat hos vor kjære, gamle Konge, som har et medfølende og kjærligt Sind overfor alle dem, der lide og stride for det daglige Brød.

Til The kom alle Kronprindsens saavel som Prinds Christian med Prindsesse Alexandrine. Uhyre livligt ved Lou'en; blot Dronningen kan taale al den Commers!

Da jeg fulgte Gjæsterne til Vogns, kom der Bud fra Dronningen, at Hendes Majestæt vilde sige mig Godnat og Farvel. Er mig altid en stor Glæde at mærke Dronningens venlige Sind mod mig og alle mine. Ja, Dronningen er trofast i sine Følelser. Maatte vi faae Lov at beholde hende en Stund endnu! Stundom har jeg ligesom en Følelse af, at der ikke er saa længe igjen.

Lørdag 2. Juli 1898. Kongen har desværre igen været daarlig i Nat. Professor Saxtorph blev tilkaldt. Lembche skulde afløse mig. Jeg ventede og ventede; men Klokken blev 10, og endnu var han ikke kommen. Jeg stod nede i Porten og kigede ned mod Støtterne, da jeg seer ham komme tilfods. Vognen fra Christiansborg havde narret ham, saaledes at han i sidste Øjeblik maatte kaste sig paa en Hest og i fuld Firspring tage Vejen mod Bernstorff, Vi gik nu over paa Slottet. Der blev sagt, at Kongen var i Seng. Lidt efter kom Prinds Valdemar ud med Hilsen, om jeg vilde komme ind til Kongen, der gjerne vilde sige mig Farvel. Fulgte da med Prinds Valdemar ind, hvor Kongen laa. Kunde nok see, at Kongen havde haft en daarlig Nat, men lod mig ikke mærke med noget. Spurgte til Kongens Befindende, hvortil Kongen svarede: »Jeg har haft mange Smerter i Nat! men Professor Saxtorph har nu hjulpet mig!« Kongen blev dog noget livligere, eftersom han talte, og sagde mig tilsidst et venligt Farvel.

Naar jeg paa min Side ønskede Hs. Majestæt god Bedring, var det af hele mit fulde Hjærte.

Dog trist, at disse pinlige Ildebefindender saa ofte indfinde sig.

Lørdag 16. Juli 1898. Kongen har desværre i den forløbne Uge haft Tilbagefald flere Gange. Professor Saxtorph er uheldigvis nu ogsaa bleven syg af en Byld i Ryggen. Han havde derfor sendt en Stedfortræder Dr. Schou til Kongen.

Red i dejligt Vejr en yndig Tour over Jægersborg, gennem Ermelunden og Dyrehaven forbi Ulvebakken op forbi Eremitagen og ned over Raadvad.

Taffel Kl. 6¹/₂. Jeg blev meget bedrøvet ved at see Dronningens besværlige, næsten slæbende Gang; Befindendet har aabenbart forværret sig en Deel i de 14 Dage, jeg ikke har set Hendes Majestæt. Jeg talte meget med Professor Petersen derom. Ja, det er, som jeg tænkte! Besværlighederne med Fødderne, stammende fra en Hjærtesygdom, der desværre udvikler sig. Det seer vist meget betænkeligt ud. Mørke Skyer synes i Færd med at trække op over Bernstorff Slot. Dronningen var dog mild og venlig som altid og takkede mig for mit Brev vedrørende den fordrukne Havemand og drøftede — trods sin Svaghed — indgaaende denne Sag, der ligger vor gode Dronning meget paa Hjærte.

Prinds Georg af Grækenland, hvem jeg sad ved Siden af ved Taflet, var meget livlig. Han er et udmærket Menneske og Soldat til Fingerspidserne. Rørende at mærke hans varme Følelser for Kongen, Dronningen og hele sin Slægt her, som overhovedet for alt hvad der er dansk.

The Kl. 9¹/₄. Kongen alvorlig; utvivlsom er han bekymret for Dronningen.

Prindserne Valdemar og Georg søge efter bedste Evne at holde Humeuret oppe for Selskabet.

Mandag 18. Juli 1898. Vejret seer truende ud. Kjører alligevel med Kongen til Amalienborg paa den lille, gule Vogn.

Kongen byder mig en Cigar, men er noget alvorlig og taus. Tænker vist med Bekymring paa Dronningen.

Offentlig Audients paa Amalienborg. Bl. a. en amerikansk Ærkebisp og Søn (personlig Ven af Nordamerikansk Præsident Mac Kinley og iøvrig meget velset i sit Fædreland, Methodist).

Kl. 12¹/₄ kjørtes allerede fra Amalienborg. Desværre regner det, hvad der er meget uheldigt for Kongen.

Taffel. Dronningen¹⁾ har det aabenbart daarligt. Sørgeligt at see! Gangen bliver mere og mere besværlig. Dronningen satte sig straks efter Taffet i en Lænestol og vinkede mig hen til sig og spurgte, om min Hustru havde besøgt mig denne Gang. Jeg svarede, at jeg igaar havde haft Besøg af to af mine Sønner, og derved faldt Talen paa alle de dejlige Spadsereture herude, og man mærkede ret, med hvilken Kærlighed Dronningen føler sig knyttet til Bernstorff og Omegn. Jeg er bange for, at alle vi, der har Bernstorff saa kær, har levet de sidste glade Dage der.

Tirsdag 19. Juli 1898. Taffel Kl. 6¹/₂. Dronningen var ikke med til Taffet. Har maaske ogsaa bedre af at sidde i Ro inde hos sig selv. Blot det ikke skal blive alvorligt! Dog vi Mennesker haabe jo altid det bedste.

Kongen var taus og stille. Jeg sad ved Siden af Prinds Georg af Grækenland, der fortæller om sin Virksomhed med den lille Torpedoflotille under Krigen mod Tyrkiet. Paa Creta findes nu c. 70,000 Muhammedanere (Tyrkere) og c. 400,000 Christne. En af Øens fornemste Muhammedanere havde været hos Prindsen for at spørge, hvorledes han vilde stille sig overfor Tyrkerne, hvis han blev Gouvernør paa Creta. Prindsen havde svaret, at han vilde bidrage alt, hvad han kunde, for at der kunde blive Fred paa Øen. Prindsen udtalte sig forøvrigt meget skarpt om den græske Marineminister under Krigen, der oprindeligt var Advocat og ganske manglede maritime Kundskaber. En afskediget Søofficer havde i Kamret givet Ministeren en

¹⁾ Det blev sidste Gang Dronningen var til Stede ved Taffet (24. Jan. 1899. C. H. Rørdam).

Lussing, som Ministeren tog imod uden at udfordre Fornærmeren. Prindsen fortalte, at han i de Forhør, som afholdtes efter og paa Grund af Krigen, havde afgivet sin Forklaring og ganske uforbeholdent sagt sin Mening.

Kl. 9 The. Dronningen kom heller ikke ind til Theen. Kongen gik ofte ind i Dronningens Værelse, hvorfra han vendte tilbage, alvorlig og tavs. Stemningen trykket.

Imorgen kommer Kronprindsen af Sverrig for paa Gjenrejse at hilse paa Kongen og Dronningen. Meget uheldigt, da Dronningen sikkert for Øjeblikket trænger til al mulig Ro og Hvile.

Onsdag 20. Juli 1898. Oxholm skal ind til Kjøbenhavn for at repræsentere Kongen ved Kammerherre Krags Begravelse og har derfor, med Kongens Samtykke, bedt mig gjøre Hønr overfor de Fremmede.

Jeg talte med Professor Petersen, der sagde, at Kongen ikke havde været rask i Nat, hvorfor der maatte sendes Bud efter Dr. Schou. Han var da ogsaa kommet og havde hjulpet Kongen rigtig udmærket. Glad over, at Kongen synes godt om sin nye Læge og hans Behandlingsmaade.

Jeg stod med alle Cavallererne paa Slotstrappen, da Kronprindsen af Sverrig kom. Kronprindsen hilste venligt paa os alle. Alle vi Cavallerer spiste Kl. 1 Frokost paa »Over Stalden« med Hofmarskal Lilliehök og Kapt. Skibsted. Svenskeren er en rar, rolig og elskværdig Mand. Vi fik en fuldstændig Diner med respektive Vine. Man talte om Sverrigs Ulve og Bjørne; men skjønt Lilliehök har rejst meget i Sverrig, har han aldrig set en Ulv. Der siges, at Han- og Hun-Bjørn aldrig dele Hi. Derimod kan man i et Hi træffe en Hunbjørn med 1 à 2 Unger. Finder en svensk Bonde et Hi, har han Ret til at tage det, hvad der giver en god Fortjeneste. Talen faldt ogsaa paa André og hans Ledsager paa den efter alle Solemærker ulykkelige Ballonfart. Lilliehök kjender André personlig og omtalte ham som en saare intelligent og energisk Mand.

Taffel Kl. 6¹/₂. Heller ikke idag har Dronningen været med til Taffel. Jeg spurgte Kongen om Dronningens Befindende,

hvortil Kongen svarede, at Dronningen er noget mat, saaledes at hun helst vilde blive i sine Værelser. Kongen var iøvrig stille, taus og forstemt. Man faaer desværre Indtryk af, at der er en ganske bestemt, ikke ringe Nedgang i Dronningens Tilstand.

Torsdag 21. Juli 1898. Ved Referatet i Dag spurgte jeg til Kongens og Dronningens Befindende. Kongen var glad for Dr. Schous Hjælp igaar og sagde, at han nu atter havde det godt. Gjennem Kongens Udtalelser om Dronningen mærkede man Kongens Ængstelse, skjøndt han tilsyneladende udtrykte sig rolig og behersket.

Taffel Kl. 6¹/₂. Dronningen heller ikke idag med. Desværrel! Seer vist alvorligt ud! Kongen rejste sig flere Gange under Tafflet og var inde at see til Dronningen.

Fredag 22. Juli 1898. Kontorchef Løvenskjold tager mig paa Sengen og fortæller, at hans Fader, Overhofmarskallen, pludselig er død i Nat. Han selv bor f. T. paa Landet, og overhovedet har ingen af Børnene været hos Faderen i Dødsstunden. Selv havde han faaet Efterretningen gennem et Telegram og var nu paa Vejen ind til Byen, hvorfor han bad mig melde Budskabet til Kongen, da han jo ikke paa denne Tid kunde søge Kongen. Døden kom iøvrig ikke uventet. Thi længe har den gamle Mand været pint af et Hjærteonde. Nu i Nat, fortalte Sønnen, fik han pludselig et stærkt Anfald, men kunde dog staae op af sin Seng og gaae hen i Døren for at kalde paa sin Tjener. Der blev sendt Bud efter Doktoren; men inden han kom, var Døden indtraadt. Hoffet mister i ham en dygtig og energisk Mand.

Mellem Kl. 10 og 11, da jeg vidste, at Kongen var oppe, gik jeg over for at melde Dødsbudskabet, der jo heller ikke kom Kongen overraskende.

»I den Alder,« yttrede Kongen, »maa man være forberedt paa at gaa bort! Dronningen og jeg har maaske hellerikke saa længe igen!« Kongen tav — meget bevæget. »Ja,« vedblev Kongen, »i de lyse Dage er det let at takke Vorherre; men det gjælder jo om, at man ogsaa kan takke i de trange Dage.« Atter stod Kongen længe taus og bevæget; saa sagde han stille:

»Jeg har Vorherre saa uendelig meget at takke for i de mange Aar, jeg har faaet Lov at leve her sammen med Dronningen!«

Taffel. Dronningen var heller ikke idag med ved Taffet, men efter dette bleve vi alle glad forbavsede ved at se Dronningen komme ind. »Dronningen vilde sige Kaptainen Farvel,« sagde Kongen. Jeg gik hen til Dronningen, der strax havde sat sig ned i en Lænestol. Mild og venlig rakte hun mig Haanden. Jeg kyssede den og spurgte til Hds. Majestæts Befindende. Meget træt saa Dronningen ud; men jeg lod mig naturligvis ikke mærke med noget, men talte forhaabningsfuldt om at det dejlige Vejr, vi nu har, sikkert vilde gjøre Dronningen godt. Kort efter gik Dronningen igjen, støttet af Kongen. Jeg stod og saa dem, mens Taarerne løb ned ad mine Kinder. Desværre! Man skjønner nok, det gaaer mod det sidste. Det er en sørgelig, hurtig Tilbagegang med vor kjære, gamle Dronning. Senere yttrede Kongen til mig: »Jeg er saa glad over, at Dronningen idag dog havde Lyst til at komme herind i Havestuen.«

Lørdag 23. Juli 1898. Da jeg meldte mig fra hos Kongen, sagde han: »Jeg sender nogle Roser over, som De kan tage med hjem; de ere fra Dronningen og mig.« Jeg blev grumme glad og rørt over Kongens og Dronningens kærlige Tanke at vilde glæde mig og mine i en Tid, hvor man skulde synes, Tankerne vare optagne af saa meget andet. Ja, der er ikke mange som Kong Christian og Dronning Louise! Dybt vil de savnes, naar de engang ikke er mere!

Lørdag 6. August 1898. (Jeg maa i Parenthes fortælle om mit Referat hos Kongen i Onsdags den 3. ds. Rygtet om, at Dronningen ikke havde det godt, og at der var bleven telegraferet efter Børnene, var alt løbet forud, hvilket jo noksom bekræftedes. Da jeg kom ind til Kongen, talte han bevæget om Dronningens Tilstand og sagde, at hun havde ønsket, at der strax blev telegraferet efter Børnene. Dette skete ogsaa (og ankomne var der i Løbet af et Par Dage: Kejserinden med Storfyrst Michael og Storfyrstinde Olga,

Prindsessen af Wales, Hertugen og Hertuginde af Cumberland med 3 Døtre). Paa Kongens Udtalelser mærkede jeg jo noksom, at Kongen seer grumme alvorligt paa Fremtiden og er forberedt paa, hvad den maaske snart kan bringe. Bevæget talte Kongen om Stunden, da man skal sige sine Kjære Farvel, og yttrede om Dronningen: »Hun bærer sin Sygdom saa fromt og mildt.« Efter at have endt mit Referat, bemærkede jeg, at jeg jo idag havde Penge med til Dronningen, og om jeg turde give Kongen dem. »Lad De mig faae Kvitteringerne«, svarede Kongen; »saa skal jeg skrive under; thi det kan Dronningen ikke selv gjøre, men Pengene kan De godt selv give hende; det vil glæde hende at see Dem. Nu skal jeg følge Dem ind.« Kongen skrev under paa Kvitteringerne, og jeg fulgte ham ind til Dronningen, som laa paa en Chaiselongue, fuldt paaklædt, i den lille, venlige Dagligstue ved Siden af Havestuen med Vinduer ud mod Haven. »Kaptainen kommer med Penge til Dig,« sagde Kongen spøgende. Dronningen rakte mig venligt Haanden. Meget træt saa Hds. Majestæt jo ud, men Øjnene vare dog klare. Jeg spurgte til Befindendet. Dronningen klagede navnlig over, at Appetiten var borte, men bemærkede: »Jeg troer dog, at en Kjøretour i den friske Luft vilde gjøre mig godt.« Jeg talte saa oplivende, som jeg kunde, og fik dog i det Hele det Indtryk, at selv om Legemet var svagt, var Aanden, Gudskelov, ganske usvækket. Derpaa rakte Dronningen mig Haanden til Farvel. Jeg kyssede den med mine bedste og oprigtigste Ønsker om Helbredelse. Kongen var meget bevæget. For at skjule det, vendte han sig rask om om mod Vinduet og lod, som om han syslede med en af Vindueskrogene. Jeg selv havde ogsaa Møje med at skjule min Bevægelse, da jeg bukkende trak mig tilbage.) Nu vender jeg tilbage til Lørdag Formiddag den 6.:

Kongen fortalte, at Kong Georg ventedes Kl. 11 Formiddag, og tilsagde mig at give Møde paa Slotstrappen. Naar han kommer, ere alle Børnene samlede i det gamle Hjem; thi Kejsersinde Maria Feodorowna med Storfyrst Michael og Storfyrstinde Olga, Prindsessen af Wales og Hertugen og Hertuginde af Cum-

berland med Døtre ere allerede for nogle Dage siden ankomne hertil.

Frøken Oxholm stod ude paa Slotstrappen, da jeg noget før Kl. 11 kom derover. Hun er nu hver Nat hos Dronningen, der altid har sat saa stor Pris paa hende. Betyggende at vide Dronningen i saa gode Hænder. »Dronningen,« yttrede hun, »føler sig meget svag og sagde selv forleden: »jeg er jo dødssyg.« Desværre ja, saaledes er det sikkert ogsaa. Forleden havde Dronningen talt om Bismarcks Død og havde da sagt: »Det er forunderligt, at jeg skulde opleve baade Løvenskjolds (Overhofmarskallens) og Bismarcks Død.« Frøken Oxholm fremhævede Dronningens uendelige Taalmodighed og store Fromhed under sin Sygdom. Vorherre give vor kjære, gamle Dronning, om saa skal være, en mild, stille Død. Trangt vil det blive for vor gamle Konge, for alle Børnene og Børnebørnene som for alle os, for hvem hun har været saa uendelig meget.

Paa Slaget 11 kjørte Kong Georg op for Slotstrappen (Prindserne Georg og Valdemar havde været nede at hente ham paa Gjentofte Station; Kongen var bleven hos Dronningen). Kong Christian kom ud paa Slotstrappen. Det var et bevæget Gjensyn; men meget var jo ogsaa skeet, siden Fader og Søn sidst saaes (Krigen, Attentatet o. s. v.), og nu vendte Kong Georg hjem for maaske for sidste Gang at see sin Moder. Kong Georg hilste venligt paa os andre. Han saa ud, som da han i 1896 drog herfra, men var mulig bleven lidt magrere. Holder sig forbavsende ungdommelig. Der er godt, sundt Blod i den glücksborgske Race. Kong Georg havde med sig Adjutanten Oberst Reineck og Intendant Thou, der imidlertid skulde boe inde i Kjøbenhavn, da alt her paa Bernstorff er optaget. Prinds Valdemar og Prindsesse Marie ere flyttede ned paa Bernstorffshøj, medens alle de andre Kongelige Børn boe paa Slottet. Af fremmede Herrer og Damer boe: Hausmarschal v. Düring (Cumberland) her i vor Bygning, medens to Comtesser Koutousoff (Russere), Miss Knollys og Sir Francis (Læge hos Prindsessen af Wales) og Comtesse Kielmannsegg med Friherre Meltscher (Cumberland) residere nede paa »Triangelen«.

Hestepasseren kom med min Hest; men da det netop begyndte at regne, opgav jeg Ridetouren. En halv Time efter blev det imidlertid Tørrevejr og Solskin; og jeg gik da gennem Charlottenlund Skov til Slottet for at skrive mig i Kronprindsens Bog og ligeledes hos Prindsesse Louise, der er hjemme f. T.

Kl. 6¹/₂ Taffel. Indbudne vare Mr. og Mrs. Scott, der er Englands Gesandt her, men nu udnævnt til Englands Ambassadeur i St. Petersborg. Hun bliver en nydelig Ambassadrice, Om han bliver en forholdsvis ligesaa dygtig Ambassadør vil Tiden vise. Det lader til, at Kjøbenhavn er en heldig Forskole for de fremmede Diplomater (Mouravieff, Mohrenheim m. fl.) og i og for sig er det maaske ganske naturligt. Baade Keiserinden, Prindsessen af Wales og Hertuginde af Cumberland hilste venligt paa mig og talte om Dronningens Sygdom. Man mærkede jo nok, hvor alvorligt de alle see derpaa, og hvor dybt det gaaer dem til Hjærte. Jeg er dog glad ved Tanken om, at de alle tre kan være paa Bernstorff netop nu; thi de ere utvivlsom begge deres Forældre til stor Trøst og Opmuntring. Hertugen af Cumberland og Storfyrst Michael boe ogsaa her paa Bernstorff.

Kongen har det legemligt godt, Gudske lov! Dr. Schou, der remplacerer Professor Saxtorph under dennes Sygdom, kommer dog hver Dag og tilseer Kongen.

Vor kjære, gamle Konge var naturligvis veemodig stemt, men talte dog med Taknemmelighed om, at den lille Prinds Georg Vilhelm nu har det saa godt. »De kan tænke Dem,« sagde Kongen, »han spiser en Snees Stykker Smørrebrød om Morgen.«

Kl. 9¹/₄. Thee og Lou. Kongen spillede Whist; vi andre Lou. Det gik kun trægt. Ikke som ellers; men hvor kunde det være anderledes! Kongen og Børnene vare ofte inde at see til Dronningen.

Søndag 7. August 1898. Jeg forhørte paa Slottet, hvorledes Natten var gaaet. Der blev svaret, at Dronningen havde

søvet mindre godt. Gjensynet med Kong Georg har formentlig under disse Forhold været meget bevæget.

Kl. 6¹/₂. Til Taffel var alle Kronprindsens samt det unge Par fra Sorgenfri og Prinds Carls. Jeg havde den Glæde at hilse paa Prindsesse Louise, der er saa glad over atter at være hjemme, skjøndt dette jo denne Gang er under alvorlige Forhold. Hele Familien spiste i Dag for sig selv inde i den sædvanlige Spisestue, medens vi Herrer og Damer — eller rettere Damer og Herrer — placeredes inde i Kongens Dagligstue, som Hs. Majestæt nu har rømmet. Det er virkelig Synd for Kongen! Vi kunde jo godt ligesom tidligere spise i Forgemakket. Jeg sad ved Siden af den ældste Comtesse Koutousoff, der fortalte om sin Fætter Grev Koutosouff, der er Sekretær hos Kejserinden, at han denne Gang er med i Følget, men han bor ude paa »Polarstjernen«, Kejserindens Skib. Han er, hvad jeg aldrig før har vidst, Forfatter og har efter Cousinens Udsagn skrevet mange, meget smukke lyriske Ting. Vi talte derpaa om hendes egen Broder, der en kort Tid var Hofmarskal hos Kejser Alexander III, men døde forrige Sommer, medens Søstrene vare med Kejserinden her paa Bernstorff, hvad der var et meget stort Tab for dem.

Ja, nu er der stille og trist paa det fordem saa glade Bernstorff. Slægten er samlet til det sidste Farvel med Dronningen. Vorherre styrke og trøste dem alle!

Mandag 8. August 1898. Kl. 10 stod jeg paa Slots-trappen for at kjøre med Kongen til Audients paa Amalienborg. Den lille, gule Vogn med de 2 Graa kom for Døren. Hertuginde fulgte Kongen ud.

Hertuginde forundret: »Kjører Du i den lille, gule Vogn?»
Kongen: »Ja . . . a.«

Hertuginde: »Den er ikke magelig at sidde i. Der er jo ingen ordentlig Rygstød.«

Kongen: »Aa . . . jo.«

Hertuginde: »Jeg troede dog, det var Kaleschen.«

Kongen spøgende: »Ja, det gaaer tilbage, Hakon!«

Hertuginde Forsøg paa at faae Kongen til at vælge en

bekvemmere og mere magelig Vogn var aabenbart fuldstændig mislykket. Man faaer ikke saa let Kongen fra sine gamle Vaner, navnlig naar de gaae ud paa at hærde sig.

Den lille Kjøretour gjorde aabenbart Kongen godt. Jeg spurgte til Dronningens Befindende, og Kongen syntes dog idag lidt mere forhaabningsfuld. Kongen knaldede med Pidsken ud over de Graas Ører. »De ere ikke saa livlige idag,« bemærkede han, »for de gik igaar en lang Tour.« Kongen udtalte sin og Dronningens Glæde over nu at have »alle vore kjære Børn om os.« Talte om Grækenland og Vanskelighederne for samme ved at skaffe Penge. Krigen har jo kostet enormt. Stormagterne har pekuniært hjulpet meget ved deres Garanti. Kongen sad og saa ud over de frugtbare Marker, vi kjørte forbi, og udtalte sin Glæde over, hvor godt Kornet stod.

Paa Amalienborg var der ikke mødt mange for at søge Audients. Blandt dem den unge Grev Moltke Hvitfelt til Glorup. Søn af Danmarks mangeaarige Gesandt i Paris. Den unge Greve var bleven ansat ved vort Gesandtskab i Paris, men har nu taget sin Afsked som Diplomat og vil med sin unge Hustru bo paa Glorup. Han fortalte mig, at hans Hustru i lige Linie nedstammer fra Napoleon den Stores Broder Jerome, Konge i Westfalen. Om denne fortalte han, at han levede i Amerika som gift Mand, medens Napoleon i Løbet af faa Aar steg fra den ene Hæderspost til den anden, indtil han i 1804 satte Kejserkronen paa sit Hoved. Kejseren kaldte da Broderen Jerome hjem, gjorde ham til Konge af Westfalen og tvang ham til at skille sig fra sin amerikanske Hustru, der var meget smuk, og med hvem han levede i alle Maader lykkeligt, og for bestandig tage Afsked med deres lille Søn. Det faldt ham haardt, men omsider bøjede han sig for sin almægtige Broders Villie og ægtede den ham paatvungne Prindsesse. Mange Aar efter — Napoleon var da forlængst styrtet og sendt til St. Helena — mødte den detroniserede Kong Jerome i et Museum i Italien sin fordums, nu alderstegne Hustru; men de to lod, som om de ikke kjendte hinanden. Greven sagde, at man i hans Hustrus Slægt tydeligt gjenkjende de Napoleonske Træk, og at man endnu blandt Slægten derovre

opbevarede mange Erindringer — Smykker, Ordner o. s. v. om Jerome og Napoleon med andre Brødre, idet disse vare indkjøbte her i Europa og sendt til Amerika.

Audientsen var allerede endt Kl. 12^{1/4}, og stax efter kørte Kongen fra Amalienborg. Da vi var naaede ud paa Strandvejen, saa vi i det Fjærne en Kongelig Vogn, der havde samme Retning som vor. »Hvem mon det er!« spurgte Kongen. »Kejserinden, Drs. Majestæt.« »Hvorpaa kan De see det?« »Jeg kan see Kosakken.« »De seer dog godt med de Lorgnetter,« bemærkede Kongen. Kejserinden havde været ombord paa »Polarstjernen« for at fejre Skibets Helgens Navnedag, hvorved vi kom til at tale om den græske Religionsmange, besynderlige Skikke. Jeg var glad ved, at Kongen, dog syntes lidt mere fortrøstningsfuld de sidste Dage.

Taffel Kl. 6^{1/2}. Nu er det snart længe siden, man havde den Glæde at see Dronningen sidde dér ved Kongens Side. Hvor lidt ahner man, naar det er sidste Gang, man her mødes med et Menneske, man holder af!

Jeg sad ved Siden af Prinds Valdemars lille Søn, Axel, en prægtig Dreng. Jeg fortalte ham, at jeg godt i Formiddags havde seet, da han tudede Æselet i Øret. Han berettede en hel Del om hans og Brødrenes Ride- og Kjøretoure. Jeg indpræntede ham at vise lidt Forsigtighed; thi flere Gange har jeg set dem sætte afsted, saa man skulde troe, at baade Passagerer og Hest maatte brække Benene.

Efter Bordet kom Prindsessen af Wales og Hertuginde, der begge ere meget bedrøvede over deres Moders Sygdom, hen til mig. Man mærker tydeligt, hvor uendelig meget de holde af begge deres Forældre.

Kong Georgs smukke, elastiske Skikkelse bevarer sig stadig ungdommelig. Synes at være fælles for Glücksborgernes sunde og kraftige Race.

Kl. 9^{1/4} The. Kongen spillede Whist. Om Aftenen kom de to af Kongedøttrene i Reglen først ind Kl. 10 efterat have sagt Dronningen Godnat, idet en af dem bliver siddende inde hos Dronningen. Iaften blev Hertuginde hos Dronningen og gav derfor slet ikke Møde ved Theen. Stemningen var trykket,

som naturligt er. Aabenbart er det kun af Hensyn til de fremmede Damer og Herrer, at Spillet endnu vedligeholdes; selv under slige alvorlige Forhold vises der en aldrig svigtende Hensynsfuldhed overfor alle, der ere Gjæster hos Kongen og Dronningen. En saadan Hensyntagen har jeg aldrig truffet i noget andet Hjem. Man lærer der, hvad det vil sige, at kunne lægge Baand paa sine egne Følelser af Hensyn til Andre.

Tirsdag 9. August 1898. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Taffel. Jeg talte meget med Professor Petersen om Dronningens Sygdom. Han seer alvorligt paa Fremtiden, men mener dog, at det kan trække længe ud. Professor Plum tilseer nu — efter Kejsrerindens Ankomst — ogsaa Dronningen.

Prindsessen af Wales har sin Livlæge, Sir Francis, med. Han taler desværre kun Engelsk, hvori jeg ikke er »stiv«. Engelsk var ikke moderne i min Tid. En af vore Hofdamer fortalte mig, at han havde beklaget sig meget over ikke at kunne et eneste fremmed Sprog, hvilket han ofte havde følt som en pinlig Gêne i sin Opdragelse. »Faaer jeg Børn,« havde han yttret, »skal de først og fremmest lære fremmede Sprog.« Ja, det skulde Englænderne i det Hele lægge sig paa Sinde, selv om Engelsk absolut er Verdenssproget.

Hertugindeindens ældste Datter, Prindsesse Marie Louise, er saare tiltalende med et nydeligt kvindeligt Væsen.

Kl. 9 $\frac{1}{4}$ The. Kejsrerinden kom hen til mig, venlig og elskværdig som altid. Talte om Dronningens Befindende, som det desværre gaar op og ned med, uden nogen varig Bedring. Hendes Majestæt yttrede om de til hende indsendte Ansøgninger: »Jeg har allerede faaet en saadan Masse, at jeg næsten generer mig ved at sende Dem dem og gjøre Dem al den Ulejlighed.« Jeg svarede, at det var mig en Glæde at udføre Arbejdet, naar Hendes Majestæt var tilfreds med Resultatet, idet det jo var vanskeligt at træffe det rette mellem saa mange hundrede Ansøgere, som plejede at bede Hds. Majestæt om Hjælp. »Jo,« svarede Kejsrerinden; »jeg er fuldstændig tryk; jeg veed Sagen i gode Hænder hos Dem.« Det glædede mig at høre; thi Tillid Menneske og

Menneske imellem har altid for mig været, om jeg saa maa sige Livets Grundpille.

Onsdag 10. August 1898. Referat hos Kongen. Forelagde Kammerherre Oxholms Udnævnelse. Han er den 1. ds. udnævnt til Hofmarschal i St. for afdøde Hofmarschal Løvenskjold. Det glæder mig meget, at Oxholm blev Hofmarschal. Et rart, elskværdig og alvorligt Menneske, som man kan lide paa, og som føler varmt for vort kjære, gamle Kongepar. Selv om han, hvad der er ganske naturligt, i administrativ Henseende endnu staar tilbage for Løvenskjold med hans mangeaarige Erfaring og Routine, saa besidder Oxholm i mange andre Henseender store og meget vægtige Fortrin fremfor sin Formand.

Min Hustru aflagde mig i Dag et lille Besøg, og vi gik efter Frokosten en yndig Tour gennem Charlottenlund Skov ad den nye Vej bag om Skoven, hvor vi inde paa Markerne plukkede en Masse Kornblomster. Paa sine Steder var der bogstaveligt blaat af dem. Desværre maatte vi jo skilles ved Charlottenlund Station, hvorfra hun tog Toget hjem.

Kl. 6^{1/2} Taffel. To af de russiske Skibschefer inviterede. Kejserinden talte atter til mig om Dronningens Tilstand, som vedvarende er meget betænkelig; desværre! Menneskeligt set er der næppe meget Haab. Kønt at mærke den varme Kærlighed mellem Forældre og Børn!

Til The. Alle Kronprindsens og de Unge fra Sorgenfri kom til The. Skarpe Øjne troe at turde spaae en vordende Thronfølger i 4. Generation! Meget glædeligt om saa er. Aftenens stadige Spørgsmaal var, om Kongen tog med til det Kgl. Skydeselskabs Fest imorgen. Først da Kronprindsens vare kjørte, kom Kongen atter ind og sagde: »Saa tager jeg ikke til Skydebanen imorgen. Dronningen vil helst, at jeg bliver hjemme.« Almindelig Glæde over, at Kongen undgaer den Tour, som under disse sørgelige Forhold sikkert nærmest vilde være en Plage for Kongen.

Torsdag 11. August 1898. Frøken Oxholm styrtede i Formiddags med sin Cycle i Dyrehaven, hvor man fandt

hende i bevidstløs Tilstand. Heldigvis menes der, at Faldet forhaabentlig ikke er saa slemt, som det strax saa ud til. Dog har hun faaet et temmelig stort og dybt Saar i Hovedet og er ikke ganske klar. Gik ved Efterretningen strax hen for at høre til hendes Befindende, som heldigvis var nogenlunde.

Kl. 6^{1/2} Taffel. Prindsessen af Wales, der kom hen til mig, fortalte mig, at hun netop kom fra Frøken Oxholm, der boer i Dronningens Villa. Saaret var formentlig ikke saa slemt, men Slaget havde dog vist været betydeligt; thi Frk. Oxholm var ikke helt klar, men talte stadig om en anden Dame, der var kommet galt afsted paa sin Cycle. En Herre og en Dame, der i Landauer passerede Ulykkesstedet (paa Landevejen mellem »Fortunen« og Klampenborg), havde taget Frk. Oxholm op i deres Vogn og kjørt hende til Bernstorff. Vi talte om det Indtryk, denne Begivenhed vilde gjøre paa Dronningen, om hvem Frk. Oxholm stadig er. Prindsessen mente, at man helst kun maatte sige, at Frk. Oxholm var faldet med sin Cycle og havde forstüvet sin ene Fod lidt. Grumme trist, først og fremmest for stakkels Frk. Oxholm selv, men ogsaa for Dronningen, som Frk. Oxholm stadig har været hos og plejet i hele denne Tid.

Talte med Professor Petersen, der mente, at Frøken Oxholm havde faaet en lettere Hjærnerystelse, og at der formentlig vilde gaae en tre Ugers Tid, inden hun atter kunde være rask.

Ulykkestilfældet var naturligvis Samtaleæmnet ved Bordet. Alle beklagede meget den stakkels Frøken Oxholm, der selv er ganske ude af Stand til at forklare, hvorledes det hele er gaaet til.

Kl. 9^{1/2} The. De kongelige Damer kom først ind ved Titiden. Dronningens Tilstand er som igaar. Der synes desværre slet ikke at være Tegn til Bedring. Saavidt jeg kan skjønne af alt snarere Tilbagegang. Dronningen kjører dog endnu hver Dag en lille Tour, naar Vejret tillader det. Dog altid en Trøst, saalænge Dronningen kan taale det og selv synes, at det gjør hende godt.

Fredag 12. August 1898. Taffel Kl. 6¹/₂. Paa min Forespørgsel til Frk. Oxholm, blev der svaret, at hun har sovet godt og befinder sig efter Omstændighederne vel.

Kejserindens Sekretær, Grev Koutousoff, og Oberst Daschhoff inviterede. Interesserede mig at gjøre Grevens Bekjendtskab, da jeg jo nu i flere Aar stadig har korresponderet med ham uden nogensinde at have seet ham eller talt med ham. Han gjorde et meget elskværdigt Indtryk. En jævn og rolig Mand.

Endvidere var Conseilspræsident Hørring inviteret til Taflet. Han bad mig præsentere sig for Grev Koutousoff, men paa Tysk, hvilket jeg gjorde. Russerne taler alle 3 europæiske Sprog let og godt, hvilket er en stor Fordel for os andre.

Kl. 9¹/₄ Thee. Alle Kronprindsens og Prinds Christian med Prindsesse Alexandrine kom.

Kongen hentede snart en, snart en anden af Gæsterne, som Dronningen gjerne vilde sige Godnat.

Kejserinden var stærkt bevæget, da hun henimod Kl. 10 trådte ind fra Dronningens Værelse. Længe sad hun taus og saa sørgmodig hen for sig. —

Dronningen plejer ellers at have det godt efter den lille Kjøretour, men det modsatte var desværre Tilfældet idag.

Stemningen var derfor stille og alvorlig.

Mine Tanker løb fremad mod, hvad der, menneskeligt seet, desværre synes at nærme sig, maaskee allerede før Løvet falder herude om det gamle Slot. Professor Plum yttrede forleden Dag til mig: »Maaskee om nogle Maaneder, maaskee om Aar; men det kan ogsaa komme meget pludseligt.« Jeg troede dog at skjønne, at han nærmest frygtede det sidste. Han er en udmærket Mand. Jeg tænkte paa vor kjære, gamle Konge. Det vil blive en trang Stund, naar han skal sige hende Farvel, der har delt med ham et langt Livs Sorger og Glæder.

Lørdag 13. August 1898. Lembcke afløste mig. Kongen sagde mig venligt Farvel. Jeg spurgte til Dronningens Befindende. Kongen svarede: »Natten har ikke været saa god« og syntes i det Hele bekymret og alvorlig.

Maatte det dog have vendt sig til det bedre, naar jeg atter skal paa Jour paa Bernstorff! Desværre! Intet synes at tyde derpaa.

Lørdag 27. August 1898. Da jeg meldte mig til Hs. Majestæt, yttrede Kongen: »Dronningen har sovet godt i Nat og nydt sin Morgenthe med god Appetit.« Gudskelov! Blot det betød virkelig Fremgang, men alt tyder desværre paa, at det stadig gaaer tilbage, selv om der nu og da indtræder en tilsyneladende Bedring.

Taflet i Dag først Kl. 7, altsaa $\frac{1}{2}$ Time senere end ellers, dels fordi det nu bliver tidligere mørkt, og dels fordi de Kongelige gjerne ville benytte Tiden forinden Taflet til Spadsere- og Kjøretoure, forsaavidt de ikke opholder sig hos Dronningen. Frøken Mellschen, der har afløst Comtesse Kielmannsegg, talte om den unge Prinds Georg Vilhelm af Cumberland, der for Tiden ogsaa er her og boer paa Klampenborg sammen med de Cumberlandske Herrer. Prindsen er nu saa rask, at han tænker paa atter at begynde paa at cycle. Dette synes mig dog noget vel dristigt. Skulde der ske et Uheld med Cyclen, vil han jo med sit endnu skrøbelige Ben kunne komme skrækkeligt til Skade.

Kongens tre saare elskværdige Døtre sagde mig venligt Goddag. De vare saa glade over, at Dronningen dog havde haft det nogenlunde godt idag, og fortalte — ligesom Kongen i Formiddags, — at Sønnen i Nat havde været god, og at Appetiten heller ikke var saa daarlig.

Søndag 28. August 1898. Taffel Kl. 7. Indbudne vare Officererne fra den paa Rheden liggende engelske Eskadre, deriblandt mærkeligt nok atter en, hvis Ansigt i slaende Grad minder om Napoleon den Store. Kan man ikke tale Engelsk, maa man tale Fransk med de engelske Søofficerer, forsaavidt de kan andet Sprog end deres Modersmaal. Ellers maa man tage Mimikken til Hjælp, men paa den Vis lader sig jo ogsaa meget præstere. Overfor Eskadrechefen yttrede Hans Majestæt, at han meget beklagede, at Eskadren alt lettede imorgen.

Den høflige Englænder svarede naturligvis strax, at saafremt Hans Majestæt vilde vise Eskadren den Ære at see denne paa nærmere Hold, vilde det være den en Fornøjelse at forblive endnu et Par Dage paa Rheden. Det var aabenbart egentlig ikke efter Kongens Beregning navnlig paa Grund af Dronningens Sygdom; men nu var derved jo intet at gjøre, og det bestemtes da, at Kongen imorgen Formiddag vil aflægge et Besøg ombord paa Eskadren.

Mandag 29. August 1898. Kl. 10 fulgte Kapt. Evers og jeg Kongen og Prinds Valdemar ind til Toldboden. Vejret saa truende ud, og da vi naaede St. Vibenshus, styrtede Regnen ned, saa at Kongen maatte lade Vognene slaa op. Ved Toldboden laa Kongechaluppen klar, men vi ventede dog et Kvarter med at tage afsted, dels fordi Klokken endnu ikke var tilstrækkeligt mange, og det jo ved slige Lejligheder gjælder om ikke at komme for tidligt, dels fordi Kronprindsen endnu ikke var arriveret. Endelig kom man da ned i Dampbarkasserne, og afsted dampede vi, medens Kanonerne dundrede. Ombord paa Chefens Skib stod det engelske røde Marine-Infanteri opstillet og tog sig godt ud, som det stod der og gjorde Honneur. De engelske Officerer var alle meget elskværdige og gjæstfri. Kongen besaa hele Skibet, der er et Træskib, med Forladekanoner; Eskadren er overhovedet en Øvelseseskadre til Uddannelse for Underofficerer. Flere af de engelske Officerer omtalte Kejser Nikolaus II's Freds- og Afvæbningsforslag, hvorom Morgenbladene idag have bragt Meddelelse. Jeg holder mine Tanker for mig selv, men finder iøvrigt Forslaget humant og filantropisk, men uigjennemførligt. Mon Rusland vil gaae i Têten med Afvæbning? Næppe. Det vil give Anledning til en kolossal Discussion hele Verden over og kan forsaavidt theoretisk faae en vis Betydning. Men praktisk? Retten vil altid sidde i Spydstagen. Menneskene ere ikke saa gode, som de burde være og blive aldrig anderledes. — Tilslut førtes vi ned i Officerskahytterne og Messen, hvor der serveredes Champagne. Messen var virkelig meget smukt dekoreret med Malerier og Billeder. Jeg betragter med In-

teresse et Billede af Admiral Nelson og Lady Hamilton. Lord Nelson var en »Stadskarl«, skjøndt han jo desværre var vor Modstander!

Kl. I var man allerede tilbage paa Bernstorff.

The. Sad ved Thebordet ved Siden af den græske Prinds Georg, der spurgte mig om min Mening om den russiske Kejsers Fredsmanifest. Jeg svarede i Overensstemmelse med, hvad jeg ovenfor har bemærket. Prindsen var ganske af samme Mening. Ingen kan selvfølgelig tvivle om Keiserens gode Hensigter i Humanitetens Tjeneste. Men vil det Hele ikke blive ham en stor Skuffelse? jeg tror det! —

Tirsdag 30. August 1898. Prindsessen af Wales har foræret Dronningen en udmærket bekvem Sygevogn, som Dronningen er saa glad for. Alt for en Maanedstid siden foreslog jeg Kongen at anskaffe en saadan, da jeg veed, hvor glad en svag Svoger af mig er for sin; men Kongen mente, at Dronningen dog mulig ikke vilde sætte Pris derpaa. Nu ere som sagt alle saa glade for den og ikke mindst Dronningen, da den baade er bekvem at sidde i, og Dronningen nu lettere kan kjøres fra det ene Værelse til det andet, ja, endogsaa ud i Haven. —

Mange Mennesker er nu hver Dag samlede her paa Bernstorff, først og fremmest den store Kongelige Familie og dernæst alle fremmede de Damer og Cavallerer foruden vore egne Damer og Herrer. Og dog er der saa stille herude! Ved hver Dag staaer ligesom et Spørgsmaalstegn, ihvert Fald føler jeg det saaledes.

Onsdag 31. August 1898. Stormer og regner ligesom igaar. Helt efteraarsagtigt herude. Den østerrigske Vejrprofet Professor Falb har spaaet, at Dagen idag vil blive en kritisk Dag. Den cumberlandske Baron v. Düring fortæller mig, at man overhovedet i Østerrig ikke nærer Spor af Tillid til Hr. Falb; særlig de østerrigske Bønder, der en Tid vilde drive deres Agerbrug efter hans Vejr-Kogebog, bleve sørgelig skuffede og dermed gik Tilliden fløjten.

Referat hos Kongen, som talte bevæget om Dronningen. Vor kjære, gamle Konge føler dybt ved Dronningens Sygdom. Oxholm havde just fortalt mig, at Kongen forleden til ham havde sagt, at det maaskee ogsaa var det bedste, at Dronningen gik først bort, da i modsat Fald »Overgangen« vilde falde hende saa svær, hvorpaa Kongen havde yttret: »og saa maa jeg jo hellere bære det store Savn.«

Kl. 2 vandrede jeg ned gennem Dyrehaven. Stormen susede og ruskede enormt i de gamle, stolte Bøge. Overalt paa Vejene og Stierne laa nedblæste Grene og Blade. Vældigt Oprør i Naturen. Betragtede inde fra Bellevue Strandpavillon, hvor jeg drak en Kop Kaffe, det oprørte Øresund, der stod i eet hvidt Skum. Senere fik jeg at vide, at et af Træerne »om Hesten« paa Kongens Nytorv skal være blæst om. En Mand bemærker paa min Udtalelse om den stærke Storm: »Ja, man siger jo, at det skal blive den yderste Dag.« Vrøv! Det sagde jeg ikke, men mente det!

Regnen styrtede ned i Strømme, da jeg ved 7 Tiden gik over til Taffet.

Dronningens Tilstand er som igaar. Ingen særlig Bedring. Nu er det snart længe siden, jeg har set og talt med Dronningen. Det vilde dog glæde mig saa meget endnu engang at se og tale med hende! Med stor Taknemmelighed vil jeg altid mindes Dronning Louises store Godhed mod mig og alle mine Kjære.

Kl. 9^{1/2} The. Alle Kronprindsens kom. Derimod ikke Prinds Christian og Prindsesse Alexandrine. Man vil vide, at en Arving er i Vente; dog af den Grnd udebleve de dog næppe nu under disse Forhold. Men Stormen og Regnen idag kan nok holde En inden Døre.

Torsdag 1. September 1898. Taffel Kl. 7. Alle er meget optagne af Oberst Henrys Selvmord i Paris. Havde, skjønt Chef for Oplysningskontoret, skrevet falske Breve! Jeg troer dog stadig paa Dreyfus' Skyld; men unægtelig er dette Selvmord et Moment, der næsten kunde rokke Ens Tillid. Nous verrons!

Forespurgte om Hs. Majestæt tillod, at den vagthavende Garderkapitain Dahlerup imorgen maatte tage ind til Kjøbenhavn for at afgive sin Stemme til Landstingsvalgene. »Ja, naturligvis,« svarede Kongen, »og De maa ogsaa tage med. Sin Borgerpligt maa man ikke forsømme.«

Kejserinden talte meget om Dronningens Tilstand. Gudskelov, at vor kjære, gamle Dronning dog ikke lider, men den daglig voxende Svaghedstilstand stiller desuagtet store Fordringer til Taalmodigheden, dem Dronningen — efter alt, hvad man hører — i fuldt Maal opfylder.

Fredag 2. September 1898. Paa Grund af Rigsdagsvalget tog jeg ind med Toget fra Charlottenlund, og efter at have afgivet min Stemme i Ridehuset, spiste jeg Frokost i mit Hjem paa Christiansborg, hvorefter jeg gik over for at see til Kongens Jæger, Isachsen, der desværre vist er meget alvorlig syg. En udmærket Mand, samme Isachsen, tro mod Kongen og i sin Gjerning.

Ved Taftet taler Kong Georg med mig om Valgene idag og udvikler sit Syn paa de politiske Forhold herhjemme. Han synes ikke at være nogen særlig Beundrer af Estrup. Omtaler derpaa de græske Forhold, hvoraf fremgik at Kong Georg ikke alene i Ord, men ogsaa i Gjerningen er en Mand, der handler hurtigt. En Lykke har det jo ogsaa været for ham, at han havde Stormagterne i Ryggen.

Ved Theen giver Kongen mig Ordre til at træffe Foranstaltninger til, at Statsraadet imorgen afholdes her paa Bernstorff og ikke som ellers inde paa Amalienborg.

Paa Onsdag den 7. er det Dronningens Fødselsdag. Vil hun opleve den? Saaledes spørger ens Tanke uvilkaarligt. Ingen ved, hvad Dagen i Morgen vil bringe, men jeg vil ret ønske, at Dronningen endnu denne Gang maa faae den Glæde at opleve Dagen sammen med alle sine Kjære.

I de nærmeste Dage ankommer: Hertugen og Hertuginde af York, Kronprindsen og Kronprindsessen af Grækenland og Dronning Olga. Nogle af de Kongelige Herskaber vil komme

til at boe inde i Christian VII's Palais paa Amalienborg, da alt herude jo er stærkt belagt.

Lørdag 17. September 1898. Kl. 11 kjørte jeg til Sørgegudstjeneste for Kejsersinde Elisabeth af Østerrig, der nys faldt for en fanatisk Morderhaand. Jeg kjørte sammen med Oxholm og Kommandør Caroc, der er attacheret Kong Georg. Paa mit Spørgsmaal om Dronningens Tilstand svarer Oxholm, at Dronningen havde haft det ualmindelig godt selve Fødselsdagen, men siden da har Tilstanden forværret sig. Bedrøvede mig meget at høre.

En stor Menneskemasse var samlet foran »Jesu Hjerterkirke« paa Vesterbro. Indvendig var denne pragtfuld pyntet, og foran Alteret stod den tomme Kiste ligesom i sin Tid ved Sørgehøjtiden for den franske Præsident Carnot. En forunderlig Skik! Efter en Requiem-Messe — deilig Sang! — blev Kisten bestænket med Vievand. I det hele taget en smuk og højtidelig Ceremoni. Kongen var i østerrigsk Uniform: mørkeblaa Uniformsfrakke med 1 Rad Sølvknapper og uden Skulderdistinctioner, lyseblaa Benklæder uden Stribe og Skærf. Hertugen af Cumberland og dennes ældste Søn vare ligeledes i østerrigske Uniformer.

Hjemkommen til Bernstorff red jeg en Tour i det skønneste Vejr gennem Dyrehaven over »Ulvebakkerne« op til Eremitagen. Gjør mig altid ondt at tænke paa, at den Tid nu nærmer sig med stærke Skridt, da det skønne grønne Løv skal hvirvle falmet og gulnet ned paa den sorte Jord, dog

Lad gulne hvert et Blad paa Kvist,
Lad falme alle Straa;
Guds Kærlighed, jeg ved forvist,
Omskiftes ikke saa.

Han lover mig en evig Vaar,
Trods Vinterstorm og Død,
Thi Livet frem af Graven gaar,
Som Kristus gennembrød. (Boye.)

Da jeg fra Jægersborg, hvor min Hest er opstaldet, vandrede tilbage til Bernstorff, mødte jeg Kongen tilhest. Klokken var næsten bleven 5, saa det var sent at ride ud; men Kongen er næsten hele Dagen hos Dronningen, som han ikke nænner at forlade, selv om »Børnene« stadig opholder sig derinde, saaledes at jeg tænker mig, at Dronningen selv har opfordret Kongen til at tage sig den lille Ridetour forinden Taflet. Enkelte Gange har Kongen ogsaa redet i Slotsparken for at være i Nærheden af Dronningen.

Talte efter Taflet med Comtesse Reventlow, der fortalte, hvor godt Dronningen havde haft det sin Fødselsdag (iaar vare selvfølgelig ingen tilsagte til Cour). Siddende i sin Vogn ude i Haven havde Dronningen talt livligt med de Tilstedeværende. »Jeg blev virkelig saa glad overrasket,« bemærkede Comtessen; »thi det er nu længe siden, jeg saa Dronningen, og jeg havde troet Hnds. Mj. langt svagere og mattere.« Men bagefter var der jo desværre kommet nogle daarlige Dage, som jeg vel vidste.

Talte senere med Professor Petersen, der udtalte, at Dronningen Dagen efter Fødselsdagen havde været i den Grad afkræftet og med en saa svag Puls, at han havde anset det for sin Pligt at underrette Kongen derom. I Værelset ved Siden af Dronningen opholder sig nu hver Nat enten Professor Plum eller Professor Petersen, hvilende fuldt paaklædt paa en Chaiselongue, saaledes at de strax kunne være ved Haanden. Desuden er der altid en Læge tilstede ovre i Kavalerbygningen, saa at der altsaa ogsaa om Natten stedse er 2 Læger paa Bernstorff, idet Professor Gram ogsaa stadig opholder sig herude.

Søndag 18. September 1898. Det siges, at Dronningen ikke har haft nogen god Nat!

Kl. 7 Søndagstafel, i hvilket deltog 42 Personer. Den Kongelige Familie spiste alene; vi andre sad ved Marschaltffel inde i Kongens forhenværende Arbejdsværelse, hvilket Kongen har rømmet. Stor Synd, at det har været nødvendigt at berøve Kongen hans Værelse. Fra min Plads kunde jeg se

ind i Spisestuen. Der sad Kongen, Kejserinden, Kong Georg, Prindsessen af Wales, Kronprindsen og Kronprindsessen, den græske Kronprindsesse, Hertugen og Hertuginde af Cumberland, Prinds Georg og alle de andre yngre Medlemmer af Kongefamilien, samt ikke at forglemme Prinds Christian og Prindsesse Alexandrine, der skjønnes at være i »glædelige Omstændigheder«. Nu kommer det store Spørgsmaal: Prinds eller Prindsesse.

Jeg talte efter Bordet med Kongen og spurgte til Dronningen. »Ja,« svarede Kongen, »Natten har desværre ikke været saa god; derfor hviler hun nu meget idag. Appetiten er heller ikke god.«

»Grumme trist« tænkte jeg ved mig selv; men sligt siger man jo ikke. Stakkels Konge! hvor svært maa det ikke være at staa saa ganske ude af Stand til at hjælpe, naar det gælder den, man holder mest af her i Verden.

Mandag 19. September 1898. Gik efter Frokost en yndig Tour op gennem Jægersborg Allé og ind i Charlottenlund Skov med min Hustru, som i Dag glædede mig med et lille Besøg.

Kl. 9³/₄ The. Prindsessen af Wales talte meget med mig om Dronningens Tilstand og omtalte derved med dyb Bevægelse sin ældste Søns Død. (Hertugen af Clarence.) »Det kom saa pludseligt — min Søn havde nok i nogle Dage befundet sig mindre vel, men troede ikke, at det havde noget at betyde. Der skulde netop være stor Jagt, og trods Ildebefindendet tog han med paa den. Men derefter brød Sygdommen, Lungebetændelse, ud i hele sin Styrke og gjorde i forholdsvis kort Tid Ende paa hans Liv. — Endnu kan jeg slet ikke forestille mig, at han virkelig er død. Jeg synes stadig, at han blot maa være kommanderet til en eller anden Militærøvelse, hvorfra han kommer tilbage!« Stakkels Moder!

Onsdag 21. September 1898. Kl. 11 stillede jeg til Referat hos Kongen, som talte meget bevæget om Dronningens Tilstand. »Livet,« yttrede han, »har jo ellers bragt mig saa

mange gode, glade Aar. Men denne sidste Tid har været saa svær, og dog er maaske det sværeste endnu tilbage!« Kongen har aabenbart ikke meget Haab om at maatte faa Lov til at beholde Dronningen, og menneskeligt set synes det jo heller ikke saa!

Kongen og alle de Kongelige kjørte Kl. 3¹/₂ til Bellevue for at modtage den græske Dronning Olga, der ankom fra Rusland ombord paa »Polarstjernen«.

Torsdag 22. September 1898. Efter Taflet kom Hertuginde hen til mig og sagde, at Dronningen gjerne vilde see mig en Dag, inden jeg gik af Jour, hvad der glædede mig meget. Hertuginde talte meget om Dronningen, hvis Tilstand vist desværre er haabløs! Naar Efteraaret kommer, falder Løvet. Hvo kan holde det grønt paa Træerne? Det falder til Jorden. Hvor vilde Livet her være forfærdeligt, turde vi ikke for Jesu Christi Skyld tro paa et Liv efter dette.

Fredag 23. September 1898. Kjørte Kl. 10 med Kongen ind til Statsraad paa Amalienborg. Paa mit Spørgsmaal til Dronningens Befindende svarede Kongen: »Tak, Natten har været nogenlunde; men Kræfterne ere ikke mange.« Paa Kongens yderligere Udtalelser mærkede jeg jo noksom, at Kongen ikke har meget Haab.

Da Chefen for Adjutantstaben, Baron Güldenchrone, trods gjentagne Opfordringer ikke havde villet avertere Kongen om, at jeg den 12te November naaer Aldersgrænsen og altsaa maa have en Afløser, fandt jeg nu Lejlighed til selv at bringe Sagen paa Bane, idet jeg bemærkede, at det var næstsidste Gang, jeg havde den Glæde at være jourhavende Adjutant hos Hs. Majestæt. »Hvad skal det sige?« spurgte Kongen forundret. Jeg forklarede da Sagen, som Kongen med en Venlighed, der rørte mig dybt, indgaaende diskuterede.

Kl. 5 kom der Bud fra Dronningen, at Hds. Majestæt ønskede at see mig. Dronningen sad i Havesalen i sin Rullestol, omgivet af alle sine Børn og Børnebørn. Jeg fandt hende meget afmagret, dog var Udtrykket i Øjnene ikke mat men

meget alvorligt, saa alvorligt som jeg aldrig forhen har set det. Stemmen var noget svag men tydelig. Gjensynet gjorde et stærkt Indtryk paa mig; jeg haaber dog, at Ingen og særlig ikke Dronningen mærkede det. Jeg beherskede mig af al min Magt, idet jeg spurgte hvorledes Hnds. Majestæt befandt sig? »Aa jo,« svarede Dronningen; »det er noget smaat med Kræfterne, og Appetiten er jo ikke god — Sønnen heller ikke.« Vi talte om den bekvemme Rullestol, som Prindsessen af Wales har foræret, og hvori Dronningen trods Afkræftelsen kan køres ud i den friske Luft. »Nu maa De fortælle Moder noget morsomt, noget der kan live hende lidt op,« bemærkede en af de Tilstedeværende. Det er under slige Forhold lettere sagt end gjort, thi Ansigt til Ansigt med en af Dødens Alvor præget Skikkelse kan vi ikke fastholde de jordiske Interesser og Samtaleemner.

Kun faa Ord kan jeg sige, medens jeg staar der og ved, at det er sidste —, allersidste Gang her paa Jorden, — jeg ser og taler med Dronning Louise, der har været mig og mine saa usigelig god; — saa rækker Dronningen mig Haanden til Farvel. Jeg tog den — hvor var den mager og kold —, kyssede den og takkede varmt for, at Dronningen havde villet se mig. Hun trykkede min Haand og saa paa mig med et langt, alvorligt Blik. Det var det sidste Farvel! Hvilken Alvor i det menneskelige Øje, naar Døden staaer bankende paa Døren! Dybt bevæget gik jeg over til mig selv.

Gjensynet med Dronningen og dette sidste Farvel havde gjort et stærkt Indtryk paa mig. Jeg maatte sætte mig, ligesom samle mig efter det bevægede Møde. Saa mange Erindringer gled mig forbi. Var dette det sidste Farvel? Seer jeg aldrig mere Dronning Louise? Vorherre raader derfor! Om saa er, da er min første og stærkeste Følelse overfor Dronning Louise mit Hjertes varme, inderlige Tak for, hvad hun har været for mig og mine Kjære. Fra mine Vinduer saa jeg Kongen ride om i Parken. Han saa sorgfuld og bekymret ud.

Kl. 7 Taffel. Baade Kongen og de 3 Døttre kom hen til mig og spurgte, hvad jeg syntes om Dronningens Tilstand.

DRONNING LOUISE AF DANMARK
født 7. September 1817, død 29. September 1898.

Jeg svarede undvigende; thi hvorfor yderligere bedrøve dem, som hver Dag gaar i denne pinefulde Angst?

Lørdag 24. September 1898. Kaptain Lembcke afløste mig. Kapitain Scheller fulgte med for atter at melde sig til Tjeneste efter 6 Maaneders Udkommando til Søs.

Kongen udtalte paa vor Forespørgsel derom, at Dronningen Gudskelov har haft en nogenlunde god Nat. Jeg bad Kongen overbringe Hds. Maj. mine bedste Ønsker, hvorpaa Kongen venligst sagde mig Farvel.

Ja, maatte der dog være sket en god Forandring til det bedre, naar jeg næste Gang kommer paa Jour. Menneskeligt set er der desværre ikke Udsigt dertil. Var dette maaske sidste Gang, jeg var paa Jour hos Kong Christian og Dronning Louise? Kun Een raader derfor.

Onsdagsreferat paa Bernstorff 28. September 1898. Sammen med Baron Güldenchrone kørte jeg til det sædvanlige Referat paa Bernstorff. Vi vidste, at det desværre var meget daarligt med Dronningen, og at Tilstanden i det hele taget i de sidste Dage var bleven mere og mere betænkelig. Men uden Ordre derom turde vi ikke udeblive fra vore sædvanlige Onsdags Referater. Paa Bernstorff fik vi desværre kun en yderligere Bekræftelse paa, at hvad vi forud havde erfaret inde i Byen, var den fulde og sørgelige Sandhed. Jeg opsøgte strax Livlægen Professor Petersen, der paa mine forskjellige Spørgsmaal alvorligt svarede: »For Dronningens egen Skyld maa man ønske, at det snart maa være forbi. Det er dog mit Haab,« tilføjede han, »at Dronningen vil faae en mild og stille Død. Længer end 24 Timer endnu vil det næppe vare.«

Under disse Forhold at lade sig melde hos Kongen kunde der jo ikke være Tale om. »Kongen sidder hele Tiden hos Dronningen med hendes Haand i sin,« blev der sagt. Stakkels, gamle Konge! Det er trange Dage for ham som for alle Børnene, der staae samlede om Dødslejet i det kjære Barndoms-

Hjem. Over hele Bernstorff hvilede en tung, trykket Stemning. Dybt gribes man deraf!

Tause vendte vi tilbage til Byen. Ogsaa over mit Hjem laa der som en mørk Sky, — fra Time til Time ventede vi det sørgelige Budskab.

Torsdag 29. September 1898 om Morgenen kom min Hustru ind til mig og sagde, at hun havde et sørgeligt Budskab at bringe; der var Bud ude fra Bernstorff Slot, at Dronningen var død imorges Kl. 5^{1/2}.

Saa var det da sket! Dronning Louise er ikke mere! Mange ere vi, der ofte i Tankerne ville sende hendes Minde et inderligt Tak for, hvad hun var for os, der i mange Aar havde den Lykke at staa Dronning Louise nær. Hurtigt spredtes Løbesedler over Byen.

Güldenchrone og jeg kørte sammen til Bernstorff for at indskrive os paa Condolencelisten derude.

Flaget paa Slottet vaiede paa halv Stang. Den underlige Uro og Hast, som prægede alle Dagene forud, var afløst af en vis forstemt Taushed. Spændingen i Ansigterne var borte; Alvor og Træthed prægede Trækkene. Oxholm yttrede: »Vor gamle Konge var storslaaet i Dødsøjeblikket; skjøndt saa dybt bedrøvet trøstede han alle de andre.« Formodentlig ved Oxholm dette fra Livlægen, Professor Petersen; thi Livlægen var den eneste udenfor Familien, der var tilstede i Dødsøjeblikket. Der siges, at Dronningen »mildt og stille var sovet hen.« Gudskelov! Afskeden kan være trang nok; men dobbelt svær bliver den, naar de sidste Timer er en fortvivlet Kamp i Nød og Smerter. Kongen, der tilligemed sine tre Døtre havde vaaget hele Natten og uafbrudt siddet hos Dronningen med hendes Haand i sin, havde nu søgt Hvile.

Hvor var der stille oppe paa Slottet! Tavse og lydløst færdedes de mange, der kom og gik for at skrive sig paa de dertil fremlagte Lister.

Man talte kun om eet: Hende, der var gaaet bort, og Han, der var bleven tilbage. Man mærker, at Dronning

Louises og Kong Christians Navne staae skrevet dybt i mange Hjærter, og intet Under; thi uden Smiger kan det med Sandhed siges, at maaske aldrig har Danmark haft et Kongepar, der som Kong Christian og Dronning Louise med saa stor Trofasthed og Kærlighed omfattede det Land og Folk, som blev »deres«.

Onsdag 5. Oktober 1898. Fik Bud fra Kongen om at møde til Referat paa Amalienborg. Dette var første Gang jeg talte med Kongen siden den 29. Sept.

Stærkt bevæget talte Kongen om Dronningen og om, hvad han havde mistet i hende. Taarerne trillede ned ad hans Kinder; ofte tav han en Stund. Det greb mig mægtigt. Alle de Billeder, Kongen har af Dronningen, viste han mig et for et og fortalte med bevæget Stemme, fra hvilken Tid de skrev sig. I Sorgen var det aabenbart Kongen ligesom en Trøst gennem disse Billeder at fæstne i sin Erindring hendes Skikkelse og Udseende fra de tidligste Tider, som ikke er mere. Ogsaa mange af de Smaa-Erindringer, Dronningen havde givet ham, fremtog Kongen og viste mig. Særlig dvælede han ved en stor, smukt emailleret Kapsel i Hjærteform, der indeholder Billeder af Dronningen som ganske ung og som ældre. Ja, hvor kunne slige Smaating dog vække mange Erindringer, naar dem, der gav os dem i en glad Stund, er blevet taget bort fra os.

Jeg vilde trække mig tilbage uden at referere mine Sager, men Kongen ønskede dem forelagt. Ofte under Referatet vendte dog Tanken og Talen om Dronningen tilbage, og kun de allermest presserende refererede jeg. Kongen selv er Gudskelov rask, men seer daarlig ud. Intet Under efter denne lange, svære Tid!

Onsdag 12. Oktober 1898 var jeg atter til Referat hos Kongen, men denne Gang ude paa Bernstorff.

Kongen ogsaa idag meget bevæget. »Jeg savner Dronningen saa meget,« yttrede han, »og kan slet ikke forstaae, at hun er død.« Kongen græd! Sikkert steg et Væld af Er-

indringer op hos ham her paa Bernstorff Slot, hvor Kongen og Dronningen har levet saa mange glade, lykkelige Aar! Endnu hviler hendes afsjælede Legeme derinde, tæt ved hvor jeg stod og talte med Kongen. Jeg bad om og fik Tilladelse til at gaae derind. I Værelset ud mod Pladsen stod Kisten, dækket af et Væld af de skønneste Blomster: Krands, Kors og Bouketter; Vægge og Gulv var skjult af Blomster. Af Kisten var intet at see; alt var skønne, duftende Blomster. Fra hele Landet, fra Høje og Lave, fra Rige og Fattige ere de sendt. Der, under dette Mylder af Roser slumrer nu Dronning Louise! Blomsterne vil vel snart være visne; hvad hun var vil sent glemmes!

Hertuginde af Cumberland var derinde. Længe stod vi ved Siden af hinanden og saa paa al den Blomsterpragt. Ikke mange Ord vexledes. Det behøvedes jo heller ikke. Undertiden taler Tausheden bedst.

Ude i Forhallen talte jeg med Kong Georg og Prinds Valdemar, saa kørte jeg derfra, medens Efteraarsløvet hvirvlede om Bernstorff Slot.

Lørdag 15. Oktober 1898. Dronning Louise er idag blevet bisat i Roskilde Domkirke. Graavejrsdag med kold, skarp Vind. Med Extratog Kl. 11³/₄ kørtes til Roeskilde. Roeskilde Gader var bestrøet med Grønt og Grene. Fra alle Huse Flag paa halv Stang. Gik sammen med Garderofficererne fra Banegaarden ned til Palaiet gennem de med Mennesker tæt pakkede Gader. Beredent Militær holdt Orden. Utallige Fortidserindringer blandede sig for mig med Nuets sørgelige Begivenhed. Erindringer fra min Skoletid, Minder fra Kongebegravelserne (Frederik den 7des, Prinds Ferdinands og Dronning Louises Moders), — alt stod lyslevende for mig. Og nu fulgte vi Dronning Louise for sidste Gang! Hvilken Strøm af Tanker kan ikke glide forbi det indre Øje i et Secund. Igaar Fredag var Kisten i al Stilhed ført fra Bernstorff Slot til Gjentofte Station. Kun Kongen, alle Børnene og nogle ganske enkelte andre Personer er idag fulgte med i Toget, der førte Kisten til Roeskilde. Herfra blev den baaret ned til

Domkirken, fulgt af alle de Kjære, der vilde see »Moder« bragt til Hvile under Domkirkens Hvælvinger, ligesom jo sikkert hun saa mangen Gang har kigget ind i Sovekamret for at see sine Smaa bragt til Hvile! Foran Kisten gik sørgeklaædte, unge Piger og strøede Blomster. Eskorte med Fakler omgav Vognen. Dronningen selv havde udtalt Ønsket om at maatte føres til Roeskilde ad Banen og ikke tilvogns ad Landevejen, som det ved kongelige Begravelser før har været Tilfældet.

I Palaiets Gaard var Trængsel af Vogne. Oppe i Værelserne samledes efterhaanden det store Følge af vort eget Hofs Damer og Herrer og alle de fremmede Fyrsters og Regjerings Repræsentanter, et broget Skue, som man sjældent seer Mage til. Hurtig fyldtes de ikke store Stuer, og alle Herrerne anvistes da foreløbig Plads inde i Kirken oppe over Choret. Herlige gamle Kirke! Hvor mangen Gang har jeg som Dreng og ungt Menneske vandret under de høje ranke Buer, følt Suset fra svundne Tider og — drømt.

Foran Hovedindgangen stod Dronningens Kiste, dækket af sort Fløjl med Guldkroner under en Baldakin.

Paa et givet Tegn af Stiftsskriver Hjort-Lorenzen begyndte det dejlige Orgel at prælude, og Kejserinde Maria Fedorowna fulgt af de andre kongelige Damer med Følge traadte ind i Kirken (fra Palaiet) og førtes til de for dem bestemte Pladser. Alle de tre Døttre var dybt bevægede. Kejserinden, Prindsessen af Wales og Hertuginde, hver minde de paa sin Vis om deres Moder. Umiddelbart efter kom Kongen, vor kjære, gamle Konge, Kejseren af Rusland, Kong Georg, Kronprindsen, Prinds Valdemar og hele den kongelige Slægt og alle de fyrstelige Gjæster (hvoriblandt Kong Oscar af Sverige) og Repræsentanter med Følge, hvortil vi sluttede os. Jeg saa paa Kongen. Man kunde paa Ansigtet læse de sidste Maaneders Bekymring og Sorg. Alvorlig men behersket gik han der i Spidsen for den store Slægt, der har bragt Danmarks Navn til at lyde med varm Sympathi i saa mange andre europæiske Folkeslags Sprog.

Uvilkaarligt randt mig i Minde et af Versene i den smukke
Guldbryllupskantate:

Men at Du skulde vorde en Stammermoder huld
til Verdensrigers mange højfyrstelige Kuld,
det maatte vel ham (Fr. VI) tykkes et Æventyr kun;
— dog blev det en Saga paa Virkeligheds Grund.

Saasnart Kongen ad Trapperne var naaet ned i Kirkens
Chorgang, intonerede Orgelet Beethovens gribende Sørge-
march. Da Kongen naaede ned i Nærheden af Hovedind-
gangen, bares Kisten i Spidsen for Følget op foran Ind-
gangen til Alteret og placeredes her, medens Kongen og alle
de kongelige og fyrstelige Personer toge Plads umiddelbart
overfor Kisten. Kirkestolene tilhøjre og venstre vare optagne
af Ministrene, Rigsdagens Medlemmer, Højesterets Medlemmer,
Herrer og Damer af de to første Rangklasser, Vallø's Stifts-
damer o. s. v. o. s. v. Hele det mægtige Kirkerum var fuldt
besat. I Midtergangen stod de kongelige Herskabers Følge
og deriblandt da ogsaa jeg. Beethovens Musik rummer jo en
saadan Fylde af skønne, gribende Sørgetoner, at man altid
stemmes højtidsfuldt ved at høre dem; kun forekom det mig,
at Marchen ved denne Lejlighed spillede altfor dæmpet.
Smukt talte derpaa Confessionarius Paulli sande og gribende
Ord om alt, hvad Dronning Louise havde været for sit Hjem
og Folk.

Desværre var det mig umuligt at høre hvert Ord.

Efter Talen sang Koret og hele det mægtige Følge disse
to Vers af den dejlige Salme, som altid har været en af
mine Yndlingssalmer, og som jeg ofte i mørke og angstfulde
Timer har sagt for mig selv og derved fundet Trøst og Fred:

Befal du dine Veje
Og al din Hjertesorg
Til Hans trofaste Pleje,
Som bor i Himlens Borg!

Han, som kan Stormen binde
 Og lede Bølgen blaa,
 Han kan og Vejen finde,
 Hvorpaa din Fod skal gaa.

Saa kast da al din Smerte
 Paa Herrens stærke Magt,
 Og haab, o haab mit Hjerte,
 Vær trøstigt, uforsagt.
 Du er dog ej den Herre,
 Som Alting raade bør,
 Gud monne Sceptret bære,
 Og Alting vel Han gør.

Saasnart Salmen var endt, brusede fra Orglet Hartmanns Sørgemarsch over Thorvaldsen, og Kisten bares nu op i Frederik den 5tes Kapel fulgt af Kongen og de nærmeste af Slægten og Følget og stillede paa Plads. Orgelet tav, og oppe fra Choromgangen blev nu af Studenter-Sangforeningen afsunget et »Farvel« saa smukt og gribende, at det for mig blev det skjønneste i hele Sørgehøjtiden. Dette »Farvel« gik mig dybt til Hjærtet. Aldrig skal jeg glemme det. I det kunde ogsaa jeg ligesom selv sige Dronningen mit taknemmelige Farvel.

Under Postludium fra Orgelet forlod Kongen og efterhaanden alle andre Kirken. Kun nu og da fik jeg et Glimt af Kongens prægtige, idag saa alvorfulde Ansigt at se, naar tilfældig de, der stod foran mig, flyttede sig lidt til den ene eller anden Side. En trang Dag har det været for vor kjære, gamle Konge; men Gudskelov at alle dem, han har saa kjær, kunde staae i Kreds om ham. Det mildner dog baade Sorg og Savn.

Tilbage til Palæet og tilfods gennem Gaden gik hele det store Følge op til Jernbanegaarden for med Extratog at naae Kjøbenhavn. »Farvel du lille By, gennem hvis Gader Vinden jager kold og skarp, — Farvel, Farvell!«

Det hele var som en Drøm. Og er Livet her paa Jorden

— selv det lykkeligste — ikke kun som en kort Drøm imod det, vi for Jesu Kristi Skyld engang skal leve for evigt Ansigt til Ansigt med dem, vi her maatte sige det sidste tunge »Farvel«!

Dronning Louise hviler nu i Roeskilde Domkirke.

Vorherre lade det vare længe, inden de store Kirkeporte atter aabne sig for en Kongebegravelse!

Søndag 16. Oktober 1898. Paa Grund af Dronningens Bisættelse igaar fandt Afløsningen af jourhavende Adjutant først Sted idag.

Kongen talte med dyb Vemod om Dagen igaar. Stakkels kjære Konge! Jeg fremhævede det skjønne »Farvel«, der var bleven afsunget af Studentersangforeningen; dette havde Kongen og de andre Kongelige desværre ikke rigtig kunnet høre, da de paa det Tidspunkt stode samlede om Kisten inde i Frederik den 5tes Kapel.

Ja, forunderligt at være her paa Bernstorff og vide hende, der var ligesom Hjemmets Pulsslag, hvilende bleg og kold derude under Domkirkens Hvælvinger. Ja, men kun hendes Støv, det afsjælede Legeme; thi hendes Sjæl har sikkert for Jesu Christi Skyld fundet Vejen didop, hvor Naaden rækker hver den Haand, som lever Livet her i Tro paa Ham, som paa Golgathas Kors vandt os et evigt Liv. Og derom vidnede noksom Dronning Louises Ord og Liv. Hver Aften bad hun med Børnene, medens de vare smaa, »Fadervor«, og som Aarene gik, og Sorgerne kom til de unge Hjem, trøstede og styrkede hun dem i den Tro, paa hvilken hun selv byggede sit Liv, om end Dronningen, som de fleste af den gamle Slægt, ikke altid førte den i Munden. Hun tilhørte en Tid, der betragtede Talen om og Bekjendelsen af sin Tro som noget, der tilhørte Lønkamret og ikke havde hjemme i en Conversation mellem mange Mennesker; dertil var den for hellig. Og dog er jeg vis paa, at mange af disse »tause« Kristne have haft en ganske anderledes dyb og varm Tro end mange af dem, der i vore Dage stedse gribe enhver Lejlighed til, hvor flere ere forsamlede — det være i

Selskabslivet eller paa Gaden —, at gjøre den christelige Tro til Samtaleæmne.

Kl. 7 saakaldt »Kammerspisning«, hvilket vil sige, at de kongelige Herskaber spise alene, og vi Herrer og Damer ved det saakaldte Marschalstaffel i den sædvanlige Spisestue ud mod Pladsen. Kejseren af Rusland og Kong Oscar rejser imorgen, hvorfor deres respektive Kavalerer dinede med ved vort Bord, ligesom ogsaa Kong Oscars Kavalerer.

Mange af de fyrstelige Gjæster og Repræsentanter ere alt rejste; snart vil der være stille paa det ellers saa glade Bernstorff.

Mandag 17. October 1898. Kejseren af Rusland rejste idag Kl. 9 Form. Alle Kavallererne stode i Forgemakket, hvor han kom ind og venligt sagde os alle Farvel. Kejsерinden, Prindsessen af Wales, Hertuginde m. fl. fulgte Kejsер Nikolaus ud paa Slotstrappen — »Farvel — Farvell«

Det blæste en sand Storm i Dag, og Stemningen herude paa Bernstorff er stille og alvorfuld..

Oppe paa Slotstaget smelder Flaget paa halv Stang.

Den 17. Oktober læste man i Bladene følgende smukke Tak fra Kong Christian til sit Folk i Anledning af den store Deltagelse, der fra alle Sider var vist ved Dronning Louises Død og Bisættelse:

KONGENS TAK.

Det er mig en sand Hjertens Trang at udtale min inderligste og mest dybtfølte Tak til mit elskede Folk for den oprigtige og varme Deltagelse, det har vist mig i denne Sorgens Stund, hvor Herren kaldte min saa over Alt elskede Hustru og Landets Moder til Sig.

Mit elskede Folk kan være overbevist om, at hverken jeg eller mine kjære Børn nogen Sinde vil kunne glemme de Følelser, det derved har lagt for Dagen.

Maatte Livets og Dødens Herre, der i Sin Naade har paalagt os dette tunge Kors, give os den fornødne Kraft til at bære den os tilsendte Prøvelse i al Ydmyghed og Taal-

modighed. Der er givet mig den Trøst at vide, at hele mit elskede Danmark i Kjærlighed bevarer Mindet om sin Dronning.

Gud velsigne Folk og Land.

Bernstorff, den 17. Oktober 1898.

Christian R.

Onsdag 19. Oktober 1898.

Referat hos Kongen. Maatte vente over 1 Time inden Kongen kommer, idet Kongen ikke huskede, det var Onsdag, hvilket jo ikke er saa underligt.

Under Referatet fremtog Kongen flere Billeder af Dronningen og talte med Bevægelse om Bisættelsen i Roskilde Kirke. Dog troer jeg, at Højtideligheden, da Dronningen førtes sidste Gang fra Bernstorff Slot, har været det sværeste for Kongen. Gang paa Gang talte Kongen derom. Ikke saa underligt. Hin Efteraarsaften føjedes den sidste Perle ind i Mindekædens lange Række.

Ved denne Højtidelighed, hvorved foruden hele den Kongelige Familie alle Hoffets Damer og Cavallerer var tilstede, talte Kgl. Confessionarius Paulli gribende og smukt om det store Savn, som Dronning Louise ved sin Død vilde efterlade sig hos alle, der havde kendt og elsket hende; men ogsaa om Rigdommen i den Trøst, det var at vide, at alle de, som nu sørgede dybt over en elsket Hustru og Moder, engang for evigt skulde gense og leve sammen med hende, som de idag for sidste Gang fulgte fra det Bernstorff, hvor hun i mange Aar havde levet saa lykkeligt med alle sine Kære.

Følgende smukke Sang (af Paulli) blev sunget:

Han har talt, den stærke Gud,
talt til Kongens Hus og Folket,
og sin Vilje har han tolket
gennem Dødens strenge Bud.

Derfor blandes Tak med Sorg:
 Tak for Livet, som blev levet;
 Sorg, fordi der nu er blevet
 Tomhed i vor Konges Borg.

Sent er Solen gaaet ned,
 og mens Aftenklokken kimer,
 vaagner Minderne om Timer,
 som fik Lys af Kærlighed.

Alt, hvad Jorden har af Pragt
 visner, som det Løv, der plukkes,
 Kærlighed kan aldrig slukkes, —
 Den er stærk, som Dødens Magt.

Danmarks Dronning! sov da trygt,
 luk de trætte Øjelaage;
 Herren selv vil hos dig vaage,
 Han, paa hvem dit Haab var bygt.

Med sin gennemstukne Haand
 aabner Han for den, der kommer,
 og som stedes for sin Dommer,
 iført Troens Klædebaand.

Kongen havde ikke i Roskilde Domkirke kunnet høre Studenternes smukke Sang, idet den lød samtidig med, at den sidste Afsked fandt Sted inde i Frederik den 5tes Kapel. Jeg tænker, at Følelserne have overvældet Kongen saaledes, at Omverdenen ligesom er gledet bort fra ham. Vi talte om, hvor svært det er at skilles fra dem, man ret har kjær, og Kongen udtalte da sin sikre Tro paa og den store Trøst ved Tanken om atter at mødes! Ja, Gudskelov! uden Troen derpaa vilde Livet være forfærdeligt og uden Mening.

Torsdag 20. Oktober 1898.

Hvis alt gaaer sin ordinære Gang, er det sidste Gang,

jeg er som jourhavende Adjutant hos Kongen, idet jeg jo den 12. November fylder 52 Aar og altsaa falder for Aldersgrænsen. Mindes med Tak min Glæde, da jeg blev Adjutant, og de mange, mange glade og lykkelige Timer som saadan.

Fredag 21. Oktober 1898.

Kongen kjørte idag sammen med sine tre Døttre ind til Amalienborg, hvor der skal være Statsraad. Jeg kjørte for mig selv.

Da jeg kom ind og meldte Kongen, at Statsraadet var samlet, spurgte Kongen mig, hvilken Dag det var min Fødselsdag.

»Den 12te November, Ds. Majestæt.«

»Er dette saa den sidste Jour?«

»Jo, Drs. Majestæt. Jeg skulde netop paa Jour den 12te, men falder jo den Dag for Aldersgrænsen.«

»Men saa kan De maaske bytte med en af de andre Adjutanter, saaledes at De kan komme paa Jour endnu en Gang.«

Jeg takkede bevæget. Denne Kongens Opfordring kunde jo kun glæde mig i højeste Grad.

Lørdag 22. Oktober 1898. Kaptain Lembcke afløste mig. Kongen byder mig venligt Farvel; men endnu engang skal jeg altsaa have den Glæde at gjøre Jourtjeneste hos vor kjære, gamle Konge.

Efter at have meldt mig fra hos Kongen, var jeg oppe hos Kejserrinden for at forelægge alle de mange Understøttelsesansøgninger, der, som altid, strømmer ind saavel til Kejserrinden som til de to andre Kongelige Døttre. Kejserrinden talte stærkt bevæget om Dronningen og om, hvad hun og alle Børnene have mistet i deres Moder. Kejserrindens Udtalelser viser noksom, hvor inderligt alle Dronning Louises Børn have holdt af deres Moder, og hvor meget hun har været for dem alle baade da de vare smaa og senere hen i Livet, da de sattes paa de høje Pladser, hvor man i endnu højere Grad end ellers

Personerne paa Billedet fra venstre til højre er: Staaende: PRINDS GEORG WILHELM (Cumberland); daværende KRONPRINDS FREDERIK (senere Fr. VIII); KEJSERINDE MARIA FEODOROWNA (af Rusland); DRONNING ALEXANDRA (af England); Siddende: DRONNING LOUISE (af Danmark) og HERTUGINDE THYRA (af Cumberland). Siddende foran disse fra venstre til højre: STORFYRST MICHAELOWITZ og STORFYRSTINDE OLGA (af Rusland); PRINDESSE MARIE LOUISE og PRINDESSE ALEXANDRA (af Cumberland) samt daværende PRINDS CHRISTIAN (Kong Christian X). Under det oprullede Selsejl fra venstre til højre: HERTUGINDE MARY (af York; nu Englands Dronning); daværende PRINDESSE ALEXANDRINE (nu Dronning af Danmark) og HERTUGEN AF YORK (nu Kong George af England).

hen i Livet trænger til gode og forstandige Raad. Dronningen har utvivlsomt for sine Børn været en Moder i Ordets allerbedste Betydning. Med samme varme Kjærlighed talte Kejserrinden om sin »elskede Fader« og med Bekymring om Kongens Ensomhed nu, naar de alle rejse fra Bernstorff. Kejserrinden fortalte om, hvor uendelig meget hendes nu afdøde Gemal, Kejsers Alexander, havde holdt af Dronningen. »Det varede nogle Aar,« sagde Kejserrinden, »inden de To ret lærte at forstaae hinanden; men da det først var sket, blev Forholdet mellem dem som mellem Moder og Søn. Da min Moder engang var betænkelig syg, græd Kejseren ved Tanken om maaskee at skulle miste hende.« »Min Moder satte megen Pris paa Dem,« yttrede Kejserrinden tilsidst. Denne Udtalelse glædede mig inderligt.

Inden jeg gik, forærede Kejserrinden mig et Photographi af Dronningen, som hun selv har taget. Det viser Dronningen siddende ude i Bernstorff Slotshave en af de sidste Dage, hun endnu kunde være ude. Ved hendes venstre Side sidder Hertuginde af Cumberland. Jeg blev meget glad derfor; — det vil altid være mig en dyrebar Erindring om Dronning Louise.

Om ganske faa Dage forlader Kejserrinden altsaa Bernstorff. Det vil blive et stort Savn for Kongen.

Min sidste Jouruge som Adjutant hos Kong Christian IX.

Lørdag 5. November 1898. Kongen skulde paa Tirsdag have fulgt med Hertuginde til Gmunden; men da han har faaet lidt Lombago, er Reisen bleven udsat nogle Dage. Kongen var dog ellers ret vel og sagde til Løvenfeldt, som jeg afløste, at han havde tænkt at ville tage ham med til Gmunden.

Rosenstand kom over til mig for at tale om min forestaaende Afgang fra Hæren og Ansættelse som Intendant for den Kongelige Civilliste, hvilken Stilling jeg jo hidtil har beklædt som »fungerende« i flere Aar.

Efter Frokost en Tour gennem Jægersborg Allé, hvor jeg mødte Kronprindsens og Prindsesse Thyra, der lykønskede mig til min Søns Udnævnelse til Premierlieutenant.

Taffel Kl. 7. Hertugens og Prinds Georg er her stadig endnu. Kongen var endnu ikke helt fri for Lombagoen og deltog derfor ikke i Taffet.

Søndag 6. November 1898. Kl. 7 Søndagstaffel, hvori deltog: alle Kronprindsens, Hertugen og Hertuginde af Cumberland med Børn, Prinds Christian og Prindsesse Alexandrine samt Prinds og Prindsesse Carl.

Kongen kom idag ind til Taffet! Underligt at se den tomme Plads ved hans Side!

Afrejsen, der oprindeligt var fastsat til Tirsdag, er nu bleven udsat til Lørdag. Kongen maa jo ogsaa helst være fuldkommen rask, inden han rejser.

Mandag 7. November 1898: Kongen har det Gudskelov godt i Dag.

Min Hustru med vor yngste, lille Søn kom i straalende Solskinsvejr for at besøge mig sidste Gang som jourhavende Adjutant. Mange Minder havde vi at dvæle ved fra alle disse lykkelige Aar som Adjutant, hvor vi har tilbragt saa mange glade Timer sammen, naar mine Kære har besøgt mig herude.

Efter Frokost gik vi i dejligt Solskin gennem »Vilvorde« Have og Ordrup Krat ind i Dyrehaven. Pludselig kom der en stærk Taage, der dog noget efter lettede, og vi gik en yndig Tour med hinanden og skiltes endelig ved Klampenborg Station, hvorfra de vilde tage ind med Toget. Jeg fulgte med dem i Toget til Charlottenlund Station, hvorfra jeg spadserede tilbage til Bernstorff, tænkende med inderlig Tak paa de svundne, halvottende Aar som Adjutant hos Kong Christian.

Kl. 7 Taffel. Ogsaa i Dag var Kongen med ved Taffet. Jeg spurgte til Majestætens Befindende og Kongen svarede: »Jo Tak, det gaaer bedre; men der skal jo Tid til.« Altsaa synes Lombagoen ikke at være helt forbi endnu.

Tirsdag 8. November 1898. Bladløse staae nu næsten Træerne herude; men jeg veed ikke — desuagtet forekommer det mig, som er der altid ligesom Sommerstemning over Strand-

vejen. Hvor ofte har jeg ikke gaaet der som ung, forlovet Mand og senere med min Hustru og Børnene, naar de havde været ude at besøge mig i min Jouruge og ofte ellers paa vore mange rare Ture. Ja, jeg har meget at takke for! Blot man ikke glemmer *det!* Man har ofte saa travlt med at huske paa meget andet, der er langt mindre vigtigt. Ja:

»Først naar vor Tak er som Livsdagen lang!«

Kl. 7 Taffel. Kongen har det i Dag godt! men et vemo-digt Tryk hviler over Bernstorff. Uvilkaarlig iler Tanken til »Kongegravenes By«, til det stille Kapel derude ved Fjorden. Hvor mindes jeg fra min Barndom hver Plet i den højtids-fulde Kirke! Underligt at Livet skulde forme sig saa for mig! Vorherre var mig god! Ham alene Æren!

Onsdag 9. November 1898. Kongen kjørte til Amalien-borg med Hertuginde, Prinds Valdemar og Prinds Georg af Grækenland for at ordne forskelligt vedrørende Dronningens Efterladenskaber. Jeg var derfor ikke med.

Taffel Kl. 7. Guldencrone var inviteret, idet Kongen har bestemt, at han skal med til Gmunden.

De sidste Aftener har der ingen Tilsigelse været til The, hvorfor Oxholm og jeg har nydt den ovre hos mig. I Aften kom ogsaa Guldencrone over til os, og Talen drejede sig naturligvis mest om Dronningens Død, det store Savn, som daglig mærkes herude, og Kongens forestaaende Rejse.

Torsdag 10. November 1898. Referat hos Kongen, der siger mig mange hjertelige Ord i Anledning af min nær forestaaende Afgang som Adjutant hos ham. Glædede mig ube skriveligt. Jeg udtalte min Taknemmelighedsfølelse saa varmt, som jeg kunde. Ingen har næst mine egne kjære, gamle Forældre været mig saa god som Kong Christian og Dronning Louise! Gud velsigne dem derfor!

Sad ved Siden af Baron Düring, en af Hertugens Caval-lerer, der fortalte om sin Deltagelse qua hannoveransk Kaval-eriofficer i Slaget ved Langensalza 1866. Hans Afdeling fik

Ordre til at attackere Preusserne over en Mose med bagvedliggende steil Bakke. Düring betegnede Ordren som »Vanvid«. Hannoveranerne bleve da ogsaa skudt ned »som Fluere«.

Efter Taflet kom Hertuginde hen til mig og talte om de mange Ansøgninger om Understøttelse, som ogsaa Hertuginde altid modtager under sit Ophold her. Hertuginde minder i sine varme Følelser for dem, der lever paa Livets Skyggeside, meget om sin Fader.

Fredag 11. November 1898. (Min sidste hele Jourdag hos Kong Christian den 9de).

Rosenstand kommer og meddeler mig, at Kongen i dette Øjeblik har underskrevet min Udnævnelse til Intendant for den Kongelige Civilliste, som jeg derefter gik ind for at takke Kongen for — ret af Hjertet, haaber jeg vor kære, gamle Konge kunde mærke, det var.

Det har forøvrigt været en meget travl Dag, dels med Arrangementer angaaende Kongens Afrejse, dels har jeg været rundt og lagt Kort til alle Herrerne og Damerne baade her og paa Charlottenlund Slot. Mødte i Alléen Kronprindsen og Prindsesse Thyra, der standsede mig og saare venligt talte om min Fratrædelse som Adjutant og samtidige Tiltrædelse som fast ansat Intendant hos Kongen. Tilbage gik jeg gennem Charlottenlund Skov, hvor nu snart alt Løvet er faldet af Træerne, medens Minderne fra alle disse for mig saa lyse, lykkelige Aar paa Bernstorff, Fredensborg, Amalienborg og Charlottenlund Slot samle sig i en varm Tak. Kun eet ve modsfuldt Minde i Mindekransen: Dronning Louises Død.

Kl. 7 Taffel. Viceadmiral Koch og Oberst Schnack inviterede; ligesaa Cabinetssekretæren (Rosenstand) og Hofmarskal Oxholm.

Kongen drak et Glas med mig, idet han med nogle venlige Ord takkede mig for min Tjeneste som Adjutant. Al Taknemmeligheden er jo dog paa *min* Side! Desværre er det ikke Skik og Brug, at man ved det kongelige Bord tør svare paa de Ord, der henvendes til En. Jeg maatte altsaa indskrænke mig til at rejse mig og bukke; men mit Hjærte var

fuldt af de varmeste Taknemmelighedsfølelser. Ogsaa de andre Herrer: Hertugen, Oxholm, Rosenstand m. fl. drak et specielt Glas med mig. Mindedes derved hin Majdag (1891), da jeg for første Gang som jourhavende Adjutant sad ved Kongens og Dronningens Taffel paa Amalienborg. Nu staar Dronningens Plads tom!

Nu er det altsaa virkelig sidste Aften som jourhavende Adjutant hos Kong Christian den 9de. Snart er ogsaa det »kun en Saga blott«, men en god, lykkelig Saga!

Oxholm kom over og drak The hos mig. Vi sad og talte sammen til henad Kl. 12. Han har altid været mig en god og trofast Ven.

Lørdag 12. November 1898. Min 52de Fødselsdag. Falder i Dag for Aldersgrænsen, men bliver jo Gudskelov hos Kongen som Intendant. Takker inderligt Vorherre for de svundne 52 Aar og for al Hans store Naade mod mig, fra jeg var et lille Barn og indtil denne Stund.

Allerede Kl. 9¹/₂ afrejste Kongen, Hertugens og Prinds Georg fra Gentoft Station. Modtog i sidste Øjeblik et Telegram til Kongen med Meddelelse om, at Prinds Georg er udnævnt til Cretas Gouverneur. Gav det til Kongen, som stod ved Kupé-vinduet, hvorfra han tilvinkede os alle et venligt Farvel.

Vorherre føre atter Kongen rask hjem til Danmark! Jeg er glad ved Tanken om, at Kongen kan være i Gmunden Julen over; det vilde ogsaa have været altfor trangt at blive alene tilbage her paa Bernstorff, hvor alt taler om det store Savn. Nu er saa det sidste ordnet og pakket. Jeg sidder i Vognen og ruller ud gennem Gitterporten. Farvel gamle, herlige Bernstorff! Tak for Minderne, jeg tager med. — Farvel — Farvel!

Saa randt da de halvottende Aar, jeg havde den Glæde at være Adjutant hos vor kjære, gamle Konge. Lykkelige og glade randt de!

Vorherre bevarede for mig raske og glade alle mine Kjære

og gav mig selv Sundhed og Helbred til at varetage min Gerning.

Inderlig gode og kjærlige vare mod mig Kongen og Dronningen og alle af det Kongelige Hus fra den ældste til den yngste. I mit Hjerter føler jeg den største Taknemmelighed overfor dem alle.

Mange smukke, kjære Erindringer gemmer jeg fra mine Jourdage. Meget har jeg set og oplevet. Jeg saa en Kongeslægt, der ydmygt bøjede Knæ for og holdt fast ved Ham, der til evig Tid leder og styrer alt. Jeg saa et Hjem, hvor Kjærligheden bandt alle fast til hinanden; et Hjem, hvor Ungdommen lærte at bøje sig og vise Respekt for alt ædelt og smukt; et Hjem, hvor man tog lige kjærligt og venligt mod den, der mødte i Pjalter som mod den, der stod højt paa Verdens Rangstige; et Hjem, hvor man uden Brask og Bram rakte Tusinder af Trængende og Nødlidende Trøst og Støtte.

Gud velsigne og bevare Kong Christians og Dronning Louises Slægt!

12. November 1898.

C. H. RØRDAM.

NOTER

TIL »HOFDAGE HOS CHRISTIAN IX«

19. Oktober 1895: Kongens Adjutantstab bestod paa dette Tidspunkt af Chefen for Adjutantstaben: Baron Guldencrone; Adjutanterne: Oberstlieutenant Løvenfelt, Kaptain Lembcke, Kaptain Scheller og Kaptain Rørdam.

Tidligere Ajdutant, Kaptain Boeck var for nylig afgaaet som Adjutant (udn. til Oberstlieutenant og remplaceret af Kapt. Lembcke (Søn af Digteren til: »Vort Modersmaal er yndigt«).

20. Oktober 1895: Dronningens Hofstat bestod af Overhofmesterinden, Baronesse Bille-Brahe og Hofdamerne Frk. Oxholm og Comtesse Reventlow.

24. Oktober 1895: Kejser Alexander III døde i Oktober 1894. Hans Far Kejser Alexander II myrdedes Marts 1881. (Russisk Tid 13. Marts).

Skat Rørdam: Sjællands Bisp.

13. Januar 1896: Prins Jean af Orleans: Prinsesse Maries Broder.

16. Maj 1896: Storhertugdømmet Luxemburg blev i 1867 erklæret for neutralt Omraade, den alm. Værnepligt ophævet og Fæstningerne sløjfede.

2. Februar 1898: Arveprins Ferdinand, Christian VIIIs Broder og gift med Frederik VItes Datter Prinsesse Caroline, døde 29. Juni 1863.

17. September 1898: Kejserinde Elisabeth af Østrig gift med Kejser Frants Josef, myrdedes af en Anarkist i Schweiz Sept. 1898.

Tidligere udkom:

C. H. RØRDAM

SVUNDNE DAGE I

Erindringer fra Ondløse Præstegaard og Roskilde Latinskole. UDSOLGT

SVUNDNE DAGE II

Erindringer fra Tyveaars-Alderen. Kr. 5,50.

SVUNDNE DAGE III

Erindringer fra Ingenieurregimentet. Kr. 3,25.

SVUNDNE DAGE IV

Hofliv hos Christian IX. UDSOLGT

H. HAGERUP - KØBENHAVN